

Munkatársak és kiadók nevei

SZUBOTICA

CMAJ JOVIN TRG 3

Telefonok

Kiadóhivatal 8-88

Munkatársak 5-10, 8-88

NAPILÓ

Munkatársak és kiadók nevei

negyedévre 165 dinár

egy hónapra 55 dinár

Munkatársak

minden nap, kivétel a
szombat és a nagy ünnepek napján

XXIX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. DECEMBER 30.

351. SZÁM

VASÁRNAP

A béke útja

Az európai politika vezető egyéniségei a karácsonyi hangulat ihletében a béke biztosításának problémájáról nyilatkoztak. A legérdekesebb és legmarkánsabb véleményt Ramsay Macdonald, az angol munkáspárt elnöke nyilvánította, akinek a felfogása annál kevésbé lehet közömbös a világpolitika alakulása szempontjából, mert pártja a kormányhatalom elnyerésének komoly esélyével készül a parlamenti választásokra.

Macdonald, mint szocialista, mindenképp az egyén magasabb színvonalra emelésében, az individuum teljes kiépítésében látja a főfeltételt annak, hogy a háborút ki lehessen küszöbölni a népek életéből. Az egyéni szabadságot a legveszélyesebben a túltengő gazdasági hatalmak fenyegetik. A termelés legfontosabb eszközei, a gépek lassanként hasonlóká válnak azokhoz a mitológiai szörnyetekhez, amelyek az emberek százaival táplálkoztak. Az a fékevesztett gazdasági verseny, amely az egyént egy gépalkatrésznél kevesebbre becsteli, nemcsak az egyes országokon belül válik a tömegek elégedetlenségének fosztó erejévé, hanem a nemzetközi helyzetet is a háboru robbanóanyagával aknázza alá. A háboru hétfejű sárkányát csak úgy teríthetjük le véglegesen, ha az egyéni szabadságokat körülbástyázzuk és az emberi méltóságérzetet felszabadítjuk a gépek tirannizmusa alól.

Ennek az általános világnézeti irányelvnek kitűzése után Macdonald rátér a békeszerződések által teremtett európai állapotok gyökerzetének megvizsgálására. Amit erre vonatkozólag mond, fokozott figyelmet érdemel, mert szavai úgy hangzanak, mint a hatalom átvételére készülő Labour Party programdeklarációja. Kijelenti, hogy pártja ellene van minden olyan kalandnak, amely fegyveres küzdelemmel akarna változtatni a békeszerződések státusquóján. Másfelől azonban az angol munkáspárt mindent el akar követni a békeszerződésekben megállapított biztosítékok és kötelezettségek realizálására, ami a háboru likvidálásának egyedüli garanciája. A békeszerződések sérthetlenségének eszméjét a gyöngébbek számára kikötött jogok érvényesítése szilárdítja meg és Macdonald nem feledkezik meg a béke konzerválásának erről a rendkívül fontos tényezőjéről.

A kisebbségi kérdést is a béke jövőjének perspektívájába helyezi a brit birodalom volt és leendő miniszterelnöke. Az egyes államokat épen azért kell állandóan figyelmeztetni a kisebbségeikkel szemben fennálló kötelezéseikre, mert a politikai határok nem lehetnek olyan pontosak, hogy két nemzet vagy faj között tökéletes elválasztóvonalat alkossanak. Az új térkép kirajzolásánál a különböző fajokat nem szoríthatják maradék nélkül külön-külön állami egység teretei közé, de az nem utópia, hogy a kisebbségek minden országban megkapják azokat a kulturális, gazdasági és politikai jogokat, amelyek megtagadása a békét szükségképp megrázkódtatásokrak teszi ki. A békeszerződések nem tévesztették szem elől az összefüggést a kisebbségek elégedettsége és a béke tartóssága között és ennek a bölcs providenciának szellemében kell nemzetközi egyértelműséggel örködni a kisebbségi jogok épsége fölött, hogy a békét veszélyeztető viharoknak elejét vegyűk.

A Kellog-paktumot nevezetes lépésnek tekintik Macdonald a békepolitika ösvényén, de úgy véli, hogy a Népszövetség feladata gyakorlati értéket adni ennek az eredménynek. A háborút bünné nyilvánító paktum hatását a döntőbíráskodási szerződések, a békéltető bizottságok és az egyes nemzetek részéről és részére adott engedelmények mélyítik ki és rendszeresítik annyira, hogy a háboru valóban eltűnne a nemzeti politika fegyvertárából. Amde a Népszövetséget, amelyre ez a történelmi hivatás hárul, csak a benne egyesült nagyhatalmak közös akarata segítheti a nagy cél felé. A Népszövetség magá-

ban véve: légüres tér, amelyet Anglia, Franciaország és Németország töltenek meg a realitás oxigénjével. Ha Anglia, Franciaország és Németország meg tudnak egyezni s egy arcvonal fognak dolgozni a jövőért a Népszövetség keretében, akkor Európa békéje biztosítva van. Ha pedig Amerika is csatlakozna hozzájuk, akkor az egész világon megszűnne a háboru lehetőség.

Talán épen azért bizik Macdonald ezeknek a feltevéseknek valószínűségében, mert pártja jövőjét rózsás színben látja. Macdonald kisebbségi kormány élén is pacifista légáramlattal fris-

sította fel a poshadt európai levegőt és ő volt az, aki Herriot-val együtt a locarnói megegyezést előkészítette. Mennyivel hatékonyabb békepolitikát inaugurálhatna, ha a Foreign Office akciót parlamenti többségre támaszkodva irányíthatná! Vajjon Macdonald csak azért bizik a békében, mert bizik a pártja győzelmében, vagy optimizmusa független a konzervatívokkal vívott harca fejleményeitől? A népek békevágya mindenesetre sokkal türelmetlenebb, semmint belenyugodna abba, hogy a világ béke egy ország belpolitikai mérkőzéseinek kimenetelétől függjön.

A minisztertanács elhatározta a kormány lemondását

A miniszterelnökség kommunikéje burkolt formában bejelenti a lemondást — Vasárnap indulnak meg a kibontakozási tárgyalások — Semleges kormány előtérben

Tavasza választásokat várnak

Beogradból jelentik: A péntek esti tanácskozások után, ámbár a kormány pénteken még nem mondott le, világossá vált, hogy a négyes koalíció válsága elkerülhetetlen.

Korosec miniszterelnök mégis megtett még egy utolsó kísérletet és szombat délutánra újból összehívta a négyes koalíció pártvezéreit, de ez a kísérlet nem járt sikerrel, mert

Davidovics nem volt hajlandó engedni a demokrata párt követeléseiből.

A pártvezéri konferencia 10-től 11-ig tartott és Davidovics, aki elsőnek távozott, az újságírók csak annyit mondott, hogy megmaradt ed-

digi követelése mellett.

Korosec miniszterelnök a konferencia után az udvarhoz ment. Általában azt hitték, hogy a miniszterelnök magával viszi aláírás végett a kormány lemondásáról szóló ukázt, ami azonban nem következett be. Hamarosan híre terjedt, hogy Korosec este hat óra minisztertanács ülést hívott össze és pedig — mint beavart körökben tudni vélték — azért, hogy közölje a kormány tagjaival lemondási szándékát.

A demokrata miniszterek a minisztertanács ülése előtt is kijelentették, hogy szó sem lehet arról, hogy ők bizalmi nyilatkozattal megmentseék a kormányt.

A minisztertanács ülése

Hat órakor ült össze a minisztertanács, amely mindössze husz percig tartott. A miniszterek utána minden felvilágosítást megtagadtak a sajtó képviselőitől. Negyed nyolckor a miniszterelnökség a következő kommunikét adta ki:

A minisztertanács mai ülésén Korosec Anton dr. miniszterelnök ismertette azokat az eseményeket, amelyek a pártvezérek tanácskozásaival átlanak összefüggésben és végül kijelentette, hogy a tárgyalások alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a jelenlegi koalíciós pártok közt olyan a viszony, amelyet a parlamenti szokásoknak megfelelően kell tisztázni. Ezután a minisztertanács ülést befejezték.

Politikai körökben ezt a kommunikét úgy fogják fel, mint a kormány lemondásának burkolt bejelentését.

Kombinációk a kibontakozásról

Mialatt politikai körökben a kormányválság megnyitását várták, megindultak a találgatások a kibontakozásra vonatkozólag. Általános volt a vélemény, hogy a kormány lemondását a pártvezérek királyi kihallgatása fogja követni, beleértve a parasztdemokrata koalíció vezéreit is. Mint rendszeren, ezúttal is a parlament elnökének audienciájával fognak megkezdődni a konzultációk és a parlament elnöke valószínűleg vasárnap jelenik meg kihallgatáson Öfelsége előtt.

Míg az előbbi napokban a kormányradikálisok erősen bíztak abban, hogy a kormány lemondása esetén a hármaskoalíció jut kormányra, addig szombaton már a kormányradikálisok körében pesszimiztikusan ítélték meg a helyzetet. A hármaskoalíció számszerűen 149 mandátummal rendelkezne, de ez a szám, tekintettel a radikális elégedetlenség nagy csoportjára, annyira lecsök-

kenhetne, hogy nemcsak az abszolút többséget, de még a kvórumot sem érné el. A négyes koalíció visszatérésére még kevesebb a kilátás, mert hiszen Davidovics, ha engedni akart volna, ezt megtehetné volna a kormány lemondása előtt is. Ilyenmódon előtérbe nyomulnak azok a megoldások, amelyek nem az eddigi kormánytöbbségre és nem az eddigi parlamentre támaszkodnak. Valószínűnek tartják, hogy a következő kormányt választási kormány jellege lesz. Megnehezíti a helyzetet az a körülmény, hogy a költségvetés nincs megszavazva. Az alkotmány szerint azonban a parlament feloszlása esetén a régi költségvetés érvénye automatikusan meghosszabbodik, az új parlament pedig sürgősen tizenkettőket szavazhat meg. Ezért már a legkomolyabban mérlegelik a kora tavaszi választások eshetőségét.

Arra, hogy a kibontakozási tárgyalások alkalmával a parasztdemokrata koalíció és a négyeskoalíció pártjai között közvetlen tanácskozások indulnak meg, senkisésem számít, minthogy a parasztdemokrata koalíció csak a koronán keresztül hajlandó javaslatot tenni. Ilyenképpen előtérbe kerülnek a semleges kormányra vonatkozó kombinációk.

Tízmillió dinár boszniai iskola-célokra

A pénzügyi bizottság többségi tagjai szombaton délután három órakor ülést tartottak, amelyen azokat a javaslatokat vették tárgyalás alá, amelyek a muzulmán képviselők tettek a pénzügyi bizottság délelőtti ülésén. Különösen Behmen Seikija muzulmán felszólalásával foglalkoztak, aki a délelőtti ülésen kijelentette, hogy pártja nem szavazza meg a közoktatásügyi költségvetést, ha abban nem irányoznak elő huszmillió dinárt a boszniai elemi iskolák építésére.

Behmen Sefkija követeléséhez több radikális párti képviselő is csatlakozott és végül úgy határoztak, hogy a költségvetésbe a boszniai elemi iskolák építésének céljaira tízmillió dinárt fogynak előirányozni. A muzulmánok ezzel a megoldással meg vannak elégedve és ilyen módon a Grol Milán és Behmen Sefkija között támadt konfliktus eliminálnak tekinthető.

A pénzügyi bizottság ülése

A pénzügyi bizottság szombati ülését délelőtt tíz órakor nyitották meg. Az ülés napirendjén a közoktatásügyi költségvetés szerepelt. **Kapetanovics** Gavran szólalt fel elsőnek és beszédében a boszniai közoktatásügyi viszonyokat tette szóvá. Rámutatott arra, hogy Boszniában kevés az iskola és nagyon sok új alsó és középfokú tanintézet felállítására volna szükség.

Csubrovics Pavle demokrata támada a kormány iskolapolitikáját és bejelentette, hogy a közoktatásügyi költségvetés ellen fog szavazni, mert a kormány tanügyi politikája csak a bürokrácia növelésére alkalmas, de nem válik az oktatásügy érdekeinek javára. Kifogásolta, hogy a közoktatásügyi kormány nagy összegeket fordít a szintársulatok szubvencionálására. Szerinte ehelyett inkább a népiskolák számát kellene szaporítani.

Krafft a német kisebbség tanügyi igényeiről

A pénzügyi bizottság délutáni ülésén dr. **Krafft** István, a német párt elnöke mondott nagy beszédet a közoktatásügyi költségvetésről.

— Jugoszláviában — mondotta **Krafft** dr. — egyetlen teljes gimnáziumuk, reáliskoláink, vagy reálgimnáziumuk sincsen a németeknek, noha az országban százhetvennégy középiskola van. Az ország lakosságának öt százalékát a német kisebbség alkotja és a százalékos arányszám szerint kilenc teljes középiskolára volna joga. Adózás tekintetében egy 1925. statisztika szerint már sokkal inkább tekintetbe vették a német lakosság százalékos arányát. 1925-ben a közvetett adók huszonöt százalékát fizette a Vajdaság, amelynek lakossága jelentékeny részben német. Ugyanakkor Szerbia és Crnagora lakosságára az egész országban befizetett közvetett adóknak csak huszonhárom százaléka esett. Egészen bizonyos, hogy a Vajdaság huszonöt százalékos adójának tíz százalékát a vajdasági németiség róta le.

Grol Milán közoktatásügyi miniszter: A németek nem élnek kompakt tömegekben.

Dr. Krafft: Ezt készséggel elismerem és

Behmen Seflija muzulmán, pártja nevében kijelentette, hogy ha a kormány nem módosítja a jelenlegi közoktatásügyi költségvetést, akkor kénytelen lesz a budget ellen szavazni. Rámutatott arra, hogy semmi sem történt az analfabizmus leküzdése érdekében.

A muzulmán képviselő beszédét a bizottság radikális tagjai gunyosan mosolyogva hallgatták végig. **Husszein** Alica a kormány boszniai iskolapolitikáját támada és elmondotta, hogy a boszniai középiskolákban működő tanárok között nagyon sok olyan van, akinek nincs meg a törvényben előírt kvalifikációja. **Kokanovics** Cseđa is a boszniai oktatásügy kérdésével foglalkozott, majd **Kosztics** Milán radikális mondott nagy beszédet a közoktatásügyi törvényjavaslatról. Köszönetet mondott **Grol** Milán közoktatásügyi miniszternek, hogy a javaslatot ilyen gyorsan tető alá hozta és a parlament elé terjesztette. Követelte, hogy a tanárok fizetését emeljék fel, mert a tanári kart csak ezen a módon lehet megmenteni a korrupciótól. **Jankovics** Gyura radikális az egyetemi tanárok fizetésének javítását kért, majd **Obradovics** Dragomir volt vallásügyi miniszter szólalt fel és kijelentette, hogy a javaslat nem alkalmas az ország közoktatásügyi problémáinak likvidálására. Különösen Boszniában van szükség sürgős intézkedésre.

nem is követelünk kilenc középiskolát. Elegendő lenne három-négy német tannyelvű középiskola, hogy ezek a tanügyi anomáliák megszűnjenek. Jugoszláviában negyven tanítóképző intézet van és ezek közül egy sem ál a németiség rendelkezésére. Legalább egy férfi és egy női tanítóképző felállítására van szüksége a németiségnek. Sajnos a pénzügyi bizottság tagjaiban sem látom azt a jóakaratot, amely ezeknek a nagyon fontos kérdéseknek a kielégítő megoldásához szükséges. A közoktatásügyi költségvetés vitája során egyetlen egyszer sem emlékeztek meg a kisebbségi oktatás függőben levő problémájáról.

Beszéde végén a német párt elnöke felszólította a közoktatásügyi minisztert, hogy válaszoljon beszédére és követelte, hogy még ebben az évben legalább a novivbárszi középiskolát adják vissza a németiségnek és szüntessék meg az ott megszervezett szláv tannyelvű gimnáziumot.

Krafft István beszéde után **Sztojadinovic** Milán elnök berekesztette az ülést és annak folytatását vasárnap délelőttre tűzte ki, amikor **Grol** Milán közoktatásügyi miniszter fog válaszolni **Krafft** István felszólítására.

hogy otthon vannak és kényelmesen rendezkedhetnek be a saját házukban. Ez az általános irányelv. Most tanulmányozom az anyagot, hogy részletes programot dolgozzak ki a kisebbségi kérdésben. Elismerem, hogy ebben a tekintetben

a legfontosabb az iskolakérdés és hogy ez a kisebbségi probléma tulajdonképpen magya.

Még nem volt alkalmam részletesen tanulmányozni dr. **Krafft** iskolajavaslatát, de elismerem, hogy **Grol** Milán közoktatásügyi miniszter javaslata elfogadhatatlan és veszélyezteteli az állam érdekeit azokon a vidékeken, ahol kisebbségek laknak.

— A kisebbségeknek adott kulturális szabadságtól nem szabad félni. Hasonlóképpen a politikai szabadságtól sem, amit nekik adunk. Sokkal jobb, ha a nemzeti kisebbségek képviselői a parlamentben számarányuknak megfelelően helyet foglalnak és közreműködnek az állami politikában, minthogy erőszakos választásokkal kizárják őket a parlamentből és földalatti államellenes tevékenységre kényszerítsék. Az iskolakérdésben először is ki kell választani a szisztémát és azután a rendszeren belül minden lehetőséget és garanciát meg kell adni, hogy a nemzeti kisebbségek megkapják teljes kulturális és nemzetiségi szabadságukat. Természetes, hogy ezt nem lehet elérni maguknak a nemzeti kisebbségeknek összetartó munkája nélkül, mert nekik nem szabad rabszolgamódra szolgálni ezt vagy azt a rezsimet, hanem becsületesen és nyíltan csakis saját népük kívánságait kell képviselniük, mert népük országunk határain belül mindent elérhet, ami összeegyeztethető az állam érdekeivel és az állam biztonságával.

— Ami pedig magát az iskolát illeti, én elvből

az iskolai hatóságok és a szülők együttműködésének álláspontján vagyok

és azt hiszem, hogy ezen az alapon mindkét felet kielégítő megoldást lehet találni.

TÖZSDE

Zürich, dec. 29. (Zárlat.) Beograd 9.1275, Paris 26.30, London 25.1875, Newyork 518.75, Brüsszel 72.20, Milánó 24.145, Madrid 84.65, Amszterdam 208.55, Berlin 123.525, Bécs 73.05, Szófia 3.75, Prága 15.37, Varsó 58.175, Budapest 90.44, Bukarest 3.115.

Noviszdai terménytőzsde, dec. 28. Buza bácskai, felsőbácskai, tiszavidékbácskai 79—80 kilós 236—238, felsőbánáti 79—80 kilós 232.50—235, bánáti, bánáti paritás Vrsac 232—234, szerémi 79—80 kilós 237.50—240, árpa bácskai 65 kilós 252.50—257.50, bácskai tavaszi 68—69 kilós 270—280, zab bácskai, szerémi és szlavóniai 240—245, bánáti 235—240, tengeri bácskai 247.50—250, bácskai I. 250—255, bácskai III.—IV.—V. 280—285, szerémi 247.50—250, szerémi III.—IV.—V. 280—285. Liszt Ogg és Og bácskai 340—350, 2-es 320—330, 5-ös 300—310, 6-os 265—275, 7-es 255—265, 8-as 205—215. Korpa bácskai és szerémi jutazsákokban 175—180. Irányzat: gyenge. Forgalom: 50 vagon.

Budapesti gabonátőzsde, dec. 29. Határidőüzlet: buza márciusra 24.68—24.84, zárlat 24.76—24.78, májusra 25.60—25.70, zárlat 25.64—25.66, rozs márciusra 23.86—23.98, zárlat 23.94—23.96, májusra 24.42—24.60, zárlat 24.56—24.58, tengeri májusra 28.46—28.56, zárlat 28.52—28.54, júliusra 28.40—28.42, zárlat 28.40—28.42. Készárúpiac: buza 23.90—25, rozs 22.50—22.70, takarmányárpa 24.75—25.50, sörárpa 26.25—27.50, köles 26—26.50, repce 45.50—46.50, tengeri 25.60—26.90, zab 24—25, korpa 18.50—18.75.

Chicagói terménytőzsde, dec. 29. Középfolyamok (zárójelben az előző napi zárlat): Buza december (113 háromnegyed) 113 egynegyed, március (117 és fél) 117 ötnyolcad, május (120 egynyolcad) 120 egynyolcad, Tengeri december (85 ötnyolcad) 88 háromnyolcad, március (88 egynegyed) 90 ötnyolcad, május (90 háromnegyed) Zab december (48 és fél), március (47 ötnyolcad), május (48 egynegyed). Rozs december (102 egynegyed), március (104 háromnegyed), május (107 és fél).

Winnipeg-i terménytőzsde, dec. 29. Középfolyamok: Buza december (116 és fél) 116 ötnyolcad, május (122 ötnyolcad) 122 ötnyolcad, július (124 háromnyolcad) 124 és fél.

Liwerpooli terménytőzsde, dec. 29. (Zárlat.) Buza március (9 sh. 1 és fél d.) 9 sh. 1 és fél d. május (9 sh. 2 háromnyolcad d.) 9 sh. 2 egynyolcad d. július (9 sh. 4 d.) 9 sh. 3 ötnyolcad d.

Vizállás

A noviszdai hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: **Danu:** Bezdán 65 (—9), Apatin 130 (—21), Bogojevó 152 (—17), Vukovár 140 (—4), Palánka 114 (—1), Noviszd 88 (—21), Zemun 106 (—54), Pancsevó 100 (—26), Szmederovó 200 (25), Orsava 206 (—16). **Száva:** Zagreb —110 (—2), Mitrovica 276 (—17), Beograd 66 (—26). **Tisza:** Becsej —78 (—40), Titel 95 (—21).

„A kisebbségek számára jobb helyzetet kell teremteni, mint amilyen saját nemzeti államukban volna“

Pribicsevics Szvetozár nyilatkozata a kisebbségi kérdésről és az iskolaügyről

Zagrebból jelentik: **Pribicsevics** Szvetozár a karácsonyi ünnepek alatt fogadta a *Bácsmegeyi Napló* munkatársát és a kisebbségi kérdésről a következő nyilatkozatot tette:

— Az iskolakérdés csak egy része a kisebbségpolitika kérdésének. Igaz, hogy ez a rész a legfontosabb, de ezt a kérdést nem lehet megoldani, ha a kisebbségi problémát egész terjedelmében nem oldjuk meg. Az én véleményem az, hogy

az államnak ebben a tekintetben a legmesszebbmenően engedékenynek kell lenni.

— Nekünk a kisebbségekkel szemben olyan politikát kell követnünk, hogy ők érezzék és lássák be, hogy

az állam nem törekszik sem elszerbesítésre, sem elhorvátosításra.

Azokról az illúziókról egyáltalán le kell mondani, hogy mi a magyarokat és a németeket elnemzetesítjük, kivéve talán egyeseket, akik nem érintik az egész lakosság számárányát. Végleg le kell mondani minden elnemzetesítő politikáról és meg kell kezdeni a probléma megoldását, hogy a nemzeti kisebbségek általában elégedettek legyenek és hogy különösen

lehetővé váljon számukra a teljes és zavartalan kulturális fejlődés és haladás.

— Én nem azért beszélek így, mert ellenzéken vagyok és mert az ilyen nyilatkozat bizonyos haszonnal járhat pártomra és rámnézve, de minden objektív embernek be kell ismernie, hogy

mindent, ami a nemzetiségeknek van, tölem kaptak.

Én pedig tekintetbe kell venni, hogy nekem az állampoliti-

kában állami életünk első éveiben volt döntő befolyásom, amikor minden dezorganizálva volt és amikor nekem küzdeni kellett hatalmas faktorok olyan tendenciája ellen, hogy militarizálják az állami igazgatást az összes határmenti vidékeken és vezessék be hosszú lázra az alkotmányon kívüli állapotot. Államunk első éveinek helyzetét, amikor az államférfiának ilyen tendenciák ellen kellett küzdeni és amikor az állam csak fejlődésben volt, nem szabad összehasonlítani a mai állapottal, amikor nyilvánvaló, hogy

nemzetiség' kisebbségeink nem gondolnak az állam szétbomlásására

és ha akarnák is azt, nem tudnák keresztülvinni. Mindent, amit a kisebbségeknek adtam, akkor adtam, amikor nagyon nehéz volt adni, míg akik utánam jöttek, nem adtak nekik semmivel sem többet, bár az állam már rég kilábolt a káoszából, ami minden kezdetre jellemző és megvolt minden feltétel arra, hogy a kisebbségi kérdést végleg megoldják.

— Azt hiszem, hogy

a nemzetiségekkel szemben olyan politikát kell folytatni, hogy nekik ténylegesen jobb helyzetet teremtsünk a mi államunkban, mint amilyen saját nemzeti államukban volna.

Nem mondom, hogy ebben az esetben nem volna semmiféle irredenta hangulat, tisztára idealista motivumokkal, de világos, hogy ez a hangulat nem tudna elterjedni a magyar és német nép szélesebb rétegeiben, ha ezek boldogok és elégedettek volnának és államunkban megtalálnák kulturális és gazdasági fejlődésük és haladásuk teljes garanciáját. A nemzetközi jogra való tekintet nélkül nekünk a kisebbségekkel szemben olyan politikát kell folytatni, hogy ők érezzék és belássák,

Elkészült a francia-jugoszláv kereskedelmi szerződés

A szerződést január első napjaiban írják alá

Párisból jelentik: A francia-jugoszláv kereskedelmi és hajózási szerződés ügyében már hetek óta folyó tárgyalások pénteken este eredménnyel végződtek Párisban. Minden elvi kérdésben megegyezés jött létre és megfogalmazták már a francia-jugoszláv kereskedelmi szerződés végleges szövegét is és a szerződést január első napjaiban írják alá.

A szerződés gazdasági szempontból nagy jelentőséggel bír, mert

Franciaország a szerződésben a legtöbb kedvezményt nyújtja, Franciaország viszont nagyarányú tarifaengedményeket kap,

amelyek lehetővé teszik a Jugoszláviába irányuló francia export nagyarányú fokozását.

Az új szerződés az első kereskedelmi megállapodás Franciaország és Jugoszlávia között, mert az utolsó kereskedelmi egyezményt Páris és Beograd között még 1907-ben, tehát hét évvel a világháború előtt kötötték meg.

Az angol király orvosai vérátömlesztéssel akarnak kísérletezni

György király állapota ismét rosszabbodott és az uralkodó időnként eszméletlen

Londonból jelentik: György király a péntek este kiadott orvosi jelentés szerint nyugodtan töltötte a pénteki napot. A csütörtöki rémület után a Buckingham-palotában némileg megnyugodott a hangulat és a walesi herceg elhatározta, hogy szombaton vadászatra utazik Észak-Angliába.

Az amerikai nagykövetségről pénteken nagy óvatossággal szállították át a Buckingham-palotába egy nagy zsákot, amelyet a Leviathan hozott Amerikából. A szállítmányt egy pittsburgi neves vegyész és orvos küldte ajándékba az angol királynak és a zsákban több tartály van, a Dakens néven ismert oldattal tele, amelyet a világháborúban az amerikai hadseregben a sebek sterilizálására használtak. Ez a szer amerikai szabadalom és Angliában nem ismerik, ezért a pitts-

burgi orvos kimerítő használati utasítást is küldött vele.

A szombat reggeli londoni lapok némileg kedvezőbben ítélik meg a király állapotát, de megállapítják, hogy

a veszedelem elhárulásáról még nem lehet beszélni.

A Daily Mail jelenti, hogy György király állapotában a múlt héten tapasztalt javulás visszafordul és nemcsak, hogy nem tapasztalható további javulás, de öntudatlansági periódusok is voltak.

A Daily News szerint az orvosok más kezelési módszerekkel, esetleg vérátömlesztéssel kísérleteznek, hogy a királyt a válságos időszakon átsegítsék.

Borzalmas szerencsétlenség az apatini Duna-töltés javítási munkálatainál

A szárazmalom kerekei alá került egy munkás, akit a kerekek szétroncsoltak

Apatinból jelentik: Megrendítő szerencsétlenség történt szombaton reggel Apatinban a Duna-töltés javítási munkálatainál. A szerencsétlenség áldozata Bán Ernő harminchároméves munkás, akit halálra gázoltak az egyik szárazmalom kerekei.

Bán, aki foglalkozására nézve borbély, de munkahiány miatt a töltési munkálatoknál helyezkedett el, szombaton reggel szokás szerint kiment a töltésre, ahol azzal volt megbízva, hogy a szárazmalmon földet szállítson a töltésre. Két összekötött kocsit hajtott, amelyek mintegy ötven métermázsra terhet

vittek magukkal. Utközben észrevette, hogy a két kocsit összekötő lánc meglazult, mire leugrott a kocsiról, hogy a láncot megerősítse. A kocsik alá került mászna, miközben az összekötő lánc elszakadt és a lejtős úton a szárazmalom megindult. A kerekek a szerencsétlen ember fején és törzsén mentek keresztül, két karját lemetszették, azonkívül a fejét teljesen szétlapította a hatalmas súly. Bán Ernő nyomban meghalt.

A szerencsétlenül járt embert feleségén kívül két kisgyermeké gyászolja.

Kara Mihály román udvari szobrász reprezentatív kiállítást rendez Szuboticán

Beszélgetés a művésszel, aki az európai kisebbségek közül elsőnek kapott kitüntetést

Néhány nap óta érdekes művész tartózkodik Szuboticán: Kara Mihály nagyváradi szobrászművész, román udvari szobrász, aki reprezentatív kiállítást rendez a legközelebbi napokban Szuboticán. Kara Mihály nem mindennapos művészszerencsés, akit máris nagyon sokan ismernek Szuboticán. Amikor szemben állunk vele és beszélni kezd, egész egyéniségéből és minden szavából megérezzük az igazi művészt. A tanítói valamint Michelangelonak neveztek, de sok van benne a renaissance másik nagy művészből Leonard da Vinciből is, nemcsak szobrász és grafikus, hanem egyformán érdekli az irodalom, a filozófia és a természettudomány is, mindenről szívesen és lelkesen tud beszélni. Csak magáról nem beszél szívesen. Az igazi művészek ösztönös szerénységével felel kérdéseinkre:

— Az életem? Aligha érdekelheti a nyilvánosságot. Sokat dolgozom és volt néhány sikerem. Közvetlenül tanulmányaim befejezése után nyolc pályázaton vettem részt és mindegyiken díjat nyertem, a kilencedik pályázat eredménye pedig az volt, hogy állami ösztöndíjjal két évre tanulmányutra küldtek Olaszországba. Néhány év óta Nagyváradon élek és Nagyváradon már több nagy szobrom áll: Ferdinánd király nagy lovasszobra a főtéren, Mária királyné álló

bronz-szobra a színház előtt, Károly volt trónörökös szobra a csudőrlaktanya előtt.

Száraz tárgyilagossággal mondja el ezeket Kara Mihály, aki nem dicsékszik azzal, hogy magyar művész léte három ízben heteket töltött a román királyi udvarnál a sinajai és cotroceni kastélyban és mintázta a román királyi család minden tagját: néhai Ferdinánd királyt, Mária királynét, Károly volt trónörökös, Mária Jugoszláv királynét, Ileana hercegnőt, György görög király feleségét és Miklós herceget. Heteket töltött a román királyi udvarnál és meghívást kapott Athénbe a görög udvarhoz is mielőtt még György király kénytelen volt elhagyni hazáját. Őfelségét Mária jugoszláv királynét még a román udvarnál, Cotroceniben mintázta és legközelebb szobrot fog róla készíteni a beogradi udvarnál is. A román királyi család annyira megszerette Kara Mihályt, hogy Mária királyné nagyváradi szobra településékor meglátogatta a magyar művészt műtermében, ahol látogatást tett Mária jugoszláv királyné is, Károly volt trónörökös pedig mindig felkereste Kara Mihályt, amikor átutazott Nagyváradon. Ezt Váradon mindenki tudja, épügy azt is, hogy Kara Mihály már 1921-ben megkapta a Bene Mareni román rendjelet és Goga akkori közoktatási miniszter hangfűszere, hogy Kara Mi-

hály volt az európai kisebbségek között az első, aki királyi kitüntetést kapott.

— Ez az elismerés nagyon jól esett... — mondja Kara Mihály, aki bármilyen szerény művész is, erre a sikerére joggal büszke.

Holott büszke lehetne arra is, hogy például Mária román királynéről készült mellszobra minden nagyobb román városban megtalálható, hogy Romániában minden jelentősebb szobrot, plakettet, érmét és siremléket vele készítették, hogy Kara Mihály a legismertebb szobrász és grafikus Romániában.

A kiváló művész most reprezentatív kiállítást fog rendezni Szuboticán. A kiállításon több mint százhusz kép, egész modern grafikai munkák: szén-, tus-, ceruza-, kréta-rajzok, litográfiai, kisebb plasztikai munkák, kis szobrok, aktok, domborművek, porcellánszobrok, bronz és gipszplakettek, bronz és ezüstérmék szerepelnek. A kiállítás tehát valóban reprezentatív fogja a művész egész oeuvrejét és nagyon gazdagnak ígérkezik. Amíg szuboticei kiállítását előkészíti, addig Kara Mihály néhány szuboticei vonatkozású dolgot is készít és ezek is szerepelni fognak már a reprezentatív kiállításon.

Művészi programjáról nem akar beszélni Kara Mihály.

— A legszivesebben női és gyermek-portrét csinállok — mondja — úgy képen, mint szoborban, mert a formák tisztasága az ideális plasztikát ezekben közelíti meg leginkább. Művészi program helyett beszéljen inkább a kiállításon, amelyből a közönség meg fogja ismerni programját is.

A kitünő szobrászművész reprezentatív kiállítása valóban mindennél beszédesebb lesz, Kara Mihálynak tényleg nincs szüksége nagyképu nyilatkozatra. Művészi múltja, sikerei, képei és szobrai beszélnek helyette.

Kik lesznek a noviszadi munkásbiztosító új igazgatósági tagjai?

Erős harc indult meg az egyes csoportok között a megüresedett igazgatósági tagságokért

Noviszadról jelentik: Az országos munkásbiztosító hivatal noviszadi igazgatóságának tagjai közül többen benyújtották lemondásukat. A szociálpolitikai miniszter az igazgatósági tagok lemondása következtében felhívta a noviszadi munkáskamarát, hogy terjessze elő a kinevezésre javaslatba hozott munkaadó és munkásérdekeltségű képviselők névsorát.

A munkáskamara ebben az ügyben már tanácskozásokra folytatott, de a munkáskörök kifogásolták, hogy nem hallgatta meg az összes illetékes szakszervezeteket, hanem már az egyes érdekeltségek meghallgatása után megtette előterjesztését és első helyen Nikoltes Ácát, a kamara titkárát jelölte. Ugyanezen a listán szerepelnek még: Pottner Márk munkáskamarai tisztviselő és Mocsári Lipót, a munkástözsde alkalmi tisztja is, továbbá a banktisztviselők és a grafikai munkások néhány képviselője, akiket az illetékes szakszervezetek jelöltek ki ezekre a tisztségekre. Azok a szakszervezetek, amelyeket a jelölésnél mellőztek, külön akciót indítottak saját jelöltjeik érdekében. Amikor egyes nagyobb iparvállalatok tisztviselői és munkásai erről a külön mozgalomról értesültek, elhatározták, hogy saját üzemek is külön értekezletet tartanak és azon választják meg jelöltjeiket. Ezek az üzemek arra hivatkoznak, hogy a munkáskamara által javaslatba hozott jelöltek között több olyan kamarai tisztviselő is van, akik nem tartanak fenn állandó összeköttetést az ipari munkássággal és így nem tudják azok érdekeit olyan mértékben képviselni, mintha a munkásbiztosító pénztár igazgatóságában maguk a munkások ülnének. Kifogásolták azonkívül a kamarai tisztviselők jelölését azért is, mert azok szerintiük függő viszonyban vannak a munkásbiztosító pénztár felettes hatóságával, a szociálpolitikai minisztériummal és több olyan tisztviselővel, akik a kamara és munkástözsde költségvetéseinek megállapításánál előadóként szerepelnek és akik a tisztviselői létszám apasztására tehetnek előterjesztést.

Hasonlóképpen külön akciót kezdtek a független szakszervezetek is és azon az állásponton vannak, hogyha már nem lehet a munkásbiztosítónál a választásokat keresztülvinni, akkor legalább az illetékes szakszervezetek döntsék el, hogy ezentúl az Országos Pénztár és a noviszadi munkásbiztosító pénztár igazgatóságában kik képviseljék a munkásságot.

A szociálpolitikai minisztérium, a külön akcióra való tekintettel, értesítéseink szerint, várakozó álláspontot foglal el és bevárja az érdekelte szakszervezetek elhatározását. Valószínű, hogy az Országos Munkásbiztosítási Hivatalban a vadasági munkásságot ez alkalommal nem a szakszervezetek képviselői fogják képviselni, mert ezek hat éven át töltötték be ezeket a tisztségeket, hanem a banktisztviselők, a grafikai munkások vagy a független szakszervezetek delegátusai kerülnek be ezekre a tisztségekre.

Legjobb hirdetési orgánium
a „BÁCSMEGYEI NAPLÓ”

Ötven százalékos árleszállítást követelnek a szubotici villanyteleptől

A város és a villanytelep között néhány nap múlva indulnak meg a tárgyalások

A szubotici villanytelep igazgatósága a napokban válaszolt a városi tanács útiratára, amelyben a tanács a multkori közgyűlési határozat folytán felszólította a villanytelep igazgatóságát, hogy tegyen ajánlatot a villanyáram árának leszállítására, mert ha ennek a felszólításnak január elséjéig nem tesz eleget, a városi tanács módot fog találni arra, hogy az árakat a villanytelep nélkül szabja meg.

A villanytelep igazgatósága és a városi tanács meghatalmazott tagja: Petrovics Koszta városi főmérnök között tárgyalások indultak meg, amelyek azonban nem vezettek teljes eredményre. A határidő közeledésére való tekintettel a villanytelep igazgatósága csütörtökön benyújtotta választ a városi tanácsnak, amelyben közli, hogy *hajlandó az árakat bizonyos feltételek mellett leszállítani.*

A villanytelep választát még nem hozták nyilvánosságra és az érdemleges tárgyalások csak a közeli napokban fognak megindulni a város és a villanytelep igazgatósága között.

A *Bácsmegeyi Napló* munkatársa kérdést intézett a képviselőtestület egyik tekintélyes csoportja-

nak vezéréhez, hogy mi a véleménye ebben a kérdésben.

— Az egész országban — mondotta a pártvezér — talán Szuboticián a legdrágább a villanyáram és ezen a bajon hamarosan segíteni kell. *A fogyasztó közönség már hónapok óta sokkal többet fizet az áramért, mint amennyit az ma megér és amennyit más városokban fizetnek.* A városi tanácsnak nem szabad hosszú terminusokat adni, hanem ezt az ügyet január hó folyamán el kell intézni annál is inkább, mert minden nap újabb és újabb károsodás éri a lakosságot. Szubotica város tanácsa az újabb illetek bevezetésénél és az illetek felemelésénél igen szívesen hivatkozik Zagrebba, tehát az árleszállítások tekintetében is járjon el olyan gyorsan és radikálisan, mint Zagreb. Zagrebban az elmúlt hónapban három napos tárgyalás után leszállították a villanyáram árát. Szuboticián ezzel szemben már több hónap óta beszélnek erről, de semmi pozitív eredmény még nincs.

Szuboticián az áram ára oly magas, hogy nagy árleszállításra van szükség. *Felére kell leszállítani az áram árát,* akkor sem fog károsodni a villanytelep.

Halló, halló, Rádió Beograd

Február elején kezdi meg működését a beogradi rádióleadóállomás

Beogradból jelentik: A Bácsmegeyi Napló már jelentette, hogy Beogradban is megalakult a rádióleadó társaság *Radio d. d.* cég alatt s már a legközelebbi időben megkezdje működését.

A beogradi stúdiót és a leadóállomást a beogradi tudományos Akadémia épületére szerelik fel és onnan fognak majd koncerteket és előadásokat közvetíteni. A beogradi leadóállomás meglehetősen erős lesz, amennyiben *hat kilowatt erősséggel fog dolgozni.*

A beogradi Akadémia Nauka épületére már kezdik felállítani az antennákat, amelyek huszonöt méter magasak lesznek.

A beogradi rádióleadóállomás összeköttetésben áll a beogradi Nemzeti Színházzal, több hangversenyt-

remmel és esetleg a parlamenttel is. Az ország különböző részein lehet majd hallani a legújabb beogradi eseményeket és szenzációkat.

A beogradi rádióállomás egy rádiószaklapot is ki fog adni *Radio Beograd* címmel, amely hetenként jelenik meg és minden számban közölni fogja a heti műsort, azonkívül a rádióamatőrök részére is fog fontos műveleteket adni.

A beogradi rádiótársaság élén *Wege* német mérnök áll, aki a rádiótudománynak egyik legalaposabb német ismerője és a német tengerészetnél az első rádiókísérleteket ő végezte. A részvénytársaságban *angol, szerb és német* tőke van érdekelve.

Az első leadások valószínűleg februárban lesznek.

Zsivkovics Petár tábornok sajtópöre Jevgyevics Dobroszláv ellen

Sajtópörök napja a noviszadi felebbviteli bíróságon

Noviszadról jelentik: Dinics Dragutin, a letartóztatott hadseregszállító ügyével kapcsolatban, mint ismeretes, hosszabb vita indult meg a beogradi sajtóban, amelyben *Jevgyevics Dobroszláv*, a noviszadi *Vidovdan* főszerkesztője is részt vett. *Jevgyevics* a beogradi *Politika* egyik számában a Dinics-ügyben nyilatkozatot tett közzé, amelyben *Zsivkovics Petár* tábornok személyét is érintette. *Zsivkovics* tábornok a beogradi bíróságnál sajtó útján elkövetett becsületsértés és rágalmozás miatt pert indított *Jevgyevics* Dobroszláv ellen. Ebben az ügyben péntekre tűzték ki a főtárgyalást, amelyen *Jevgyevics Dobroszláv* személyesen, védő nélkül jelent meg, míg a magánvádlót *Todorovics Jován* dr. beogradi ügyvéd képviselte. A főtárgyalás folyamán a felek kiegyeztek, mert *Jevgyevics* jegyzőkönyvileg kijelentette, hogy nyilatkozatában nem a magánvádló *Zsivkovics Petár* tábornokra tett célzást. Mivel a tábornok képviselője megelégedett ezzel a nyilatkozattal, a bíróság *Jevgyevics* ellen megszüntette az eljárást.

A noviszadi felebbviteli bíróság dr. *Gyurgyev* Boskó felebbviteli bírósági alelnök tanácsa szombaton öt érdekes sajtópert tárgyal.

Romann Nikola, a vrsaci *Nadejca* román lap szerkesztője lapjának ez évi 22. és 23. számában egy románpárti politikai gyűlésről, amelyen éles támadások hangzottak el a jugoszláviai román párt akkori alelnöke, *Guga Alekszandar kovini* román esperes ellen, tudósításokat közölt, amelyeket *Guga* esperes magára nézve sértőknek tartott és a lap szerkesztője ellen sajtóútján elkövetett becsületsértés és rágalmozás címén pert indított. Ez évi május 6-án tárgyalta az ügyet elsőfokon a belacrkvai törvényszék, amely a vádlott lapszerkesztőt kéthavi elzárásra és ötezer dinár pénzbírságra, valamint négyezer dinár perköltség megfizetésére ítélte el. Az elítélt és a magánvádló felebbezést folytán szombaton foglalkozott az érdekes sajtóperttel a noviszadi felebbviteli bíróság.

Az elítélt lapszerkesztőt, aki személyesen is megjelent a bíróságon, az ügyvéd *Branislav* vrsaci ügyvéd

védte, a magánvádlót dr. *Majinszki Koszta* képviselte.

A felebbviteli bíróság az elsőfoku ítéletet indokainál fogva teljes egészében helybenhagyja. A magánvádló és képviselője megnyugodtak az ítéletben, míg az elítélt és védője semmisségi panaszt jelentettek be.

*

Jevgyevics Dobroszláv, a noviszadi »Vidovdan« főszerkesztőjének két sajtópert tárgyalta a felebbviteli bíróság. *Jevgyevics* lapjának április 28-iki számában egy demokratapárti népgyűléssel kapcsolatban cikket írt, amelyben dr. *Ribár Iván* demokratapárti képviselő személyét is érintette és vele szemben sértő kifejezéseket használt. Dr. *Ribár* ügyvédje dr. *Müttes Milán* útján sajtópert indított *Jevgyevics* ellen, akit a noviszadi törvényszék ez évi szeptember 28-án tíznapos elzárásra ítél el. Mindkét fél felebbezése folytán az ügy a felebbviteli bíróság elé került, amely az elsőfoku bíróság ítéletét helybenhagyta.

A második sajtópert a noviszadi »Szloboda« r. t. indította *Jevgyevics Dobroszláv* ellen. *Jevgyevics* több cikkben foglalkozott a noviszadi kávéházi viszonyokkal és a *Vidovdan* ez évi május 7-iki számában *A rendőrség megbüntette a Kraljica Mária szállodát* címmel élehangú cikket írt, amelyben azzal foglalkozott, hogy a Szloboda r. t. gyűjtőfogalom alatt szereplő vállalatok egy család kezében vannak és a szerb igazgatósági tagok csak »strohmann«-ok, akiknek nincs is részvényük, csak a nevüket adják oda. Megírta továbbá, hogy a Kraljica Mária kávéházban törött kávécsészékkel szolgálják ki a vendégeket.

Ez évi október 17-én tárgyalta a sajtópert a noviszadi törvényszék, amely számos tanu kihallgatása után *Jevgyevics Dobroszláv*ot felmentette. A felebbviteli bíróság szombaton jóváhagyta az elsőfoku ítéletet.

Gyorgyevics Ljubisa noviszadi rokkant a Noviszadon megjelenő *Délbácska*-ban különböző szabálytalanságokkal vádolta *Sztevánovics Szteván*t, a vajdasági vendéglátó egyesület elnökét. *Sztevánovics*

vics rágalmozás miatt feljelentette *Gyorgyevics Ljubisát*, akit a noviszadi törvényszék ez évi augusztus 7-ikén megtartott tárgyaláson egyhavi elzárásra és ezer dinár pénzbüntetésre ítélte el. Az ítélet ellen *Gyorgyevics* felebbezett és a felebbviteli bíróság indokainál fogva helybenhagyta a törvényszék ítéletét. Az elítélt semmisségi panaszt jelentett be.

Franciskovics Péter, a szubotici *Szervezett Munkás* ez évi február 5-iki számában cikket írt, amelyet *Szöke Hugó* tartománygyűlési képviselő magára nézve sértőknek talált és becsületsértés miatt feljelentést tett a cikk írója ellen. A szubotici törvényszék ez évi szeptember 28-ikán *Franciskovicsot* felmentette, amely ítéletet a noviszadi felebbviteli bíróság is helybenhagyott. Az ítélet jogerőre emelkedett.

Kinyomozták az oszijek-i rablógyilkosság tettesét

A gyilkos tizenegy éves fia vezette nyomra a rendőrséget

Oszijekről jelentik: Az oszijek-i rendőrség széleskörű nyomozást indított a karácsony éjszakáján történt bestiális rablógyilkosság tettesének kézrekerítésére. Mint a *Bácsmegeyi Napló* megírta, karácsony éjszakáján meggyilkolták és kirabolták *Vodopivec Paula* hetven éves asszonyt. A gyilkosságot csak másnap fedezték fel. A rendőrség megindította a nyomozást és a gyilkosság gyanúja miatt letartóztatta *Beics Mirkó* munkást, aki azonban tagadott és a nyomozás sem produkált ellene bizonyítékot. Már-már holtpontra jutott a nyomozás, amikor szenzációs fordulat történt.

A rendőrségen jelentkezett *Beics tizenegy éves fia*, aki *súlyosan terhelő vallomást tett apja ellen*. A fiú elmondotta, hogy apja a gyilkosság éjszakáján behatolt *Večopivec Paula* lakására, ahonnan amikor kijött, keze csupa vér volt. *A vért lemosta magáról, azután leteküdt*. A fiút szembesítették apjával, aki azonban továbbra is megmaradt tagadása mellett.

Ügybeosztás 1929-re a szubotici és noviszadi járásbíróságon

Az 1914. évi 42100. számú miniszteri rendelet értelmében a járásbíróságok is megállapították az 1929-ik évre vonatkozó ügybeosztást.

A szubotici járásbíróságon polgári perekben a következő bírák tárgyalnak: dr. *Klunics Martin*, dr. *Boski Iván*, *Minovics Milán*, *Marinkovics Jován*, *Gavrilovics Ohren*. Büntető járásbíró: *Zvekics Sever*. — Központi ügyek: dr. *Klunics*, dr. *Boski*. — Központi ügyek: dr. *Klunics*, elnöki ügyek: dr. *Klunics*, kérelem: *Minovics*, rokkantügyek: *Marinkovics*.

Szébeli panaszokat, kérelmeket minden csütörtökön *Zvekics bíró* vesz föl.

Telekkönyvi ügyek: *Berke Viktor*. — A végrehajtók közül *Buzás Fülöp* az E. K. F. M. N. Ny. T. Ty. G. Gy. betűs, *Peresics Balázs* a P. R. S. Sz. Z. Zs. L. Ly. V. betűs, *Romanov Vladimir* az A. B. C. D. Cs. H. L. D. Dj. J. O. U. betűvel kezdődő végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyeket látja el. *Buzás Fülöp* és *Romanov Vladimir* helyettese *Péricsics végrehajtó*, *Péricsics Romanov* helyettesíti.

Felvilágosítások és kiadmányok a főregiszterből és indexből 9—13 óra közt kaphatók, egyéb kezelési könyvekből 9—11 óra közt.

Más időben csak a járásbíróság vezetőjének engedélyével lehet felvilágosítást kapni.

A telekkönyvvel hétköznaponként 9—13 közt lehet felvilágosítást s betekintést kapni, a telekkönyv többi irodáiban 9—12 óra közt.

A noviszadi járásbíróságon január 1-től kezdve a következő az ügybeosztás:

Markovics Radoszláv vezetőjárásbíró fogja intézni az elnöki, telekkönyvi ügyeket és a polgári ügyek egy részét, az előzetes bizonyítási eljárásokat, váltófizetési meghagyásokat, egyezkedési ügyeket, holtánnyilvánítsi ügyeket és kezeli a bírói letéteket. *Primovics Jován* járásbíró: a polgári perek egy részét és a hagyatéki ügyeket. *Lupurovics Dusán* járásbíró: a lakásfelmondási ügyeket és a végrehajtási ügyeket. *Gyorgyevics Ljubomir* járásbíró: büntető ügyeket és rokkant ügyeket. Dr. *Deklics Mija* járásbíró: telekkönyvi ügyeket. *Draskovics Jagos* járásbíró: a polgári ügyek egy részét és a polgári megkereséseket. *Visnyevski Gavriló* járásbíró: büntető ügyek egy részét, büntető ügyekben megkereséseket, a büntető ügyek irodájának vezetését, ellenőrzi a pénzbüntetések behajtását és felveszi a büntető feljelentéseket. *Markovics Radoszláv* kedden, csütörtökön és pénteken, *Primovics Jován* hétfőn, csütörtökön és pénteken, *Lupurovics Dusán* kedden, csütörtökön és szombaton, *Gyorgyevics Ljubomir* hétfőn, szerdán és pénteken, dr. *Deklics Mija* telekkönyvi ügyeket szombaton tárgyal, *Draskovics Jagos* hétfőn, szerdán és szombaton intézi a megkereséseket és *Visnyevski Gavriló* kedden, csütörtökön és szombaton tárgyal.

Megkezdtek dr. Gáldy kihallgatását az Erdélyi-perben

Forgács Anna betegsége alatt Erdélyi mindenkit távoltartott feleségétől és mindig azt mondta, hogy Anna alszik — Dr. Klár Zoltán kiegészítő vallomástételre jelentkezett

Budapestről jelentik: Az Erdélyi-bűnper szombati tárgyalásának egyik szenzációja az volt, hogy dr. Klár Zoltán, akinek a kihallgatása már befejeződött, ismét jelentkezett vallomástételre.

Klár Zoltán újabb vallomása

— Tekintetes királyi törvényszék! Vallomásommal kapcsolatban felmerülhet az az aggály, hogy egyes orvoskollégák vallomásával ellentétes az, amit én vallottam. Ezekről az ellentétekről akarok beszélni. Hétfőn délután látogattam meg először Forgács Annát a Britannia-szállóban. Én egyedül láttam őt ezen a napon, mint orvos, a tapasztalataimmal ellentétes vélemény tehát nem is merülhet fel. Azonban ellentétes vélemények látszanak fennforogni a keddi napot illetően. A keddi látogatásnál szintén én voltam egyedül jelen Forgács Anna szobájában. Háromnegyedhat órákor látogattam meg Forgács Annát és már a múltkor is mondtam: meglehetősen jó állapotban találtam.

— Az orvosszakértő urak részéről felmerült az a kérdés, ha én háromnegyedhat órákor jó állapotban találtam Forgács Annát, hogy lehetséges, hogy dr. László Ernő nem sokkal háromnegyedhat óra után Forgács Annát már rossz állapotban találta. Itt mindenesetre egy

olyan ismeretlen valami mutatkozik, amelynek megoldása nem az én feladatam.

Ha valaki hat órákor morftumot visz be szervezetébe, akkor hat óra tíz perckor megkezdődhetik a felszívódás és hat óra negyven perckor a beteg már eszméletlenül fekszik.

— Kedd estétől szerda délután hat óráig Forgács Annát nem látogattam meg. Fel kell hívnom a törvényszék figyelmét arra a különös jelenségre, hogy a szanatóriumi orvosok, valamint azok az orvosok, akik később kezelték Forgács Annát, velem aki két napig kezeltem Forgács Annát, nem léptek érintkezésbe, nem kérték ki véleményemet és nem kérdezték meg, hogy én milyen diagnózist állapítottam meg.

A narkotikus mérgezés gyanuja

— Ha Madagaszkáron vagy bárhol orvos érkezik egy beteghez és eszméletlen állapotban találja, ilyen súlyos állapotban szanatóriumba szállítja, ha az eszméletlen beteg nem tudja megmondani, mi történt vele és a hozzátartozók sem tudnak felvilágosítást adni, akkor az orvos mindenütt megkérdezi azt az orvost, aki a beteget kezelte: mit diagnosztizált ő? A szanatóriumi orvosok azonban nem léptek velem összeköttetésbe. Mégis kifejeztem előttük azt a gyanút, hogy narkotikus mérgezésről van szó és nem inzulin-mérgezésről, mint ahogy ők gondolták. Később az én diagnózisom bizonyult helytállóknak.

— Szerdán megjelentem a szanatóriumban Forgács Annánál, aki válaszolt kérdéseimre, tehát nem

Klár Zoltán kérését a védő terjesztette elő és miután a bíróság megállapította, hogy ennek semmi akadálya sincs, Forgács Anna kezelőorvosa ismét a bíról emelvény elé állt és a következőket mondta.

volt eszméletlen. Illés Julia ápolónő megerősítette, hogy valahányszor én Forgács Annánál voltam a szanatóriumban, Forgács Anna mindig eszméletlenül volt. Tehát

most is határozotlan állítom, hogy Forgács Anna szerdán eszméletlenül volt, jöhetett a többi orvos szerdán eszméletlenül találta őt.

— Mint orvos, meg tudom magyarázni ezt az ellentmondást. Ezt az orvosi kérdést az egész világ orvosi acropagja elé hajlandó vagyok terjeszteni.

— Egyéb jelenségekkel kapcsolatban különböző ellenmondások vannak az én vallomásom és dr. Szász vallomása között. De ellentétek vannak dr. Bartha és dr. Szász vallomása között is. Én pedig a kettő közül inkább Bartha vallomását fogadhatom el, mert ő óránként látogatta meg Forgács Annát betegszobájában, dr. Szász pedig csak háromszor napjában. Ezeket voltam hűen elmondani az orvosi ellenmondásokra vonatkozóan.

Amikor Erdélyinek választania kellett egy szegény és egy gazdag leány között

A következő tanu Sziávnics György nyugalmazott huszárezredes, bankár, a Fauber és Sziávnics cég tagja, akit Erdélyi Béla váltóügyeiről kérdezték.

— Megbízható embernek tartotta ön Erdélyi Bélát? — kérdezi Schadt elnök.

— Ismertem Erdélyi apját is, akit jó módú embernek tartottam, de ezenkívül az én nevelésem arra tanított, hogy azokat, akiket a vívó porondon ismertem meg, uriembernek tartsam.

Schadt elnök ezután megkérdezi a tanut, hogy tett-e ígéretet Erdélyi Béla arra, hogy 1927 augusztusa körül fizet?

— Igen, július 15-ére is, volt valami esedékessége.

— Kíván még valamit előadni?

— Nem tudom, hogy fontos-e, — mondja a tanu, — de kötelességem azt is elmondani, hogy Erdélyi Béla, aki általában sok dologban kérte ki tanácsomat, 1927 márciusában felkeresett engem és közölte velem, hogy

választania kell egy szegény és egy gazdag leány között.

Tanácsomat kérte, hogy mitévő legyen. Ekkor már tudtam, hogy apja milyen helyzetben van és figyelmeztettem, hogy esetleg apját is támogatnia kell.

Székelly Zoltán gépkéreskedő a következő tanu, aki lényegtelen vallomást tett, ugyszintén Arányi Ármán értékpapírkéreskedő is.

Nagymaroson bőlét ivott és 8-10 hölgygel mulatott Erdélyi

Geiszlinger István nagymarosi szállodatulajdonos a következő tanu.

— Ismer valakit a vádlottak közül — teszi fel a szokásos kérdést az elnök.

Geiszlinger megfordul és bizonyos tisztelettel mutat Erdélyire:

— Erdélyi urat. Vendégem volt.

Erdélyi vidáman nevet rá.

— Honnan ismeri? — kérdezi az elnök.

— Saját üzletemből. Igen jó vendégem volt. Egy alkalommal adósom is maradt, névjegyet adott át, felírta mennyivel tartozik és másnap pontosan kifizette tartozását. A névjegy most is a birtokomban van.

— De kifizettem — nevet Erdélyi, akiben a tanu-vallomás kellemes emlékeket ébreszthet, mert láthatóan felvidül.

Az ügyész megnézi a névjegyet, amely szerint 1922-ben egy éjszaka Erdélyi 3002 koronát mulatott el.

— Mit ittak, hogy ilyen sokba került? — kérdezi Temesváry ügyész.

— Pezsgős bőlét. Nyolc-tíz hölgygel mulatott Erdélyi ur, bőlét, pezsgőt és likőrt ittak.

— Máskor is rendezett ilyen nagy mulatságokat Nagymaroson?

— Igen, nálam is, más vendéglőben is. Kártyázott is. A másik vendéglő főpincére mesélte, hogy

1924-ben egy napon 80 milliót vesztett Erdélyi ur kártyán.

Euschor Károly elmondja, hogy Erdélyit 1925 elején ismerte meg a Santelli-féle vívóteremben Forgács Anna révén. Forgács Anna kétszer-háromszor látta a bankban, Erdélyivel együtt. Erdélyit nyers mo-

doru embernek ismerte, de előtte nem bántalmazta feleségét.

Forgács Anna egyszer meghívta a tanut a Bristol-szállóba, ahol a menetjegy Irodának volt bálja. Itt Erdélyi elmondta a tanúnak, hogy el akarja venni Forgács Annát és tanácsot kért tőle. Neki nagyon kínos helyzete volt.

Az volt a benyomása, hogy Forgács Anna el akarta vétetni magát Erdélyivel.

Tudta, hogy Erdélyinek nincs megalapozva a pozíciója, tudta azt is, hogy Forgács Anna jó családból való és ezért nem tudta, mit válaszoljon.

Anna bosszusan utasította vissza az öngyilkosságáról terjesztett híreket

— A májusi mérgezésről tud valamit?

— Hallottam, hogy Forgács Anna a Grünwald-szanatóriumban fekszik, kimentem hozzá, de Feuer né megkért, hogy ne menjek be hozzá, mert eszméletlen állapotban van. A lapok azt írták, hogy Anna öngyilkosságot követett el.

— Amikor később a Dunaparton találkoztam vele, megkérdeztem, hogyan csinálhatott ilyen könnyelműséget, mire Anna bosszusan rámszólt, hogyan lehettem fel az ilyen híreknek, neki eszé ágában sem volt öngyilkosnak lenni, rossz hústól kapott mérgezést.

Vallomása után az elnök szünetet rendelt el.

Szünet után jelenti az elnök, hogy egy pozsonyi ügyvéd jelentkezett tanúnak. Az ügyvéd Schibeill Gyula dr. nyugalmazott százados hadbíró, pozsonyi ügyvéd elmondja, hogy ő is Millstattban nyaralt és lábán Antal egyetemli tanártól, aki egy villában lakott

Novisadon Rádió

SABA

Tungram

Telefunken

13384

Horny Neutrovax

Ahemo gyártmányokat

állandóan raktárról szállít

KONRATH d. d. fiókja

KORNEL R. KURTZ

NOVISAD

ŽELJEZNIČKA U. 94

TELEFON 27-89

Erdélyiekkel, sokat hallott rólok. Egy alkalommal jelen volt a patikában, amikor Erdélyi bejött és félrehívta a patikust és suttogva kért tőle valamit. Amikor elment, a patikus elmondta neki, hogy

Erdélyi recept nélkül kért veronált.

Később beszélt Krisztián káplánnal, aki kijelentette, hogy nem érti, miért oly sürgős Erdélyinek a temetés. Miért nem hozatnak Villachból rabbit. Így Forgács Annát a katolikus temetőben a kápolna oldalán kellett eltemetni.

Uj momentum a tanu vallomásában, hogy egy millstatti kömüvestől hallotta, hogy

Forgács Anna a kömüvesnek azt mondta, hogy őt férje lökte a szakadókba.

Valószínűleg ez az a kömüves volt, aki Annát megálalta.

Dr. Gáldi Nándor vallomása

Az elnök ezután dr. Gáldi Nándor tanut szólítja. A közönség feszült izgalommal várja Gáldi vallomását, mert, mint ismeretes, a tanu a kritikus napokat Erdélyiek társaságában töltötte, akikkel bizalmas viszonyban volt és szinte állandóan együtt voltak. Sőt Gáldi vette észre először, hogy Forgács Anna meghalt.

A tanu higgadt, nyugodt hangon kezdi meg vallomását:

— Tekintetes királyi törvényszék! Tisztelettel igyekezni fogok mindent objektíven elmondani, bár még mindig a tragikus események hatása alatt állok.

Elmondja a tanu, hogy Forgács Annát még házassága előtt ismerte és előző évben is találkozott vele Millstattban. Akkor nyaralás közben Forgács Anna igen jól érezte magát.

Az elnök: Álmalanságról nem panaszkodott?

— Nem.

— 1927 márciusában — folytatja a vallomását a tanu — telefonált nekem Anna és közölte, hogy férjhez ment Erdélyi Bélához.

Az elnök: Budapesten nem panaszkodott férjére?

— Nem és nem is lehetett ilyen következtetést vonni, abból ítélve, ahogy együtt éltek. Millstattban azonban egy alkalommal együtt vacsoráztunk és másnap a legnagyobb meglepetésemre levelet kaptam Annától, amelyben a következő volt:

„Élethevigám fontos ügyben kerestelek Park-villában.“

Rendkívül csodálkoztam ezen, hiszen Erdélyiek a Seevillában laktak. Természetesen azonnal odamentem és ott találtam Annát Rothnéval.

Homlokán és karján két foltok, sirt és panaszkodott, hogy helyzete kétségbeesítő.

Kérdeztem, hogy mi történt, mire azt válaszolta: Béla megvert. Azt mondtam, hogy ez így nem lehet és váljanak el. Később azonban kénytelen voltam jelentélen összekoccanásnak tartani ezt az ügyet, mert utána nem sokkal Erdélyiek a legjobban viszonyban voltak és csókolózni is láttam őket. Én visszatértem Budapestre, majd 16-ikán újra Millstattba utaztam. Huszadikán kirándultam, Erdélyiek nélkül. Amikor visszatértünk, már besötétedett és ekkor hallottam, hogy szerencsétlenség történt. Ugy mondták: Frau Erdélyi ist abgestürzt. Azonnal felrohantam Erdélyiek szobájába, ott találtam Annát és Erdélyi mellette volt. Kérdeztem, mi történt.

— Leestem, leestem, válaszolta Anna.

— Visszaemlékezve a Park-villában történt találkozásra, abban a pillanatban gyanu támadt fel bennem és megkérdeztem, hogy nem történt-e közöttük valami veszekedés. „Nem, megcsuszam — válaszolta Anna — elvesztettem eszméletemet és mire magamhoz tértem, azt vettem észre, hogy egy fán lólok fennakadva.“

— Az orvosi vizsgálat közben kimentünk. Amikor visszajöttünk, Anna Erdélyi felé fordulva azt mondta:

— Ugy tünt fel nekem, mintha megtaszítottai volna.

Egy pillanat alatt dtvillant a fejünkben az a gondolat, hogy most helyes nyomon vagyunk és megkérdeztük, hogy ezt hogyan gondolja.

— Nem úgy éreztem — mondta ekkor Anna — mintha Béla megtaszított volna, hanem, mintha utó-

nom kapott volna. Éreztem Béla kezét, mintha utánam nyult volna.

— Ugy kell elmondanom — mondja remegő hangon Gáldy — ahogy szegényke mondotta.

Szegény Anna bizony nagyon igyekezett a legkisebb gyanút is eloszlatni, mintha Erdélyi lelékte volna.

— Mikor látta, hogy mi arra gondoltunk, ez ellen ismételtlen tiltakozott.

— Ezután Anna meglehetősen élénken és részletesen elmondotta, mi történt. Nemsokára azután elmentem és nem gondoltam, hogy ekkor láttam utoljára. Kedden csak délben találkoztam Erdélyivel, aki azt mondotta, hogy Annának igen rossz éjszakája volt, de most alszik. Délután a Löwy-lányokkal együtt voltam, találkoztunk Erdélyivel és mondtam, hogy szeretném megnézni Annát. Erdélyi felment a szobába és azzal jött vissza, hogy Anna alszik.

Az elnök: Szóval délben és este is azt mondotta, hogy alszik?

— Igen. Amikor szerdán is azt mondta, hogy alszik, elvesztettem nyugalmamat. Közben megtudtam, hogy Villachban, amely közel van, van egy szanatórium. Tizenkét óra tájban lejött Erdélyi a strandra és azt mondta, hogy igen rossz éjszakájuk volt.

»Szegény Anna — mondotta Erdélyi — folyton panaszkodott és többek közt azt mondta, hogy meg fog halni. Ugy érzi, hogy vérzik. Csak nehezen sikerült megnyugtatom.«

Azt mondtam Erdélyinek, hogy ez így nem mehet tovább. Mondtam, hogy Villachban van egy szanatórium, vigyük oda Annát. Erdélyi ebbe örömmel beleegyezett.

— Ugy emlékszem, hogy Erdélyi ekkor levetkőzött, de nem fürdött. Egy óra felé azt mondta, hogy ne haragudjak, szeretne korábban ebédelni. Menjünk fel együtt.

A légy, mint halottkém

Fel is mentünk és a szobában egyedül feküdt Anna az ágyban. Ugy látszott, hogy alszik. »Most nyugodtan alszik« — mondotta Erdélyi. »Én is azt hittem, hogy alszik, de ekkor

észrevettem, hogy egy légy van az arcán és a száján sétál. Ebben a pillanatban megdöbben gondoltam arra, hogy az alvó ember reflexmozdulattal elüzi arcáról a legyet. Megfogtam Anna kezét és kiáltottam: Annus! Annus! Nem válaszolt, Erdélyi azt mondotta:

— Látod, most is milyen mélyen alszik.

— Ez több mint alvás — válaszoltam, kirohantam a folyosóra és kiabáltam: Orvost! Orvost!

Amikor Gáldy vallomásában Anna holttestének felfedezése felé közeledett, egyre nagyobb izgatottság vesz rajta erőt és hevesen gesztikulál, hangja kihagy és csak szaggatottan tud beszélni.

Az izgalom átterjed a hallgatóságra is és amikor Gáldy elhallgat, a teremben nyomasztó csend támad,

amit Schadt elnök tör meg azzal a kérdéssel, hogy hogyan viselkedett Erdélyi.

— Polyton azt ismételte: »Alszik, alszik.«

Minden szem Erdélyi felé fordul, aki sápadtan és mereven ül örei között és szeméi mozdulatlanul szegeződnek Gáldyra.

Véletlenül a vendégek között találtunk egy fiatal orvost, akit dr. Weisznek hívtak és kértem, hogy jöjjön fel. Röviden elmondottam neki, mi történt...

Az elnök: Erdélyi azalatt egyedül maradt?

— Igen. Amikor az orvossal visszajöttem, az megvizsgálta a pulzusát és szemét, azután azt mondta:

»Kérem nem tudok mást mondani, minthogy meghalt.«

Erdélyi olyanfélével mondott, hogy nem hiszi el.

Az elnök: Közben nem jött be valaki?

— Lehet, hogy valaki bejött a személyzet közül és látott ott bennünket. Én azt mondtam, hogy már kételkedni nem lehet, de azért mindenesetre hívjuk a kezelőorvost.

Borzalmas percek voltak, amíg dr. Pichlert vártuk. Közben rosszul lettem és konyakot hoztattam.

— Szóval valaki mégis bejött a szobába?

— Igen, hoztak konyakot.

Az elnök délután fél háromkor a tárgyalást félbeszakítja és folytatását csütörtökre tüzi ki.

Gáldy alig tud kivánszorogni a teremből. Az előszobában széket adnak neki és Klár Zoltán dr. megvizsgálja. Megállapítja, hogy a vérnyomás nagyon magas és pihennie kell. Csak percek múlva lesz azután Gáldy annyira jobban, hogy elhagyhatja a törvényszék épületét.

Kedvező mederben haladnak a jugoszláv-olasz tárgyalások

A Times szerint az újabb barátsági szerződés megkötésénél ki kell terjedni azokra a kérdésekre is, amelyek eddig a két állam között a konfliktusokat előidéztek

Londonból jelentik: A Times szombati vezércikkében foglalkozik

Rákics római jugoszláv követ és Mussolini legutóbbi tárgyalásával, amelyek a római barátsági szerződés meghosszabbításával függnek össze.

A Times szerint

a tárgyalások azzal a reménnyel biztatnak, hogy az olasz-jugoszláv viszony a javulás útján van.

A lap mindenben helyesli Mussolininek azt a megállapítását,

hogy a római barátsági szerződés sok tekintetben hiányos volt, mert nem tudta megakadályozni, hogy a két állam között a barátsági szerződés ellenére is különböző súlyos félreértések keletkezzenek.

Ha most a szerződést olyan értelemben akarják meghosszabbítani, hogy a két állam egymáshoz való viszonyát is egész más alapokra helyezték, akkor Mussolininek olyan kérdésekre is tekintettel kell lennie, amelyekről eddig nem volt hajlandó tárgyalni

— írja a Times, amely ezzel elsősorban az albán kérdésre céloz.

Mussolini flotta-riadója

Uj adókat vet ki, hogy tengeri haderejét legyőzhetetlenné tegye

Milánóból jelentik: Mussolini lapja, a Popolo d'Italia új adókra készíti elő az olasz népet, mert kell, hogy erős flottája legyen Olaszországnak,

csak így tudja biztosítani függetlenségét és nyersanyagát a Földközi tengeren. Így szól többek között a vezércikk:

— A nagyhatalmak szívós következetességgel és eltökélt uralmi vágyukban milliárdokat fordítanak tengeri haderejük növelésére, de közben látszólag leszerelési konferenciára teszik meg az előkészületeket. Valójában az a helyzet, hogy

a világ erősebben fegyverkezik, mint valaha és a hatalmak között kétségbeesett verseny folyik a fegyverkezés terén.

— Olaszország mindig kész volt leszerelni vagy flottáját lényegesen csökkenteni, de csak olyan feltétel alatt, ha minden hatalom ugyanezt teszi, mint-hogy azonban az egész világ fegyverkezik, nekünk is

életbevágó kötelességünk megvédelmezni az olasz nép függetlenségét és megélhetését.

Olaszország bele van ékelve egy belső tengerbe, amelyen szállítmányait más országok ellenőrizhetik és el is vágthatják.

Bizvást mondhatjuk tehát, hogy számunkra a nemzeti függetlenség kérdése és megélhetésünk függ attól, hogy szabadon szállíthassunk gabonát, szenet és nyersanyagokat. Nincs messze az az idő, amikor az olasz föld minden fiát maga láthatja el kenyérrrel és a legfontosabb élelmiszerekkel, tehát fel fog szabadulni a külföldtől, de szene, vasa, petróleuma nincs Olaszországnak, rá van utalva a külföldre.

Olaszország függetlensége, az olasz nép megélhetése függ attól, hogy megvédje és megtartsa a maga számára a tengert.

Ha az olasz nép független állami életet kíván élni, akkor bele kell törödni abba, hogy flottájáért nagy adókat kell hoznia új adók alakjában.

A magyar párt hivatalos nyilatkozata a román kamarában

A magyar párt nem szavazott bizalmat a Maniu-kormánynak

Bukarestből jelentik: A kamara felirati vitájának során Bethlen György gróf, a magyar párt elnöke a következő nyilatkozatokat tette:

— Amikor szót emelek a magyar párt nevében, hivatkozom azoknak a szavazatoknak a számára, amelyeket pártunk a legutóbbi választások során kapott és ezen az alapon úgy érzem,

joggal beszélhetek az egész romániai magyar lakosság nevében.

— Fenntartom magamnak és pártomnak azt a lehetőséget és jogot, hogy résztvegyünk a különböző kérdésekről és javaslatokról szóló parlamenti vitákban. Most tekintetbevéve azt a célt, hogy meg kell

gyorsítanunk a vitát, csak arra a kijelentésre szorítkozom, hogy sürgetjük és várjuk a törvényhozástól és a kormánytól nemcsak a magyar kisebbség, hanem az állam érdekében is ama követeléseink gyors megvalósítását, amelyek tíz év folyamán felgyülemlettek, követeljük továbbá a gyulafehérvári határozatoknak, valamint a békeszerződés rendelkezéseinek megvalósítását, egy szóval

biztosítsák nekünk azokat a jogokat, amelyek megilletnek minket.

A trónbeszédre adandó válasz elfogadása politikai bizalom kifejezése volna. Ezért nem vagyok abban a helyzetben, hogy elfogadhassam azt.

A radikális szocialisták hadat üzentek a Poincaré-kormánynak

A szenátus a miniszterelnök ellenére megszavazta a képviselők fizetés-emelését, majd elfogadta a költségvetési törvényt

Párisból jelentik: A szenátus pénteken éjjeli ülést tartott, hogy letárgyalja a pénzügyi törvényjavaslatot és hogy az állami költségvetést még újév előtt tető alá hozza. Gyorsmenetű tárgyalás után a szenátus 273 szavazattal 17 ellenében elfogadta a költségvetést, amelynek végösszege szerint az állami bevételek 45.45 milliárd, a kiadások pedig 45.32 milliárd frankot tesznek ki a költségvetési felesleg tehát 130 millió frank. A költségvetés tárgyalását a kamara szombati délután kezdte meg. Időközben

a szenátus a parlamenti élet megtisztítására irányuló törvényjavaslatot veszi tárgyalás alá. A szenátus eltekint a kamara által már elfogadott javaslatról és azt a régi törvényjavaslatot veszi elő, amely már négy éves és amely

nemcsak a parlament tagjait, hanem a közhivatalnokokat minden kategóriáját is érinti, attól, hogy állást foglaljanak el kereskedelmi, ipari vagy pénzügyi vállalatoknál.

Még ennél is bonyolultabb kérdés az egyházi rendek visszatelepítésének és a képviselők fizetésemelésének

problémája és mindezek a kérdések könnyen idézhetnek elő krízist a belpolitikában, úgy hogy

továbbra is számolnak a Poincaré-kormány bukásával.

A képviselők fizetésemelésére vonatkozó törvényjavaslatot a szenátus péntek este 140 szavazattal 107 ellenében elfogadta, noha maga Poincaré miniszterelnök állást foglalt ellene. A szenátus olyan formában szavazta meg a javaslatot, hogy a képviselőknek havonta 1250 frank lakkbér jár, amik burkolt fizetésemelés.

A radikális szocialista párt nyíltan megjelente a háborút a Poincaré-kormánynak.

A párt parlamenti frakciója pénteken elhatározta, hogy indítványt terjeszt be a kongregációk visszatelepítése és az egyházi javak visszaadása ellen,

követeli, hogy a világi törvényhozás legtisztább formájában maradjon meg és egyúttal interpellációt intéz Poincaré miniszterelnökhöz, hogy alkalmat adjon neki az állásfoglalásra és arra, hogy a kormány tagjai között felmerült ellentétéről nyilatkozzék.

Szentán végrehajtást vezettek az államkincstár ellen

Szuronyos csendőrök akadályozták meg a szentai főszolgabíróság pénzszekrényének lefoglalását

Szentáról felentik: Losonc György kanjlsai lakos javára a szentai járásbíróság nemrégben 4200 dinárt ítélte meg jogerősen az államkincstár kárára. Losonc György a pénzt több ízben követelte az államkincstártól, de nem kapta meg, mire Losonc jogi képviselője, dr. Ludajcs Milos ügyvéd útján végrehajtás elrendelését kérte, aminek a bíróság nemrégiben helyt is adott.

A végrehajtást pénteken akarták fogatosítani az államkincstár ellen a szentai járási főszolgabírórságon. Mudrics Milán végrehajtó pénteken délelőtt meg is jelent a főszolgabírórságon és kijelentette, hogy az ítélet szerint megítélt 4200 dinár erejéig lefoglalja a főszolgabírórság pénztárának tartalmát, illetve ennek megfelelő összeget.

Bikár Mirkó főszolgabíró erre azonnal telefonált a csendőrségre és két csendőr kiküldését kérte. A csendőrök azonnal megérkeztek, megállították az állami pénztár mellett és felszólították a végrehajtót, hogy ne kísérelje meg a pénztárat lepecsételni, vagy erőszakkal felnyitni, mert ezt fegyverrel fogják megakadályozni. A végrehajtó erre eltávozott és a rendőrség segítségét kérte, de a rendőrség megtagadta azt, kijelentve, hogy csak felsőbb utasításra hajlandó beavatkozni a kényes ügybe. Mudrics végrehajtó erre félbehagyta az eljárást és szombaton újból megjelent a főszolgabírórságon és lefoglalta a főszolgabírórság iródei butorzatát, miután Ludajcs Milos dr. elállt attól a kívánságtól, hogy a követelés biztosítékául a pénztárat foglalják le.

Klotz volt francia pénzügyminiszter beismerő vallomást tett

Párisból jelentik: A Gazette du Franc botrányának újabb szenzációja van. A vizsgálóbíró pénteken tanuként hallgatta ki Amard kereskedelmi ügynököt, aki Hanau Márta asszony és a Gazette du Franc igazgatóságának megbízásából a Rumeur-del tárgyalt s akinek első vallomása alapján letartóztatták Anquetil-t. Amard pénteki vallomása új momentumot vegyített a bűnügybe. Elmondta, hogy mikor a Le Journal mint első párisi lap leleplezést közölt a Gazette du Franc üzelméről és a benne szereplőket is megnevezte, ő Hanau Márta asszony nevében elment a Le Journalhoz és hallgatási díj fejében egymillió frank készpénzt, vagy tizenötmillió frank erejéig részesevést kínált. A vizsgálóbíró rögtön intézkedett, hogy telefonon hívják meg kihallgatásra a Le Journal főszerkesztőjét, De Marsillac-ot és Hamelin üzletigazgatóját. A vizsgálóbíró kérdésére megerősítették Amard vallomását.

A vizsgálóbíró pénteken megkezdte a csekkhamisítással és csalással vádolt Klotz volt pénzügyminisz-

ter kihallgatását. Klotz szenátor beismerte, hogy tényleg kiállított fedezetlen csekket, de hozzátette, hogy abban az időben nem volt hírtokában szabad elhatározó képességének. Azzal védekezik, hogy rendezni akarta kötelezettségeit és erre 550.000 frankot szánt, amit egy mérnök barátjától kellett volna kapnia, akinek azt az összeget kölcsönözte. A volt pénzügyminiszter beismerte azt is, hogy egyik volt munkatársától félmillió frankot vett fel egy műselyemgyár alapítására. Hogy kötelezettségeit nem rendezhette, azt azzal magyarázza, hogy mentelmi jogának felfüggesztésével pénzügyi presztízse teljesen megingott. Ezután azt fejtegette Klotz szenátor, hogy az ügyet barátságos uton is lehetett volna rendezni, majd elmondta, hogy a műselyemgyár a szerencsétlenül járt Löwenstein belga bankár koncernjébe tartozott volna és Löwenstein váratlan halála idézte elő a fizetési nehézségeket. A vizsgálóbíró közölte Klotz volt pénzügyminiszterrel, hogy három orvossal fogják ellenőriztetni elmeállapotát.

Szentán elfogtak egy rablógyilkos szerbiai bandavezért

Egy szerbiai község pénztárának kifosztása után Szentára szökött a hirhedt rabló, akit a rendőrség izgalmas hajszá után elfogott

Szentáról jelentik: Veszedelmes szerbiai rablóbanda vezérét fogta el szombaton a szentai rendőrség. A rablóvezér sorozatos rablásokat és rablógyilkosságokat követett el és ezen a héten Kragujevácon kifosztott egy bankot.

Vukov Glisa szentai rendőrkapitánynál szombaton délelőtt megjelent egy szentai dobrovoljac és megmutatta a Politika egy cikkét, amely szerint a hirhedt Babeles szerbiai rablóbanda vezére néhány nappal ezelőtt kifosztotta egy szerbiai község pénztárát. A rablóvezér megjelent a községi pénztárnoknál és felszólította, hogy adja át neki a község pénztárának kulcsait és amikor ez ellenkezett, halálra fenyegette meg, majd kiragadta kezéből a kulcsesőmet és kifosztotta a pénztárat, amelyből közel százezer dinár készpénzt rabolt el és a tett elkövetése után nyomban megszökött. Az eset akragujeváci kerületbentörtént. A rendőrség másnap a legerélyesebb nyomozást indította meg, de nem sikerült a rabló nyomába jutni.

A dobrovoljac a rendőrkapitány előtt a cikk felolvasása után azt a szenzációs kijelentést tette, hogy ismeri a rablóbanda vezérét, Pavlovics Miloszávot, aki csütörtök óta az ő lakásában tartózkodik.

A dobrovoljac előadta, hogy a rablóvezér csütörtökön érkezett Szentára. Összetalálkozott vele az uccán, mire Pavlovics Miloszáv egyszerűen kijelentette, hogy néhány napig nála fog lakni. Pavlovics egyuttal megfenyegette a dobrovoljácot, hogy felgyújtja házáat és egész családját kiirtja, ha a hatóságokat értesíteni meri itt tartózkodásáról.

A dobrovoljac az első pillanatban nem tudta, hogy Pavlovics valóban rablóvezér, de miután ilyen súlyos fenyegetésekkel zsarolta ki tőle a szállást, gondolkodni kezdett a dolog felett és később maga

Pavlovics és ismeretlen társa is dícselkedni kezdett, hogy ők követték el a rablást a kragujeváci kerületben és nemrég egy bankárt is megölték Szarajevóban.

Vukov Glisa rendőrkapitány telefonon nyomban érintkezésbe lépett a kragujeváci rendőrséggel és közölte a dobrovoljac előadását és érdeklődött Pavlovics Miloszáv személye iránt. A kragujeváci rendőrség azt a választ adta a szentai rendőrségnek, hogy Pavlovics Miloszáv veszedelmes rablóvezér és kérte, hogy azonnal tartóztassák le és erős fedezet mellett szállítsák Kragujevára.

Vukov Glisa rendőrkapitány erre nagy rendőri készültséggel egy rendőrfogalmazóval és több detektívtel két autón kiment a dobrovoljac tanyájára. Amikor a tanya közelébe értek, a rendőrség emberei leugráltak az autókról és futólépcsőben közeledtek a tanya felé, körülvették a kijáratokat, az ajtókat és az ablakokat eltorlaszolták, majd Vukov Glisa a kezében revolverrel behatolt a lakásba, ahol

a szoba közepén egy atlétatermetű emberrel találta magát szemközt.

Pavlovics Miloszáv a régen keresett rablóvezér volt. A rendőrkapitány a nagyerejű rabló mellének szögezve revolverét, rákiáltott:

Fel a kezekkel. Add meg magad és meg ne mozdulsz, mert agyonlőlek.

A rablóvezért meglepte a rendőrség hirtelen megjelenése, mert szó nélkül felemelte kezét és megadta magát. Erre a rendőrkapitány megragadta a rablót és kilökte a szobából az udvarra, ahol

a rendőrök megragadták, megkötözték, autóba tették és a rendőrségre szállították.

A rendőri nyomozás megállapította, hogy Pavlovics igen gazdag ember, földje, háza van és malomtulajdonos. Mindezt rablásból szerezte. Évek óta büntetlenül garázdálkodott Sumadiában. Mindig olyan ügyesen bujt el, hogy a rendőrség a legszorgosabb kutatás ellenére sem tudott nyomára akadni. Megállapították, hogy a legutóbbi községi pénztár rablást e hó 19-ikén követték el a kragujeváci járásban. A tett elkövetése után elmenekültek és csütörtökön érkeztek Szentára. Ketten jöttek el: Pavlovics, a vezér és egy ismeretlen társa. Pavlovics még aznap

viisszaküldte társát Kragujevára, hogy százötvenezer dinárt hozzon.

ő a dobrovoljac házában fogja bevárni és megérkezése után Magyarorszába vagy Romániába akartak átszökni. A rablóvezér társa több dobrovoljac előtt eldicsekedett tetteivel és többek között azt mondta, hogy nemrégben egy gyilkosságot is elkövettek, azonkívül számos rablást is.

Pavlovics Miloszávot kezén, lábán megvasalták és szombaton éjszaka Beogradon keresztül Kragujevára szállították.

A szentai rendőrség egyben értesítette a kragujeváci rendőrséget a bandavezér társának odaérkezéséről is és megfelelő személyleírást adott róla.

HIREK

— Pavle királyi herceg családjával Londonba utazott. Beogradból jelentik: Pavle királyi herceg feleségével Olga hercegnővel és gyermekeivel, Alekszandar és Nikola hercegekkel szombaton reggel két hónapi tartózkodásra Londonba utazott.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelenti: Fagy-pont körüli hőmérséklet mellett sok helyütt csapadék várható.

— Afgansztánban nyugodt a helyzet. Berlinből jelentik: Kabuli jelentés szerint a heves karácsonyi harcok után a helyzet az afgán fővárosban megnyugodott. A bazárokat ismét kinyitották és Amanullah király mindennap kilovagol. A lázadókkal megkezdett fegyverszüneti tárgyalások közvetlen befejezés előtt állnak.

— Bécs központjában megrepedt a vízvezeték főcsöve és a víz egész uccasorokat öntött el. Bécsből jelentik: A Bécs központjában a Wehringer Strasse és a Nussdorfer Strasse kereszteződésénél, ahol a legnagyobb a forgalom, szombat reggel csőrepedés történt és egész uccasorok víz alá kerültek. A vízvezeték főcsöve repedt meg és nagy tömegekben tódult elő a víz, amely nagy területen felemelte az utat és minden közlekedést lehetetlenné tett. A munkások százai dolgoztak egész nap, hogy a megrepedt vízvezeték főcsövet kicseréljék.

— Mosoiu tábornok nyilatkozata lovagias afférről. Bukarestből jelentik: Politikai körökben nagy fel-tűnést keltett a legutóbbi parlamenti incidens, amelynek befejezéseként Mosoiu tábornok provokáltatta Sándor József magyar szenátort. Általában az a vélemény alakult ki, hogy Mosoiu tábornoknak nem lett volna szabad lovagias utra terelni az affért, mert a hetvenhárom éves Sándor József aligha állhat ki párbajra. Sándor elfogadta a kihívást és Stefanescu szenátort és Paál Árpád képviselőt bízta meg ügyének elintézésével. Mosoiu tábornok pénteken nyilatkozatot adott ki és ebben részletesen kifejtette az okokat, amik az affér lovagias uton való elintézésére késztették. Sándor József azt mondta rólam, hogy hazug vagyok — így hangzik többek között a nyilatkozat — a lovagias elégtételkérés tehát kötelességemre vált. Az nem lehet szempont, hogy Sándor József már hetvenhárom esztendő, mert magam is betöltöttem a hatvannyolc évet. Egyebekben a megbízottak a karácsonyi ünnepek alatt nem tárgyaltak egymással és így magam sem tudom, hogyan végződik a konfliktus?

— Összeütközött a temesvári és bukaresti gyorsvonat. Bukarestből jelentik: Súlyos vasúti katasztrófa történt pénteken hajnalban a szörénymegyei Patvesti község közelében. A Temesvárról elindult gyorsvonat beleütközött a vele szembe haladó bukaresti gyorsvonatba. Szerencsére a mozdonyvezetők még idejében fékeztek és így csak a mozdonyok roncsolódtak össze, a vagonokban alig történt baj. A temesvári gyors szerencsétlen futóját azonban egy meggörbült vasrud a sző szoros értelmében lefejezte. Súlyosan megsérültek a mozdonyvezetők, könnyebben pedig az első kocsikban tartózkodó utasok. A vasúti szerencsétlenséget hibás váltóállitás okozta.

— Amerikába szökött egy osztrák nagykereskedő. Bécsből jelentik: Hetekkel ezelőtt eltűnt Bécsből Wild Károly Izidor bőrnagykereskedő s azzal bucsuzott el családjától, hogy Londonba utazik. Időközben kiderült róla, hogy hitelezőt körülbelül 150.000 shillinggel megkárosította és a csőd elől menekült el. Most levél érkezett a szőkevény nagykereskedőtől Amerikából mostoha fivéréhez, aki dús gazdag börtényos. Arra kéri a levélben, hogy egyezkedjék a hitelezőkkel.

— Maniu órák hosszát tanácskozt Bratianuval. Bukarestből jelentik: A karácsonyi ünnepek alatt a Maniu-kormány átalakításáról különböző hírek keltek szárnyra. Liberális körökben már azt beszélték, hogy a Maniu-kormány átengedi a helyét egy koalíciós kabinettnek. Érdekesebb esemény adott tápot a híresztelésre. Karácsony első napján Maniu Gyula miniszterelnök magához kérte Bratianu Viníllát, a volt miniszterelnököt és órák hosszát tanácskozt vele. A tanácskozásról semmi pozitív hír nem szivárgott ki.

— **A szubotical demokrata párt kerületi választmányának ülése.** A szubotical demokrata párt városi választmányára szombaton délután négy órakor ülést tartott. Az ülés után a párt vezetési a pályaudvarra mentek Grol Milán közoktatásügyi miniszter fogadtatására, de a miniszter a politikai helyzet miatt nem jöhetett el Szuboticára. Délután öt órakor összeült a demokrata párt kerületi választmányára, amely Dimitrijevic Dragomir elnöke alatt a késő esti órákig ülésezett. Az ülésen a demokrata párt-belső ügyeiről tárgyaltak.

— **Milliósvámcsalás Lembergben.** Lembergől jelentik: A lengyel vámhatóságok nagyszabású megszervezett selyemesempészést fedeztek fel, amely Bécs és Lemberg között folyt. Egy bécsi szállítócégről kiderült, hogy hónapok óta Czortkova egy nemlétező szállítóvállalat címére tömegesen küldött nagy szállítmányokat, amelyeknek fuvarlevele nyomdapaírra szólt. Az eddig kiderített kár, amelyet a lengyel államkincstárnak okoztak a csempészek, megközelíti az egymillió elotyt.

— **A vajdasági nyugdíjas szövetség központi vezetősége** értesíti az összes vasutas nyugdíjasokat, akik postai csekkel kapják fizetésüket, hogy a hivatalos órák alatt jelentkezzenek minden hónap 1—5-ike között nyugdíjuk felvétele végett. A főpostán mindenki tartozik személyazonosságát arcképes igazolvánnyal igazolni. Akinek nincs arcképes igazolványa, iparkodjék azt beszerezni, mert máskülönben a posta nem fizeti ki a nyugdíjilletményt.

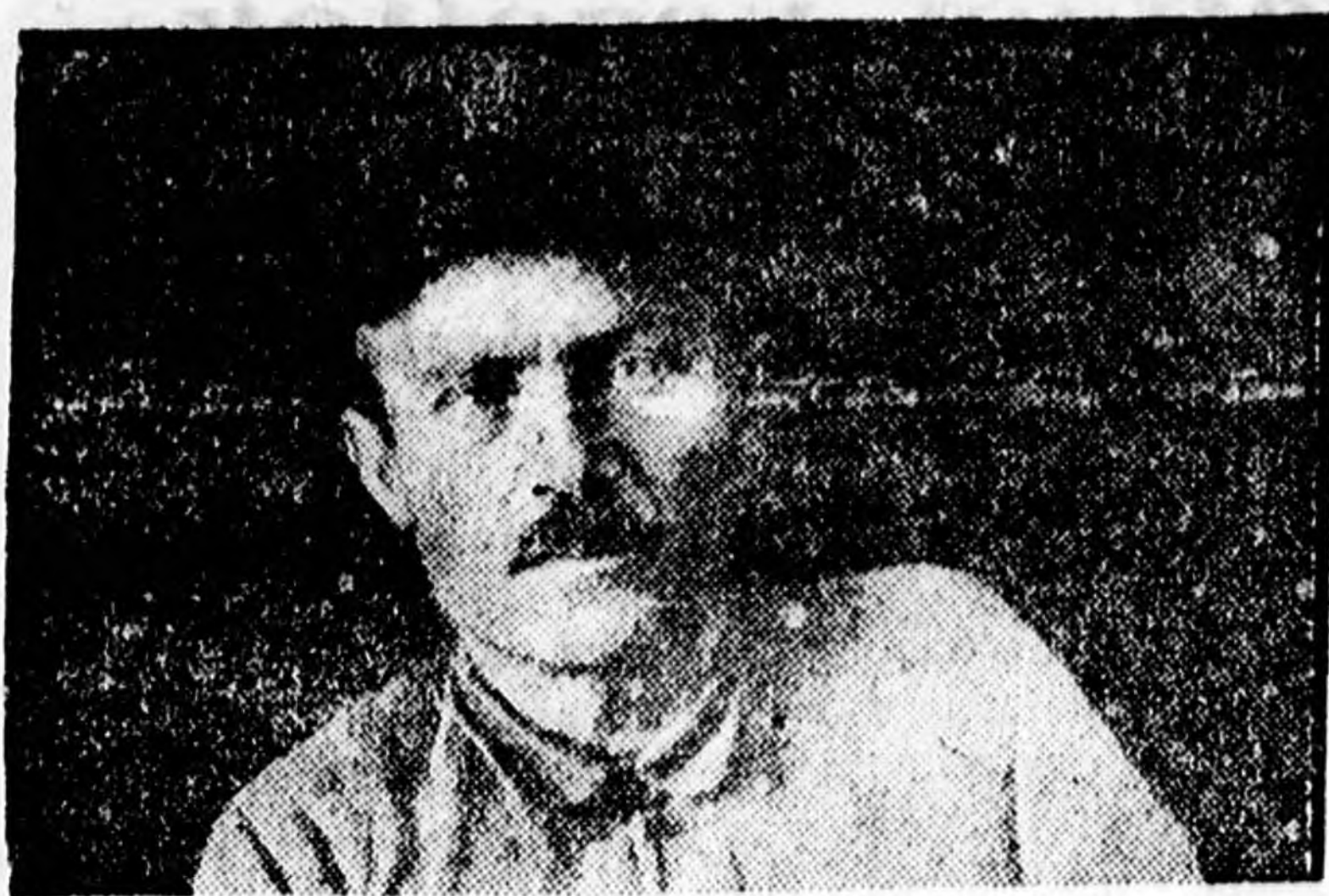
— **Öt évi fegyháza ítélték egy apagyilkost.** Szremszkamitrovicáról jelentik: A szerémségi Martincin Todorovic Ljuboje gazdálkodó három fiával és leányával művelte kis birtokát. A két idősebb fiu röviddel ezelőtt megnősült és elhagyták az apai házat, majd a leány is férjhez ment, úgyhogy Todorovic legfiatalabb fiával, Zsivánnal egyedül maradt a háznál. Todorovic Ljuboje indulatos, lobbanékony természetű ember volt, akitől nemcsak a család tagjai, de még a szomszédok is féltek. Egy dührohama alkalmával tizenhárom késszurással megölte feleségét és hitvesgyilkosság miatt hosszabb fegyházbüntetést töltött ki. A gazdálkodó ötvenéves volt és tizenkét ízben ítélték el rövidebb-hosszabb időre. Legfiatalabb fia: Zsiván bognármesterségre készült. Ez év november 14-én Todorovic Ljuboje fivérével, Sztevénnel és szomszédjával, Mihajlovics Pájóval a mezőn dolgozott. Hazamenőben este három üveg pálinkát vettek és az italt Todorovic Ljuboje lakásán fogyasztották el. Todorovic megparancsolta fiának, Zsivánnak, hogy a vendégeknek vacsorát készítsen. A fiu egy tréfás megjegyzést tett, ami miatt közte és apja között veszekedés támadt. Todorovic a civakodás hevében kést ragadott és fiát le akarta szúrni. Zsiván látva apja szándékát, baltát fogott és azzal hatalmas ütést mért apja fejére. A gazdálkodó az ütés-től holtan esett össze. A fiu a gyilkosság után gyertyát gyújtott, a holttestet felravatalozta. Azután újra megragadta a baltát és az ablakokat, ajtókat, bútorokat szétdarabolta azzal. Amikor ezzel elkészült, elment a községházra és jelentkezett a csendőrségen. Pénteken tárgyalta a bűnügyet a szremszkamitrovicai törvényszék Gregurics Szteván tanácselnök tanácsa. Todorovic Zsiván töredelmes vallomást tett, de jogos önvédelemre hivatkozott. A törvényszék a vádlottat öt évi fegyháza ítélté.

— **Negyvenezer dollármillió van Amerikában.** Newyorkból jelentik: A Federal Reserve Bank gyűlésén előterjesztett jelentésből kiderült, hogy a milliósok száma Amerikában a háború kitörése óta hihetetlenül megnövekedett. 1914-ben összesen 7000 millió volt Amerikában, ma pedig 30—40.000. A washingtoni pénzügyi kormány hivatalos kimutatása a takarékoság növekedéséről nem kevésbé érdekes. 1928-ban az összes amerikai bankoknál kerek 2 milliárdal emelkedtek a takarékbetétek.

— **A Szombor-kerületi földművespárt konferenciája.** Szomborból jelentik: Az országos földművespárt szombori kerületi szervezete vasárnap délelőtt konferenciát tart a Ratar-vendéglő helyiségeiben. A konferencián Prihicevic Milán mond nagy beszédet és fel fognak szólalni dr. Tupanjanin és dr. Krasznovic földművespárti képviselők is, akik táviratilag jelentették be részvételüket.

— **Ötszáz áldozata van a Fülöp-szigetek felett tombolt tajfunnak.** Washingtonból jelentik: Hivatalos jelentés szerint annak a tajfunnak, amely legutóbb a Fülöp-szigetek felett dühöngött, ötszáz ember esett áldozatul és husz hajó pusztult el. Hat tartományt éhínség fenyeget.

— **A noviszadi sakkverseny.** Noviszadról jelentik: A noviszadi sakk-kör II. osztályú játékosai számára sakkversenyt rendez, amelynek győztese, illetve mindazok, akik az összes lejátszásra kerülő játszmák kétharmadát megnyerik, az első osztályba kerülnek. Ezenkívül a győztesek pénzdíjakban is részesülnek. A versenyre 14 résztvevő jelentkezett. A verseny állása szombaton: Löbl Sándor 6 (vesztett játszmák 3), Lipkovic Nándor 6 (3), Székely György 6 (3), Szabados 5½ (2½), Berger Zoltán 5½ (3½), Békefi Richard 5 (3), Schmidt Nándor 4½ (2½), Bugarszki Milos 4 (4), László Dezső 3½ (5½), Simonyi 3½ (1½), Mihajlovics Zdravko 2 (2½), Römer Árpád 2 (9), Bokor Imre 2 (3), Maros N. 1 (4).

Szabó Mihály, aki tizenöt évi fogság után most tért haza és keresi édesanyját, aki Sztaribecsejéről ismeretlen helyre költözött.

— **Tárgyalások a noviszadi törvényszéken.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék szombaton több kisebb bűnügyben hozott ítéletet. Bajics Szveti vranjevói napozást, ak Balázs István petrovoszelói lakostól két revolvért ellopott, háromhavi elzárásra ítélték. — Madaras Kovács Béla sztaribecseji földművest beiklilopásért három hónapra ítélték. — Balázs János sztaribecseji marhakereskedőt tizenöt hónapra ítélték, mert a bíróságilag lefoglalt sertéseket eladta. — Budai Ádám szubotical lakos barátjától két télikabátot lopott. Tizenöt hónapra ítélték.

— **Változások a bácskai katolikus egyházmegyében.** Körmözei Mátyás zsedniki káplánt a katonai hatóság szolgálattételre rendelte Petrovaradinba, helyére az apostoli adminisztratura Kovács Ferenc új misést nevezte ki.

— **Vajdasági katonafiúk újévi üdvözlője.** A katonai szolgálatot teljesítő bácskai katonafiúk a Bácsmegeyi Napló után küldik újévi üdvözlőjüket és szerencsekívánataikat hozzátartozóiknak, valamint ismerőseiknek. A levelet a következők írták alá: Esztergomi János, Balázspiri Aladár, Hiri Tibor, Kalmár Mátyás Szuboticáról, Hju Truppel Béla, Pessing Károly Noviszadról, Weiss Zsigmond Adáról, Klein Andor Novivbaszról, Rauch Antal Crvenkáról, Bieber Jakab Szekiesről, Szücs Vilmos Bajsáról, Hinger Antal Petrovaracról, dr. Hussing Jenő Beeskerekről.

— **A noviszadi semmitőszéken nem változik a tanácsbeosztás.** Noviszadról jelentik: Dr. Simics Alekszander semmitőszéki elnök január elsejétől a semmitőszéki tanácsok beosztását változatlanul meghagyta és így újévtől kezdve is a jelenleg érvényben levő tanácsbeosztás marad meg.

— **Eljegyzés.** Földes Olgát eljegyezte Slavko Kollmann szigorító orvos Zagrebből. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Nászajándéknak perzsaszőnyeg, olajfestmény, iparművészeti újdonságok legelőszerebbek.** Balog Lina cég, Szubotica.

— **Titokzatos gyújtogatás Erabanci községben.** Apatiból jelentik: A csendőrség Erabanci községben titokzatos gyújtogatás ügyében indított nyomozást. Medved József földműves ugyanis nemrég névtelen levelet kapott, amelynek írója bejelent, hogy fel fogja gyújtani Medved házat. A földműves, amikor kézhez kapta a levelet, elhatározta hogy éjszakánként őrködni fog és így akadályozza meg a titokzatos fenyegetés bevalását. Pénteken éjjel is őrködött, azonban nem történt semmi. Reggel nyolc óra volt, amikor fekvődni készült, de alig ment be a szobába, rémült kiáltások riasztották meg. Amint kiszaladt az udvarba, látta, hogy az istállója nagy lánggal ég. Azonnal hozzá fogtak az oltási munkálatokhoz, de az istálló épületét már nem tudták megmenteni. Az istálló leégett és benne elpusztult két tehén és egy ló is. A csendőrség megindította a nyomozást a titokzatos gyújtogató közrekerítésére.

— **A szubotical Francia Klub teadélutánja.** A szubotical Francia Klub e hó harmadikán vasárnap délután öt órakor a Klub helyiségében teadélután rendez.

— **Háromszázhuszezer font sterling a walesi herceg gyűjtésének eredménye.** Londonból jelentik: A walesi herceg karácsonyi felszólításának, amelyben adakozásra hívott fel gazdagot és szegényt a szénbányaterületek inséges családjai javára, meglelt a kívánt hatása. A karácsonyi két ünnepen sűrűn érkeztek az adományok a gyűjtőbizottsághoz és az inségalap háromszázhuszezer font sterlingre emelkedett.

— **Halálos szerencsétlenség pálinkakészítés közben.** Apatiból jelentik: Restari községben halálos kimeneteli szerencsétlenség történt. Buncyvac Mátyás földműves lakásán spirítusból pálinkát készített és a közelemben tartózkodott öt éves kislánya is, aki amikor apja a spirítust az egyik üvegből a másikba akarta áttölteni, meglökte a kezét, úgyhogy a spirítusz részben a gyerekre, részben a forró tűzhelyre ömlött. A tűzhelyen a spirítusz lángrollobbant és tüzet fogott a gyermek ruhája is, úgyhogy a szerencsétlen gyermek a következő pillanatban úgy égett, mint egy fálya. Mire segítség érkezett, a szerencsétlen gyermek teljesen összeégett. A gondatlan apa ellen a csendőrség megindította a nyomozást.

— **Az óriási köd nagy forgalmi akadályokat és balcseneket okozott Berlinben.** Berlinből jelentik: Egész Németország felett szombat hajnal óta áthatolhatatlan sűrű köd terpeszkedik. A sűrű köd miatt Berlinben olyan sötétség volt, hogy egész nap égtek az utcákon, az üzletekben és irodákban a lámpák. A köd olyan sűrű, mint a mult héten Londonban volt. Emberemlékezett óta nem volt Berlinben olyan sok zavar a forgalom lebonyolításában, mint szombaton. Kocsik nem járhattak, a villamosok elakadtak és rengeteg villamosbalcsenet történt.

— **A hastingsi nemzetközi sakkverseny második fordulójára.** Londonból jelentik: A hastingsi nemzetközi sakkverseny második fordulóján Colle elegáns kombinációval egy tiszt feláldozása után indiai játszmában győzött Norman ellen, Takács megnyerte a játszmát Sergeant ellen. Erős küzdelem után remivel végződött a Koltanovszki—Marshal és a Thomas—Yates-parti, viszont az indiai megnyitáshoz Buerger—Mitchel-játszma az utóbbira nézve kedvezőbb helyzetben félbeszakadt. Az első fordulóban befejezetlenül hagyott Marshal—Takács és Sergeant—Norman játszmák remit adtak. A verseny most így áll: Colle 2, Takács és Yates 1½, Marshal 1, Thomas 1½ (1), Koltanovszki, Norman és Sergeant ½, Mitchel 0 (2), Buerger 0 (1).

— **A vrbaszi Iparosdalárda karácsonyi dalestje.** A vrbaszi »Eintracht« iparosdalárda karácsony első napján az Ipartestület nagytermében kiünneően sikerült dalestét rendezett. Az énekkar számain kívül Méder Jakab szerepelt egy kórologgal és az Eintracht műkedvelői nagy sikerrel adtak elő egy vigiátéket.

— **Szilveszter-est a szubotical Népkörben.** A szubotical Népkör az idén is nagyszabású Szilveszter-estét rendez változatos programmal, szépségversennyel, malacsorsolással. A kisorsolt malacon kívül a szépségverseny győztese is egy malacot kap jutalmul, azonkívül egy malacot elengednek közprédául a terembe. A künne mulatságnak ígérkező Szilveszter-estére jegyek elővételben már kaphatók a Népkör gondnokánál és a Gizella-trafikban (Labor-palota).

VALDA-PASZTILLA

megtűlés, főfájás, torofájás ellen

Kapható minden gyógyszerárban

— **Véres botrányt rendezett Bécsben egy elítelt kommunista.** Bécsből jelentik: A bécsi járásbírószágon egy Fiala Ferenc nevű kommunista munkás, akit a bíró négyhavi börtönre ítélt, mert a Heimwebrék gyűlésén többemagával a helyiség berendezését elpusztította, az ítélethirdetés után nagy botrányt rogtönzött. Kérte a bírót, Pers-Susan törvényszéki tanácsost, hogy ideiglenesen helyezze szabadlábra, mert családi ügyeit kellene elrendeznie. Amikor a bíró megtagadta a szabadságot, Fiala ökölbe szorított kézzel felugrott az emelvényre és így kiáltott: Igazságrablók! Várjatok csak, majd jön a szovjetkormány, akkor én foglak titeket lámpavasra huzni! Még nagyobb düh fogta el az elítéltet, mikor a járásbíró huszonnégy óras sötét cellát mondott ki rá fegyelmi büntetésül. Fiala valóságban dühöngött, kiszakította magát a börtönőr kezéből és megint felugrott a bíró emelvényre, az asztal feldöntötte és fejbe akarta sújtani a járásbíró. Ekkor az egyik bűnügyi tisztviselő, akit Pers-Susan törvényszéki tanácsos berendelt a terembe, hogy vezesse el az elítéltet, szuronyával Fiala felé szurt, akit bal szeme alatt ért a szurás és arcát elborította a vér. Most az elítelt odarohant az ablakhoz, hogy kiugorjék az utcára és csak két börtönőr tudta megfékezni.

Báii ruhában fényképek Reményinél.

— **Mai lapunkhoz mellékeljük Rein A. és Társa zagrebi állami osztálysorsjáték főárusítójának ismertetését az osztálysorsjátékról, amelyre külön is felhívjuk az olvasók figyelmét. Az érdeklődőknek most nyílik a legjobb alkalom arra, hogy ennél a jónévi és megbízható árusítónál résztvegyenek az osztálysorsjátékban, amely különösen most nyújt nagy nyereménylehetőségeket.**

— **Mágnest lopott.** Noviszadról jelentik: A noviszadi rendőrség letartóztatta Vaubusch Jakab vrsaci lakost, aki a noviszadi repülőtérről egy tizezer dinár értékű mágnest ellopott.

— **Női holttest a játszótéren.** Berlinből jelentik: Az északi városrész házain túl a réten gyermekek játszottak, mikor egy bokor mögött rémülten vettek észre egy női holttestet. Kijöttek a rendőrök, a riadókészültség is ott termett percek alatt s megejtette a vizsgálatot. A holttest mellett egy vadonatúj revolvért találtak, a nő halántékán tátongó seb volt. Még aznap sikerült megállapítani az áldozat személyazonosságát. A halott nő a tizenhét éves Fröbel Jolán felsőkereskedelmi iskolai növendék, ki a szent este tűnt el a szülői házból és a család kétségbeesetten kereste. Sok jérből azt következteti a rendőrség, hogy gyilkosság forog fenn s emellett szól az is, hogy a szülők vallomása szerint leányuknak nem volt revolvere.

— **Felfüggesztették állásától Kikinda főmérnökét.** Kikindáról jelentik: Gránics Vojislav kikindai polgármester felfüggesztette állásától Cvilicsevics Nikolát, Kikinda főmérnökét, aki ellen több építési vállalkozó feljelentést tett. Cvilicsevics főmérnök vezette a kikindai vámvivatal és a tisztviselőlakások építkezését és ő volt megbízva a felügyelettel is. Ezért Cvilicsevics hat százalékot kapott a vállalkozóktól, akik most feljelentést tettek a főmérnök ellen. Cvilicsevics azzal vádolják, hogy szándékosan hátráltatja a munkát, mert jutalékát még nem fizették ki. A polgármester vizsgálatot indított és megállapította, hogy a tények megfelelnek a valóságnak, ezért elrendelte a főmérnök ellen a fegyelmet megelőző vizsgálatot.

— **Tizenkét évi fegyházra ítélték egy kisteleki apagyilkost.** Szegedről jelentik: A szegedi törvényszéken pénteken tárgyalta Juhász József kisteleki földmiveslegény bűnügyét. Juhász ez év októberében meggyilkolta hatvanéves apját és azután önként jelentkezett a csendőrségen. A bíróság szándékos emberölésben mondotta ki bűnösnek és tizenkétévi fegyházra ítélté.

— **Városi közgyűlés Vellkakikindán.** Kikindáról jelentik: A városi képviselőtestület csütörtökön tartotta meg rendes havi közgyűlését Gránics Vojislav polgármester elnöke alatt. A tárgysorozat legfontosabb pontja az állandó választmány javaslata volt, amely szerint három bizottságot választanak, amely a város és a villanytelep ügykezelését 1921. évtől kezdődőleg vizsgálja felül. A többség a javaslatot elfogadta.

Gamma

hajszez az egyedüli gyógyszer, amely minden hajbetegséget elmulaszt

— **Veszedelemesen pusztít az influenza Amerikában.** Washingtonból jelentik: A december 22-ikével lezárt hétben ötvennyolc városban 710 haláleset történt influenza következtében, míg az ezt megelőző héten a halálesetek száma huszonkét városban 775 volt. A múlt héten történt új influenzamegbetegedéseket másfélmillióra becsülik. A tüdőgyulladásra visszavezethető halálesetek száma erősen növekszik.

— **Halálozás.** Vrbászról jelentik: Bachmann Zsigmond tekintélyes novivrbázi kereskedő pénteken vadászatot vett részt. A vadászat közben Bachmann rosszul lett és összeesett. Rögtön lakására szállították, de már nem lehetett rajta segíteni és péntek este kiszüvedett. Bachmann Zsigmond, aki hatvanöt éves volt, harmincöt éves korában egy társával kerékpáron beutazta a világot és ezalkalommal az egész világsajtó inegemlékezett róla. Vasárnap temették el nagy részvét mellett.

— **Vellkakikindáról jelentik:** Szabó Kázmér, volt kikindai főgimnáziumi tanár Budapesten meghalt. Az elhunyt tanár huszonöt évig működött Kikindán, ahol halála általános, nagy részvétet keltett.

— **Egész Törökország a latin betűvetést tanulja.** Konstantinápolyból jelentik: Mióta Kemal pasa elrendelte, hogy az ország egész területén a latin abécé használatát kell bevezetni, Törökországban százával nyíltak meg a különböző tanfolyamok, amelyeknek hallgatói nagyrészt harminc és ötven év közötti férfiak és nők. A hivatalos statisztika szerint ezidőszereint egyedül Konstantinápolyban négyszázezer ember tanulja a latin betűket és 1928 végéig Törökországban több mint ötmillió husz és ötven év közötti férfi és nő ismerkedett meg a latin betűvetés alapelemeivel.

— **Az új newyorki rendőrfőnök megkezdte a rendszinálást.** Newyorkból jelentik: A város új rendőrfőnöke, mint ismeretes, azzal a programmal vette át hivatalát, hogy a földalatti Newyork bűnös világában kéri lehetetlenül rendet fog teremteni. Erre az szolgáló okot, hogy Newyorkban már annyira elfajult a helyzet, hogy a lapok egyenesen a rendőrséget vádolták meg több bűncselekmény elkövetésével. Emiatt kellett a régi rendőrfőnöknek elhagynia helyét. Az új rendőrfőnök által elrendelt általános razzia eredményeképpen 325 egyént tartóztattak le, akik között sok már régebben elkövetett gyilkosság és egyéb bűncselekmény tettese van, továbbá sok alkoholszempész. A rendőrfőnök kijelentette az újságírók előtt, hogy ez a razzia csak első lépés volt a rendszinálás felé és a jövőben még erősebb eszközöket fog a newyorki rendőrség alkalmazni, hogy a közbiztonságot helyreállítsa.

MEGÁLLÓHELY

A DÉLELŐTTI GYÜMÖLCSPIAC lármas és tarka, kusza és mozgalmas. Majdnem olyan lármas, majdnem olyan kusza és mozgalmas, mint egy jó parszban levő komplett dzsesszband. A Rudics-ucca sarkán terjedelmes szatyrok, táskák, kosarak és egyéb cipelésre szolgáló alkalmosságok erdeje torlaszolja el az utat, vezényszavak és dicsérő ódák zengedeznek a lusia téli levegőben: nem bánom no, vigye ötésfélért, finom a narancs nacságám, vékonyhéjú a narancs nacságám, én úgy éljek, ilyen még nem teccet kosztolni kezicsókolom...

És hasonló jók.

Egy hely, ahol még meg lehet kérdezni a költővel, vajjon lesz-e gyümölcs a fán? Ahol mindenki jutányos áron szerezheti be munkája gyümölcsét. Kilószámra. Még alkudhat is mellé.

Naponta elszáguulok a gyümölcs piac mellett, élvezettel szívom mellre a finom mandarinok illatát és titokban negyedóra számra is elhalgatom az üzemtulajdonos nénik egymásközt feltárt keserveit, a fene sok ügyet-bajt, állandó publikuma vagyok a sarkon rezideáló sovány Vica néni elnefuttatásainak, együtt kesergék Mari néniel az üzlettelenségen, szidom a cudar világot, sőt pontosan vagyok informálva Vica néni részeges sógorának összes stiklileiről is.

Tegnap óta csak megizmosodtak gyümölcs-párti érzelmeim. Tegnap ugyanis a következő jelenetek voltak szem, fül és egyéb érzékszervtanuja:

Egy didergő kisfiu befordult a Jelasicseváról a Rudicsba. Körülnézett és — mint később kiderült — bizonyos előre meghatározott céllal irányította fázó lábait a gyümölcsösödék felé.

Gamma

kapható minden gyógyszerárban és drogeriában vagy a főlerakatnál Drogeria „Nada“ Kollár & Gabrics Subotica

amelyeknek helsejében inycsiklandozóan sorakoztak a finomnál-finomabb gyümölcsök.

Vica néni éppen az újságból olvasta fel a törvényszéket. Egen-földön csend volt, lég se rebent, szél se mozdult, sőt vevő se jelentkezett és a kisfiu egy óvatlan pillanatban leemelt egy mosolygó sárga narancsot a falomról.

Vica néni szemüvegét nem kerülte el magántulajdona szentségének ez a flagrans megsértése. Ki-kivillant az újság mögül, végignézte, hogy tűnik el a narancs a kisfiu lyukas zsebében és mint tűnik el utána maga a kisfiu is. A többiek is látták, de Vica néni leintette a botrányt:

— Hadd vigye az árva — jelentette ki az újság mögül — ugyis savanyu...

— Fogják meg! — kiáltotta torkaszakadtából az egyik turbuzgó, de Vica néni erélyesen fujta le a hantető expedíciót:

— Mondom, hogy hadd vigye! Neki adtam azt a vacak narancsot, kinek mi köze hozzá!

És meghocsájtó hangon tette hozzá:

— Ujvére!

Igy lettem gyümölcspiacilag elfogult és ehhez a minőségemhez képest természetesen mindenkit szeretnék rászoktatni a gyümölcsre. Hadd menjenek a kisdéd üzemek. Fennen hirdetem, hogy a leggyümölcsösebb befektetés a gyümölcs, a kételkedők mellének pedig, a röhögő Lysoform reklám után szabadon a következő gyöngéd kérdést szegzem:

— Tudja Ön már, hogy mi a vitamín?
(de. jó.)

A noviszadi Makkabi Szilveszter-estélye. Noviszadról jelentik: A Makkabi Szilveszter-estélye nemcsak művészi esemény lesz, de egyúttal a legszórakoztatóbb és legmulatságosabb esték egyike. Kifüő kabaré, humoros tombola és tánc egészítik ki az est pompás műsorát. A Szilveszter-estély az Olimpia új hangversenyteremben lesz. Jegyek előjegyzése fenntartott asztalokhoz Lipkovics dohánytözsdejében kaphatók.

Könnegést, megfázást, rekedtséget, tüdőhajokat biztos eredménnyel gyógyít a *Sirofen*. Kapható minden gyógyszerárban.

Rogaska Slatina. A »Tempel« forrás, a legjobb asztali víz, elősegíti a szénsav kiválasztódását, megjavítja a székelést. A »Styria« gyógyvíz kitüő hatásu gyomor- és bélhurutnál, a legkiválóbb gyógyszer a máj, a vese megbetegedéseinél, cukorbetegségben és egyúttal a legjobb székeltszabályozó. A »Donat«-forrás erős, hatása főleg bélbántalmaknál, epekönél, cukorbetegségnél, e'hájasodásnál felülmulthatatlan. Vojvodinai és szerémségi képviselő *Cselikovic Testvérek cég Noviszadon*, szlavóniai képviselő *Cselikovic Emil Oszijeken*. Prospektust díjmentesen küld a Fürdőigazgatóság.

— **A semmitűszék polgári tanácsa megállapította az ügyvédek új díjszabását.** Noviszadról jelentik: Ismeretes, hogy a felebbviteli bíróság elnöki tanácsa és a semmitűszék polgári tanácsa november elsejei kezdettel új ügyvédi díjszabást állapítottak meg, amely tájékoztatásul szolgált az alsófokú bíróságok számára. A megállapított ügyvédi díjszabás lényegesen alacsonyabb volt, mint amilyen addig érvényben volt. A vajdasági ügyvédi kamara rendkívüli közgyűlésen foglalkozott a sérelmes új díjszabással. A kamara küldöttségileg kérte meg dr. Ignjatovic Nikola felebbviteli bírósági és dr. Dimsics Aleksander semmitűszéki elnököt, hogy a kamara által felhozott érvek és indokok figyelembevételével változtassák meg a díjszabást. A semmitűszék polgári tanácsa csütörtökön tárgyalta a kérelmet és annak ugyszólván egész terjedelemben helyt adott és a régi ügyvédi díjszabást, lényegtelen, kisebb módosításokkal tartotta érvényben. Hátra van még a felebbviteli bírósági elnöki tanácsának döntése, amely szintén a közeli napokban fog megtörténni és előreláthatólag megóvává teszi a semmitűszék által megállapított díjszabást, úgyhogy az ügyvédek séreime teljesen orvosoltnak tekinthető.

Téli ruhák kiosztás a Schifi Ábrahám noviszadi zsák- és ponyvagyárában. A cég minden évben, így az idén is a karácsonyi ünnepekre nemzetiség és valláskülönbség nélkül az összes munkásainak és azok gyermekeinek téli meleg ruhát és cipőt osztott ki. Hajós Gyula cégtulajdonos urnak ezuton fejezzük ki köszönetünket az összes munkások nevében. Tatíc József raktárnok, Kisačanin Anna előmunkásnő.

Felhívás a Korhec-sorsolás résztvevőkhöz. A szuloticai Korhec-üzletlek felhívják a vásárlóközönséget, hogy sorsjegytulványaitak legkésőbb vasárnap, december 30-ikán délelőtt 10 óráig váltsák be sorsjegyre, hogy a szilveszteri malacsorsoláson résztvehessenek. A sorsolás vasárnap délután fél három órakor lesz a Pája Kujundzicseva-uccai gyártelepen a legteljesebb nyilvánosság előtt. A nyerő sorsjegyek tulajdonosai azonnal átvehetik a nyert malacot, vagy hétfőtől kezdve a Rudics-uccai fióküzletben. Amelyik sorsjegy nem nyer, tovább játszik az autósorsolásig. A könyvre vásárlók megkapják sorsjegyeiket, ha vasárnapig számlájukat kiegyenlítik.

Hajmosáshoz feltétlenül szerezze be a

Gamma hajmosó szappant
Felülmúl minden eddigi szert

— **Tragikus vadászbaleset.** Bécsből jelentik: Rohrbach környékén karácsonykor egy társaság vadászatot rendezett, amely tragikusan végződött. Rauch szállodatulajdonos sörétre töltött puskája véletlenül elsült és súlyosan megsebesítette Eidsteinger Ulrichsbergi községi képviselőt. A szerencsétlenség annyira kétségbe ejtette a szállodatulajdonost, aki súlyosan szívbeteg, hogy gutaütés érte és holtan vitték el a vadászatról. A megsebesült városi képviselő állapota nem életveszélyes.

A száj- és garatüreg
az a vesz lyes ut, amelyen át a kórokozók a szervezetbe hatolnak. Színházban, hangversenyeken, felolvasásokon ezeknél a kórokozóknak romboló hatása ellen, amelyec a néthát, az influenzát és a többi ragályos betegségeket szokták okozni, legjobban a kellemesizü

Dr. WANDER-féle
ANACOT-PASTILLÁK

rendezéses használatával védekezhetik

— **A Tolnai Világlapja új száma az érdekes képek és olvasnivalók gazdag tárháza.** A népszerű hetilap, amely külön regényt ad mellékletül, a Literária árusítóinál kapható.

A megfázást legtöbb esetben az okozza, hogy a lábaink nincsenek kellőképpen megvédve. Éppen ezért a cipőnköz, különösen ha azok nedves időben nagyobb strapának vannak alávetve, csakis *Schmoll-féle Gumitran-bőrszirt* használjunk. Ez a bőrszirt a cipőt vízhatlanná teszi és azonkívül az olesó bőrszirtok legtöbbször olyan anyagból készülnek, amely a cipőnek inkább árt, mint használ. A *Schmoll-féle Gumitran bőrszirt* már ötven év óta ki van próbálva és azt is az a cég készíti, amely a világhírű terpentines *Schmoll* cipőpasztát gyártja. Ne engedjen magára erőszakolni másfajta cipőszirt.

— **Betörők jártak karácsony estéjén a beutheni törvényszéken.** Beuthenből jelentik: A törvényszék épületében karácsony estéjén betörők jártak. Alkulescsal kinyitották az ajtókat és a szekrényeket, de csak az államügyészség jőéti hivatalában találtak némi pénzt, s ugylátszik, ez bősztette fel őket annyira, hogy vandál módon mindent elpusztítottak. A bírák és az ügyészek szekrényeiből kiszedték a palástokat és a baretteket, valamennyit rongyokká tépték, a büntetőtörvénykönyv kötetét darabokra szaggatták, a tintatartók tartalmát kiöntötték az asztalokra és a padlókra, a párnázott butorok posztó- és bőrhuzatait pedig felhasították.

— **Seaton Watson, August Gowen és Hermann Wendel a beogradi egyetem diszdoctorai.** Beogradból jelentik: A beogradi egyetem tanácsa pénteken diszülést tartott, amelyen Seaton Watson angol, August Gowen francia és Hermann Wendel német publicistát, akik a háború alatt és a háború után eredményes sajtópropagandát folytattak Jugoszlávia érdekében, a beogradi tudományegyetem diszdoctoraivá választották. A diszdoctori okleveleket küldöttség fogja átadni Jugoszlávia nagy barátainak.

— **Amerikai ajándék a beogradi iskolás gyermekeknek.** Beogradból jelentik: Az amerikai iskolásgyermekek, mint minden évben, az idén is nagyon sok ajándékcsoportot küldtek a Vöröskereszt útján a beogradi iskolák szegénysorsu tanulóinak. A Vöröskereszt Egyesület megbízottai szombaton ötezer ilyen amerikai ajándékcsoportot osztottak szét a beogradi iskolák növendékei között. A csomagokban különféle praktikus tárgyak, játékszerek, csokoládécsomagok és ruhaneműk vannak, ezeken kívül minden egyes ajándékcsoport egy barátságos hangu levelet tartalmaz, amelyet az amerikai iskolásgyermekek irtak ismeretlen beogradi pajtásaikhoz.

— **Két súlyos szerencsétlenség a bródi pályaudvaron.** Száva-Bródból jelentik: Két súlyos szerencsétlenség történt pénteken a bródi vasúti állomáson. Hornjak Franjo mozdonyvezető tolatás közben olyan szerencsétlenül esett ki gépéből, hogy a kerekek alá került, amelyek mindkét lábát tőből lemetszték. A szerencsétlenül járt mozdonyvezetőt haldokolva szállították kórházba. — A második baleset félórával később történt. Bandics Andrija vasúti munkás tolatás közben két mozgásban levő kocsi ütközése közé került. A vasúti munkást összeroncsolt testtel emelték ki a kerekek alól. Bandics olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy az orvosok nem biznak felgyógyulásában. Mindkét szerencsétlenség ügyében megindították a nyomozást annak kiderítésére, hogy a balesetekért tényleg valakit felelősség.

— **Öngyilkos lett, mert nem kapott munkát.** Száva-Bródból jelentik: Juranics Bara munkásasszony szombatra virradó éjjel a lakásán zsirszódával megmérgezte magát és súlyos belső sérüléseibe röviddel kórházba szállítása után belehalt. Az életunt asszony halála előtt eszméletre tért és ki lehetett hallgatni. Elmondotta, hogy hónapok óta nem tudott munkához jutni és ez keserítette el annyira, hogy elkövette tettét.

— **Adományok.** Mészáros Antal szuboticei szegénysorsu gyári munkás felesége hármastulást szült, ami nemcsak örömet, hanem súlyos gondokat is idézett elő Mészároséknál. A hármastulással megáldott házaspár részére a Bácsmegeyi Napló útján a következő adományok érkeztek: Breier Miksáné (Noviszad) 100 dinár, Gyukics Milos 20, Páll György 10, Georgijevics Nikola 10, Fodor Mihály 10, Fabó József 10, Frankel Lipót 10, öz. Raffay Pálné 10, Csöke Ferenc 10, Hermece István 10, Faragó Andor 10, Keipser Péter 10, Hornyák Lajos 10, Hárs Aladár 10, Balogh Kornél 10, özvegy Fischer Mór Arnoldné 10, Halász Ferenc 6, Pecze István, Berec István, Bandics Nedeljko, Tutorov Nesztor, Trébusz Miklós, Trombitás József, Gebhard József, Uhor András, ifj. Elek István, Csáki Mátyás, Szilágyi Pál, Szilágyi Antal, Kertész Sándor, Tóth Lajos villanyszerelő, Dömötör Pál, Barta Veronka, N. N., Pecze Máté, Csáki István, Csöré Antal, Cékus Pál fodrász, Firmajer József, Kovács Dezső, Konez Dezső, Fodor Vince és Ország György 5—5, Fontányi János, Fejfar Ferenc és Varga József 4—4, Mészáros Antal, Jáni Dezső, Szöke József, N. N., N. N., Firány Pál, X—Y 2—2, Visontai Mihály 1.50, Jungábel Gyula, Maronka András, Süli István 1—1 dinár.

Ujév napján

Kedden, ujév napján ünnepi terjedelemben jelenik meg a Bácsmegeyi Napló. Az ujévi számnak két jelentős szennációja lesz. Painlevé francia hadügyminiszter nyilatkozik a Bácsmegeyi Naplóban a béke útja címen azokról a reális módokról és eszközökről, amelyekkel Európa békéjét biztosítani lehet. A másik nagyérdekes cikk Korsós Zoltán, volt pancsevői városi tanácsos, az ismert nevű vajdasági író visszaemlékezése Ady Endre kezdő újságírói éveire. Korsós Zoltán együtt dolgozott a fiatal Ady Endrével a Debrecen redakciójában s ennek az időnek Ady-ját ismerteti. — Gonda László a szerb népszokások című cikksorozatát, Govorkovich János: Szilveszteréji álom, Berényi János: Bálint hadnagy bucsuja, Blazsek Ferenc: Hazatérés, Tábornok Pál: Legenda, Szász Márton: Egy ebéd s egy sírás története címen ír. — Folytatjuk az ujévi számban Kosztolányi Dezsőnek a mai számban megkezdett 1909. szept. 10. című novelláját. Öreg riportert a Szilveszter című visszaemlékezését közli, Kemény István: A zseni és a nő címen értekezik, Berényi János: Mitrofan tíz esztendeje cím alatt a nem rég elhunyt Mikes Floris, a kiváló újságíró emlékének áldoz meg szeretetteljes sorokat. — A vajdasági költők közül is többen szerepelnek verseikkel. Tere-ferenc — Színházi kis tükör és Kosmetika egészíti ki a gazdag ünnepi szám tartalmát, amelynek ára 4 dinár.

— **Három évi fegyház emberölési kísérletért.** Noviszadról jelentik: A pancsevői törvényszék ezévi szeptember 19-én három évi fegyházra ítélte Popov Boriszláv dolovói földművest, mert ezévi július másodikán egy veszekedésből kifolyólag késsel oldalba-szurta Draksanov Vászta dolovói földművest, aki súlyos testi sértést szenvedett. A felelősségi bíróság Gyurgyev Bosko felelősségi bírósági alelnök-tanácsa szombaton helyben hagyta az elsőfokú ítéletet, amely ellen a vádlott közzévéje semmisségi panaszt jelentett be.

— **A Gragyanszka Kaszina értesíti tagjait, hogy a szokásos Szilveszter-estét ez évben is megtartja.**

— **Az uzdini posta sikkasztól.** A pancsevői törvényszék ezévi augusztus huszonötödikén két évi fegyházra és öt évi hivatalvesztésre ítélte Polják Iván uzdini postahivatalnokot, mert múltévi szeptembertől ezévi márciusig a felek által az uzdini postahivatalban befizetett összegekből 9419 dinárt elcsikkasztott és az összeget a saját céljaira fordította. A pancsevői törvényszék ugyanakkor hat havi fegyházra ítélte Petrovacki Praydolyub uzdini postagyakornokot, aki ugyanezen időközben az uzdini postahivatalban 29.550 dinárt sikkasztott és a pénzt saját céljaira fordította. A noviszadi felelősségi bíróság szombaton helyben hagyta mindkét ítéletet.

— **A baranyai menekültek szuboticei csoportja** december 30-ikán délelőtt tíz órakor taggyűlést tart. A vezetőség kéri a tagokat, hogy teljes számban jelenjenek meg, mert a gyűlésen kell határozni a január 6-iki országos kongresszusra való kiküldésről. A taggyűlés elő kerül mindazoknak ügye is, akik tagsági díj hátralékukat a kitűzött határidőre nem rendezték.

— **A szuboticei ipartestület Szilveszter-estje.** A szuboticei ipartestület december 31-én az ipartestület otthonában Szilveszter-estélyt rendez gazdag műsor keretében. A Szilveszter-estén az egyesület tagjai és azok vendégei vehetnek részt.

— **Jegyezze meg, hogy valódi karlsbadi kétszersültet, graham kenyert, Orient-kekszet Mayer Alfréd villanyerőre berendezett sütődjében vehet.** Kakasiskolával szemben.

— **Közvetlen telefonösszeköttetés Berlin és Moszkva között.** Berlinből jelentik: Legközelebb megindulnak a tárgyalások a német birodalmi postaigazgatóság és a moszkvai kormány között a Berlin—Moszkva közötti közvetlen telefonforgalom megnyitása ügyében. Miután az előzetes gazdasági tárgyalásokon ezt a kérdést már kétféle előkészítették, bizonyos, hogy a közvetlen telefonvonal megnyitása a legközelebb megtörténik.

— **Kiutasítottak Ausztriából két magyar kommunistát.** Bécsből jelentik: A rendőrigazgatóság kiutasította Ausztria területéről Lukács György volt magyar közoktatási népbiztos és Mayerhoffer György droguistát, akik mint politikai menekültek éltek Ausztriában. A két magyar kommunista Kun Béla bécsi akcióját segítette elő és kommunista agitációt folytattak. A két kiutasított megfélembreztette a határozatot, a kormány azonban elutasította a felebbezést azzal az indoklással, hogy a kiutasítottak, amikor Ausztriában menedékjogot kaptak, kötelezettséget vállaltak, hogy nem fognak politizálni és azt megszegték, azonfelül az osztrák köztársaság barátságos viszonyban él Magyarországgal és nem engedheti, hogy fővárosa a Magyarország elleni akciók kiindulási pontja legyen. Lukács Györgynek és Mayerhoffer Györgynek január elséjéig el kell hagyniuk Ausztria területét.

— **Éjszakai rablótámadás egy pénzbeszedő ellen.** Beogradból jelentik: Rejtélyes rablótámadás történt szombaton virradó éjjel a leszkováci vasútállomás előtt. Sipova Gyorgye egy leszkováci cég pénzbeszedője az éjszakai vonathoz igyekezett. Az egyik ucca keresztvezésnél három álarcos ember ugrott a pénzbeszedő elé. A támadók földre teperték Sipovát, kicsavarták a kezéből aktatáskáját, amelyben kilencven-ezer dinár volt, majd több botütéssel elkábították a pénzbeszedőt és elmenekültek. A vakmerő rablók kézrekerítésére erélyes nyomozás indult.

— **A szuboticei zsidó nőegylet és népkonyha bálja.** A szuboticei zsidó nőegylet és népkonyha január hó tizenkilencedikén rendezi bálját. A bálra, amely a farsangi szezon egyik legelőkelőbb mulatságának ígérkezik, a nőegylet és népkonyha vezetősége nagyvadású előkészületeket tesz.

Berger vagy florenó automata-mérleget megvételre keres RUFF cukorkagyár

— **A Színházi Élet ujévi száma a szokott gazdag terjedelemben és tartalommal jelent meg.** Érdekes cikkek, riportok, képek, regény, kottamelléklet és gazdag rovatok teszik változatosabbá az új számot, amely darabmellékletül: »Az utolsó Veréb-lyány« című nagy-sikerű operettet közli. A Színházi Élet a Literaria árusítójánál kapható.

— **Gyomor- és hasbántalmak, izgékonyosság, migrén, kimerültség, szédülés, szívszorulás, rémes álmok, fejfájás, általános rosszullét, csökkent munkaképesség** már nagyon is kétségbeesítő esetekben megszűntek azáltal, hogy a beteg napokint reggel éhgyomorral megivott egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet. Orvostanárak dicsérik azon értékes szolgálatokat, melyeket a »Ferenc József« viz járványok idején is mint biztos és enyhe hashajtó teljesít. Kapható gyógyszerüzletekben.

FILM

A mozik ujévi műsora

A „Lady Windermere legyezője“ és Sid Chaplin filmje a Városi Moziban — A „Looping the loop“ a Lifkában

A szuboticei mozik ujévi műsorukon ismét kitűnő filmeket mutatnak be.

A Városi Mozi hétfőtől kezdve szinrekerülő új műsorán két nagy film szerepel. Az egyik a *Lady Windermere legyezője*, Wilde híres művének nagyszerű filmváltozata, amelyet nem kisebb rendező dolgozott fel a vásznon számára, mint Lubitsch Ernő. Oskar Wilde művéhez nem szabad profán kezekkel hozzányulni és Lubitsch meg is érezte ezt. A nagy költőhöz méltó művészi intencióval csinálta meg a filmet, amely egyike a legjobb amerikai Spielfilmeknek. A pazar és bőkezű kiállítású filmben a legjobb színészek jutottak parádés szerepekhez és a művészegyüttessel Ronald Colmannel és Irene Rich-sel az élén kitűnő össziátékot produkál.

A másik film, *Chaplin a hőzvitéz*, egyike a legdurvább amerikai háborús vigjátékoknak. A világháborúnak és a katonaságnak a durus epizódjait mutatja meg ez a kedves és ötletes vigjáték, amelynek főszerepében Sid Chaplin ellenállhatatlanul mulatságos, Akárcsak fivére, Charlie Chaplin, ő is esetlen, felszeg figurát visz a filmre, akin mindenki mulat, amíg aztán a véletlen segítségével sok mulatságos bonyodalom után nem tesz hátseregének nagy szolgálatot. Sid Chaplin nemcsak nagyszerű komikus, hanem pompás artista is, aki meglepő mutatványokat végez filmjében. Az ötletesen rendezett és szép felvételekben bővelkedő filmet a közönség végig fogja kacagni.

A Lifka-mozi ujévi műsorán igen híres és nagy-sikerű film szerepel, a *Looping the loop*. A »Varieté« óta nem láttunk ilyen szépen és jól megcsinált cirkusz-filmre, mint amilyen az Ufának ez a produkciója. Egy clown szomorúan induló szerelmének az izgalmas meséjét adja a film, a csunya, de jószívű clown történetét, akinek szép és fiatal vetélytársával kell harcot vívni a nőért. Ez a mese állandóan leköti a közönség figyelmét és a cirkuszdráma olyan izgalmas jelenetekben bővelkedik, amelyeket csak lélegzetfójtva lehet figyelni. Mozgalmas színes keretet ad ehhez a meséhez a cirkusz, a maga tarka világával és különös embereivel, akiknek a története közelférközik a szívünkhöz. Arthur Robison nagyszerű ötletekkel rendezte a filmet, amelynek a felvételei is hibátlanul tiszták és szépek. A főszerepben Werner Krauss, a kiváló német filmszínész olyan alakítást ad, amely művészi élmény. A gyönyörű Jenny Jugo és a férfias Warwick Ward kitűnő partnerei és kifogástalanok a többi szereplők is.

Mindkét mozi ujévi műsorának bizonyára nagy sikere lesz.

rekedttség, hurut ellen
biztos segélyt nyújtanak
Kaiser
mellkaramelljei
Kaphatók gyógyszerárakban, drog-
és ott, ahol megfelelő hirdetések
láthatók.

SZINHÁZ

Mükedvelő-előadások
Sztaribecsejen

Sztaribecsejéről jelentik: A karácsonyi ünnepek előtt és alatt a sztariibecseji kulturegyesületek több nagysikerű előadást rendeztek. A mindvégig nívós előadások nagy anyagi és erkölcsi sikerrel végződtek.

Az előadások sorozatát a *Jótevény Magyar Nőegylet Schubert-estje* nyitotta meg, amelyet a mükedvelő zenekar közreműködésével rendeztek a Centrál-szálló színháztermében. A szereplők és a zenekar elsőrangú játékokat nyújtottak. Bevezetésül *Galambos Ilka* közvetlen hatású felolvasásban apró epizódokból felépítve ismertette a nagy mester tragikus életét. Utána a mükedvelő zenekar a Rosemunde-nyitányt játszotta *Buzás Ede* karnagy vezényletével. Amit a zenekar ezen az estén nyújtott, kiállja nem csak a jóakaró, de a szigorú kritikát is, technika, dinamika, színezés és fegyelem szempontjából egyaránt, *Rácz Imréné* Schubert-dalokat énekelt igen nagy sikerrel. Előadókészsége és pompás hangyaga lenyűgözte a közönséget. Különösen nagy sikere volt a *»Muzsikához«* című dallal, amelynek kíséretét *Gyarmathy Boriska* látta el diszkrétan és simulékonyan. Nagyon kedvesen és ügyesen adták elő egy részletet a *»Három a kislány«* című operettből és az énekszámot a mükedvelő zenekar kísérte nagyszerű aláfestéssel. *Gyarmathy Boriska* és *Sándor Irénke* Schubert egy indulóját játszották és zongora négykezesük kihozta a zeneműből a melodikus részeket minden szépségét. Rendkívül bájosan adta elő *Sándor Irén* a *»Frühlingled«*-t, *Sándor Janka* megértő kísérete mellett. A rövid és kerek műsort stilszerűen fejezte be Schubert örökös Ständchen-e, amit a mükedvelő zenekar interpretált a legnagyobb precizitással.

A következő nap délután az *Ivria* zsló ifjúsági egyesület rendezte szintén a Centrál-szálló színháztermében jól sikerült Chanuka-délutánját. A nívós előadás sikerében az összes szereplők osztozkodtak. *Bácskai Dezső* és *Spitzer László* Mendelsohn *Hebrida* című operájának nyitányát játszották zongorán nagy megértéssel. Bájos képet nyújtott a kilenc kis ballerina, akik sikeresen birkóztak meg a balett nehézségével. Különösen *Welsz Rózsi* emelkedett ki könnyed és graciózus mozdulataival, míg a többiek *Fáy Ilonka*, *Fáy Zsuzsi*, *Klein Edit*, *Klein Kató*, *Löwy Zsuzsa*, *Müller Gitta*, *Nádas Juci* és *Nádas Magda* szép háttérrel szolgáltak. Majd *Rosenberg Sanyika* szavalt el egy verset hatásosan. *Székely Béla*: *»Szederzsera«* című drámájában *Nagy István*, *Pick Sári* és *Welsz József* tüntek ki közvetlen játékkal. Jók voltak: *Krausz Irén*, *Hubert Gyula*, *Giskán Károly*, *Spitzer László*, *Schosberger László* és *Bácskai Dezső*. Utána *Spitzer László* zongoraszólója következett, mely szép sikert aratott. *Silvan Joffe*: *»Erővel beteg«* című vígjátékában a még egész fiatal *Klein Edit* tünt ki sok reményre jogosító játékkal. A darabban jók voltak még: *Müller Gitta*, *Nádas Magda* és *Bálint János*. *Bácskai Dezső* hatásos szavala után *Horváth Gergely* és *Spitzer László* művészi duója következett. *Porges Friedrich*: *Az örökény* című drámájában *Bácskai Dezső* elsőrangú alakítást nyújtott, jók voltak még *Nagy István*, *Hubert Ibolyka*, *Schosberger László*, *Welsz Ferenc* és *Pick Sári*. Az előadást *Bélicz Juliska* rendezte kitünően.

*

A *Katholikus iparos legényegylet* karácsony másnapján megnagyobbított színháztermében rendezett nívós kabaré-előadást. *Nóti Károly* egy vígjátékában *Terék Tibor* aratott nagy sikert egy parasztgazda szerepében. A többi szereplő: *Simarics Mancika*, *Róth István*, *Brankovics Lajos*, *Brankovics György* és *Schmidt Károly* is elsőrangú alakítást nyújtottak. *Nothof Károly* saját szerzeményű szellemes kuplét adta elő nagy tetszéssel, majd *Schmidt Ferenc* szavalt nagy hatással. *Nóti Károly* egy hatásos bohózatában *Brankovics L. György*, *Nothof Károly* és *Róth István* árultak el sok színészi képességet. A darabban jók voltak kisebb szerepeikben: *Nácsa Mancsi*, *Simovics Mancsi* és *Terék Tibor*. A rendezés nehéz munkáját *Czabafy Antal* végezte sok hozzáértéssel.

*

A *Katholikus Olvasókör* karácsony másnapján rendezett előadása is minden tekintetben kitünően sikerült. Három egyfelvonásost adtak elő az ambiciózus mükedvelők. A szereplők közül *Kapás Franciska* két darabban is főszerepet játszott, olyan kifejező szép játékkal, hogy méltán keltett feltűnést. Ugyancsak két főszerepet töltött be *Böröcsk Béla* is, aki feladatának szintén teljes sikerrel felelt meg. Az előadásban kitüntek még: *Rajsló Marcella*, *Sipos Annuska* és *Sárvári Böske*, akik nagyon rokonszenves szereplőknek bizonyultak. Ugyanígy *Simovics János*, *Nagy István*, *Onody Vilmos* és *Sipos Ferenc* járultak hozzá az előadás sikeréhez.

*

A *katholikus földműves ifjúsági egyesületben* karácsony második napján *»A kintornás család«* című népszínművet adták elő. A szereplők: *Matuska István*,

Pavlics Mariska, *Vajda Ágneska*, *Vudlicska Antal*, *Hegyi Ferenc*, *Kinka János*, *Bálint István*, *Sveizer Juliska*, *Makra Rózsika*, *Forgó Pál*, *Hegyi Ferenc*, *Bálint Bözsike*, *Rumencsik Franciska*, *Urbán Sándor*, *Fehér Pál* és *Vajda István* valamennyien tapsot kaptak. Az előadást *Major István* rendezte kitünően.

*

A *»Törökévs«* mükedvelőkör a Schrötter-léle vendéglőben három egyfelvonásost mutatott be. A sikerben: *Homály Lajos*, *Szemendry Mihály*, *Dózsa Ferenc*, *Gregor István*, *Hornyák Imre*, *Puhl András*, *Sándor János*, *Lenárd István*, *Homály Ilonka*, *Bakos Jucika*, *Kazinczy Piroska* és *Bakos Etus* osztozkodtak.

A *Gólem a Hakoah mükedvelővel*. A Hakoah zsló ifjúsági egyesület január 19-ikén mutatja be a *»Gólem«* című nagysikerű háromfelvonásos operettet kitünő szereposztásban. Az előadást, amelyet nagy érdeklődés előz meg, január 20-ikán megismétlik.

Az *SzMTC kabaréja a Népkörben*. A szubotical Vasas Sport Klub január hó 5-ikén, szombaton este nyolc órakor kabaréval egybekötött táncmulatságot rendez a Népkörben. A kabaréja a legjobb szubotical mükedvelők fognak közreműködni. Akik meghívóra igényt tartanak, vasárnap délelőtt 8—12-ig a Vass Ádám-féle vendéglőben átvehetik a meghívót.

A *Népkör Szilveszter-estje*. A szubotical Népkör december 31-ikén este fél kilenc órakor táncval egybekötött kabaré-estét rendez, amelynek keretében színre kerülnek *Stella Adorján*: *Kutya van a kertben*, *Noti Károly*: *A motor*, *Nádas Sándor*: *Koldusasszonyok* című egyfelvonásosai, továbbá *Garay Béla* kuplét. Belepti díj 10 és 15 dinár. Jegyek elővételben a Rudics-uccai Labor-palotában levő Gizella-trafikban és az előadás napján a Népkör színházi pénztárainál kaphatók.

Szilveszteri kabaré a Katholikus Legényegyletben. A Katholikus Legényegylet mükedvelő gárdája december 31-ikén este fél kilenc órai kezdettel szilveszteri kabarét rendez kitünő műsorral. Az előadást tánc követi. Újév délutánján fél négy órai kezdettel *»Az ördög mátkája«* című népszínmű kerül színre félhelyárakkal. Az újév délutáni előadáson két malacot sorolnak ki. Jegyek elővételben Krécsinél kaphatók.

Szilveszter-est Velikakikindán. Kikindáról jelentik: A Srbija sportklub a Nemzeti szálló helyiségében rendez meg Szilveszter estjét gazdag és változatos műsorral. A nagysikerűnek ígérkező Szilveszter-est iránt városszerre nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Krompholz Károly hangversenye. A szubotical származású fiatal Krompholz Károly zongoraművész, aki a bécsi zeneakadémia elvégzése után tavaly mutatkozott be önálló hangverseny keretében szülővárosa közönségének igen szép sikerrel, január 10-iki hangversenyét nagy érdeklődés előzi meg. A zongoraművész már nem szorul dicsőre, zenéi tudása, biztonsága és nagyszerű technikája magáért beszél. Január 10-ikén, csütörtök este tartja Krompholz Károly hangversenyét a Városi Színház koncerttermében, amelyen a fiatal zongoraművész nívós műsorral fog újabb fejlődéséről bizonyosságot tenni.

Az *ördög mátkája* délután félhelyárakkal. A szubotical katolikus legényegylet január elsején délután fél négy órakor harmadszor hozza színre Géczy István háromfelvonásos énekes népszínművét. Az ördög mátkáját. Az előadással kapcsolatban malacsorsolás is lesz és minden jegy mellé egy számot adnak.

A *Népkör kulturstje*. A Népkör január 2-ikén, szerdán este műsoros kulturstet rendez, amelyen Szobonya László tart előadást és közreműködnek: *Hoffmann Matild*, *Toldy Rózsi*, *Mészáros Irén* és *Pálffy Lajos*. Belépődíj nincs.

A *doni kozákok noviszadi hangversenye*. Noviszadról jelentik: A doni kozákok híres énekkara január 19-ikén Noviszadon egyetlen hangversenyt rendez, amely iránt érthető nagy érdeklődés nyilvánul meg. A doni kozákok legutóbb Bécsben rendezték ötvenedik hangversenyüket, amelyről a közönség és a sajtó a legmelegebb elismerés és dicsőre hangján nyilatkozott meg.

Előadás a moli rokkantak javára. Molról jelentik: A moli ifjúsági mükedvelők a moli rokkantak javára színelőadást rendeztek. A mükedvelők előadták a *»Vén bakancsos és fia a huszár«* című népszínművet, amelyben nagy sikert arattak *Szabó Ilonka*, *Tüski Ilona*, *Bizinger József*, *Szabó Gábor* és *Leutenbach Ferenc*. Az előadás tiszta jövedelmét, három ezer dinárt szétosztották a rokkantak között.

SPORT

Korcsolyázóverseny Budapesten. Budapestről jelentik: A BKE szombat délelőtt rendezte meg három ezer méteres junior gyorskorcsolyázó versenyét. A verseny handicap-jellegű volt. Eredmények: 1. *Kimmerling 5 perc 54 másodperc* (előny nélkül), 2. *Szélházi 6.1,3 mp.* (20 mp. előny), 3. *Sógor* (előny nélkül), 4. *Blazsevszki, 5. Fekete.*

KÖZGAZDASÁG

Egy külföldi pénzesoport
kölsönt ígér az államnak, ha megkapja
a dohányeladás monopóliumát

Mínél bonyolultabb és zavarosabb a belpolitikai helyzet, annál drágábban kell megfizetni az esetleges külföldi kölsönt. A külföldi pénzpiacnak semmi oka sincs, hogy bizalmatlan legyen Jugoszlávia iránt, nincs is szó bizalmatlanságról, azonban a horvát-szerb kérdés rendezetlenségét a külföld abban a tekintetben is kihasználja, hogy ha kínál is kölsönt, magasabb kamattétel és kedvezőtlenebb feltételek mellett kínálja.

A pénzügyminisztériumot elhalmozzák kölsönajánlatokkal. A kölsöntkínálók ajánlataiknál azonban majdnem kivétel nélkül a svéd gyufakölsön feltételeit használják fel alapul s a *kölsön biztosítékul zálogot kérnek.*

A svéd gyufakölsön tudvalevőleg 32 millió dolláros s az állam a gyufatrösztnek átengedte a gyufaegyedárusítást. Mióta ezt a kölsönt megkötötték, különböző kölsönajánlatokkal kísérleteztek. A kölsön fedezetét, hol az állami vasutak, hol az erdők és bányák jövedelmeinek leköltését követelték. Ezek az ajánlatok soha sem jutottak túl a tapogatódzáson. Most azonban a pénzügyminisztérium egy komolyabbnak tetsző kölsönajánlattal foglalkozik. Ezt az ajánlatot egy angol-holland pénzesoport tette, amely nagyobb összegű valutakölsönt hajlandó adni, ha fedezetül leköti az ország dohánytermését s ha a dohányárusítást az állam monopolizátságát átengedné a pénzesoportnak.

Az angol-holland csoport *ötven millió dolláros* kölsönt akar folyósítani. A kölsön felvételei még ismeretlenek. Bár Beogradban meglehetősen huzódznak attól, hogy a dohányárusítást átengedjék egy magánvállalkozásnak, a kölsönajánlattal komolyan tárgyalnak.

Az állam az eddigi tervek szerint a kölsön összegét vasuti anyag beszerzésére s más hasznos beruházásra fordítaná.

Az üzleti nyereség megadóztatása és az új adótörvény. A vajdasági bankok és pénzügyintézetek szövetsége figyelmezteti tagjait, hogy az új adótörvény rendelkezései szerint valamennyi nyilvános támaszra kötelezett cég és vállalat, amely az adóját az elért üzleti nyereség után röjja le, köteles adóvallomását legkésőbbben öt hónappal az üzleti év lezárta után, de legkésőbbben a megtartott évi rendes mérlegközgyűlést követő tizenöt napon belül az illetékes pénzügyi hatóságoknak beterjeszteni. Minthogy erre vonatkozólag hiányoznak a szükséges végrehajtási utasítások, máris nagy bizonytalanság uralkodik az érdekelt körökben, hogy ezek a bejelentések miképp történjenek meg. Ezidőszerint kétféle álláspon nyilvánul meg és pedig az egyik szerint az ötödik hónap utolsó napjáig kell ezt a bejelentést eszközölni, míg a másik felfogás szerint a megtartandó mérlegközgyűlést követő tizenötödik napon jár le a kitűzött határidő. A vajdasági bankok szövetsége, hogy a bizonytalanságot eloszlassa, kérvénnyel fordult a pénzügyminisztériumhoz, amelyben arra kérte a minisztériumot, hogy az erre vonatkozó végrehajtási utasítást lehetőleg az új adótörvény életlépte előtt adja ki, hogy ezáltal eloszlassa az elkerülhetetlen bizonytalanságot és kaotikus állapotokat.

Schmoll
Gummihalzsir

bőrzsir
sport és
strapacipők részére
a bőrt
simulékonyá és
vizmentessé teszi.

Ragyogó jövő vár

cipőjére, ha azt állandóan

PYRAM növényi pasztával kezeli!

Minden jobb üzletben kaphatja!

TÁRCA

PIROSKA MARAD

Irtta: Heinz Vilmos, Cservenka

Bárról jött haza és fáradtan dőlt az otománra. Még ott zsongtak lelkében a zene dallamai, s valami bódító mámor fogta el. Bátkirálynő volt és sokat táncolt. Új ismeretséget is kötött. Egy hírneves fiatal írót mutat-tak be neki, akitől már sokat olvasott s aki mint férfi is tetszett neki. Tudta, hogy az írók rendszeren mások az életben, mint írásaikban, de Kuthy László kivétel. Ő kellemes urlember és finom társalkodó... Az írót sokat foglalkozott vele és finom bókákat mondott szöke hajáról, dicsérte táncát és szemét »babaszemeknek« nevezte. Mások is mondták már ilyen unalmas csacsiságokat, de ő mindig közömbösen hallgatta. Megszokta. De most valami boldog megnyugvást érzett, mintha egy kicsit megittasult volna a férfi szavaitól.

Ő is olyan különösnek találja ezt. Vendégségbe jött ide s már két hete készül haza, de Pali néni, aki úgy szereti, mintha saját gyermeke volna, nem akarja elengedni.

— A jövő héten most már egész biztosan utazom. — gondolta, míg a pillangó álom csókolgatta fáradt szemét — pedig olyan boldog, s itt olyan szép az élet!... És ezzel aludt el...

2.

Majdnem mindennap találkoztak. Parsang vége volt, hajnalodott és a zimankós tél jégvirágokat remekelt az ablakokra.

Egy kis asztalnál ültek, beszélgettek. — Hígyje el, ugy érzem, mintha mindig ismertem volna Piroskát. Vannak emberek, akikkel egyszer találkoztunk az életben és minden érdek nélkül oly őszintén vonzódnak hozzájuk, pedig semmit sem adtak nekünk, legfeljebb kellemes megjelenésüket, amelyben gyönyörködünk... És vannak, akik elárasztanak szeretetükkel és mégis mindig idegenek maradnak előttünk... Ez bár nem új igazság, csak fáj, hogy ily fájdalmas valóság.

— Tudom.
— Magára gondoltam.
A leány hallgatott.
— Magára lássa, — folytatta — és kerestem az okot... Én nem szeretek érzelcim fölött bizonytalan lenni.

— De vajjon nem igazabb-e ha érzelmeink öntudatlanok?

— Valódi érzelmeink csakis ilyenek. A kiiskolázott a mérlegelt érzések csak félik azok... Mert ha ki is nevet, ha kell vállalom, hogy a napokban egy kicsit túl sokat gondoltam magára...

— Ó, ne féljen... elmúlt.
— Lehet... De miért is jön ez oly lázasan, oly édes izgató remegéssel?

— Miért?... Mert új vagyok... azért... Maguk férfiak mind ilyenek... Új kell, mindig valami új, ami

kinozza, izgatja magukat, aztán csöndesen minden elmulik, mintha semmi sem történt volna...

— Gondolja?
— Tudom...
— Rólam is így vélekedik?
— Lehet, hogy maguk mások... Vagy talán éppen az írók ilyenek... Talán mások, de csak egy kicsit mások...

— Talán mert sohasem hazudunk?

— Ohó!

— No, igen... Értsen meg, Nem ártunk senkinek, ha hazudunk... Ezzel mindig jót akarunk. Mert hazugságunk legtöbbször igazsággá válik... Ha most azt mondom: tetszik és szép... hígyje el... érzem... És el kell hinnie... Szeretném meggyőzni arról, hogyha csak egy kis érzés hevíti a férfit, mindig igazat mond.

Maguknak jogukban áll kétkedniük, de nem az érzés valódiságában, hanem annak kitartóságában... A férfi is őszinte legalább abban a pillanatban, míg beszél, de sohasem tudhatja meddig maradhat az... Nem kitartó... Hülsen... Komisz... Beismerem...

— És maga?

— Ön mondta, hogy mások vagyunk, ezért sokat elnéznek és meghocsátanak nekünk... Mindenkié és senkié vagyunk...

Kicsit lázasan hajolt hozzá.

— Maga eljött... és itt körülrajongják egész este... De nem azért mert új, hanem azért, mert kitűnik... Talán csak neveltséges, szánalmas figurák vagyunk szemében, — mert ki tudja, mit rejt a szíve mélye? Idegesen, szórakozottan tépdés ujjai között egy darabka papírost és ha öntelt volnék, beképzelném, hogy zavarban van... és ez sokszor az ébredő szerelem jele... De ha látom közömbös mosolyát, mindig úgy érzem, hogy szívét titkos imádó foglalja el, s ha elmegy, hamar elfelejt bennünket...

— Soha!

— Azt akarja ezzel mondani, hogy visszagondol ezekre a szép estékre?

— Mindig!

— Mikor utazik?

— A napokban biztosan... Bóra néni nagyon tartóztat, de mennem kell...

— Ne menjen még, Piroska!

— Miért?

— Csak... Csönd.

A férfi lázasan:

— Csak egyszer hallgasson meg... Eljövök és olvasni fogok magának... A verseimből, amelyek szívenről szakadtak le, a novelláimból, amelyek élet-legszöbbször elményei... Csak egyszer... magának... és boldog lesznek, ha meghallgat...

— Jó... S én is az leszek, ha ezzel megtisztel.

— És mikor?

— Amikor akarja... Mindig otthon vagyok. S ugy-e mesélni fog majd nekem?

— Mit?...
— Az életéből...
— Az életéből?... Unalmas és zaklatott.
— Nem baj... Mégis érdekel... Minden érdekel, ami magával történik...
Mélég, delejes áram futott végig Kuthy László tes-

lén. Hogy valakit érdekli az ő fájdalmas élete?... Vajjon az ébredő szerelem jele-e ez, vagy pedig egyszerűen csak női kíváncsiság?

Eh, bolondság!

Bent a táncteremben megszólalt a zene. Táncolni mentek. Érezték, hogy remegnek mind a ketten. A férfi szorosán fogta kezét és sokáig nézett szemébe... Így így táncoltak sokáig mélyen hallgatva. A zene egy más világba terelte gondolataikat s az élet szürke gondjai eltörpültek fojtogató érzéseik mellett...

3.

Egy csunya vasárnap délután ott ültek kettesben, párolgó tea mellett. Künn apró hópárhék kergenték egymást és egyhangú melódiákat fúyult a szél.

Az írót olvasott. Pattogó rímek esendültek fel ajkáról, tűzés és szerelmes sorok, amelyektől maga is megrészegett.

— Olvasson még! — biztatta a leány.

— Ó, ha még itt marad, akkor nagyon sokat fogunk még együtt olvasni... Érzem, nekünk még sokat kell beszélünk egymással...

És Kuthy László a verseit olvasta, a sok közül az utolsót.

— Milyen szép ez! — mondta a leány.

Ő, ezt már egy pár évvel ezelőtt írta, mint mind-egyiket. Akiről írta, éppen olyan úde, meleg és szöke volt, mint ő... Talán azért is kergeti valamilyen szomias erő oly ellenállhatatlanul felé?... Érezte, újból átéli régi érzelmeit, de szerelmének csak másodvirágása ez, amely még nem talált rímekben formát... Új érzései vannak, de a régieket hívja segítségül, hogy valljanak... Hát hazudik?... Hát bűnös?

— Magáról készült — mondta hirtelen — és maga is megdöbben a szavaitól.

— Rólam?...

— Magáról... Fogadja el... minden sora igaz — és vértőlmeztelül el arca. Megfogta a leány kezét és csókolta, csókolta, csókolta...

Már megrögzött benne a vágy, már érezte, hogy érzéklisége hogy lobol vadul, remegve, a kielégülés kőkapuja felé látta, hogy vergődik karmal közt az áldozat — s mikor érezte a leány arcának melegségét, vére bolondult száguldott orciben.

A vér, az eleven, piros, meleg, fiatal vér!

De mikor Kuthyra emelte szemét és ő tiszta, ártatlan homlokára tekintett, megdöbbsent...

Hirtelen, de gyengén, magához ölelte a leányt, aké nem ellenkezett:

— Piroska, szerelmem!

4.

Pali néni türelmetlenül szölt át a másik szobából:

— Nem találom... Hiába is keresem... Hogy is lehet egy sálat így elleni?... Persze, neked mindenáron utaznod kell. Aztán azt a Dekobra regényt is, hova raktad Piroska?

Piroska megjelent az ajtóban.

— Pali néni, ne keresse!...

— Már miért?... Ha mindenáron utazni akarsz, sietünk kell... A vonat pontosan indul.

— De meggondoltam Pali néni... Szót fogadok... Ne csomagoljon... Maradok!...

Elismerő nyilatkozat.

Meghalt férjem: Dr. Resch Ferenc, Novisad, 1926-ban a „PHONIX“ Életbiztosító Társaság Wien, beogradi igazgatóságánál

50,000 dináros

életbiztosítást kötött.

A férjem 1927 július hóban meghalt. Én az életbiztosítás liquidálásáért a „PHONIX“ Biztosító Társasághoz fordultam, amely kérésemnek azonnal eleget tett és a biztosítási összeget, 50.000 dinárt azonnal kifizette.

A PHONIX Életbiztosító Társaság ezen gyors és kifogástalan elintézése késztet arra, hogy mindenkinek ajánljam, aki magát és családját biztosítani akarja.

Novisad, 1928. november hó.

Ozv. Dr. Resch Ferencné

Euphosal Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539

A legújabb és eredményeiben felülmúlhatatlan gyógymód reuma, köszvény, ischias, lumbago, és neu algi us fájdalmas esetekben. Legbiztosabb s erő paraffinos pakolásos fogyasztás az egész testre, vagy annak egyes részeire berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére lakás és ellátás. Kívánata prospektust, vagy szóbeli felvilágosítást ad: 6851

Dr. Vécsei Jenő, orvos

Kérjen mindeütt »TRETORN« sár- és hőcipőt. A

TRETORN

cipőknek nincs versenytársa!

NYILT-TÉR

Köszönetnyilvánítás

Mindazoknak, akik szeretett férjem, illetve apám

Bleszics Pál

temetésén megjelentek és részvételükkel bennünket vigasztalni igyekeztek, de kiemelve a Subotica Koromáros-Egyesületét, ezúton mondunk hálás köszönetet.

Subotica, 1928. december 28.

13732

Gyászoló család

Felkérem mindazokat, akiknek *Debeljački Peró* szrbobráni kereskedővel szemben valamilyen követeléseik van, hogy azt saját érdekükben nekem 5 (öt) nap alatt írásban szíveskedjenek bejelenteni.

Natan Schossberger
Novi Vrbasz.

13711

Csődtömegeladási hirdetés

Közhírré teszem, hogy vagyombukott Drencsa Testvérek cég 1—231 tételek alatt összeírt vasáru és üzleti berendezésből álló 31.579 dinárra becsült csődtömegét Kovinban, 1929. évi január hó 5-én délelőtt 10 órakor nyilvános árverésen *en bloc* el fogom adni. Vevő köteles a vételárát nyomban készpénzben kifizetni és 2%-ot vételi illeték fejében leróni. A megvett tárgyak 8 napon belül elszállítandók.

Kovin, 1928 december hó 22-én.

Dr. Lewin Géza
ügyvéd.

13603

mint vb. Drencsa Testvérek cég
csődtömegeladója

Szépségápolás

a legmodernebbül felszerelt intézetemben, hajszálak, vedők, szemölcsök végleges eltávolítása villannyal. **Hámlasztókurák, TESTMASSÁZS, esti kikészítések. CEDIB párisi kosm. szerek, ugyancsak saját készítményeim** kaphatók. Olcsó bérletrendszer. Vidéki küldemények utánvétellel. JOVICIN OLGA kozmetikai intézet NOVISAD, Laze Telečkog ul. 14. Bejárát a Miletičova (Kenyér) ul. 19. sz. háznál is. 12707

Korhec

fő- és fióküzleteiben leszállította az árakat!

A leszállított árak a következők:

Sertés hus	16 dinár
Zsirszalonna	20 „
Háj	24 „
Füstölt vegyes kolbász	20 „
Birkahus	13 „
Prágai készítésű füstölt sonka, hátsó	30 „
Kötött sonka	28 „

Minden vevő minden 10 dinár vásárlás után sorsjegytalványt kap. Vidéki megrendeléseket még aznap elintézik és a sorsjegyet egyidejűleg a csomagba köldjük. Viszonteladók árkedvezményben részesülnek.

Főnyereményt egy 520. számú 90.0000 dináros Fiat-autó.

- II. egy tehén borjival,
III. egy 150 kg sertés,
150 élő malac és
147 különféle értékes nyeremény.

Mindenkinek érdeke, hogy

csak a Korhec-üzletekben vásároljon.

Friss, speciális, jó árut — csak

KORHECNÁL kaphat.

Vezérképviselő:

Schossberger Adolf
Novisad

Hirdetmény

Az alulírott pénzügyintézetek ez uton közlik betétes ügyfeleikkel, hogy az új adótörvény 1929 január 1-től kezdőleg életbe lépteti a tőkekamat- és járadékadókat, melyet a pénzügyintézetek tartoznak a betétestől beszélni és a kincstárnak beszedtetni.

Pfigyelemmel a törvénynek erre a rendelkezésére a lentjelzett pénzügyintézetek 1929. évi január 1-től kezdőleg a takaré- és folyószámla betétek után törten- dő kamatokra eső adót a betéti számlák terhére fog- ják a kincstárnak megfizetni.

Vel.-Kikinda, 1928 december 27.

PRIVREDNA BANKA D. D.

Vel.-Kikindai Központi Takarékpénztár E. Z.

SRPSKA BANKA D. D.

Jevrejska Verolspovedna Opština, Subotica.

Broj 530/1928.

Hirdetmény

A télttemplom és tanácsterem átépítési költségek fedezésére kibocsátott kötvények első évi törlesztése fejében sorsolás után a kirendelt bizottság előtt alábbi 50 db kötvény huzatott ki:

1, 3, 10, 21, 27, 51, 57, 65, 76, 77, 80, 125, 129, 132, 133, 141, 144, 153, 168, 174, 178, 180, 183, 191, 192, 224, 229, 274, 282, 307, 326, 331, 334, 348, 358, 366, 390, 405, 432, 433, 444, 445, 473, 483, 484, 486, 494, 496, 498.

Pel hívjuk a kisorsolt kötvények tulajdonosait, hogy a kötvényt beváltás végett a hitközség pénztáránál adják át. A még ki nem sorsolt kötvények után esedékes 8% kamatot a hitközségi pénztár a kötvényhez mellékelt évi kamatszervény átadása ellenében a bemutatónak a rendes hivatalos órák alatt bármikor kifizeti.

Subotica, 1928. december 30.

Dr. Vidor Imre
titkár.

13646

Dr. Klein Adolf
elnök.

A BŰVÖS TALLÉR

A „BÁCSMEGYEI NAPLÓ” EREDETI REGÉNYE
Írta: Somlay Károly

29

Mikor megindult a falu felé a karaván, Csuli elkezdte a többezeréves roma-dalt, a *Fdrohesz-t*, a többi aztán vele énekelte:

Csajori, csajovi,
Piatro, vagyori,
Piatro vagyori,
A mange pányori...

A picilábu, picikezü, villogószemű dá- mák a putri előtt ülven és pipázván, — már várták őket a káposztában főtt zsidókrokodilussal, a csukával, ami a cigányizlés szerint, majdnem olyan fain csemege, mint a nyár- son sült ürge, a pekenyőca.

Az ételt hamarosan behabzolták, fel- lőztek, aztán a szerszámokkal elindultak a Lebukiba.

Soha nem jöhettek jobbkor ide.

A belső szobában busult valaki. Olyan mély hallgatással, eltökélt szilárdsággal ült a nádfonatos karosszéken, mint az egyiptomi gula. Ott volt előtte az öreg bor egy lite- resben. A magyar a fehérszékben a fiatalját, borban a vént szereti.

A vendég, István mester hát iszogatót, mert a jó bor lehasítja a szívről a bánatot. Nézegette a pohárban aranyló cseppeket. Harminc év óta érik az a bor a homokba vágott, mély pincében. A Lebuki gazdája csak a királynak ha ad belőle kóstolót.

István hát, mint aféle világunta ember, szopogatta a fain nektárt és pötyögötte a kores- mában, az ördög kápolnájában. Eccer-más- szor az ördög tiszteletére is kell gyertyát gyújtani...

— Jaj, de roncsolt vagyok... Az eb- adta, de roncsolt vagyok. — sóhajtott, mi-

kor kiürítette a poharat és felturta az üstö- két.

Alig gyújtották meg a drótkampón csüngő ernyős lámpát, a romák is bedugták pofájukat a félig nyitott ajtón.

— Szerencsis jóestét, téns májszter ur. A Dévla aranyozza meg a szívit, talán elcsi- nyálnánk a nótáját, — mosolygott a sanda Csuli.

— Ha az én szívem hurjait lehetne ráé- szíteni a hegedűre, akkor talán el tudnátok vonni a nótámat, — mondta bubánatnak eres- kedve István.

— Az anygalkák se tudják olyan gye- nyeriségesen a mennyei hárfát pengetni, mint ahogyan mink muzsikálunk. A hét mi- csodáját ennek a félreszabott, cáfatos világ- nak, — iparkodott virtust önteni Csuli a ko- vácsba.

Ez nem is instáltatta magát sokáig; ki- itta a borát, megtörülte a bajuszát, aztán mély hangon elkezdte a nótáját:

Tisza mellett az erdőben van egy fa,
Hej, de sokszor üldögéltem alatta.
Hej, de sokat gondolkodom felöled,
Lombtalan fa tenéklüled az élet...

A koresmából bugott a nagybögő és a klarinét.

A muzsikaszó és a borocska bizony át- járta a májsztram lelkét. Ugy érezte most magát, mint Bodri kutya a lakodalomban. Két lábra ágaskodott a kedve a nagy szo- moruságtól.

Már feslett, pirosodott az ég alja. A reg- geli urangyalára csendítettek a toronyban és a mischallgató nénikék már öltözködtek, mi- kor István félbehagyta a duhajkodást. Haza- botorkált.

Mikor a pitarról az anyja megpillantotta, összecsapta a tenyeerit:

— Teremtőm! Még soha nem cseleke- — Ltom, hogy fejedbe ütött a bor. Nem szeg. Azt sem tudja, cselő-e, hajsz-e... Büntesse meg a porba alázó Isten, aki feldulta az életét, — fakadt ki belőle a keserűséggel párosult ijedelm. — Hát megérdemli az a

gányóivadék, hogy valaki eméssze miatta a lelkét?

A bubánatnak és a korhelykedésnek ereszkedett ember majdnem elvágódott, mi- kor a folyosó lépcsőire tette a lábát.

Az anyja hirtelen elkapta. Ilona is elő- ruccant a konyhából a szokatlan látványos- ságra.

— Csuffá tettem a familiánkat, édes- anyám. Én bizony eláztam, — dadogott bár- gyu mosollyal István.

— Látom, hogy fejedbe ütött a bor. Nem baj. Mulassál fiam. A borocska igen csak meghasztnál az embernek, ha valami bánat fészkelte a szívébe, — csendesítette, vigasz- talt a fiát az öregasszony.

— Bánat? Szív?... Egyiket sem isme- rem, kedves szülőanyám.

— Csituli fiam. A szenvedők pártfogója, Szűz Mária édesanyánk majd megvigasztal, — nyoszörögte Cserné nagyasszony és meg- indultságát nem bírván elfojtani, sírásra fa- kadt.

Istvánt a galambszívű öreg könnyei ugy szíven találták, hogy tüstént kijozanodott. Keblére ölelte a gyámoltalan nőt, akinek szá- járól még soha nem hallott kemény kifejezést.

— Anyám, drága anyám, talán magának is az fáj, ami engem éget? Hát ne sajogjon a szíve, mert az enyém se sajog már, — öm- lött ajkáról a tettetett közönyösség és meg- békültség és hogy bebizonyítsa, hogy milyen vasidegzetű férfi, öklével szíven csapta ma- gát...

Mindketten bementek az uccai szobába, a fiatal pár volt ágyasházába.

— E bizony legyöngült, mint az októberi fű. Olyan szomorúan pislog, mintha maszla- golt hal volna. Vánnyadt, mint a felhővert macska, — állapította meg szánakozó mo- sollyal Ilona, aztán visszahúzódott ő is a konyhába.

A szobában István leült a tulipántos ka- roslocára. Levetette a kabátját, mellényét és a nyitott ablakon beözönlő hársak illatával és párákkal telített reggeli levegőt habzsolta. Valamennyire fel is üdült föle. (Folyt. köv.)

KINTORNA

Feleség: Most beadom az orvosságot, amit két óránként kell bevenned és átszaladok öt percre a szomszédasszonyhoz.

Férj: Akkor ki fogja nekem két óra múlva megint beadni az orvosságot?

*

A vendéglőben egy ur így szól a pincérnek:
— Pincér, ez a tányér nagyon nedves.
— Boosánat, nagyságos uram, ez a leves, amitt rendelni tetszett.

*

— Igaz, hogy Micléc öt szobalányt fogadtak fel?
— Igaz. Egymásután.

*

— Hogy megy Edének?
— Üzletet nyitott.
— És sikerült neki?
— Nem. A rendőr arra ment és megfogta.

*

Feleség: Jaj Istenem, a kis Géza lenyelte a biztonságát, amivel a ruhámat akartam összetűzni.

Férj: Hát nem használhatsz most egyszer másikat helyette?

*

A vén kisasszonyhoz beállt egy ur:
— Nagysád hirdeti a »Házasság« rovatban, hogy egy hölgy világosságot óhajt sötét és elhagyatott életébe?

— Igen, én vagyok ama hölgy.
— Én meg az Első Villamosfény Társaság képviselője vagyok.

*

Brumzala ur eltűnik. A családja mindenütt keresett, a rendőrség is nyomoz, de nem találják meg sehol. Végre egy hét múlva a szobalány ijedten jelenti Brumzalának:

— Nagyságos asszony, az ur az ágy alatt fekszik holtan!

Brumzaláné méltatlankodva feleli:
— Látia Mari, így takarít maga!

*

A kislány megkérdezi az édesanyját:
— Mama ha nem megyek férjhez, olyan lesznek, mint Róza néni?

— Olyan.
— És ha férjhez megyek akkor olyan férjet kapok mint a papa?
— Igen.
— Borzasztó egy nőnek az élete.

*

— Miért kiabál a szomszédja olyan rettenetesen?
— Süket a szegény és most önmagával beszélget.

Uj modern kongorák 15.500,-
pianinák 13.500,-
dinártól

Károly fia cégnél SOMBOR, részletfizetés mellett. Nagy választék elsőrangú világmárkákban u. m. Steinway, Bösendorf, Förster, Lauber erste Produktiv Sineel és Stelkamer. 1257

Elsőrendű
porosz kályha-szén
I-a koksztűzifa
Weiss Dezsónél
Posta mellett 124/2

NARANCS

citrom, mandarin, füge, datolya, mazsola, maroni, jánoskenyér és mindenféle **déligyümölcs** viszonteladók részére legolcsóbban beszerezhető

Celzler Károly cégnél Subotica
13733

Ha **KÖNYVSZAKÉRTŐRE** lesz szüksége írjon **Borbély L. Novisad**, postafiók 73 címre

Kőművesmesteri vizsgára előkészíték.
Vidékieknek teljes ellátás.
Jelentkezni lakásomon mindennap délután 1/3—5-ig

Nedeljković bázar szig. építésszerműh. építőmester
Petrovaradin, Baza Jelašićeva 31. 13744

PRESSBURGER
DIVATCIPO KÜLÖNLEGESSEGET

Olcsó árak Olcsó árak
Olvatos Iztéves
Tartós Elegáns

Allandó nagy raktár a legmodernebb saját készítésű cipőkből!
Külön mértékosztály

Subotica,
Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

Róza, fehér és Woltmann-róza

Burgonyát

babot, steier fajalmát, diót, dughagymát, hagymát

I-a szénát

préseltet, sámentest, vagonszámra és kisebb tételekben legjobban és legolcsóbban szállít bármely állomásra franko

LEDERER JENŐ
bank és biz. üzlete, főzések és gyümölcs export-import
NOVISAD, VILSONOV TRG 7
Telefonszáma 22-14 Raktár Temerinska ul. 38 Burgonyat Lederer 12823

SZÉNÁT

bálákba préselve, teljesen sámentes, ab Breko állomás szállítok

métermázsánként 105.- dinárért

GEBHARDT JÓZSEF, BRČKO, Bosna

ELŐNYOMDÁT

legmodernebb stílus rajzokkal és kellekekkel legolcsóbban szállít

LEOPOLD SAMUEL, SENTA
modern előnyomdaberendezési gyára

Relief-festéshez való festékek, porok és kellekek kaphatók

Megfiatalítja 20 évvel a **FÉRFIÉJ-védjegyes SCHNEWEISS**-hajregenerátor, mely visszadja az ősz haj eredeti színét! Biztos hatás. Abszolút méreg- és ólommentes. Kapható minden drogáriában, gyógyszer- és illatszertárban. Ahol még nem kapható, 40 dinár beküldése mellett bérmentve szállít két üveggel az S. H. S. képviselő.

Balla drogeria V.-Beckerek

Január

1

az ajándékozás napja.

NAPTÁRT

kell Önnek is ajándékoznia és pedig **Rožankowski i drug d. d.**

Savka cesta 27. Zagreb Telefon 4480, 4481
széptárgyárának készítményét.
Kapható minden jobb papír- és diszkrétárú boltban, valamint a szakmabeli nagykereskedőknél. 12780

NAGY SZILVESZTER-ESTÉT

rendez **Kerti Sándor** teljes tamburazenekara közreműködésével és **MALACSORSOLÁSSAL**

Ernest **"TRI ŠEŠIRA"** vendéglőse
Krekuska, a Subotica

PÉNZ

kölcsönt kaphatunk mezőgazdák, rövidabb vagy hosszabb időre a legolcsóbb kamat mellett

Elintézés azonnal. Ingatlanok vételére és eladására Parcellázások átvételére. Felvilágosítás levélben és díjlan. — Képviselők mindenütt felvételnek

„VARDAR“ BANKIRODA
NOVISAD, Vasut utca 62 13794

Nagy Szilveszter-estét

rendez

ezévből is elsőrangú zenekarral, malac- és különféle palackbor kíséreléssel

Restaurant „Obilić“

Szives pártfogást kér

Jovan Vučak

Bence és Haraszti

írógép, számozógép, és sok-sorosító gépek mechanikai szaküzlete

SUBOTICA
10037 Círi M. tod trg 20

A. E. G. írógépek vojvodina-i képviselője
Bece: élünk használt írógépeket újra előnyös feltételek mellett. Villany- és vízvezető és osztfályozó és Harambašićeva ul. 8

„Dama“ Divatszalon Subotica

TOLSTOJEVA ULICA 21. SZ.

LEVELEZÉS

Novisadon Kraljica Marija kávéházban látott bájos urhölgyet kéri magas fekete vizaviija, hogy tisztességes levelezés lehetséges-e? Levelet A. Geiger, Zagreb, postrestante kérek. 13673

Mielőtt férjhez adná leányát tekintse meg Brauchler butoraktárát, Subotica. Halpiac. 7211

FOGLALKOZÁS

Suche selbständigen deutschen perfekten Korrespondenten-Buchhalter von der Kolonialbranche. Offerte sind unter »Agentur« an die Administration zu richten. 13591

Ügyes bejárónó délelőtti kerestetik. Zmaj Jovina 2. 13679

Jól jövedelmező iparüzem 30-40.000 dinárral társat keres. Komoly reflektánsokkal tárgyalok. Cim a kiadóban. 13688

Gépszert, aki kétütemű Climax-motor kezelésben jár, állandó munkára felvesszünk. Jugopaprikalom, Marlonos. 13687

Kereskedőtanoncnak felvesszük jobb családból való, jól számoló, 14 év körüli keresztény vallású egészséges fiút. Élekezést és lakást adok három évre. Jó magaviseletűt előbb is felvesszünk. Ajánlatok Robitschko János céghez, Belimanastir (Baranya) küldendők. 13700

Kereskedelmi érettségivel megjeleendő 24 éves fiatalember 6 évi könyvelői, német és magyar (német nyelvű) levelezői és gépirői gyakorlattal azonnali belépésre állást keres. Fizetési igényei szerények. Megkereséseket »Álló munkaadó« a kiadóba kéri. 13678

Üvegességé, több évi gyakorlattal azonnali belépésre állást keres. V. Dózsay, Novisad, Radičevićeva 1/b. 13545

Borbélyességé, jómunkás, azonnali felvétetik. Balogh, VIII, Miloš Obilić ul. 59. 13712

Saját fizetettel rendelkező, magános nővel, ötvenéves dinár készpénzzel társulni. Teljes című, arképes ajánlatokat »Nötte« jellegével a kiadó továbbítja. 13728

1 1/2 vagonos malom bácskai községben telekészen bérbeadó vagy tőkés társat keresek. Levelet »Biztos megvalósítható« jellegére a kiadóba kérek. 13724

Vendéglősök figyelmébe! Lično pravoval üzletvezetői állást keres magános rokkant szakember, havi fix fizetéssel. Azonnal beléphetek. Szíves megkereséseket a kiadóhivatalba kérek. 13721

Házmasternek felvétetik gyermektelen házaspár. Bogovičeva ulica 19. 13730

Házmasternői teendőkre magános, vagy családós nő azonnal felvétetik. Lakást kap. Ugyanott lakás kiadó és többrendbeli butor eladó. Bővebbet Dr. Blum fogorvosnál, Subotica. 13686

Hímző- és varrólanys felvessz Helena műhímző vállalat, Pašičeva ul. 7. 13696

Bevezetett ügynökség és bizományi üzlet elsőrendű külföldi képviselőkkel munkatársat keres, aki az irodai teendők és német levelezés elvégzésében jártassággal bír. Szükséges tőke 50-60.000 dinár. Ajánlatokat »Biztos, szép jövő« jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja. 13689

Gazdasszonyi állást keres komoly, szolid, jobb nő, esetleg tanyára is elmenni. Ajánlatokat »Gazdasszonyi jelige« a kiadóhivatalba kéri. 13714

Házvezetőnői, anyahelyettesi, vagy hasonló állás, keres 30 éves intelligens uriaszony. Levelet »Intelligens« jelige a kiadóba kéri. 13676

BORBÉLYOK!

Öllök, borotvakések, gépek köszörülését szakszerűen, jutányosan végzi Gubányi Sándor műköszőrűs, Subotica, Gyümölcsiac. 13688

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétmegeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felblyegzett jellegű leveleket továbbítunk. Kérdésekódásokhoz válaszbélyeg mellékelendő.

Nagy Szilveszter-est

Hirt Pali bácsi vendéglő összes termében

Malac, pezsgő, borok és értéktárgy k kijátszása

Előrendű hatagú egyzenekar muzikál

Művészet szépnek lenni és annak is maradni!

De ez sikerül minden leánynak, asszonynak, férfinak, ha az alanti természetes készítményeket használja, amelyek 32 év alatt kipróbált receptek alapján készültek és épen ezért teljesen ártalmatlanok.

MINDENNEK BÓRBAJ ELLÉN.

Feller-féle kaukázusi »Elsa« arc- és bőrhőm övja telfrissítő és fiatalítja a ráncos, petyhüdt és himzőnyes bőrt az arcon, nyakon és a kézen. Elűnteti a miltasszert, a pattanást és a szeplőt elleni kitűnő hatása meglepő. Legjobb szer az időjárás, edveség, por és gőzökkel érintett bőrtájak ellen. Egy tégely ára 12 dinár.

FIATALOS ÜDESÉGT ÉS ERŐSÉGES KÜLSŐT ad a Feller-féle »Elsa« liliomtej. Üvege 13 dinár 20 para.

Postán próbára 2 tégely egyik vagy 1 tégely »Elsa« kenőcsből csomagolással és postaköltséggel együtt 40 dinár az összeg előzetes beküldése ellenében, mert utánvételt a postaköltség 10 dinárral több.

Feller-féle »Elsa« szőcség- és -yógy-zappa-ok: Elsa liliomtejszappan, Tojássárga, Glicerín, Boraksz, Kátrá y Elsa borotváló szappanból 5 darab tetszés szerint kiválasztva 52 dinár.

A megrendeléseket pontosan így címszve:

FELLER V. JENO, Stubica Donja, Centrala 185 (Hrvatska)

HAJÁPOLÁSRA

A fej órák ósítésére és táplálására dús hajzat előzésére, a »orpaine« színtelen hajhullás és korai őszülés ellen a Feller-féle »Elsa« hajnöveztető kenőcsöt (Tanochina kenőcs) kell használni, mert ez a haját puhán és dúsán tartja. Egy tégely ára 12 dinár. Az »Elsa« halszész erőtérít, frissíti és fiatalítja a haját. ára 27 dinár 50 para.

HAJ- ÉS FEJTŐSA HOZ vegyen Feller-féle illatos »Elsa« zampont. El lesz ragadtatva, egy csomag 3 dinár 30 para.

Napi 500 dinárt és még többet is kereshet értékpapirsorsjegyek havi részletre való eladásával. A sorsjegy vásárlók életbiztosítási kötvényt kapnak teljesen ingyen. A képviselőknek átengedjük az első 2 részletet és megfelelő fixfizetést is adunk. Levelekhez 10 dinár válaszbélyeg mellékelendő. Jelentkezéseket elfogad »Merkur« upravništvo Ljubljana. 13485

Gallért, közelít, bálj fehéríngekt, logszében vasal és fényez. Fischer-Schweiger Regina modern gépekkel utonnan felszerelt mosódőjában, Nagy Györgyné, VII, Hadžičeva ulica 4. 13627

Hó- és sárcipők javítását, vulkanizálását szakszerűen végzi Takács Márton gumivulkanizáló műhelye. Subotica, Zrinjski trg 24. 13188

VÉTEL-ELADÁS

Jókarban levő íróasztalt vennék. Cim a kiadóban. 13725

Damburozás

kézi- és géphímzés, mindenféle kézimunkát, edzés, montirozás, fehérneműkészítés 15

„AIDA“

kézimunkaüzletben, Albina ulica (Zened vel szemben)

Modern és stlus butorokat

továbbá a szakma vágó és es munkák készítenek az utonnan átépített műbutorgyárakban SIPOS FIAI Zena ul. 2. Telefon 205. Allandó raktár! 7046

HOLGYEIM!

Konkurrenca nélküli speciális onduláció, hajnyírás, fejes, parókákészítés, maszkíezés, minden hajmunka, manikűrözés végett jöjjen PAŠTIVAN okleveles női és színházi fodrász üzletébe. 1. Paje Kulandžica ul. 3 sz. 7047

Utiköltségeit takarítja meg, ha Róna Miksánál szerzi be divatrukkait. Subotica, Huspiac. 13723

Zongora jutányos áron eladó, esetleg bérbeadó Szilvásv Ferenc zongorahangoló, Vilsonova ulica 36. 13723

Francia sapkák már 20 dinártól kezdve Róna Miksánál, Subotica, Huspiac.

Valódi angol harisnyák legolcsóbb beszerzési forrása Róna Miksa divatruháza. Subotica, Huspiac. 12563

Ételzőburgonya Voltmann rózsza 12000 dinár, Ellarózsza 13000 dinár, takarmányburgonya 8000 dinár bérmentve bármely bácskai állomásra per 10.000 kg. — Akácsölökáró 160 cm. hosszú 4-7 cm. erős koszirakományonként darabja 140 para. 20 cm. kátrányozással 10 parával drágább. Minták megtekinthetők Merkl Jánosnál, Szontán. 13121

Fiókos és nyitott állványok vegyesáru üzletnek igen alkalmas, eladó. — Koiss, Martonos. 13642

Teherantó 3 1/2-4 tonnás S. P. A. kitűnő karban eladó. Vujkovic J. és Tsa., Subotica. 13720

Megvételre keresünk használt, de jó állapotban levő Spindel-, valamint Excen-ter és friktióspréket. — Ajánlatokat ármegjelöléssel a kiadóhivatal továbbítja. 13697

Elliárdasztal, jókarban levő, komplett felszereléssel jutányos áron sürgösen eladó. Cim a kiadóban. 13671

Butor. Teljes hálószoba, diványok, sifonok, székek és konyhaberendezés eladó. Ugyanott 4, 3 és 2 szobalakások, valamint butorozott szobák kiadók. — Dr. Blum fogorvos, Subotica. 13685

Használt gőz- és motoroscséplőkészleteket becsere-lünk új gőz- és motoros garnitúrákra, viszont használt gőz és motoros garnitúrák kedvező fizetési feltételek mellett cégünknel szerezhetők be. Gustav Findeisen és Tsa Novisad, Zelenička 100. 13695

Eladó 450 hektó bor finom, édes és tüzes mint a csók, továbbá kétszer főzött finom törköly, kisebb tételekben is. Azonkívül eladó 25 kis hold szőlő. Juhász Pál, Kraljevbrg. 13587

Bélyeggyűjtőknek ajánlom hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyeg tartalmú bélyeggyűjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegeit tartalmazó 1000 darabos gyűjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyűjteményt ajánlott levélben küldöm a rendelőnek. Minden rendeléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzékeket, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyegjegyzékét tartalmazza. Az SHS legrégebbi bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 719

Sentán a postával szemben levő Jenovác-féle ház, amelynek utcai frontja 40 méter, telke pedig körülbelül 1 hold, eladó. Feltételek dr. Huszágh Nándor sentai ügyvéd irodájában megtudhatók. 12988

Sarokház lakásokkal, kisebb házak telekkel, villa Palicsos 2 lánc földdel eladó. Földes ruhaüzlet. 18140

Eladó birtok. A pačiri hártárban 47 lánc, a moraviciában 17 lánc prima szántóföld lánconként 25.000 dinárért sürgösen eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Szakács-mlin Stara Moravica. 13629

Magánjáró szivógázmotor magános vagy 48 collos cséplővel eladó. Vadóc Károly, Bačka Topola.

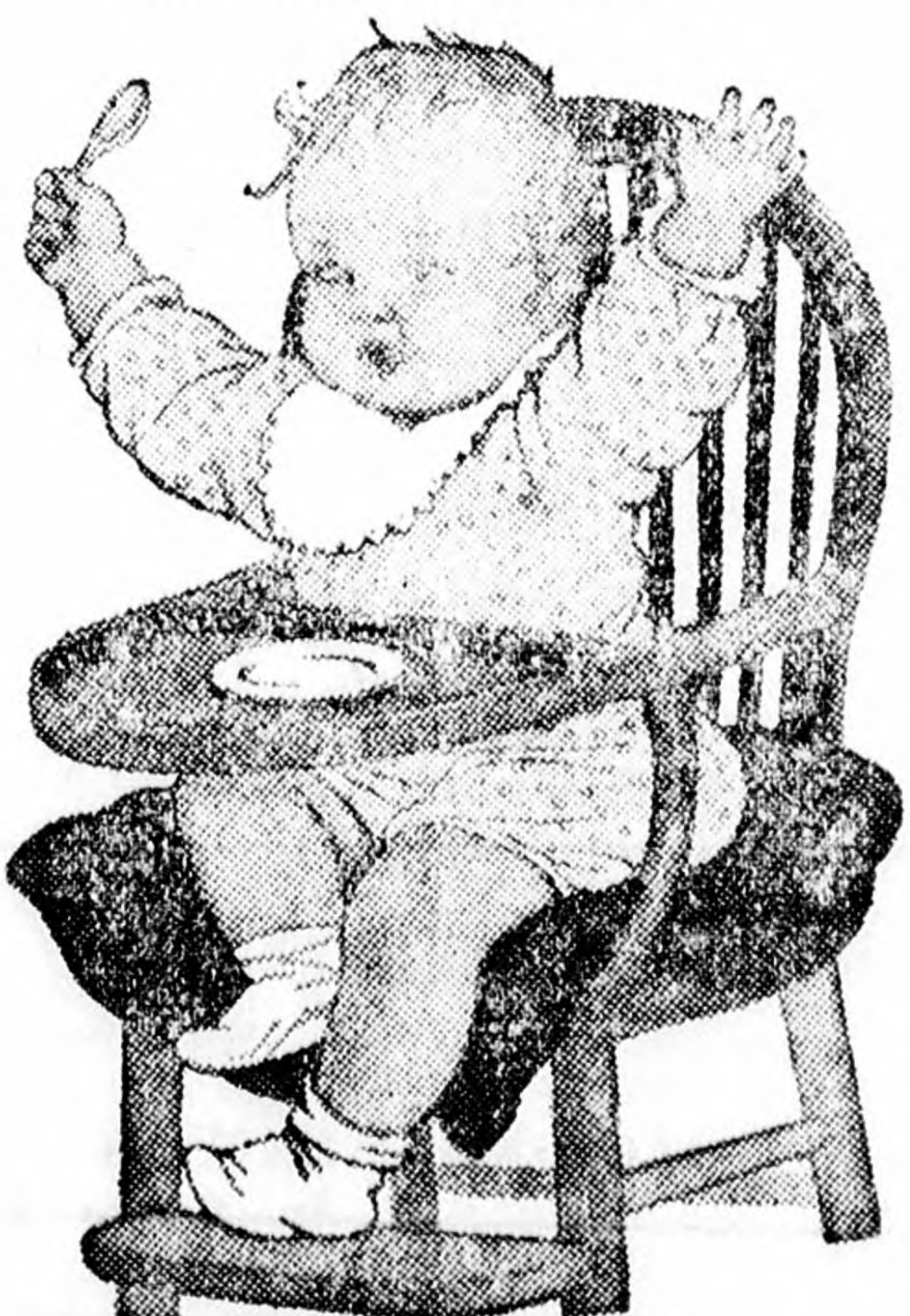
Fűzők, orvosi rendelésre haskötők, a legmodernebb kivitelben Gutainénál VIII., Ostojičeva ulica 32.

Elsőrendű méz 5 kg-os dobozokban, postán küldve 120 dinár. A Maček méhészet Vrhnika, Sovenija. 13451

Eladó jókarban levő álló 4 HP gőzgép 5000 dinárért. Tóth bogár, Sztara Moravica. 13428

Kompresszort generátorral és kondenzátorral, 40.000-50.000 kalóriával, megvételre keresünk. Pivara, Pri-lep (Srbija) 18664

NESTLE-féle GYERMEKLISZT

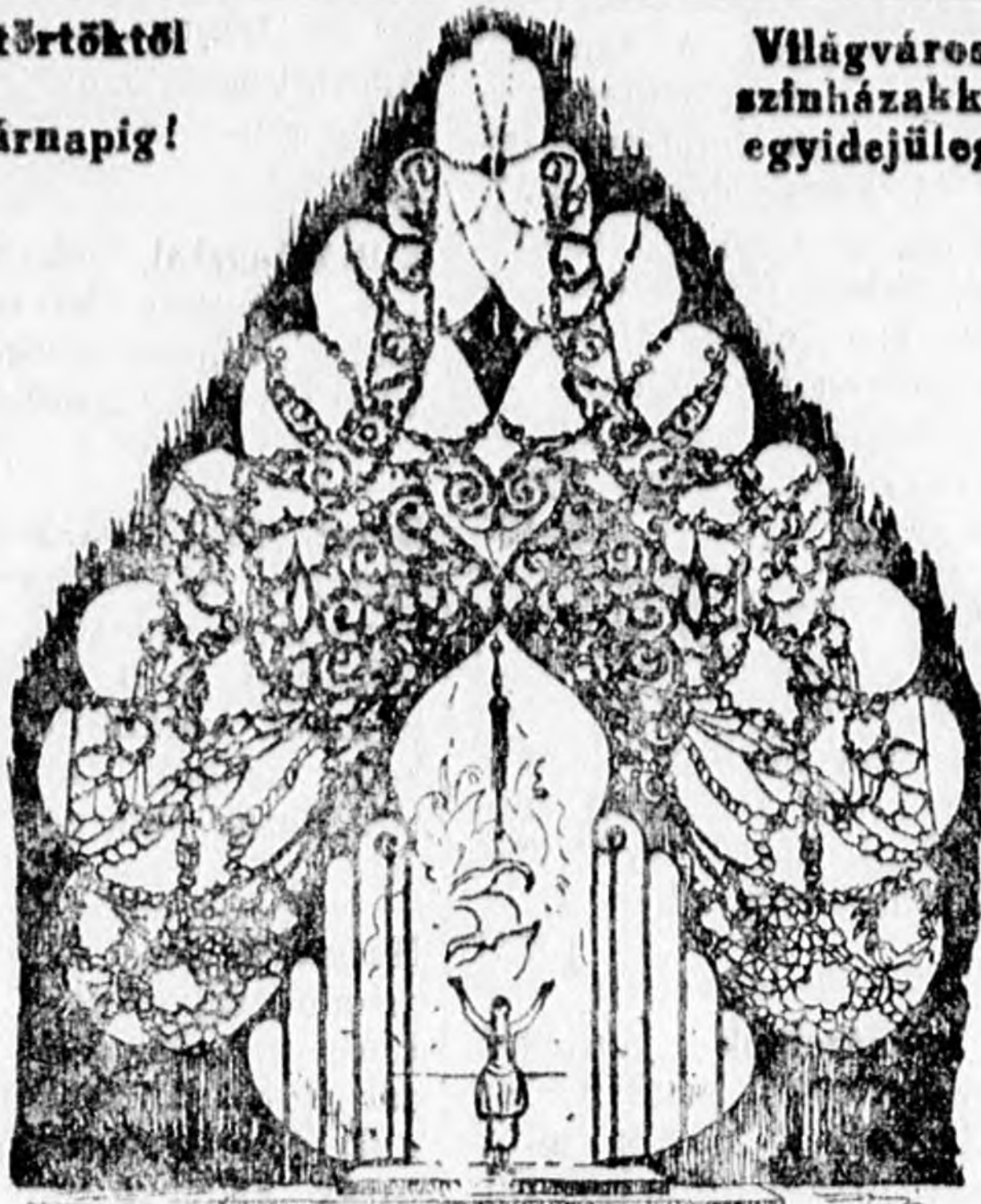

ERŐSÍTÉS ÉS EGÉSZSÉGBEN TARTJA A GYERMEKEKET

LIFKA-MOZI

Csütörtöktől vasárnapig!

Világvárosi színházakkal egyidejűleg!

KELET TITKAI

(Scherzade)

Naplelti mesejáték 2 rész, 11 felvonásban

Mindkét rész egyszerre!

Rendezte ALEXANDER WOLKOF. Főszereplők: Ahmed, Sobayda, Ali foltozó varga. Keleti zene különböző zenekarokkal!

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és almaszó kötéssel számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felbontásig tartó leveleket továbbítunk. Kérve tartózkodni a válaszok megküldéséről.

Vezérképvislet Horvátország, Szerémség és a Vojvodina **BRAČA ČELIKOVIĆ, NOVI SAD** területeire:

Állandóan szakképzett ellenőrzés mellett készül! Bizonyíthatóan a legtokéletesebb!

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára:

A pokol önkéntesei

A főszerepben: George O'Brien és Estelle Taylor

Esetünk a fekete nővel

Főszereplők: Zoro és Huru

Hétfőtől szerdáig két sláger:

Lady Windermere legyezője

Oscar Wilde regénye filmen

Főszereplők: RONALD COLMAN és IRENE RICH **CHAPLIN, a közvitéz**

Piukovits József

sző őrítokos

Subotica, Jelašićeva ul. 4

Saját termésű lebecsai borai árát ujevre leszállította

Nem s kadarka litere 6 dinár
Fehér a-ztali bor 7
Ó-bor 1927-es 8
Ó-bor 1926-os 10

Kis tistön fött saját főzésű pálinkái olesó árban

Illatszerekkereskedés, nagy bánáti városban, jól bevett, jutányosan eladó. — Ajánlatokat »Parfumeur« jeligére a kiadóba kérek. 13600

Trafik évi 4000 dinár házbérrel, családi okok miatt eladó. A helyiség depónak is megfelel. Cim a kiadóban. 13595

Szivógás magánjáró és nyersolaj traktor, használt, megvételre kerestetik. Ajánlatokat gyártmány, kor és ár megjelölésével »Traktor« jelige alatt a novisadi kiadóhivatal továbbít. 13522

Eladó jutányos áron 3-4 HP nyersmotor vaskocsira szerelve. Cim: Nagy János, Fabrika »Zorka«. 13502

Vendéglősök figyelmébe. Zenélő automata, négyhengeres, 32 darabot játszik, 1 dináros bedobással, helyszülke miatt nagyon olesón eladó. Horváth János vendéglős, Bela Crkva (Bánát). 13638

Ebedlő palisander börszékekkel, többféle butoradarak olesón eldők. Cim a kiadóban. 13632

Rózsaburgonyát, legoicsóbban szállít Daniló Ivkov, Stapar. 9657

Façon árak: Férfi vagy női kabát 300 dinár, télikabát vagy öltöny 350 dinár V. Kuntscher férfi és női szabónál, Sudarevićeva ulica 25. Elsőrendű munkáért garantiálok. 13606

Könyvek, Jókai összes művei, 100 kötet olesón eladó. Cim a kiadóban. 13615

Szivógásmotor, 8 HP, komplett, jutányos áron eladó F. R. Rotter Osijek, I. Pejačević ulica 7. 13490

Eladó BB MÁV-cséplő és Nicholson 6 légkörös keresek magánjáró 60 collos körülgyűrűs 10 éves cséplővel. Mudriński gépműhely, Srbobran. 13499

KÜLÖNFÉLE

Elvesztett hétfőn több kis kules, tartóval. Megtaláló illő jutalom ellenében adja vissza. Cim a kiadóban. 13715

Legnagyobb alázattal kéri a nagylelkű közönség támogatását világtalan rokkant és családjá. Előre is hálás köszönet mindazoknak, akik támogatásban részesítenek. A segélyezésre szánt összegüket kérem a Bácsmegeyi Napló kiadóhivatalába juttatni. 13722

Aki ujévi jókivánságait

barátaival, ismerőseivel közölni akarja hétfőn délig feladhat hirdetés

a »Bácsmegeyi Napló« ujévi száma részére.

A Nyiltér-rovatban jutányosan közöljük az ujesztendei jókivánságok nyikánítását

Női kalapok

ka apkellékek, valamint felszerelési tárgyak és berendezés, üzletelhelyezés miatt olesón eladók

Közelebbiek megludhatók dr. Barta Adám ügyvédnél Subotica, Vilsonova ul. 6/a 630

Uj üzlet!

Olesó árak!

ERNYŐK a legmodernebb kivitelben, javítások és átalakítások a legoicsóbban **HERNFELD** specialista orvosielőben, Subotica, Rudićeva ulica (Földes ruházateja mellett) 11030

IDOL KREM

allandó használata biztosan

megóvja

romlástól

CIPŐJÉT

Használatával saját érdekét szolgálja!

1928—1929

Az évforduló az, hogy megint egy esztendővel lettünk öregebbek, talán mindannyiunkat gondolkodásra int s arra figyelmeztet, hogy vizsgáljuk kissé önmagunkat. Miért vagyunk, mit akarunk, mit értünk el s mit remélhetünk.

Az újság több mint holt betű. Több mint tehenyomott oldalak papirtömege. Az újság él, az újságnak van egyénisége, amely megkülönbözteti más újság-egyénektől. A Bácsmegyei Napló is vizsgálja önmagát s felveti a kérdést a maga számára is: mit akarunk, mit értünk el s mit remélhetünk.

Mit akarunk?

Az életünk, a vágyaink, az akarataink s a reményeink egyik a kisebbségi sorsba szakadt magyarság életével, vágyaival, akaratával s reményeivel.

Azt akarjuk, hogy az SHS királyságban élő, polgári kötelességeit hiven teljesítő, új hazájához becsületesen ragaszkodó magyarság, jogokban és megbecsülésben is elérje azt, ami az állam többi polgárainak kijut. Nem kedvezéseket s nem előjogokat kíván ez a magyarság, hanem jogegyenlőséget, azt, hogy sem ott, ahol áldozni kell, sem ott, ahol az állam juttat valamit, sem a közfunkciónál s a hivatalos életben ne legyen hátrány, ha valaki magyar.

Mi testvéri szolidaritást, az érzelmeink szolidaritását akarjuk, mert az ország felvirágozása, a magunk boldogulása csak vállvetett munkának s erőfeszítésnek lehet az eredménye. A szürogyók ereje szerelhet, vagy teremthet országokat, de megtartani csak úgy lehet, ha minden tisztas igyekezet közös munkában fog össze.

Hisszük és valljuk, hogy végzetesen téves az a politika, amely a nemzeti nyelvek és tradíciók üldözésével és bojkotálásával akar eredményeket elérni. A történelem számtalan példája s épen a velünk együttélő szláv testvérek mutatja tanít meg arra, hogy minden eredmény, amelyet az üldözés, a kisebbségek elnyomása ideig-óráig felmutathat, csak Potemkin-siker, csak látszat-eredmény.

Mi az évszázados tradíciók tiszteletét hirdettük abban a tekintetben is, hogy a szerb és a magyar nép, amelyet a földrajzi helyzet, a közös múlt, az egyforma szokások egymásra utalnak, igyekeznek egymást megértve testvéri közfoglásban egyesülni. A hivatalos jugoszláviai magyar politika is rátért arra az útra, hogy a szerb néppel keressen megegyezést, mert csak így számíthat arra, hogy a vezetők mögött együttérző s egyet akaró magyar tömegek sorakozzanak föl.

Ezen a téren, a magyarság sorain belül, sikerült kétségtelen eredményeket elérni. A magyar egység kiépülésben van. És mi a két kezünkön tudjuk megszámolni azokat, akiknek önzését, hűségét, feltékenységét és irigységét még mindig nem szerelte le a hit és áldozatkészség, igyekezet és komoly tudás, amellyel a Bácsmegyei Napló a jugoszláviai magyarság érdekeit és boldogulását szolgálja. Ismerjük ellenségeinket, akik valójában a jugoszláviai magyarság elenségei s elégtétellel látjuk, hogy ezek is mindinkább megszégyenülten visszavonulnak, s úgy érezzük, hogy közel van az az idő, amikor az igazság felháborodása a jugoszláviai magyar közélet porondjáról végleg elsöpri őket.

Ha itt, ezen a téren már majdnem teljes is a Bácsmegyei Napló nagy áldozatainak és kitartó munkájának eredménye, be kell vallanunk, hogy a másik oldalon nem sok eredményt mutathatunk fel. Az elvakult sovínisták, s az üzletszerű heccelők számára még mindig szabad préda és szabad vadászterület a jugoszláviai magyarság élete, érdeke, munkája és önérzete.

Mi a jugoszláviai jóhiszemű szlávok elé akarjuk tárni, hogy a magyar üldözö sovínizmus szépen hangzó szolamái fügefalevelek, amelyek mögött a legvadabb és legevakultabb önzés lapul meg.

Ehez a ránkvaró munkához kérjük Jugoszlávia magyarságának és minden tisztességes embernek megértő közreműködését s további támogatását.

A tömegek jóindulata ma már nem azoké, akik sokat és hangzatosan tudnak ígérni, hanem azok felé fordul, akik adnak is valamit. S a Bácsmegyei Napló tovább is adni akar. Adni akar még jobb, még tökéletesebb, még érdekesebb újságot, amely még inkább reprezentálja a jugoszláviai magyarság képességeit és komoly akarását.

Mi nem azt kérjük a jugoszláviai magyarságtól, hogy értünk és nekünk áldozzon, mi nem rendezünk kollektát a magunk javára, mi azt kérjük, hogy ismerje föl a maga valódi érdekeit s ezeket szolgálja akkor, amikor megveszi, járattja, olvassa és terjeszti a Bácsmegyei Naplót, azt a lapot, amelynek minden sorában, minden szavában az igazságnak, a magyarság

logainak tiszteletet parancsoló szeretete tükröződik vissza. Mi nem csatlakoztunk semmiféle párthoz, vagy érdekcsoporthoz, mert meg akarjuk őrizni a magyarság érdekében a kritika jogát és szabadságát, noha ezáltal elvetettük magunktól azt a lehetőséget, hogy a pártok és csoportok támogassanak és segítsenek bennünket. A pártok azonban csak voksokra spekulálnak s minden eszköz jó és megengedett e céljuk elérésére. Nekünk magasabb céljaink vannak, mi nem egy párt, hanem az egész jugoszláviai magyarságért, a magyar igazságért küzdünk, amely egyúttal emberi igazság is.

Az évforduló alkalmából köszönetünk és hálaik szavait küldjük a jugoszláviai magyarság és e magyarság minden barátia felé, akiket kérünk, hogy maradjon továbbra is mellettünk s azzal adja jelét annak, hogy eszméinkkel

és törekvéseinkkel egyetért, hogy előfizet a Bácsmegyei Naplóra.

A Bácsmegyei Napló nemcsak a legnagyobb magyar lapja Jugoszláviának, hanem a legolcsóbb újság is, amennyiben minden nap (hetenként hétszer) jelenik meg, köznaponként rendszerint 16 oldal, vasárnap 36, a Habos Torta című gyermeklappal együtt 52 oldal terjedelemben. Előfizetési ár:

	Belföldre	Külföldre
egy hónapra	55 dinár	68 dinár
negyedévre	165 >	200 >
félévre	320 >	380 >
egész évre	640 >	760 >

Minden előfizető annyi kötet könyvet kap teljesen ingyen, ahány hónapra előfizet. — Az előfizetés beküldésére készséggel küldünk postai befizető lapot.

DEZDEMÓNA

Irtá: BAEDEKER

Pompás tavaszi napon érkeztem Velencébe, a tavasznak e ragyogó kiállításába, amely telen a legszomorúbb, s kikeletkor (ez a régies szó mennyire illik ehhez az ósdi közülethez!) a legmosolygóbb város, mert a nedvesség és hideg unalomba fojtja és gyászba borítja, a nap pedig nemcsak meleggél, de fényvel és színekkel is elárasztja. Alig vártam, hogy rendes sétakocsizás-omra induljak a nagy-csatornán, nyomban átöltöztem s megkértem régi barátomat a hotelportást, szólítsa elő a jó Beppót, kipróbált meghívtemet, aki évek óta végezi a személyem körüli hajós-teen-döket.

— Hm, a derék Beppo, — felelte sajnálkozva a portás, — bizony súlyos beteg s az ospedale civileben már hetek óta nyomja az ágyat.

— Óh, szegény! — sóhajtottam őszinte részvétellel. — Holnap majd meglátogatom.

A rossz hír elkedvetlenített, de azért a sétánról nem mondtam le, s beszálltam annak a gondolásnak a bárkájába, akit Beppo helyett fűttenetett elő a fürge hotel-facchino.

Nem ismertük egymást. Láttam róla s egész magatartásáról — amelyben jó adag lenézés is nyilvánult meg —, hogy azt hiszi, újonc vagyok a lagunavízekben. Megnevezett minden épületet, amely mellett a járműve elsiklott, s még a Britannia-hoteltől is, amelyen öles betűkkel ágaskodott a szállóház büszke cölge, elmondta hogy mi a neve, s hozzátette, hogy az valamikor a Tiepolo-családé volt (nagyon nemes és igen előkelő uri familia, Signor!), s hogy amikor az lakta, nem lehetett benne szobákat bérelni napi 5-6 liráért sem a látóla rotunda-ján ebédelni öt frankért. (Akkoriban, a nagy, sőt legnagyobb háború előtt ezek voltak Velencében a hotel-árak.) Ugy tettem, mintha ezt a történelmi adatot először hallottam volna... Mindig gyönyörködtem a barcarole-k (a most már kihaltból élő, de akkor még virágzó emberkülönlegesség) kedves naivitásában, bizalmas közlékenységében és merész túlzásaiban. S mivelhogy az ember (talán mert az együttviség közelebb áll az elmebeli állapothoz) könnyebben játszhatja az ostobát mint az okosát, — vállaltam ezt a szerepet, tőlem felhető buta arcot vágtam (mondják, hogy ez nekem bántulatos módon szokott sikerülni) s oly embernek a felszögelt tájékozatlanságával viselkedtem, aki most látja először Velencét.

Alig hagytuk el egy-két házzal a nevezett hotelt, a gondolás, aki egyszersmind idegenvezető is kívánt lenni — óh, szent borralaló, mily becsúszó vagy Te! —, újból megszólalt:

— Látja, Signor, ezt a kis palotát? Nem nagy, de híres és nevezetes épület.

— Vajjon mi? — kérdeztem.

— Ez a Desdemona palazzo-ja, uram.

— Desdemona? — csodálkoztam. — A neve ugy hangzik mint valami antik istennő, de mivelhogy ezek a hölgyek, amint a mitológiának nevezett történelmi forrásműben olvastam, sohase laktak a dogék városában, azt kell hinnem, hogy valami táncosnő. Nem? Mint a híres Taglioni, akinek, hallottam valahol, az osztrák időkben szintén volt erre-valamerre igen szép palotája.

A gondolás megállott, amit megtehetett, mert óraszámra volt felfogadva, rátámaszkodott az evezőlapátjára, s aztán komolyan, mint egy tudományos helyreigazítás, mondta:

— Aki ezt elhitette önnel, jó nam, az ugyan alaposan becsapta. Desdemona nem volt táncosnő, és még az osztrák uralom előtt élt.

— Oly régi nő? Hát mi volt? Talán bizony dogarossa?

— Az se, hanem ugy valami a kettő között. Jó családból való uri kisasszony... Uraságod ugyancsak messziről jöhet — nem Ázsiából? — hogy még nem hallott róla. Bizonyára nem inglese. Ha az volna, tudná, mert azok mind ismerik a regényes történetét.

— Bizony, barátom, eléggé bánt, hogy nem vagyok angol. De hát mit csináljak? Ezen már nem lehet változtatni. Nem lehet mindenki az.

— Kérem, én nem szemrehányásképp mondtam,

Hiszen én se vagyok angol, s ha annak születtek, ki tudja, volna-e oly jó dolgom mint most, amikor ugy szólnán ötölük élek. Én csak sajnálkoztam, Signor, mert azt hiszem, forestiere-kre nézve az a legelőnyösebb, ha angolok.

— Ezt magam is belátom.

— Ők beszélték, uram, hogy egy költőtök, akit Goldoninál is nagyobb lángésznek tartanak, szindarabot írt a Desdemona szomorú sorsáról.

— Hát szomorú volt e szép kis palota tulajdonosának a sorsa?

— Nagyon gyászos, Signor. Megölte az ura.

— Óh! Bizonyosan rajtaérte a szeretőjével... Mert ilyen esetek, amint regényekben és egyéb történelmi művekben olvastam, gyakran történtek a maguk szépséges városában.

— Mit tagadjam, uram? Gyakran. A női erény és a hitvesi hűség itt se olyan gyakori mint a férjek szeretők. De ami a szóban forgó hölgyet illeti, érte, bár semmi érdekem az ügyben, ma is tűzbe tenném a két dolgot kezemem, amelyekkel pedig konvertet kell keresztetnem a családomnak. Derék, bár boldog asszonyka volt; amint most mondják, nem volt normális, és imádta az urát, a hűségéért pedig jótállok mint a saját feleségeméért.

— Gratulálok barcarole. Ezt nem mondhatja el mindenki az életparjáról. Örülök, hogy oly jó felesége van. Az nagy kincs és kellemes megnyugvás... De hát akkor mért ölte meg azt a jó nőt az ura?

— Indulatos, feltékeny, brutális és gyanakodó volt az istenadta.

— Desdemona?

— Dehogyan! Az ura... Nem hallotta soha a híret Otellonak?

— A név nem egészen ismeretlen előttem. Ha jól emlékszem, Verdinek egy operáját is így hívják.

— Jól emlékszik, Signor.

— Ez az Otello nevű ur tehát valósággal élt? — Mint én vagy ön, Signor, s a Desdemona esküdt ura lett... Tudja, mit mondom önnek, caro Signor? Nagy baj, ha az asszony csuf, de talán még nagyobb szerencsétlenség, hogyha szép.

— Van valami a dolgan, barátom. De hát próbálja meg elhitetni ezt a szép asszonyokkal és azokkal a férfiakkal, akik szeretik őket! Megjárna velük.

— Régi dolog, hogy az igazmondásért beverik az ember fejét... És én mégis amondó vagyok; legjobb, ha a feleség se szép se rut, hanem olyan mint az enyém.

— Újból gratulálok, amico mio, mert nem képzelhető nagyobb szerencse arra a szerencsétlenre nézve, aki házasa, mintha meg van elégedve az asszonyával... Maga igazán boldog ember, de látssa, a legtöbb polgártársunk mégis azt szeretné, ha a felesége nemcsak szép, de még a szépek közt is a legszebb volna.

— Rosszat kívánuak maguknak és jót másoknak, carissimo Signor. A szép asszony mellett a boldogság nagyobb, de rövidebb ideig tart mint az oly nő mellett, aki nem hívja ki a kéjencek és egyéb asszonyravágyók szerelmes pillantásait... Ha Desdemona nem olyan meszeszerűen szép, talán nem írtak volna róla dramma-t meg operát, de valószínűleg még ma is élne s talán most is kint ülne a balkónján.

— Na, na... Hová gondol? Hiszen csak pár perccel előbb beszélt, hogy a jó nő még az austriaco-k ideje előtt élt.

— Igaza van, Signor. Elszóltam magam. Valójában azt akartam mondani, hogy természetes halállal és magas korban halt volna meg.

— Ez már lehet, sőt valószínű is... De még mindig nem tudom, hogy a rémes eset hogyan történt. Maga bizonyosan tudja.

— Hogyne? Mi gondolások mindent tudunk.

— Mindent? Akkor hát mondja meg, miféle náció vagyok s hogy holnap mikor megy az első vonat Paduába?

— Sejtelmem sincs róla, Signor... Nem is úgy értettem, hogy mindent a világon tudunk, csak azt, ami szeretett Veneziánkkal kapcsolatos.

— Akkor hát közölje velem, ami a boldogtalan

Desdemónára vonatkozik. Utazásközben szeretek tanulni.

— Dicséretreméltó tulajdonság, Signor... Van véletlenül egy kis dohánya?

Láttam, hogy ez lesz az ára a történettudományos lelkének s átnyújtottam neki néhány csempészett szivart.

— Tante grazie, Signor. Háladatosságból valami igen meglepő dolgot közlök önnel. Ez az Othello nem volt fehérember, hanem afrikai szerezcsa.

— Ne mondja!... Olyan, aminő a Hotel Danieli hall-jában szolgál főlf?

— Szakasztott olyan. Hiszen méltóztatik tudni, hogy a négerek mind egyformák és ikreknél jobban hasonlítanak egymáshoz.

— Maga tréfál, fiam. Hiszen az imént úgy emlegette ezt a vérengző urat mint a szegény Desdemona házastársát.

— Ez éppen a csodálatos benne. A szép fehér kisasszony bizonyosan valami bájított ivott, amely szerelmessé tette a sötétbőrű szörnyetegbe, aki mint a Danieli feketeembere legfeljebb csak arra lett volna jó, hogy kiszolgálja az európai emberiséget, nem pedig arra, hogy a feleségévé tegyen egy tiszta fehér szüzet. Csak egy vészes elisir' d'amore tehetette, hogy a lány, bár gazdag volt — akkor még gazdagok voltak a velencei palotatulajdonosok — belebolondult abba a rettenetes emberbe (ha ugyan embernek lehet tekinteni az ilyen majmot) és feleségül ment hozzá, pedig az apja, az édesanyja s az egész rokonsága szégyellte és ellenezte az undok sógorságot. Jobban restelték, mintha a szép leányzó a család valamelyik barcarolóját választotta volna férjnek. Mert mi, gondoljere-k, uram, nem vagyunk olyan művelt férfiak mint a régi nobili-k, a dogeképes előkelőségek s az aranykönyv bejegyzettjei, de legalább egyfajtaúak és egyszínűek vagyunk velük, *fehérék*, s akad köztünk, dicsekvés nélkül legyen mondva, aki erő, alkat és szépség tekintetében fölveheti a versenyt nem egy nagyúrral.

— Ugy van, barátom. Csak úgy mint ahogy vannak szegény munkáslányok, akik csinosabbak mint egynemelyik előkelő úri dáma.

— Ez az, ami megvigasztalhat bennünket a szegényes sorsunkban, Mylord. Az az: Signor, mivel-hogy uraságod nem angol... Ámde ebben az esetben mégis a gazdagok és előkelők pártjára állok s ma is busulok a holdogtalan Desdemona korai végén... A szegény nő meg volt babonázva. Nem hallgatott a hőles tanácsokra, nem vette komolyan a kétségbeesett szülők átkát, követte Otellót, egybekelt vele és —... Elmentek messze földre.

— Hová?

— A jó Isten tudja. Arról nem szól a krónika. Valószínűleg Szerencsenországra. Képelem, hogy érezte magát a szép fehérség a sok fekete ember és asszony közt. Brr! Legjobb, nem is gondolni rá... Nem is tért onnan soha többé vissza. Csak a lapok hozták később a halála híret s a borzalmas gyilkosságát.

— Az osztrák lapok?

— Bizonyosan az olaszok is. A *Gazetta di Venezia* igen jól értesült újság és mindent hoz, ami történik a nagy világban.

— A gyilkosság hogyan történt?

— Otello a szép fiatal feleségét megfojtotta az ágyában?

— Kinek az ágyában? Az Otellóban vagy a Desdemonában?

— Az ebben az esetben nem fontos. Az olaszoknál a férjnek és feleségnek rendszeren csak egy-ágya van. Az igaz, hogy az jó széles.

— Borzasztó... Már tudniillik nem a közös ágy, mert annak megvannak a kétségtelen előnyei. Hanem a mód, ahogy Otello azzal a holdogtalan tereintéssel végzett... S mi lehetett e szörnyű tettnek a közvetlen oka?

— Még nem mondtam? Egészen tisztán nem látnak az ügyben, mert az sohase került bíróság elé. Elhússolták...

— És Otello?

— Rémes gyilkosságának az elkövetése után nyomtalanul eltűnt, mások szerint pedig öngyilkos lett. Ha ez utóbbi verzió igaz, akkor az következik belőle, hogy a szerencseneknek is lehetnek lelkifurdalásaik, s hogy talán még se olyan vadállatok mint az ember híné. De hát semmit se tudhatunk biztosan, mert Szerencsenországra nagyon messze van, s Otellót azóta csak a színpadon látni... A gyilkosságot mindenestre család jelenetek és egyéb kellemetlenségek előzítették meg, s én úgy képelem a dolgot, hogy a fekete monstrum egyszer véletlenül tükörbe pillantott (amit kár volt neki tenni) s akkor észrevette, mily rettentő csúf s mily rosszul fest a gyönyörű menyecske mellett. Ez a tapasztalat aztán féltékenysé és gyanakodóvá tette. Féltette a feleségét minden férfitől, aki elmúlt 14 és még nem múlt 80 éves.

— Ahá! Talán azért nevezik sokan a féltékeny férjeket Otello-knak?

— Meglehet... És aztán, rosszak az emberek, jó uram, volt neki egy barátja, valami Jago vagy Jagello (a név nem határoz), aki folyton szította ezt a féltékenységet. Elhitette vele, hogy Desdemona a legközönségesebb szajha, aki az urát mindennap megcsalja.

— Mért tette ezt ez a Jaguár?

— Mert Desdemona hecsületes és szűzes nő volt, aki nem akarta őt megházasítani. Eredménytelenül tette

a szünet a nőnek. Jó barátok közt ugyanis már akkor is megvolt az a szokás, hogy egymásnak a feleségére utaztak. A kis buta nőnek az efféle sport iránt nem volt érzelme, nem akarta belátni e szokásnak a jogosultságát s hi maradt az urához, ami annál meglepőbb volt, mert hiszen Otello feketebőrű volt, a barátja pedig fehér... S ez lett a veszte. Ha megcsalja őt az ábráttal, akkor talán még ma is él —

— És kiét ill az erkélyén. Ezt akarta mondani, ugy-e? De már megállapítottuk, hogy ez lehetetlen.

— Igaz, igaz... Azt akartam következtetni, hogy akkor tisztességhen öregszik meg és végelgyengülésben hal meg. Mig így!... Szegény kis asszonyka!

— Bizony szájalmas volt a sorsa... Volt-e gyermeke?

— Ejnye, ezt nem tudom. Pedig érdekes volna tudni, vajjon fehér vagy fekete utód származott-e ebből a szerencsétlen házasságból?

— Reméljük, hogy a természetellenes frigynek egyáltalában nem lett gyümölcse. Mert micsoda fiu vagy leány született volna e két egymáshoz nem illő lény ölekezéséből?... Most kié a palota?

— Valami spanyol grandé. A feleségével lakok benne, aki egy velencei festőnek a szeretője.

— És a spanyol nem öli meg az asszonyt?

— Eszeágában sincs, Signor. S a piktort se bántja. Sőt a legbizalmasabb barátság van köztük. Mindig

együtt ülnek mind a hárman a Florianban. Ha kívánja, majd egyszer megmutatom ott őket Uraságodnak.

— Láttam már hasonló összeállításokat... Amyi bizonyos, hogy a spanyol urnak volna oka rá, hogy — nehezteljen.

— No igen, a dolog ninesen egészen rendben, s ahogy a papok a szószéken mondják, egy csöppet se morális. De azért jölteszi a spanyol, hogy nem öli meg a felesége udvarlóját, hanem inkább *gratio-zik* vele a kávéházban. Végre is ő nem barbár és nem szerencsen. Nem fojtogat mingyárt. Hiába, a civilizáció, uram, vagy ahogy gyakran mondják, a kultúra!... Nagy áldás az. Szelidebökké teszi az erkölcsöket. De a feketék, azok nem értik a tréfát, s ennélfogva nem lehet velük komolyan beszélni... Képzeli el, Signor, mit tett volna az a hirhedt Otello, ha a felesége valóban hűtelen lett volna hozzá?

— Nos, kétszer csak nem fojlatta volna meg abban az esetben sem.

— Ki tudja, uram? Tudhatjuk, mi civilizáltak, hogy egy ilyen fekete szörnyeteg mire képes?

Mire visszatértünk a hotelbe, ahonnan elindultunk, egészen tisztán láttam, hogy egy gondoliere-nek az agyában milyen formában rajzolódt le az Otello és Desdemona tragikus története.

S azóta, ha történelmi műveket olvasok, gyakran jut eszembe, vajjon nem irták-e azokat is gondolások?

A legjobb jugoszláv pilóták

A mi katonai aviatikánk egyidős a jugoszláv állammal, amely erejéhez mérten nagyon szerény tetteket állított be eddigi költségvetéseiben a jövő legfontosabb fegyvernemének a fejlesztésére és egységeinek a szaporítására. Ennek ellenére mégis nagyon örvendetes, hogy ez a fegyvernemünk erején felüli eredményeket mutatott fel és oly rohamosan fejlődött, hogy a komoly olasz kritika nemrég a hatodik helyet juttatta neki az európai államok katonai aviatikái között.

Ennek a bámulatos eredménynek és elismerésnek az elérése nem is csoda, mivel pilótáinknak a lelkesedése, ambíciója és vakmerősége majdnem páratlan. Némelyik közülük a legrövidebb idő alatt olyan teljesítményt produkált, amely a legnagyobb elismerést érdemli meg. Ha államunk pénzügyi helyzete vagy a társadalom bőkezűbb támogatása megengedné, pilótáink biztosan bebizonyítanák, hogy vannak Lindbergek, Chamberlainok és Pinedók a szegény államokban is.

Ahhoz, hogy a pilóta világhírré tegyen szert, anyagi támogatás szükséges. Már pedig a jugoszláv pilótáknak, anyagi eszközök híján ninesen alkalmuk világhírű távrepüléseket produkálni és óceánokat átrepülni. Meg kell elégedniük azzal, hogy hírnévre a helyi avagy a szűkebb értelemben vett nemzetközi versenyeken, illetőleg szolgálati feladataik kitünő teljesítése révén tegyenek szert.

Katonai pilótáink, — amint ezt a külföldi kritika is megállapította — elsőrendűek. Ki a legjobb közülük — azt nagyon nehezen lehetne eldönteni. Csak azt tudjuk, hogy kik a legjobbak. Azt hiszem, hogy nagyon is aktuális most, a katonai aviatikánk történetének az első decenniuma végén megismerkednünk a legjobb tizenkét jugoszláv pilótával. Ime a névsoruk:

1. *Tomies* Miodrag, őrnagy, a 6. repülőezred parancsnoka. Ő a legöregebb pilótánk, aki már 1913-ban a szerb királyi hadsereg pilótája volt és mint olyan szép sikereket ért el a háborúkban. A világháborúban kitüntette magát a szerb hadsereg tragikus albániai visszavonulása alkalmával és a szalonikii fronton, ahol három légi győzelmet aratott.

2. *Radovics* Dusan, őrnagy, az 1. repülőezred parancsnoka. Egyike a legmerészebb pilótáinknak, aki 1925 augusztus 29-ikén 9.25 óra alatt repülte át leszállás nélkül az 1800 km.-es távolságot Páris és Beograd között. Ezt a turát egy Breguet 19. típusu repülőgépen tette meg, amely 400 lóerős Lorraine-Dietrich motorral volt felszerelve. Az 1928. évi kisanant repülőversenyen az ötödik helyre került és ily módon 478 pontot biztosított Jugoszláviának, amely a négy résztvevő állam között a harmadik lett. Ennél nagyobb sikere volt az első kisanant repülőversenyen, amelyet a jugoszláv Aero-klub rendezett 1927-ben. Itt a harmadik díjat nyerte. A király serlegéért 1928 szeptember 6-ikán folytatott országos repülőversenyen balszerencse üldözte. Egy kitűzött feltétel be nem tartása miatt kiesett a díjazásból, ámbar a legjobb időt ő érte el.

3. *Navratil* Miroslav, őrnagy. Már a világháborúban is vadászpilóta volt az akkori osztrák-magyar hadseregben. Mint repülőfőhadnagy 10 légi győzelmet aratott.

4. *Uzelac* Teodor, őrnagy. Kiváló vadászpilóta, akinek a bravurjai közül legnevezetesebb volt a noviszadi vasúti hid alatti repülés. Ezt a bámulatos bravurt 6-7 évvel ezelőtt csinálta meg, amikor az ilyen bravurról más államok sajtója napokon át közölt volna olvasóinak hosszú dicsőítő cikkeket. Fő jellemvonása a teljes nyugodtság és higgadtság. 1927-ben résztvett a zürichi nemzetközi repülőversenyen.

5. *Sebaljin* Szergej, elsőosztályú százados, Egyike a legjobb loopingolóknak, aki vakmerő akrobatagyakorlataival sokszor esti bámulatba a noviszadiakat. 1928 szeptember 6-ikán az egységes vadász-

pilógepek versenyén a második díjat nyerte.

6. *Sondermajer* Tadije, tartalékos százados. A világháború pilótája, aki a nyugati fronton aratott győzelmet. Nevét azonban a jugoszláv aviatika történetében: a Páris—Bombay-i távrepülés tette maradandóvá, amelynek ő a hőse *Bajdak* Leonid főhadnaggal együtt. Ez a repülés 1927 április 20-tól május 8-ig tartott oda és vissza Noviszadra. A megtett út hossza 14.860 km. volt és a repülések óraszámja 89.05. Összesen 15 helyen szálltak le. A megtett utirány: Páris — Noviszad — Alappó — Aden — Bagdad — Bassora — Djask — Karasi — Bombay és vissza Beogradon át Noviszadig. Potez XXV. típusu repülőgépjük 450 lóerős Lorraine Dietrich motorral volt felszerelve.

7. *Gradišnik* Ferdo másodosztályú százados. Nevét híressé tette egy vakmerő bravurja az 1927. évi zürichi nemzetközi repülőversenyen, amely a világsztárnak alkalmat adott, hogy megdicsérjen egy jugoszláv pilótát. Amikor a zürichi a beszerzett meteorológiai jelentések alapján elhalasztotta a versenyt és ki-mondotta, hogy az csak halálos veszedelmek árán volna aznap megtartható, akkor Gradišnik százados saját veszélyére és a legrosszabb légköri viszonyok mellett átrepülte az Alpéseket, illetőleg a megállapított távolságokat. Egyébként neki és néhai *Pajevics* főhadnagnak köszönhető, hogy ezen a versenyen a 7-ik helyre került Jugoszlávia, a 16 résztvevő állam között.

8. *Markisevics* Jankó, másodosztályú százados. Már a világháborúban is vadászpilóta volt, a szerb királyi hadsereg repülőosztályában. 1927 szeptember 6-ikán a vadászpilógepek versenyén a harmadik díjat nyerte. Résztvett az 1927. évi zürichi nemzetközi repülőversenyen is.

9. *Rubcsics* Dragutin, másodosztályú százados. Jeles pilóta, aki 1925 augusztus 31-ikén Párisból Beogradba repült megszakítás nélkül az Alpések felett és ezt az 1800 km.-nyi távolságot 7.45 óra alatt repülte át. Rubcsics századosnak ez a turarepülése elsőrangú eredmény, mert óránkénti átlagos 230 kilométer gyorsaságot jelent.

10. *Lorin* Vladimír, másodosztályú százados. Mint vadászpilóta 1927 szeptember 6-ikán a vadászpilógepek (együlékes Devritine) versenyén az első díjat nyerte. Az 1155 km. hosszú távolságot 82.52'34" alatt repülte át.

11. *Sintics* Zlatko, másodosztályú százados. Az 1928. évi szeptember 6-ikán tartott repülőversenyeken az együlékes hadi (vadász) repülőgepek versenyén az első díjat nyerte. A megtett út hossza 640 km. volt és a repülés ideőtartama 31.51'54".

12. *Bajdak* Leonid főhadnagy. Igen jeles pilóta, aki megérdemelt győzelmeivel és a Páris—Bombay-i turarepüléssel nagy hírnévre tett szert. Ő nyerte királyságunkban először az első díjat a király serlegéért folytatott repülőversenyen, 1926 szeptember 6-ikán. A következő évben újból résztvett ezen a versenyen. Ekkor azonban elpártolt föle a szerencse. De azért a második díj nyertese lett. A Páris—Bombay-i turarepülés dicsősége felerészben őt illeti meg, mert hisz ezt az utat Sondermajer századossal együtt tette meg.

Természetes, hogy még számos jó pilótánk van. De itt csak azokat említettük meg, akiket a repülés tizenkét jugoszláv apostola cím illetne meg.

Dr. S. M.

ELŐNYOMDÁT
legolcsóbban szállít
BLEIER MÁRK, SENTA
E'ső jugoszláv sablongyára

Akiket nem értek

Két interjú szürke, egyforma alaphangja zsong az agyamban. Két hegedűművész, Nemrég Heifetz Jása nyilatkozott így, ahogy most Hubermann Broniszlav. A nyilatkozatokból kiáradó unalom elszenvedtem. Megfekszi a kedélyemet.

Nem a riport untató. Ellenkezőleg: minden riport valami eleven csal ki a holtból; — valami változatot a monotonból; — tehát érdekes. De éppen az, ami megdöbbsen, hogy a riport-géniusz sem tud már eleven kicsalni a világiárá hírességekből.

Unalom fekszi meg a lelküket. Unják a rohanást, unják a hangversenyt, unják a kimerültséget, unják a vasutat, a repülőt, magukat, — szűkebb és tágabb környezetüket; — néha a hegedűjüket, és szeretnének pihenni s olykor élvezetre: maguknak játszani. És elvonulni. — Az egyik: amerikai kastélyába... A másik akár kettőbe is. Wien és Varsó várja, hívja otthonába Hubermann. Csak akarnia kell.

De ők unatkoznak és panaszkodnak. És ezzel indiszkrétül elárulják azt, amit egy művésznak szigorúan titkolnia kellene.

És ahogy ezt olvassa az ember, feltolakszik benne a kérdés, hogy nem a név hat-e már inkább mint a művészet? Mert unott testtel lelkét vinni a művészetbe, vagyis a szerző lelkét mezelevniteni a szerzeményben, lehetetlen. Pedig minden ezen mulik; színeszűnél, énekesnél ott kezdődik a művészet, ahol a szerző lelkét megélesíti a műben. És viszont ott végződik, ahol csak virtuóz technikát produkál. Utóbbi fáradt testtel is lehet.

És önkénytelenül kibuzog az emberből a kérdés, hogy ki, mi hajtja őket, és hogy miért engedik magukat jobb ösztönük ellen hajszolni? Miért nem élnek és cselekszenek szívük vágyai szerint?

Igaz: minden unalmak között nem látszik, hogy a pénz is unalmak. Viszont az sem látszik, hogy mi végből szeretik a pénzt. És hogy mely határig szeretik? Mert meg lehet érteni a halmot, ha domb, — a dombot, ha hegy akar lenni, — de az ember — az Isten szerelmére, — mit akar? Ki fogja ezt egyszer megmondani?

Miért nem faggatják ki a nyilvánosság kedves, okos tolatkodói: a riporterek, a száguldó szerzőket és művészeket: a Lehárokat, Saliapin-okat, Bartók-okat, Dohnányikat, Molnár Ferenciket és az irodalom és színpad nagy siker-aratóit, hogy hová, merre, meddig? ...

De álljunk meg egy percre Hubermann Broniszlavnál. Neki van egy ideálja: Páneurópa. Évek óta lelkes cikkeket írogat róla. A Mayor Józsefnék adott interjú homlokára is a Páneurópa kérdés került. Az Insel-Verlagnál elért könyvsikerét egészen felmelegedve regisztrálta. Azzal összefüggésben azonban egy-élegetre kb. ezeket mondta Mayornak:

„A művészetnek nincs hatása a politikára. Még a vallásnak sincs. A sok-különböző vallás inkább eltávolítja egymástól az embereket, sem hogy közel hozná, noha a vallás lenne hivatalosan ki egyenlítőleg hatni. És ahol a vallás nem tud eredményt elérni, mit tehet ott a művészet?”

A művészetnek nincs hatása? Miért nincs?! — Meri a művész csak rohan. Rengeteg summákat hebebelez minden nagyobb városban és rohan tovább. Nem érintkezik se zenei körökkel, se publikummal, — csak fáradt interjúkat ad, ha ki nem kerülheti.

És kiknek játszik? A felsőbb leggazdagabbaknak, akik — tisztelet a kivételeknek — csak pihenni és megmutatkozni mennek a koncertekre. A középosztály és kilencven és néhány százaléka a társadalomnak ki van rekesztve a művészetből, főképp a művész öntul-taksálása miatt. És talán éppen azok között vannak a művészet legőszintébb szomjazói, akik a felhajított helyiárok miatt ki vannak rekesztve belőle. Ha igaz, hogy a művészetnek nincs áttakános hatása, akkor ezért nincs.

Az Isten, vagy a sors, vagy a természet, nem azért adja a művésznak a tehetséget, hogy csak keresse vele. Pénzt keresni — halmozni: mindenki tud. A művész nem merülhet ki ebben!

Ha Hubermann Broniszlav néhány milliót, vagy évente néhány hangversenyt áldozna annak a társadalomnak, amelynek legfelső tízezrei őt teli marokkal honorálják, akkor egy kis természetes hálaadót róna le érte a többieknek. És ha ezt a nagy aratók mind így tennék, akkor győzelmes hatása lenne a művészetnek a politikára is. Nem csupán szellemi, hanem erkölcsi is.

Az a szomorú, hogy nem is kislelkűség tartja vissza Hubermann és a többieket ilyen hálatörlesztéstől, hanem az, hogy eszükbe sem jut ilyesmi. A pénz zsarnok hálvány lett. Vakon, gondolat nélkül imádják az embereket. És minél gazdagabb valaki, annál szenvedélyesebben, csak a szerzés a gondja.

Carnegie-nak, az acélkirálynak tulajdonítják azt a mendást, hogy »Aki gazdagon hal meg, nem hal meg becsületesen.« — Hát ez nem igaz. — Igazabb az a magyarázat, amit ehhez állítolag maga Carnegie fűzött. Aszerint: »Minden jómódon teli vagyongyűjtés oktalanság és műveletlenség jele. Nemes érzésű okos ember sohasem tulgazdag, mert szabadulni igyekszik fölöslegeitől.«

Ez emberhez méltó beszéd! És ha most Carnegie ötletéből percre a pénz originál-művészeihez, mondjuk Amerika Pénzcézárjához: Morganhoz fordulok, akkor végkép akuttá válik az előbb elhangzott kérdés, hogy meddig?

A Morgan érdekelttség ma már megvehetné készpénzfizetés mellett Európát. Mit akar még? Meddig akarja fokozni a pénz hatalmat? Amellett mi öröme van Morgannak az életben, ha bujnia kell? Személyét jobban kell őrizni, mint zsarnok fejedelmét.

Carnegie, Rockefeller megmutatták, miképp kell szellemi a tulcsufolt vagyontömböket, hogy önmagukba ne fulladjanak. A belga pénzkirály: Löwen-

stein, pedig egy riasztót rögtönzött, bizonyítva, hogy a trüszker megöli az élvezőjét, ha nem ad le valamit a »Köz«-nek saját könnyítésére.

Egyelőre nem hatott a riasztás. Carnegie, Rockefeller példái sem találtak követőkre...

Kemény pórázon viszi a pénzt, szinte eszméletlenül a maga médiumait. S már alig van különbség: bankár, industrialista, politikus, művész, színész, költő között. Pénz ural mindent és a kapzsóság.

Nem materializmus ez már. A materializmusnak, mióta céljait ismerem, híve és megértője vagyok. Ezek a hájszák azonban nem az értelemre tartoznak, hanem a szenvedélyre. Az emberek fizikai törvények öntudatlan rabszolgái lettek. Az egyén elsikkadt belőlük. Pedig az egyén a legfőbb mérföldkő.

zott társadalmi érték. Minden lehető meg kell tenni mentésükre!

Nem igaz, hogy a művészet nem hat a politikára. Mindenre, mindenkire hat, ha nem pénzhalmozásért robotol a művész, hanem odaadó művészetével gyakorolja a művészetét. És ha mellesleg megtanulta az életművészetét, amelyben nincs rohanás. Még csak sietés sincs.

Azt kellene kifagatni a siker mindennapi aratóiból, hogy mi a céljuk a pénzszerzésen kívül? Mert, ha a gazdagság, csak — ad infimum — fokozódó egészséget jelent a művész számára is, — semmi mást, — akkor szebb a szegénység, amelynek türelesszennedése mellett egy kis mosolygó égboltja is van: a remény. Aszlányi Jenő.

1909. SZEPTEMBER 10.

(Elbeszélés)

Irta: Kosztolányi Dezső

I.

Esti délelőtt tizenegykor még mélyen aludt azon a diványon, melyen jakásadói ágyat szoktak vetni neki

Valaki hozzáért. Erre kinyitotta a szemét.

A világból, melyet az álomban elvesztett, először azt a zord alakot vette észre, aki diványa szélén ült.

— Fölébresztettek?

— Dehogy.

— Verset irtam — mondta Sárkány, mint izgatott futár, aki egy másik bolygóról érkezik. — Meghallgatom?

De nem várta be a választ, máris olvasta, gyorsan:

— A hold, ez újult, régi hölgy
Csókolja a vad, néger éjszakát.
Pezsgőt ivott...

— Szép! — dühöngte Esti.

Sárkányt zavarta a megjegyzés. Ugy viselkedett, mint az, akit csókolódzás közben szakítanak félbe. Bosszusan rátekintett. De miután megértette a szó értelmét is, arcán hálás mosoly suhant át.

Esti megkérte barátját:

— Kezdd újra.

Sárkány újra kezdte:

— A hold, ez újult, légi hölgy,
Csókolja a vad, néger éjszakát,
Pezsgőt ivott és kócos, bus haja
Reá borult...

Bal kezében noteszből kitépött, "kockás" papírral tartott, jobb kezét az arcára szorította, mintha kissé fájna a foga. Így olvasott.

Ez a fiu egy boldogtalan cigányprimáshoz hasonlított. Sötét volt és lüszölő.

Sápadt fejét kormos haj koszorúzta. Szája piros volt, szinte véres. Szőrös mutatóján sárgaréz-gyűrű csillogott.

Vékony nyakkendővel viselt. Kivágott, lila mellényt kopott, de vasalt fekete ruhát. Vadonatúj lakk cipőt. Orchidea parfümöt használt, ettől beszagosodott az egész szoba.

Esti hunyt szemmel hallgatta a költeményt.

Tegnap együtt sétáltak, karonfogva, bámulták a holdat, a ferencvárosi bérkaszányák és vasúti raktárak felett. Most ez a hold újra megjelent Esti zárt szemhéjai mögött, az elsötétült szemgolyóján, akár a tegnapi égbolton. Ott uszott a hold, a költemény holdja, mely az 1900-as évek divatja szerint kissé ki volt pingálva, kissé kacér volt és piperés, de sokkal szebb, mint a valóságban.

— Nagyszerű — kiáltott Esti, mikor a költemény véget ért és fölugrott a diványról — nagyszerű.

— Igazán?

— Igazán.

— Jobb, mint az »Örült hinta«?

— Össze se lehet hasonlítani.

— Esküszöl?

— Esküszöm.

Sárkány még mindig reszketett, a verse ritmusában. Ugy érezte, hogy valami nagyon jelentős esemény történt.

Esti is úgy érezte. Szétekintett hónapos szobája rendtelenségében. Amíg harisnyáját kereste a földön, megkérdezte:

— Mikor irtad?

— Éjjel. Ahogy hazamentem.

Egy kicsit hallgattak.

Sárkány feléje fordult.

— Te nem irtál verset?

— Nem — szólt Esti csüggedten. — Tegnap nem.

Hová adod?

— A Független Magyarországra.

Leült Esti irásztalához, hogy versét letisztázza, tintával.

Esti ezalatt lammel-ámmal öltözködött. Nadrágját fölhúzta, merőben tájékozatlanul a mosdótól elé állott. Belenyomta két kezét, várt. Arcát kissé megnedvesítette. Nála a mosdás ekkoriban csak ennyiből állott. Amyira ragaszkodott egyéniségéhez, hogy átállotta lemosni a székében rézszegélyeket. Azokat, a

kik a tulzott tisztálkodás babonájának hódoltak, tehetőségten embereknél tartotta.

Fésűt, kefést se használt. Haját, melyre a párna pihéi tapadtak, ujjaival kócolta össze, hogy másképp legyen zilált, mint éjjel s a tükör előtt mindaddig igazgatta fürtjeit, míg meg nem pillantotta benne azt a fejet, melyet egyszer elképzelt magának s legszivesebben sajátjának vallott. Még csak nyakkendőjét kötötte fel, nagy gonddal.

Sárkány, aki elkészült a másolással, egy kabarédalt dudolt.

— Csitt — mondta Esti, fejével az ajtóra mutatva melyet egy szekrény torlaszolt el.

Mögötte laktak a háziak, két korosabb hölgy, a főbérnök: ellenségei az albérloknek és az irodalomnak.

Mindaketten elszenvedtek. A szekrényt nézték s abban a valóságot látták, mely mindig gyámoltalannokká tette őket.

— Mit csináljunk? — kérdezték sutogva.

Előttük egy nap, egy új nap, a korlátlan szabadságával és lehetőségével.

Mindenesetre lementek, beültek a közeli vendéglőbe, egy szálloda éttermébe.

Itt még maguk voltak.

Az étterem fehérlett. Ivlámpák lila fénye zizegett a frissen mosott, patyolatbroszkokra, a bontatlan, szűz oltárookra, melyeknél még senkise áldozott. Pincérek sürögtek, ragyogó ingmellet, a munka előtt üdén, hála gavallérok módjára. Fölvonó kattogott a szálloda falai között. A félig nyitott ajtón kilátás nyílt az előcsarnokba, börtötelekre, pálmákra. Egy szobalány ást-tözött itten, a véletlen szerelem isteni igéretével. Gyönyörködtek a délelőtti csöndéletben. Azt képzeltek, hogy most, mikor kívülük senki sincsen itten, mindez az övék s minthogy ezt képzeltek, valóban az övék is volt.

Egyikük se volt éhes, de elhatározták, hogy megcsebelnek, csak hogy túl legyenek rajta. Sárkány az új versére hivatkozva, melyet ma délután háromkor, de legkésőbb hat és hét között okvetlen eladhat a kiadónak, két koronát kért kölcsön, becsületszóra. Ajóka-gyűrűt ettek, zsemlyével mártogatva ki olaját, özombot áfonyával, vanília krémet. Hosszulépest ittak. Elszívtak egy-egy zöldpetytes világos médiát.

Delet harangoztak, mire kiérték a körutra. Budapest, az ifjú város tüdőklött. A szeptember-eleji nap aranylemezekkel rakta ki a házak homlokzatát. Süt-tették fejüket a verőfényvel. Az ég kék volt, elhasználtalanul kék, ahogy az ujonnan pingált lakások menyezete, mely még ragad és illatos a festéktől. Minden-minden ilyen új volt körülöttük. Ekkor kezdődtek az iskolák. Elemisták típtek táskával hátukon, szorongatták a levonóképeket, melyeket ajándékba kaptak a papirkereskedőtől.

Esti és Sárkány egyszerre megállott.

Velük szemben egy fiatal ember közeledett, háttal nekik, visszafelé, rákmódra haladva, de nagy gyakorlottságra valló, igen gyors ütemben.

Fejebuján bazári szalmakalap táncolt. Porcellánadrágot hordott, szürke, vastag posztókatátot, huszini kauszuk kézelőt. Vasbotot lóbált.

A következő pillanatban maguk is megfordultak és úgy igyekeztek feléje, háttal, szaporán iparkodva.

Amikor szembe kerültek vele, elröhögtek magukat.

— Szervusz, te marha — kiabáltak neki és összeleltek.

Végre együtt voltak, ők hárman, Kanicky, Sárkány és Esti, senki se hiányzott, a lánc bezárult, a világ kiteljesedett: találkoztak az egyet, a Balkán-egylet, melynek elsőrangú feladatai közé tartozott ilyen és ehhez hasonló műveletek szabad, bátor, nyilvános gyakorlása.

A járkelők rosszalón, némi megvetéssel és leplezett érdeklődéssel szemlélték ezt a három vidám fickót, ezt a három modortalan, éretlen irátert. Nem értették őket és gyűlölték.

Kanicky az aszfaltra köpött. Nyála fekete volt. Olyan fekete, mint a tinta.

Medvecukrott rácsált.

A medvecukrott megtalálta a bal zsebében, a zsebben pedig naspolya volt, papirzacskóban.

Tanyájuk felé tartottak, a kávéházba.

Sárkány utközben fölolvasta a versét Kanicky-

TAVASZTALANOK

nak is. Egy butorkereskedés kirakatában hálószo-
ba állt, két széles topolyafa-ágy megvetve, két selyem
paplanok, párnák, éjjeli szekrények. Gondolatban be-
lefeküdtek az ágyba, a cipőikkel. Maguk mellé képzel-
tek egy eszményi hűvest, akkorát, mint egy titáni
porcellánbaba, sátoros hajjal, tussal festett szemöldök-
del. Mindez oly távoli volt és valószínűtlen, hogy az
ábrándozást elszégyelték, félretették versemának. Be-
mentek egy állat-kereskedésbe. Alkudtak egy majom-
ra, megkérdezték, mennyibe kerülhet egy oroszlan. A
kereskedő látván, hogy milyen vevőkkel áll szemközt,
kitessékelte őket.

— Talán köszönjünk — indítványozta Kanicky.
Erre köszöntek, mindenkinek, aki szembe jött ve-
lük. A három kalap egyszerre lendült, varázsütésre.
Szemük becsületesen az üdvözöltek szemébe tekin-
tett. Azok néha örvendtek, hogy ennyire köztisztelen-
ben állanak, néha azonban meglepődtek, észrevették
a vásott csínyt s végigmérve őket tovább mentek. De
a stánszika ezuttal elég jó volt. Tizenöt ember kö-
zül tizenegy visszaköszönt.

Ezt is abbahagyták.
Esti a Rákóczi-ut sarkán vett két léggömböt. A
zsinegeket belekötötte gomblyukába és sietett barátai
után, akiket elvesztett.

Nem messze a kávéháztól csoportosulás támadt.
Azt mondták, két ur veszekszik, az egyik megölte a
másikat, mingyárt pófozkodni fognak.

Izgatott szóváltás hallatszott:

— Kikérem magamnak.
— Szentelen pimasz!
— Maga a szentelen, maga a pimasz.
Kanicky és Sárkány halványan néztek egymás-
sal farkasszemet. Kanicky a kezét emelte. Egy hig-
gadt ur közbevetette magát:
— De uraim, az isten szerelmére, uraim.
Kanicky a higgadt urra pillantott s amint szokta
ilyenkor, ezt kérdezte Sárkánytól:
— Mondd kérlek, ki ez?
— Nem tudom.
— Akkor gyereink.

Belekarolt Sárkányba, mintha mi sem történt
volna s a jelenlévők ámulata közepette ölelkezve lej-
tett el vele. Esti hozzájuk csatlakozott.

— Bedőltek? — kérdezte őket.
— Be — mondták vilogva.
Az egyik léggömböt fölengedtek.
Igy értek a kávéházba.

A kávéház — az ebédszűnet alatt — csendes volt,
elhagyatott. Takarító-asszonyok jártak ide-oda, sep-
rűkkel, rocskakkal, törölgették a márványasztalokat.
Elkészt reggeli kávézók fizettek. Egy cingár artista
haladt át a hölgyoszalón.

Pörkölték a délutáni kávét. Aromája megcsiklan-
dozta orrukat. Főnn a karzat, a csavart, aranyozott
harok-oszlopaival, mint egy budhista templom, várni
látszott valamit.

Itt telepedtek le, a törzsasztalukhoz. Először is
anyagi ügyeiket igyekeztek rendezni. Kanickynek tí-
zenhat fillérje volt, Sárkánynak harminc, Estinek egy
korona négy fillérje. Kevés, hogy megvívassák a mai
csatát.

Sárkánynak, akinek a legnagyobb kilátása volt a
mai napon, mert megírta versét, odaintette a délelőtti
fizetőt, leolvastatott vele husz princesszást, feketét
rendelt, aztán megmutatva kéziratát, melyet ma délu-
tán háromkor, de legkésőbb este hat és hét között el-
adhat a Fületlennek tíz koronát kért tőle kölcsön. A
fizető megadóan eléje tette az összeget. Esti dupla
feketét rendelt. Kanicky szódabikarbónát, vizet, kutya-
nyelvet.

A szódabikarbónát bevette. Lassanként, csupa szó-
rakozottságból megiszogatta az előtte álló három po-
hár vizet, noha egyikbe Esti beleverte a cigarettája
hamvát. Krokít kezdett írni, hogy pénze legyen. Hirtel-
en fölugrott, a fejéhez kapott. Sürgősen telefonálni
kellott. Fényes homlokát ideges gondok rajzolták kö-
rül. Megkérte barátjait, hogy kísérik le a telefonfül-
kéhez. Nem szeretett egyedül lenni.

Amint leértek a földszintre, lökdösődtek, viccel-
tek, ismerősökkel találkoztak és elfelejtették, hogy
váltaképp mit akartak. A telefonokon undok alakok
légtak piócák gyanánt, németül beszéltek, vén fráte-
rek, negyven-ötven évesek, akik nemsokára ugyis
meg fognak döglőni. Kanicky félóra múlva kapott
összekötötést. Diadalmasan jött ki a fülkéből. A nő
eljön, délután háromkor. Sárkánytól kölcsönkért öt
koronát, becsületesóra s akkor Esti is megkapott az
imént kölcsönadott két koronájából egyet.

(Folytatása következik.)

Az öregeknek a reumatikus fájdalmak

megkeserítik öreg napjaikat. Az

ALGA

bedörzsölés ad csak életerőt és frisseséget

Gyógyszertárakban

és drogériákban üvegje 16 dinár

13055

Koporsót vittek, egyszerű fekete koporsót...
A festék nem fénylett rajta, mert a lelkét — a
firnejszt, az asztalos kihagyta belőle, hiszen még ez
sines megfizetve, ez a világtalan, szomorú feketeség...
ez is csak amolyan ráadás, hogy no — ez is legyen
hát, hiszen ő is ember volt, aztán még sem lehet meg-
tagadni tőle ezt a tisztességet, hogy hát gyászolva
vagy: Csuri János...

No, de ha a koporsó nem is volt a legszebb,
mondjuk olyan, mint amelyet díszes üvegszekéren
visznek a megboldogultnak, azért a vivése még is
szébb volt... Igaz ugyan, hogy az alját az asztalos
inas vitte a kerek koponyáján, amit úgy egyensúlyo-
zott ha a két karja kifáradt a tartásban, mint aho-
gyan a legutolsó bucsút látta egy erre vetődött kö-
téláncostól, akinek a feje egy lépéssel mindig előbbre
volt, mint a lába, nyilvánvalóan azért, hogy a lába
menjen a feje után és ne megfordítva — de a koporsó
tetejét azt maga vitte Mária, az özvegy.

Szépén vitte, maga elé tartotta, mintha csak
ölelné... olyan ember volt az, már mint a Csuri Já-
nos, akinek a koporsóját is ölelni kell... a szívére
szorítja hát, hogy annak a melege még a halálban is
melegítse immár örök ágját.

A falu főceáján szaporán lépkedtek, ott nincs
ismerős, aki érdeklődne Csuri János után. Hiszen
János tavasszal mindig utra kelt, mint a fecske és
csak tél felé került haza — melegedni. Kubikos volt,
— a föld embere... nem olyan, mint aki magot vet
a földre, mert annak van nagy öröme, az látja esí-
rázni, életrekelni a magot, amit elvetett... A kubi-
kosnak a föld nem ad ilyen örömet — neki nincs esí-
rázás, szívetdöbentő életrekelés... csak nagy, ne-
mes komolyságai vannak... földnehez hallgatásai.
Neki a föld: egy talieskányi teher, ami örökké a szí-
vén lóg, aztán a szíve ettől a teherrel lassabban ver,
nehezebben mozdul...

Hallgatag ember volt a János, nem nagyon ké-
nyeztette szóval a kis családját, de a kenyerét beke-
reste pontosan. Amikor hazajött, megvette egyszerre
az egész évre való kenyeret, meg azt a kis gnyvát,
amire szüksége volt a családnak. Önmagára alig köl-
tött, télen, amíg itthon volt, újra átszabta, toldozta-
foldozta a ruháit, csak hogy minél kevesebb legyen a
kiadása. De a családtól nem sajnálta, annak új ruhát
vett.

Mindez észébe jutott Csuri Máriának... Máskor
ilyenkor milyen nagy volt az öröm, a háznál... most
meg csak hazajött, ágyának esett és vége.

Amint kiérték a putrik, meg a nádfedeles házi-
kék partályára, ott már lassabban ment a haladás...
Különös világ ez itt... ma már alig lehet érteni en-
nek a világnak a lakóit! Hiába száll felettük a repü-
lőgép! — nem érdekli őket; de amikor a fecskék jön-
nek, akkor nem tudnak aludni sokáig, valami ki nem
mondható ösztönl. És amely ház fecskéje nem jön
meg, ott gyászol a ház... Nagy baj ér bennünket. —
mondják. Csedálatos fészkek ezek a putrik, meg ezek
a nádfedeles konyhók... a falu közepétől egyre kül-
jebb szorulnak, onnan jön valami, ami törí, pusztítja
őket!... Hát mikor Mária ebbe a külső világba került,
bizony meg kellett állnia majdnem minden háznál...
itt volt az ő hazájuk, itt rokon volt mindenki; egy
élet táplálta őket!

Hát eltemetted, Mária?

Csuri Mária megáll: meghalt a lelkem, elment...
nem hiába, hogy nem jött meg a fecskénk. Szegény
Jánosom nem akart addig elmenni, amíg a mi ere-
szünk alá is nem kerül belőlük... még az utolsó éj-
jel, mikor már mennie kellett, még akkor is leste
őket, hogy hátha mégis... hátha megjött, csak elt-
vedt...

Gyere János, mondtam neki, na hagyj így el...
már talán nem is szeretsz?

Szeretlek, mán hogyné szeretnélek!... no de
ilyent?!... csodálkozott rám az az áldott két barna
szeme... de fáj az, hogy nincs fecskénk! És csak
leste az éjszakát... Ugy éjjelájában bejött, megölelt
és megcsókolt, talán soha se olyan erősen, mint ak-
kor: van fecskénk! — suttogta és csak úgy reszke-
tett a szíve verésétől...

Ugy fogtam! — mondta hirtelen és a feje oda-
esett mellém a vánkosra... úgy fogtam, hogy nektek
is legyen fecskétek!

Hun van, kérdeztem tőle.

A fészkekben.

Kirepül abból, János, nem ő csinálta magának...
látod, te is mindig visszajössz ide, mert mégis csak
ez a te házad... akármerre jársz is, ha szebb házban
lakol is, csak ide jössz tére... kirepül az János!

Jaj, mondta, de nehéz szót mondasz!

Hát bizony, ölelte magához Mária a koporsófedel-
et újra, soha sem volt olyan nehéz éjszakánk, mint
az!

Menne már haza a kedves halottjához, de a hall-
gatósága nem engedi... hiszen Mária ennek az életből
kiszorult kis világnak, amely egyre összebb szorul
körülöttük, ahol ők egyre kevesebben vannak, az ő
életüknek a folyását meséli el... aztán érzik, hogy ez
nagyon nagy valami... hiszen akármiükkel meg-
történhetik, hogy nem jön meg a fecskéjük...

Éltem, amennyi maradt a koporsót, ahol nem esett.

Csuri János alussza majd az örök álmot... hanem
ennek az ő világuknak egyik meséje is...

Aztán elrepült — e a fecske, kérlek előre megérez-
ve a felelet fájo nagyságát... hiszen elrepült már
Csuri János is... nem jön meg többet tére, hogy
tavaszt hozzon a kis házba.

El... János bezárta a fészket egy kis fadarabbal,
azt gondolta, ha a teste, a vére melegét itt hagyja a
fészkekben — akkor itt marad nálunk... de a fecske
addig vergődött, amíg csak a fészkek szét nem rom-
lott, aztán elrepült.

Nem lehet fecskét fogni, mondja valaki, csak ha
magától jön — akkor marad meg... ilyen az!

János aztán reggel nem is akart elmenni... ma-
radjunk együtt! — mondta, ha baj talál lenni, legalább
együtt küzdünk ellene. De mikor a Kószó András el-
talieskázott a házuk előtt, megkérdezett, hogy elbo-
csátom-e, mert különben honnan hozzon ő kenyeret?!
Mikor elment, kétszer is visszajött... aztán mégis
elment.

Kószó Anna, az András felesége jött futva a be-
szelgetők felé: Mária, gyere csak Mária!... de ilyet?!
ugy elfulladt az izgalomtól, hogy beszélni sem tudott...

Mi az? — ijedt meg Mária... talán csak nem tör-
tént valami baja a Péterkének?

Nem, az az hogy mégis... a Péternek testvére
jött!

Mária majdnem leejtette a koporsófedelét: testvér-
je?

Az... egy öreg asszony hozta, azt mondja a Csuri
János fia... aztán hogy ő már öreg, hogy közel
érzi a halálát, hát elhozta a kis unokáját az apjához...
Az apjához?

Igen... azt mondja, hogy abba a faluba valók,
ahol már hét éve csinálják a Duna gátjait és hogy
a János ő náluk lakott kezdettől fogva... a mult ős-
szel esküdött volna meg a lányával, hogy törvényes
nevet adjon a fiának, de szegény lány a már régen
betegeskedő volt és még az esküvő előtt meghalt...

Jaj, kapott a szívéhez Mária, jaj! — és elesett vol-
na, ha meg nem fogják.

Menjünk, mondta Mária... Szűz anyánk, Mária is
szenyvedett...

Majd visszük a koporsót!

Nem, adjátok csak ide! — és magához szorítva
elindult...

Igen, ez az, ez a Jánoska apja! — mutatott a
halottra az idegen öreg asszony, mikor Mária, meg a
népek bejöttek.

Igaz ez, János? — sirt fel Mária az ágy mellett,
amelyben életét élte vele.

De János nem felelt... meleg barna szemei be-
csukódtak voltak és a hallgatag szája hideg.

Miért nem én fekszem helyetted így? — zokogott
az özvegy, Péterkém! — neked nem is volt apád!

Jó ember volt ez, mint egy falat kenyér! — mon-
ta az öreg asszony... csak azt nem tudtuk, miért
hagyott el bennünket minden ősszel?! Most már tu-
dom.

Jaj! — sirt Mária, most már én is tudom, hogy
miért ment el mégis, amikor nem jött meg a fecskénk!

Ekkor a nagy, hatalmas szál Kószó András hang-
osan felzokogott...

András! — sikoltott fel Anna, a felesége, iszonyu
szorongással, miért sírsz?!

Az idegen asszony figyelmesen nézett Kószó
Andrásra: nini, a szomszédunk, mondta örvendve, ő
tudja, hogy ez a kis fiu Csuri János fia, hiszen ő neki
is van egy kis lánya, aki a mi Jánoskánk pajtása...
Jaj! — esett össze Kószó Anna...

András ráborult a kis sápadt asszonyra: Anna,
Annusom!... nézz rám!... nézz rám!

Az asszonyok kövémeredten néztek egymásra...
Hiszen úgy szeretlek! — zokogott András... de
ha el kellett menni!... osztán nem tudtunk élni egy
egyedül... a családnak nélkül... hiszen úgy szeret-
tünk mi titeket!... ott ti rólatok álmodoztunk... itt
meg örülnek!... fáj, hiába volt két otthonunk, mi még
sem lehattunk soha se boldogok!... mindenütt csak a
sírunkat ástuk! A Jánosnak is ez a boldogtalanság
vitte, vitte el az életét... Mi olyan fecskék vagyunk,
szokta mondani, akiknek nincs tavasz!... tavasztala-
nok!

Gyere kis fiam! — szólt sirástól fojtott szóval az
idegen öreg asszony — gyere kis fiacskám, meghalt
az apád...

Miért halt meg az enyém? — szólt a kis gyerek,
nézd az Iluskáé él! — mutatott Kószó Andrásra.

Azé is meghalt! — suttogta az öreg asszony.

De akármiylen csendben is mondta is ezt, a népek
meghallották... mert ebben a suttogásban az a vihar
tombolt, ami a putrik és nádfedeles konyhók tavaszát
vitte el örökre!... Ami Csuri Jánost elkavarta innen:
az új élet!

A koporsó fedelét némán tették Csuri János fölé,
akinek már soha sem jön el a fecske!...

Kristály István

Mese két bankóról

Irtá: Blazsek Ferenc

1.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer, nem egy, hanem két szegény ember. Az egyiket Péternek hívták, a másikat Pálnak. Olyan szegények voltak, mint a templom egere, vagy még annál is szegényebbek; mert a templom egerének legalább lakása van, de nekik még az sem volt. A rét pázsitja volt a nyoszolyájuk, kőd és aom a takarójuk.

Messze a világtól, elhagyott erdőben éldegéltek, mert, nem lévén ruhájuk, nem mertek emberek közé menni. Róluk bizony megfedekezett a jó Isten is, aki a mezők liliomait ruházza. (A jó Istennek, úgy látszik, szimpatikusabbak a mezők liliomai, mint a szegény emberek.)

A természetük nagyon különböző volt: Péter okos volt, Pál ellenben szomorú. Ez látszólag nem is ellentét, de valójában mégis az, mert az okos ember sosem szomorú és a szomorú ember sosem okos... Ha pacsirta dalolt a bozótban, Péter azt mondta: »Hallod, milyen szép?« — Pál pedig azt felelte: »Szegény, ez is hiába hívogatja a párját. Ha nagy vihar volt, Péter azt mondta: »Látod, milyen vakító a világlám?« — Pál pedig azt mondta: »Látod, milyen sötétek a felhők?« Ha leesett egy csillag az égről, Péter azt mondta: »Nézd, milyen gyönyörű ivet irt le!« — Pál pedig azt mondta: »Mégint meghalt valaki... Egyszer mi is sorra kerülünk.«

Igy volt ez mindenben. Péter a dolgok külsejét látta s mindig örült, Pál pedig a dolgok lényegét kutatta s mindig busult. Mert rájött arra, hogy a dolog lényege a vidám külső alatt is szomorú...

2.

Egy reggelen, amikor felébredek, mindegyikük egy ezresbankót talált maga mellett. Rögtön utnak indultak, hogy a városban értékesítsék.

A város messze volt, nagyon messze, hémértöldes csizmával sem értek volna oda hét napnál előbb. Sokan igyekeztek oda s ezért népes volt az út. A legtöbben kalmárok voltak, akik árúkat kínáltak.

Péter mindjárt az első kalmárnál felváltotta a bankót és vett magának egy ruhát.

— Te nem veszel, pajtás? — kérdezte Páltól.

Pál a fejét rázta:

— Én most rongyokban járok, de a városban se-lyembe és biborba fogok öltözni.

A második kalmártól gyümölcsöt és kalácsot vett Péter.

— Te nem veszel, pajtás?

Pál megint a fejét rázta:

— Én most éhezem, de a városban Lucullus asztaláról fogok enni.

A harmadik kalmártól hűsítő italt vett Péter.

— Te nem veszel, pajtás?

Pál újra csak a fejét rázta:

— Én most szonjazom, de a városban nektárt fogok inni aranyserleghől.

Igy mentek tovább, Péter csinosan és frissen, Pál piszkosan és meggyötört. Mivel a város a hegyen volt, az út meredek volt s így hamar kifáradtak. Ezért a legközelebbi kalmártól egy lovat vásárolt Péter.

— Te nem veszel, pajtás?

Pál a messzi város ezüstös kupoláit nézte és úgy válaszolta:

— Én a városban szelek szárnyán fogok szállni.

Péter vállat vont.

— Számár vagy, pajtás. Minek nélkülözöl és minek kinlódol, amikor ott van az a bankó a kezében?

— Azt a bankót én nem váltom aprópénzre, azt a bankót én megörzöm sértetlenül, hogy bejussak vele a városba. És akkor sajnálni foglak téged, akit nem bocsájtanak be; sajnálni foglak téged, aki sosem látod meg a csodát.

— Mi az, amit te csodának nevezel?

— Nem tudom: mert, ha tudnám, hogy mi az, nem volna csoda és nem törném magam utána. Csak azt tudom, hogy ott vár rám valami, valami nagy és ismeretlen jutalom, amilyent soha ember még nem kapott.

Péter a fejét csóválta:

— No, én ebből nem kérek. Keress magadnak egy másik utitársat. Isten veled!...

Ezzel megsarkantyuzta a lovat és elvágtatott.

3.

Pál egyedül, félholtra esigázva vándorolt tovább a végtelennek tetsző úton.

Nagysokára elérte a külvárost, amely a város alatt feküdt, a dombon.

Rendeteg sok ember volt itt. Árnyas kertekben sétáltak, tiszta patakokban fürödtek, vagy a Napon sütkéreztek, miközben dus és illatos virágszirmokkal legyezgették magukat. Kövérek voltak mindnyájan és éldegéltek.

Pálnak úgy rémlett, hogy Péter is köztük van, de nem állt meg itt. Nekí nem volt elég a domb, ő a hegyre akart feljutni, az ezüstkupolás városba, hogy megtalálja ott a csodát.

A várost három gyűrű vette körül.

Az első magas, tüskés sövény volt. Pál keresztültörte magát rajta és nem bánta, hogy a tüskék le-
tépték a kezéről, lábáról és arcáról a bőrt.

A második akadály széles és mély árok volt, tele mérges kigyókkal. Pál ezen is átvégődött és nem bánta, hogy a kigyók gennyésre marták.

Lázás és véres sebekből borítva odaért végre a harmadik akadályhoz, a köfalhoz. Ezen nem lehetett átmászni, ezt meg sem kísérelte.

Odament az örhöz, aki a város kapujában állt és reszkető kézzel nyújtotta át neki a sértetlen bankót. Az ör megvizsgálta, azután vigyorogva adta vissza neki:

— Csak menj vissza szépen, ezzel itt be nem jutsz. Ez a bankó már nem érvényes, ezt már régen kihúzták a forgalomból...

A Munkács legendáiból

Hogy a régi becskeréki börtönt, amely lőtárszerűen szállt át a vármegyéről a bíróságra, miért hívták Munkácsnak? — azt nem tudtam megállapítani. Van, aki azt mondja, hogy a munka szóból származik. A benne foglalt raboknak ugyanis állandóan dolgozniuk kellett. De akkor más fogház is fölvetne volna ezt az elnevezést. Valahogy mégis csak Munkács városától, az ottani régi fekvintézetől, kaphatta a nevet, amely meglehetősen régi volt, főleg általános.

Kiszelák tanár ur például filológus volt és nem historikus, példázatait mégis a természetrajzból, meg a történelemből vette, mikor ilyen kijelentéseket kockáztatott:

— Te is a Munkácsban fogod végezni! Te mák-
virág!

Ebben volt valami túlzás, hiszen a mi hőstünkbe nem kerültek életfogytig elítéltek, csupán olyanok, akik rövidebb »időt töltöttek«; a fegyházasakat Illavára vitték. Onnan levelezett Fizesán Stefán is védőjével, Demkó Palával, tiz árkusnyi terjedelemben bizonygatva az ártatlanságát.

— Igaz ugyan, irta, hogy a lámpást én vertem le a tógyéri kocsmá faláról, de ki tudja megállapítani, hogy a sötétségben kinek a bicskaja szaladt az áldozat szívébe?

Fizesán kevert magyarsággal szerkesztette memorandumait, sok volt közte a román szó is, azért meg tudta értetni magát, mert benn-tartózkodása idején igen ragadt rá a magyar szó.

Csak azt akartam kihozni, hogy Kiszelák tanár ur tévedett, mikor életem alkonyát a Munkácsal hozta kapcsolatba, habár ezen közintézmény belső falain nem sokkal kevesebb volt az autogrammok száma, mint az iskolai padokon.

Amíg a vármegyéhez tartozott a Munkács, a rabok a vármegye szolgálatában is álltak. Ők sepertek az udvart és ők vágtak szakadatlanul fát. A ház szükségletére épp úgy, mint a notabilitások számára, akikhez elvezényeltettek egy börtönőr kíséretében. Később az igazságszolgáltatást elváltatták a közigazgatástól, de a rabok munkaköre nem változott. A megyeházából kis ajtó vezetett a Munkács udvarára, ami szintén a kontaktus fenntartását célozta. Fűrészeltek ezek a jámborok nyáron épp úgy, mint ahogy a bak mellett ugráltak — testmelegítőnek — téli havak idején. Ha az irodákban felgyülemlt a munka, az intelligensőbbjéből oda is bevezényelték néhányat s rabok tisztították a gépházban a megyei urak pipáját, azaz a bagós szárát. A galamb-toll, meg a görösös spárga nem bizonyult olyan hatásosnak, mint a Knáb Ádám által termelt gőz, amely keresztülfútyult a pipaszáron és ragyogóvá tette azt. Mikor az új megyeházát építették s ennek a kedvéért lebontották azt a csodálatosan szép régit, — rabok voltak a szorgalmas téglahordók.

— Költözködünk májusban, szólt otthon a megyei férfiú hitvese az urához, ugyan kérj néhány rabot.

A foglalkoztatás ellen soha sem panaszkodtak ezek a népek, hiszen legalább levegőn jártak s nem penészedtek meg a tétlenségben. Akadt köztük stréber is, aki valamely munkaközben különösen kitűnt és bizonyos népszerűsége tett szert. Ezek különösen tudták szaggatni a munkáltató szívet, mondván:

— A jövő hónapban kiszabadulok.

— Ejnye, de kár! Nem tudna maradni még egy kicsit?

— Igazán sajnálom, de vár otthon a családom.

Elbucusztak egymástól szabályosan, udvariasan.

— Isten áldja, szóltak a rab után, sok szerencsét, a viszontlátásra!

Mindig érdekelt a társadalomnak ez a rétege. Mint apró gyerek, amíg óvatosan követtem őket kettősrendjükből az utcán, azon csudálkoztam, hogy a nevetéshez is van kedvük. Szerintem a rab fogalma egybe volt kapcsolva egy megláncolt, hosszú szakállú vademberrel, aki könyökére támaszkodik a börtön fe-
nekén és busul. Mellette a földön szárazkenyér-maradék és egy bögre víz, amely fölül óvatosan emelkedik a pocok. Azt hiszem, német képek világosították fel ennyire, mint ahogy ma is rosszat álmodom, ha kezembe kerül valamilyen német ifjusági képeskönyv. Annyi bölcs pedagógiával, finom lelkiséggel tudják halálra rémíteni a csintalan gyereket, hogy azt hiszem, a német frász lehet a legelterjedtebb gyermekbetegség.

Mondom, vad alakokat képzeltem, (igaz, a Marinelli Marinó című füzetes regényt is elolvastam vagy ötször) — s normális alakokat találtam azzal a csekély különbséggel, hogy este nem a kaszinóba men-

Pál összerogyott és meghalt a város kapuja előtt. (Ha egyszer fiam lesz, elmondom neki ezt a kis mesét s ha nem értené, megmagyarázom neki:

— A szegény emberek bankója, fiam, a szívet jelentí... Némely férfi naponta letör egy darabkát belőle, hogy apró sikereket, csókokat és szerelmeket vegyen rajta; más férfi azonban sértetlenül megörzli, hogy egyszer majd cserébe megkapja érte a csodát, a nőt, az egyetlen, akit egy életen át keres. De amikor rátalált és felajánlja a szívet, a szemébe vetnek, hogy ez már nem érvényes. Bizony, fiam, a szívre már nem sokat adnak. De mégis, ne a Péter példáját kövesd, hanem a Pálét, a kiválasztottakét...)

nek, hanem a Munkácsba s ott rájuk zárják az ajtót. Láttam aztán jelenetet — hiszen az ilyesmit sosem lehet elfelejteni — ami szinte megvigasztalt.

Költöztettek valakit a rabok s én kaján kíváncsisággal követtem a kocsit, mert fogadtam magamammal, hogy a szörnyen összezsufolt holmból két-három darab levánkozok az ucca kövezetére.

Kezdtem nyerni, valami lazulás keletkezett s a fegyveres ör rászólt a rabra.

— Ugorj csak fel, erősítsd meg azt a kredencet, mielőtt bukfenet hány.

Megy az ember, azaz mászik és hozzáfog a dologhoz. De nyilván tapasztalatlan volt a szakmában, mert újabb veszélyek jelentkeztek.

— Hé, ordított az ör, mingyárt felfordul az egész! Támaszd csak meg, te számár, az oldalát, majd megmutatom én, hogyan kell megcsinálni.

Azzal odaszólt a lennmaradt rabnak...

— Fogd, fiam, a puskámat, amíg kész vagyok. Nem nézhetem végig ezt a gyámoltalanságot.

A rab megragadta a fegyvert és a vállára helyezte, az ör felmászott a kocsi-
ra, én pedig tátott szájjal néztem a jelenetet.

— Istenem, ha Marinelli Marinónak ilyen szerencseje lett volna!

Tudniillik, (ha nem tudná valaki) az is sokat volt rab és rengeteget szenvedett a velencei ólomkamrákban. Hogy a puska akkor még nem volt divatban, arra nem is gondoltam, annyira lehetetlennek tetszett volna a föltevése. Ellenben az én rabom sem gondolt a szabadulásra, arra, hogy a töltött Werndlivel ő szörnyű hatalomhoz jutott, hanem gondozta azt, amíg visszacsuszott a kocsi-
ról a börtönőr és újból birtokába vette.

Olyasmit éreztem, hogy nini, hiszen itt egész családias formák uralkodnak, mégse lehet annyira rossz a rab élete.

Később aztán még többet láttam őket a Torontói szerkesztőségének ablakából. Szemkőzt velünk terült el a Munkács, két végén két faköpennyel, ahol néha börtönőr sétált. Esténként egész misztikus volt a kiabálása, amire belőrlül hosszú, elnyújtott válasz érkezett. Hogy mit kiabáltak, azt nem lehetett megérteni a szájjidegek és a hangszálak megfeszítése folytán, akárcsak a Nemzeti Színház régi stílusát, amikor a hős így vallott szerelmet:

— Szárátlak!

Ha kinéztem a redakció ablakán, akarva se láthattam mást, mint a Munkácsot. Esetleg a zárdanővendékeket vezették arrafelé a temetőbe, de ez ritkán történt, viszont a szerzetesi élet felügyelete alatt rabok voltak körülbelül ők is.

Szelid májusi délutánon, mikor késett a budapesti tudósító távirata, türelmetlenül hajoltam ki az ablakon. Csupa virágillat volt minden, a vármegye kertjében Vágó Pál festette a millenárius képet, vágyaimban már messzire jártam, mikor a Munkács pinceablakában megjelenik egy rab feje. Az ember kezdi fesszegetni a vasakat, de észrevesz engem és visszahúzódik.

— Ejnye, zsénbe van a szegény. Már pedig nem vagyok én olyan lelketlen, hogy miattam zavartassa magát!

Hát visszahúzódtam és a csukott másik ablak függönyén át lestem, hogy ugyan mire végzi a koma? Mikor eltűnni látott, figyeltem még egy sort, de hamarosan hozzátalált a rács eltüntetéséhez. Szorgalmasan dolgozott, rozoga volt az egész, aránylag nem sok téglát kellett kiszednie.

Már kidughatta a fejét, körülnézett, hogy nem jár-e valaki arra? Néptelen volt az ucca, kimászott hát egészen. Ingujjban, serka nélkül. Akkorára ott álltam az ablakban megint. Egy pillanatra megtorpant, de mert néma beleegyezést tapasztalt rajtam, nagygyorsan rohanni kezdett a mellencei ucca irányába.

Ez úgy három óra táján lehetett, délután ötök pedig megjelent a Torontál, benne a szenzáció. »A Munkácsból ma megszökött egy rab«. Le volt írva minden részlete a menekülésének, a hozzávetőleges kora, külseje. Épp csak hogy a nevet nem tudtam. Arra azonban azt mondtam, hogy a nyomozás érdekében nem közölhetők.

A májusi ájtatosság hölgyközönsége tartott áhlatban, mikor felverik utánam az egész várost.

— Góth Ferenc királyi ügyész ur keresi.

Megyek hozzá, hogy mivel szolgálhatok?

— Honnan tudja, hogy megszökött egy rab?

— Láttam.

- Miért nem akadályozta meg?
- Mert gyöngének éreztem hozzá magam.
- Jelentnie kellett volna.
- Nem vagyok én spicli. De meg mit tudhatom, hogy valaki milyen szándékkal mászik ki a pinceablakon!
- Már hogy ne tudná, mikor meg is írta!
- Ez igaz.

Fenyegettek, hogy eljárást indítanak ellenem is, bűnpártoló, vagy mi vagyok, estére azonban elfogták a szökevényt s rólam megfeledkeztek.

Később muzeumot akartak csinálni a Munkácsból, aztán lerombolták, csak a külső falát láttam viszont legutóbb. Belül ma az oroszoknak van kaszinójuk, meg tenisztelepük. Szegények, távol a hazától itt viselik a rabsorsot.

Öreg riporter

Stadler Aurél:

Dubrovnik strófák

I.

*Élő képeslap. Hatványozott látvány
Ébrenlét, de álom. Vakító valóság.
Színek, mozaikok csokorba kötve
Ott illatoznak benned, örökre*

*Amig élsz — átjár az az illat
Mig lélegzel — jegyesed a tenger
Eljegyezted magad fényzőnnel
Virágokkal... hullám szerelmemmel*

*Agavékkal, pálmaligettel
Cyprusokkal, kis nefelejtsek
Bartlangokkal, szigetekkel
Bástyafalal, templommélyvel.*

*Ha jössz, más vagy — minden odahív
Ha elhagyod — minden visszahív
Ugy kell őt szeretni
És sirva megsiratni!*

II.

Lapad

*Liget, berek, üde és zöld
Zöld és üde, hegy és halom
Völgy és királyi sétatér
Ősz-tavaszi lakodalom.*

*Názipark, trillázó angyaltánc
Faunl mult, — fuvoledal
Bársonyfövény, fenyvessisak
Tengermentén, virágtengerű part.*

*Félsziget és mégis sziget
Völgyes halom, mégis liget
Csókos virág Dubrovnik csokrán
Egy örökzöld, a tenger egy bokrán!*

III.

Stradone

*Zegzugos utcák, régi város
Mily édes a dal és vig a lány
a zene, zokog ha itt elárad
Édes a bor itt, akár a száj.*

*A mély csökek és mély imák
Fohászos templomszögletek
Ó, mennyi templom, mennyi pap
És mily szentek az énekek!*

*Keresztutak, sötét szemek
Tenger, elfáradt ernyedett
Sziklák közt bujt kolostorok
Barna s iehér lebernyegek...*

*Mint öreg lelkipásztorok
A nép sokáig él
Fákllys feltámadásra
Százéves mendegél.*

*Az ódon házak mélye
Dicső történelem
Harc, egérvető, büszke
És halálos szerelem.*

*Nehéz pecsétgyűrűk kopognak
A dogeház falán
Piros selyemben lejt a délnő
A Stradone során...*

*Stradone... villan a mosoly
Sugárban ég a szem
Ó mily kezek, sötét hajak
Az alkony képiben.*

*Mennyi harang! a kőfalon
Nézed, hogy huny a nap.
És mint könyvében a pap
Olvassz hullámokon...*

*E drága mesepaszteit, így
A nagy kékbe bevétve
Kitorlhelten, sérthetetlen
Igy ragyog majd örökre!...*

Emlékezések

Írta: Dr Szilasi Fülöp

Második közlemény

Deák Ferenc

Köztudomású, hogy az ugynevezett husvéti cikk, mely 1865. évi husvétkor jelent meg, Deák Ferenc tollából a »Pesti Napló« hasábjain, adta meg Magyarországon a lökést a két évvel később létrejött osztrák-magyar kiegyezéshez. Magyarországnak akkor még koronázatlan királyára. — amint a beavatották tudták, a cikknek az a kitétele tett erős hatást, hogy valahányszor Magyarország és Ausztria között élsebb differenciák származtak, mindig a királyok voltak azok, kik ezeket az ellentéteket kiegyenlíteni igyekeztek. Hozzájárult ehhez természetesen egy év múlva »Königgrätz«, az osztrák hadsereg leverése és Ausztriának kényszeredett kivonulása a német Bundból, mi Ferenc József hajlandóságát, hogy Magyarországgal kibéküljön és annak alkotmányos életet a pragmatika sanktio alapján helyreállítsa, megerősítette. Ezek történelmileg már rég megállapított tények, amelyekkel bővebben foglalkozni messze esnék szerény munkálatom keretétől, csupán Deák Ferenc egyéniségének jellemzésére kívánok néhány, a husvéti cikk létrejöttére vonatkozó, kevésbé ismert, értékes körülményt felhozni.

Deák Ferenc, mióta Pestre költözött, tudvalevőleg az »Angol királyné« szállodában lakott egy dolgozó szobából és egy háioszobából álló apartamentben. 1865. évi április havában Salamon Ferenc, az Akadémia tagja és jeles történétíró, meghívást kap azonnali látogatásra Deák Ferenchez. Fél óra múlva Salamon Ferenc már ott áll Deák előtt és várja a parancsot. Történelmi órák következnek ezután. Deák Ferenc tollba mondja Salamon Ferencnek a husvéti cikket. Az ajtót bezárják és az inas parancsot kap, hogy senkinek, bárki is jöjjön, ne nyisson ajtót. Nem sokára jön gróf Andrássy Gyula és beboacsátatást kér. Az inas mély hajlongással bocsánatot kérve a nagy tekintélyű főúrtól, kijelenti, hogy a tekintetes ur el van foglalva és tőle azt az utasítást kapta, hogy senkít be ne bocsásson hozzá. Gróf Andrássy Gyula a későbbi magyar miniszterelnök meghajol Deák Ferenc parancsa előtt és duzzogás nélkül távozik. Bent ezalatt serceg Salamon Ferenc tolla és megszűnik egy történelmi okmány: a »husvéti cikk«, mely másnap aláírás nélkül megjelent a »Pesti Napló«-ban óriási szenzációt keltve nem csak az országban, de Bécsben is, mert híre ment mindenfelé, hogy a cikknek Deák Ferenc a szerzője.

*

1870. évi tavaszán a magyar kormány benyújtotta a képviselőházhoz a törvényhatóságok rendezéséről szóló nagy fontosságú törvényjavaslatot. A képviselőház elnöke jelentést tett, hogy a központi bizottság a törvényjavaslatot letárgyalta, jelentését beadta és napirendi indítványt tett a törvényjavaslatnak a plénumban való tárgyalását illetően. A balközéppárt vezetési, Ghicz Kálmán és Tisza Kálmán előterjesztették, hogy az ő klubjuk még nem foglalkozott a terjedelmes törvényjavaslatlall és kérték, hogy a ház erre való tekintettel még ne tűzzön ki annak tárgyalására határnapot. Hosszas, izgalomteljes vita keletkezett ezután a balközéppárt kérése felett. A kormánypárt szónokai erőlesen ellenezték a halasztást, hivatkoztak arra, hogy a törvényjavaslatban lefektetett elveket már az 1840-es években bőven megvitaták, a sajtóban azóta állandóan napirenden állanak és így nem forog fenn ok arra nézve, hogy az ellenzék javaslatának elfogadása által a már türethetlenné vált közigazgatási állapotok továbbra is beláthatatlan időre fenntartassanak. A vita már oly hevessé vált, hogy még az oly nagy tekintélyű báró Eötvös József kultuszminisztert sem hallgatták meg a nagy zajban; az elnöki esengetyű siker és eredmény nélkül esilngelt, az elnök a jó öreg Szentiványi Károly tanács-talanul izgett-mozgott elnöki székében és már arra készült, hogy az ülést felfüggeszti, midőn belépett a terembe Deák Ferenc, kit néhány barátja informált a történetkről. Deák azonnal szót kért és felállt helyéről. Ezt látva, a képviselők elfoglalták helyeiket és conticuere omnes, mindenki elhallgatott. A háborgó tenger, mint egy varázsütésre lecsendesült, egy pár »halljuk« hangzott el s a képviselők visszafojtott lélekzettel várták, mit mond a »próféta.« Lélekemelő, szép jelenet volt. Bizonyára felcíphetetlen mindazokra nézve, kik annak tanúi voltunk. Minden szó, amely Deák ajkairól elhangzott, belevésődött emlékezetembe, ide ígatom őket örök emlékezetül:

»Tisztelt Képviselőház! Én abban a vélekedésben vagyok, hogy a mikor a tisztelt balközéppárt azt kéri a háztól, hogy a törvényhatóságok rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását halassza el, mivel az ő klubjuk avval még nem foglalkozhatott, ennek a kérésnek a teljesítését különös tekintettel a törvényjavaslat nagy horderejére és fontosságára meg nem tagadhatjuk. Hiszen legfeljebb csak pár heti halasztásról lehet szó, a mi nem játszhatik fontos szerepet. Tisztelt képviselő urak, ne csináljunk többségi jogunkból hatalmat és teljesítsük a kérelmet.«

Ezzel az úgy el lett intézve, az elnök feltette a

kérdést, s a ház Tisza Kálmán indítványát egyhangulag elfogadta. Nem nagy eset volt, de élénk vilá-gosságot vet egyrészt Deák Ferenc hajthatatlan, semmiféle pártérdek által nem befolyásolható igaz-ságérzetére, másrészt arra a tekintélyre, melynek a magyar nemzetnek ez a nagyjá örvendett.

Az 1872. évi országgyűlési képviselőválasztások

Deák Ferenc a Pest-belvárosi választókerületben lépett fel, mint képviselőjelölt. Ez a választókerület Magyarország eltkerülete volt mely csak önmagát tisztelte meg, midőn Deák Ferencet ajándékozta meg — mindig egyhangulag — bizalmával. A választás napján csakhamar híre ment, hogy a belváros egyhangulag megválasztott képviselője: Deák Ferenc déli 12 órakor fogja átvenni a választó bizottság elnökének kezéből a megbízólevelet. Hamarosan nagy tömeg gyűlt össze, hogy tanuja legyen annak a jelenetnek, amidőn Deák Ferenc átveszi a képviselői mandátumot. Deák szerény lakása a nagy sokaság befogadására elégtelennek bizonyulván, a bizottság elnöke attól a helyes felfogástól vezéreltetve, hogy egy választót sem szabad megfosztani attól a jogtól, hogy jelem lehessen azon ünnepélyes aktusnál, amidőn Deák Ferencnek átadják a képviselői mandátumot, azt az intézkedést tette, hogy ez az aktus az »Angol királyné« szálloda átellenében levő vigadó nagytermében folyjon le. A közönség percek alatt elfoglalta az óriás termet és elfojtott lélekzettel várta a nagy jelenetet. Deák Ferenc a választóbizottság tagjai kíséretében megjelent a rögtönösen elkészített pódiumon. A választók olyan lelkesedéssel fogadták az ujonnan megválasztott képviselőt, hogy én fiatalos extázisomban arról voltam meggyőződve, hogy az öreg meghatottságában nem lesz képes egy szót sem kihozni. Tévedtem. A szünni nem akaró, harsogó éljenzés alatt ott állott az őz próféta, végig hordozta hatalmas, jószág-tól és meghatottságtól sugárzó szeméit a hullámozó tömegben és nyugodtan várta, még az öröm, zaj lecsillapodik. Végre szóhoz jutott a bizottság elnöke és rövid beszéd kíséretében átadta Deák Ferencnek a Pest-belvárosi képviselői mandátumot. Az ujabban kitörő hatalmas éljenzés lecsillapultával, melyet a várakozás teljes, ünnepélyes csend váltott fel Deák Ferenc megkezdte beszédét az ő szokott öblös, zamatos, szivbe lopódzó hangján és szó szerint a következőket mondotta:

Tisztelt választóim! Köszönöm szíves bizalmukat, mellyel engem választókerületük országgyűlési képviselőjévé megválasztottak. Ehhez a köszönetnyilvánításhoz egy pár szót kell fűznöm arra a szemrehányásra, amelyben engem több oldalról illettek, hogy választóimnak programot nem adtam. Tisztelt uraim! Erre a szemrehányásra válaszom az, hogy közel ötvenéves politikai pályám az a program, melyet választóimnak adhatok, más programot nem akarok jobbat nem tudok adni. Isten áldja meg hazánkat és Önöket, tisztelt választóim!

Ekkor tört ki aztán a lelkesedésnek az a foka, mely már extázisszámba ment. Ősz kuriai bírák, magasarangu tisztviselők, a társadalomnak előkelőségei fáradhatlanok voltak a tapsban és éljenzésben és midőn az új képviselő a pódium lépcsőiről lelépett, elkapták a kezeit, azokat csókjaikkal halmozták el és akik nem voltak oly boldogok, hogy a kezeihez juthattak, kabátjának szegélyeit halmozták el csókjaikkal. Én könnybe lábadt szemekkel voltam tanuja ennek a magasztos, lélekemelő jelenetnek, melyet elfelejteni szemem lehunytáig nem fogok.

Az öreg Kotányi megáldja Deák Ferencet

Kotányi Vilmos szegedi kereskedő volt, ki mindenféleképp próbálkozott, hogy valami szerencsés fogás által anyagi helyzetét feljavítsa, de ez, bár már öreg ember lett, mindaddig nem sikerült. Végre egy szerencsés ötlete támadt. Valami állami szállítás elnyeréséről volt szó, a melyhez a pénzügyminiszter protekciója kellett. Nem kisebb ember volt a pénzügyminiszter, mint Kerkapoly Károly, akihez hozzáférni a lehetetlenségek körébe tartozott. Lehetetlenség! Ez a fogalom Kotányi előtt ismeretlen volt. Minden lehetséges, így okoskodik az öreg, csak meg kell tudni a módját annak, amit akarunk. Gondolt egyet és nagyot, majd ő felkeresi Deák Ferencet, aki nem csak nagy befolyású, első ember az országban, de emellett jó ember is és meg fogja kérni, ajánlja őt be Kerkapoly pénzügyminiszterhez. Megjegyzem, hogy köztudomású dolog volt, hogy Deák Ferenc soha senki magánügyébe bele nem avatkozik és senkinek akár-milyen irányban is ajánlatot nem ad. Kotányi fel utazott Pestre, gálába öltözködött és elhajtott az »Angol királyné« szállodába. Nem volt nehéz az öreg urhoz bejutni, s Kotányi néhány perc múlva ott állott Deák Ferenc előtt. Bemutatkozott és héber nyelven áldást mondott, ékes magyar nyelvre is lefordítva. Deák Ferenc fejére. Az áldás elhangzása után Kotányi uram aztán zamatos magyar nyelven elmondotta

Történelem apró történetekben

M. G. Saphir

(1795—1858)

a híres humorista, aki nem kevesebb, mint huszonhat kötet elmés és tréfás könyvet írt, híres volt az *esprit de repartí-járól*. Nagyon jól tudott visszavágni és jól volt annak, aki kikézdett vele.

Igy járta meg egy dilettáns és előkelősködő írócska is, aki disputába bocsájtkozott Saphir-ral s a vita hevében azzal argumentált, hogy az ő működése önzetlenebb, mint a humoristáé, mert Saphir ur pénzért ír, ő pedig becsületből.

Nyomban megleckéztette Saphir:

— Hjah, mindenki azért dolgozik, ami hiányzik neki.

Deák Ferenc

(1803—1876)

köztudomásulag sohasse fogadott el se rendjelet se másajta kitüntetését. Ezt persze szerénységből és büszkeségből egyaránt tette.

Mikor egyszer tarka rendjeleső volt s egyszerre huszan-harmincan kaptak kisebb-nagyobb címet és ordot, s a pártklubban épp oly melegen mint amily őszinte irigységgel szorongatták a boldog kitüntetettek a kezét, a nemzet hőlőse tréfásan jegyezte meg:

— Legjobb, ha az embernek egyáltalában nincs semmiféle kitüntetése. Mert vagy maga a dekorált érdemes férfiú kicsinyli azt (hiszen az rendesen egy fokkal kisebb mint az érdekelt «kitünőség» óhajtott) vagy pedig a közönség tartja csekélynek. Sőt az is megeshetik, hogy a publikum a kitüntetést nagyobbban tartja, mint amekkorára az illető nevezetesség az érdemeivel rászolgált. Hát, mondjátok, nem jobb, ha az embernek (s itt a mellére mutatott, amelyen még sohasse fityegett rendjel) egészen tiszta a lelkiismerete?

Lord Byron

(1788—1824)

azzal is bizonyította a költői nagyságát, hogy a mások tehetségét szívesen ismerte el. Ezt nemcsak Shelley-vel és Moore-ral való benső barátsága manifestálta kifelé, de a becsülés is, amellyel a német költészet iránt viseltetett. Nemcsak Goethe-t tisztelte nagy poétának, akihez valóságos rajongással tekintett föl, de a nálánál is fiatalabb Franz Grillparzer (1791—1872) tehetségét is hamar fölismerte. Hamarabb mint sok német kritikus, akik eleinte habozva és kételkedve állottak az új talentum előtt, — talán azért, mert osztrák volt, Byron ezeket a szavakat írta be a naplójába:

— Grillparzer! Nehéz ezt a nevet kimondani! De meg kell tanulnunk!

Alexandre Dumas

(1802—1870)

mint a pazar természetek általában, semmit se tudott senkitől megtagadni. Mindent megígért, amit csak kértek tőle, s az ígéreteit, ha módjában volt, be is váltotta. A fia, ifj. Alexandre Dumas (1824—1895) igen találatlanul jegyezte meg róla:

— Apa még azokat az ígéreteit is megtartja, amelyeket nem tett, hát még azokat, amelyeket megtett!

Persze mindent azért nem teljesíthetett amit megígért, mert a gondatlanságában és könnyelműségében sokszor lehetetlen dolgokat is ígért. Ha például valamelyik darabjához egy ismerőse (vagy egy ismerősének az ismerőse) páholyt kért tőle, azonnal szolgált egy névjegyvel, amely egyúttal utalvány is volt a kérelem tárgyára. Szórakozottságában aztán föl se tűnt neki — de annál jobban a színház igazgatójának és pénztárosának —, hogy ugyanarra az előadásra annyi páholyt utalványozott a tisztelőinek, hogy ha a Théâtre Français a nagy író minden névjegyét páholyjeggyel cserélte volna ki, ugyancsak kevés hely maradt volna a fizető közönség részére.

Megunta ezt a színház akkori igazgatója, s egy napon így szólt a drámaíróhoz:

— Mit gondol, kedves Dumas, hány páholyt kért ön tegnap barátai számára a darabja előadásához?

— Remélem, nem többet kettőnél, — felelte teljes lelkényugalommal Dumas.

Az igazgató jóízűn nevetett s fölkiáltott:

— Az én! Tizenötöt!

— Borzasztó! És ön? — kérdezte az író érdeklődéssel.

— Az első két jelentkező kérésének eleget tettem, a többi tizenháromat egyszerűen elküldtem. Nagyon kérem, ezután ne legyen olyan bőkezű. Mert látssa, az ily visszautasítások kellemetlenek nekem is, Önnek is, és valószínűleg azoknak is, akik nem kapják meg a tiszteletjegyet.

A jeles író belátta ezt és készséggel megígérte, hogy ezután fukarabb lesz a névjegyével. S csakugyan, legközelebb már csak — tizenhárom utalványt küldött.

Nikolajevics Leo Tolsztoj

(1828—1910)

A nagy író Moszkva egyik uccáján tanúja volt, amint egy rendőr egy részeg embert gyöngédtelenül,

durván tuszkolva kísért az órszoba felé.

Mint *Luzern* című elbeszélésének a hőse ő is szeretett — persze meleg szociális érzésből és apostoli hivatottságból — beleavatkozni az embertársai dolgába, nem nézhette hát szótlanul e jelenetet.

Megszóltotta a rendőrt s megkérdezte tőle:

— Tudsz olvasni?

— Tudok, — felelte az.

— És olvastad az evangéliomot?

— Igenis, uram, olvastam.

— Ugy hát tudnod kell, — figyelmeztette őt az új evangélista — hogy a felebarátainkkal nem szabad durván bánnunk.

A rendőr elgondolkozott egy percig, s azután így szólt:

— Tudsz olvasni?

— Tudok, — felelte mosolyogva gróf Tolsztoj.

— És olvastad az utasításokat, amelyeket a rendőrség számára adtak ki.

— Nem, — felelte a nagy regényíró.

— No hát, — kiáltotta diadalmasan a rendőrség, — olvasd el őket, és aztán beszélj!

— Igazad van, — ismerte be Tolsztoj. — De még valamit kérdezek tőled. Megbüntetnének téged, ha szoliden hánnál ezzel a szerencsétlen flótással?

— Nem, uram.

— Ugy hát bánj vele emberségesen.

Ez hatott. A rendőr udvariasan köszönt az írónak s utána szelidebb lett a részeg pasashoz.

De hát Tolsztoj nem állhatott oda minden brutális rendőr mellé és nem védhetett meg tőlük minden részeg embert.

Eugène Sue

(1804—1857)

a *Párisi Tűk* s a *Bolygó Zsidó* híres szerzője eszmés kis vagyont örökölt s az érdekesítő regényeivel is sok pénzt szerzett. Alapjában takarékos volt, de néha meg (kiűtött belőle a legtöbb íróban lappangó bohém-természet) pazarul és könnyelműen költött. Oly kétlakiság, amely genialis embereknek olykor előfordul.

A kastélyában (mert kollégáinak az őszinte irigységére ez is volt neki!) ebédre hívta az összes bérletit, s a jámbor parasztnak csupa komplikált és egzotikus ételeket tálatott, amelyekről azok, szegények, sehogyse tudták bizonyossággal, vajon műtárgyak vagy közönséges iparcikkek fekszenek-e a tányérjukon? Mindennek tartották azokat, csak ennivaló dolgoknak nem. S ha olyasvalamit hoztak is eléjük, amit elfogyaszthatónak tartottak, akkor se tudták, hogy hol végződik az étel és hol kezdődik a tányér, s vajon milyen szerszámmal kell kezelni őket. Így bizony a legtöbbben a meghívottak közül édeskeveset, mások meg éppenséggel semmit se ettek. De bőségesen kárpótolta az éhesenmaradtakat az ebéd végén föltalált desszert, egy igazán finom, Sue-féle regényfejezetbe illő csemege...

Utolsó fogásként a jeles regényíró egy tál lajost aranyat tétetett az asztalra, s abból kanállal »merített« mindegyik vendégének, amennyi beléért. Persze nem a vendégbe, hanem a kanálba. Hogy levesmerítő vagy kávékanál volt-e ez a merítőeszköz, azt különbözőképpen adja elő a krónika...

A nevezetes ebédnek persze híre ment, sokat beszéltek róla, a párisi újságok is foglalkoztak vele, s akadt nem egy uriember, aki bosszankodva mondta:

— És az ilyen ebédre nem hívják meg az embert!

A parasztnak ellenben otthon, mikor a falujuk társaságának beszámoltak az uri lakomáról, amelyet végigkoplaltak, a végső ítéletüket ezekben a szavakba foglalták:

— Csupa olyan furesaságot tettek az asztalra, amit nem lehetett megenni. Lehetőbb még az utolsó étel volt...

A Sue barátai pedig, amikor legközelebb nála ebédeltek, ugyancsak kíváncsiak voltak a diner végére, s mikor látták, hogy az aranyfogás nem jön, azt hangosan megreklamálták. De hasztalan! Sue azt felelte:

— Ugyanazt a viccet nem csinálom kétszer!

Dóczy Lajos

(1845—1919)

a »Csóka«-nak jeles szerzője s Goethe Faustjának kitűnő fordítója, igen szellemes férfiú volt, aki az *esprit-jével* sohasse fukarkodott, s azt nemcsak az írásaiban, de társalgás közben is szívesen ragyogtatta. Erődy Zsigmond, a jeles publicista, amikor azt kérdezték tőle, hogy jól mulatott-e egy estélyen, ahol előtte való este volt, azt felelte:

— Kitűnően. Lehet unatkozni ott, ahol Dóczy Lajos is jelen van?

Bemutattak egyszer a jeles vigjátékírónak egy tizenkét éves kedves kis lánykát, a szülők büszkeségét, s megkérdezték tőle, hogy milyennek találja.

Miután egy darabig beszélgetett vele, így szólt:

— Igen »herceg« jószág. Már most olyan naiv, amilyennek csak öt év múlva kellene lennie.

Ugyanő mondta egy már idősecske hölgynek, aki azt állította, hogy évről-évre fiatalabbnak érzi magát:

— Ugy van, kedves nagyságos asszonyom, és én azt hiszem, hogy már ma olyan fiatal, amilyennek csak tíz év múlva kellene látszania.

Deák Ferencnek a látogatása célját. A megáldott öreg ur kissé savanyu arcot mutatott, mert hiszen arról esett szó, hogy ő üzleti célra való felhasználás végett egy teljesen idegen embert beajánljon a pénzügyminiszternek, de a bölcs Deák Ferenc hamar feltalálta magát, nem utasította el kérelmével azt a zamatos öreg urat, aki Jehova áldását kérte ősz fejére, hanem egy látogatójegyre ráírta a neve alá a következő szavakat: »felkéri a pénzügyminiszter ur ő excellenciáját, hogy jelen jegy átváltóját, Kotányi urat fogadni szíveskedjék.« Kotányi mély hajlongással és hálás köszönetnyilvánítással átvette Deák Ferenc kezéből nyílt borítékban az »ajánlatot«, melynek elolvastása után most már ő csinált savanyu arcot, mert az minden volt inkább, mint az ő becses személyének »beajánlása.«

Magyar ebéd a főhercegnél

Hogy Deák Ferenc Pestre költözésekor birtokának tulajdonjogát szerény évi apanage ellenében egyik kedves rokonára ruházta át, hogy soha semmiféle kitüntetés, rendjelet, vagy a figyelem más módon való megnyilvánulását el nem fogadott, hogy 1876. június 8-án, amidőn Ferenc József király megkoronáztatását ünnepelte Magyarország, ő a városligethe húzódtott vissza s ott a köröndnek egyik szokott helyén ülve szívtá kedves kabanosz szivarját, távol minden ünnepléstől, ezek mind közismert tények, melyekre kitérni nem akarok. Egy kis dolgot akarok azonban elmondani, melyről annak idején Pesten sokat beszéltek és mely nagyon jellemző mindazokra nézve, kik abban szerepeltek. Deák Ferenc meghívást kapott ebédre József főherceghez. Klótild főhercegnő a meghívóban kiemelte, hogy nem valami hivatalos gála-ebédről van szó, hanem egy igazi magyar zamatos kedélyes együttebédelésről, melyben mint főtelemek föltöltött káposzta és friss kolbász tormával fog szerepelni és amelyhez Ferkó bácsin kívül senki más meghívást nem kap. Ily szeretetreméltó meghívás elől Ferkó bácsi már kinem térhetett, elfogadta a meghívást és — mégis csak főhercegi ebédéről lévén szó — előírásosan kiöltözve, természetesen nem frakkban, déli harangszóra megjelent a főhercegi palotában ebédre. Kitűnő magyarosan elkészített ebéd volt, csirke paprikás, föltöltött káposzta, turós csusza, hozzá jó zamatos magyarádi bor. Ebéd után a fekete kávéhoz Deák Ferenc megkapta az ő kabanoszát és aztán fogta a főhercegi flukat, egyiket is, másikat is az ölébe ültette és velük édesen, kedvesen elbeszélgetett. A főhercegi pár boldogsággal eltelve nézte a bájos jelenetet és nagy büszkeséggel tett arról jelentést ismerőseinek. Az újságok tudtommal erről az ebédéről nem emlékeztek meg.

Az uralkodók nem hálások

Mikor Deák Ferencet 1876. évi január 28-án hosszú kínos betegség után az isteni gondviselés az élok sorából elszóltotta, az egész Magyarország gyászát öltött. Az újságok egy héten át mással nem foglalkoztak, mint a nagy veszteséggel, melyet a magyar nemzet legnagyobb fiának elhalálása által szenvedett, kerestek a világtörténetben nagy történelmi személyeket, kik mellé Deák Ferenc alakja állítható volna, legtöbben Washingtonhoz hasonlították, voltak, kik a nagy angol államférfiak: Palmerston, Robert Peel. Pett mellé állították Deák Ferencet, azonban mindezek az összehasonlítások történelmi távlatból tekintve nem voltak megfelelők. Deák Ferenc az ő nagy bölcsességével, önzetlenségével, törhetlen hazaszeretetével csak Deák Ferenc, egy kialakult önálló egyéniség, mely minden összehasonlítást kizár. Deák Ferenc politikai hitvallása a következő volt: Három bírót ismerek, kik hivatalosan ténykedésem felett ítéletet mondani, az egyik az Isten, a második a lelkiismeretem, a harmadik a közvélemény. Ha az Isten és lelkiismeretem sugallatának megfelelőek, a közvélemény ítéletével nem törődöm.

Magyarország királynője koszorút tett Deák Ferenc ravatalára, azonban Ferenc József király, aki annyit köszönhetett az elhunyt nagy államférfiúnak és aki a pár héttel előbb elhunyt bécsi hercegérsek Ranschschér borbok temetésén személyesen megjelent, nem érezte magát indítatva Deák temetésén személyesen megjelenni. József főherceget bizta meg a helyettesítésével. — A temetés 1876. február 3-án ment végbe az akadémia palotájából, ahol a holttest fel volt ravatalozva. A menet élén láttam József főherceg dalilás alakját, az összes minisztereket és a politikai élet minden kiválóságát. A gyász fenséges módon nyilvánult meg nemcsak Pest város, de az egész ország részéről, méltóan a nagy halotthoz.

Paplánvatta

gyapothulladékból, 50 kilogrammos bálákban
sötétszínű 8 dinár kilogrammja
fehér 13 „ „

Szétküldés utánvétel csak eredeti bálákban

A. Pomano Zagreb, Baškovićeva 15

Mindenemű gyapufonal raktáron

Mese a világszép leányról

Irta: Somfai János

A nagyobbára asszonyokból álló társaságban Fóthy Giza házasságáról beszélgettek nagy eleveleggel. Miután az ilyen beszélgetésnek ugyszólván rendes kelléke az emberszólás, vagy legalább is a csipős kritika, természetes, hogy csakugy röpködtek a csipkelődő megjegyzéseket.

Tegadhatatlan, hogy a kis Giza — így hitták asszonytársaságban, — házasságával igen jó alkalmat adott az ugynevezett társaságbeli megszólásra és kritikára.

Ez a szép, gazdag és előkelő leány, aki a rózsaszínű, ábrándos esztendejében járt, nagy csatározás után férjhez ment egy egyszerű fiatal mérnökhez.

A fiatallembert a társaságban szürke és jelentéktelen embernek tartották, mivelhogy szerény tartózkodó volt s ideális gondolkodásával is sikerült magát lehetetlenné tenni. Némely egyenes és nyílt kijelentésével, amelyet az emberszeretetről, az önzetlenségről tisztességről és egyéb hasonló homályos fogalmakról tett, még ellenségeket is szerzett magának. Bizalmas barátai a háta mögött »holdlovag«-nak nevezték.

És ehhez az emberhez, aki nem mesélt magáról szerelmi kalandokat, aki nem mondott senkiről a háta mögött rosszat és gyűlölte az igazságtalanságot, ehhez ment férjhez Fóthy Giza.

Képzelték, hogy milyen kívánatos az ilyen esemény a társaságban a megszólásra és vitatkozásra

— En igazán nem értem Gizát — jegyezte meg az egyik csillogó szemű, ragyogó asszony a társaságból. — Olyan okos, éleslátású leány, aki úgy boncolt acélos-hideg gondolkodásával mindent, hogy az ember azt hitte, legalább is királynénak készül, egyszerre letöri a legszebb szülői és főleg társaságbeli reményeket és férjhez megy Kovács Péterhez. Hogy lehet egyáltalán előkelő gazdag és szép urileánynak egy Kovács Péter nevű egyénhez férjhez menni?

— És hány kérést kikoszorozott — mondja másvalaki a társaságból. — És milyen kérést! Hisz tudjátok. Ott van Kesellőkőy a beszédkéző nábob. Tízezer hold ura, daliás férfi, az ország egyik első sportembere. Azután az Országos Bank vezérigazgatója. A lángeszu finansziér. Még fiatal ember is, jóképű. Akár melyik anya elájulna a miénk közül örömben, ha anyósa lehetne: és neki nem kellett. Ott van a nagy tudós Berzéczy Gyula, aki csak harmincöt éves és máris egyetem tanár meg akadémikus. No meg a híres katoná. Eteley őrnagy, akinek katonai tudományáról meséket mondanak s akinek tüneményes előmenetelre van kilátása. És, és ezeket — folytatta szinte idegesen és megbotránykozva a beszélő, — mind visszautasította Giza. Férjhez ment Kovács Péterhez.

— Ezt igazán nem lehet megérteni — erősítették a társaságból egyszerre többen is.

— De ha Kovácsot szereti — hallatszik egy félénk hang. A szöke Bendeyné hangja volt és ő kísérte meg az itélkezés árját megszakítani. Szelíd bájos leányarcát hirtelen pirosság futotta el s közbeszólása után mindjárt lesitotta a szemét, mintha megbánta volna, hogy megszólalt.

Röpködtek is feléje mindjárt a hideg csipős és gunyos szavak:

— Szereti, szereti. De hisz a többiek is szeretnének. Mindegyik arravaló férfi, tömegével olyan előnyöknek, amikkel Kovács nem bír.

Az ilyen dolgokban, az asszonyoknál szokásos indulatossággal folyó eszmecsereben, valaki hirtelen oda fordult a távolabbülő Mosonyi Bélához az asszonyok kedvelt írójához, aki csöndesen hallgatta az emberszólást s csak néha mosolyodott el finoman, gunyosan. Egy ilyen mosolyát fogta el a közelében ülő egyik asszony: Erdeyné. Nyomban rá is rontott kérdésével:

— Hát maga Mosonyi, nem szól semmit a dologhoz? Pedig maga mondhatja valami titkot vagy varázslatot erről a házasságról. Maga Kovácsnak bizalmas barátja, meg aztán magát tüntette ki Giza is leginkább barátságával és bizalmával.

Az író könnyedén vállalt vont. — Mit mondjak. Sem titokról, sem varázslatról nem tudok. Egyebet pedig már annyit beszéltek róla hogy nekem nem is lehet már mondanivalóm.

A csufondároskodás azonban annyira kilátszott Mosonyi szavaiból, hogy még jobban ingerelte az asszonyokat s nem hagyták békén. Nyilatkozásra tüntették.

— Szóljon! Beszéljen. Maga ért az ilyen asszonyi rejtelmekhez — hangzott körülötte mindenfelől.

— Jó — mondta végre az író. — Ha közbeszólás nélkül meghallgatnak, mondok valamit.

— Halljuk! Halljuk!
— Egy mesét fogok elmondani.
— Mesét? De hát mi köze ehhez a mesének?
— Ha nem kívánják hallani, hát nem szólok.
— De csak mondja, mondja!
Az író elkezdett beszélni.

— Volt egyszer egy világszép leány. Olyan volt mintha lilomot rózsába oltanának. Szende és pompázó, csupa szüzi ártatlanság, kívánatos csábító asszonyisággal keverve. Szemeiből a felhők közt szálló ábrándok és a földönkívülység piros tüze csillogott ki.

Vak hit és számító hideg okosság, szent ájtatosság és daos büszkesség. Szóval igazi nő. Híre messze, messze szállt s aki közelébe került meghódolt neki. Felajánlotta magát rabszolgájának.

Sorrajöttek a kérők, akik minden erejükkel és képességükkel versenyeztek érte, hogy feleségül nyerhessék.

Az első kérő egy ifjú herceg volt. Ragyogó fejedelmi pompában jött el hozzá. Fényes udvarával körülvette a lányt. Hódoltatott neki kíséretével s hódolt neki maga is. Királynőjének nevezte.

Szemképrázátó, ragyogó estélyeket rendezett a tiszteletére, amelyeken mindenki csak a leányt bálványozta, ahol mindenki csak neki tömjénezett és csak ő rajongta körül.

Az ifjú herceg hízog hangozta festette a leánynak a jövőndöt:

— Látod? Ez a sok fényes ur, a díszes katonasereg egész életeden neked fog hódolni. Az országban, mely rám száll, neked zeng minden ének, érted imádkozik mindenki. Egyetlen könnyed gyászba borít mindenkit, egy mosolyod örömré váltja a sirást. Minden gondolatod valóság lesz. Ohajod parancs, melyet mindenki lázas sietséggel fog teljesíteni. Lábad előtt lesz mindenki s te uralkodni fogsz olyan hatalommal, mint egy fáraó. Fény, tündöklés lesz egész életed.

A leány pedig csak hallgatta csendesen a beszédet, amelybe beleszédülhetett volna a római cirkuszok martír szentje is. Tekintete az előtte káprázó tündöklésen pihent, de mégis mintha a messze távolban kalandozna.

Azután szelíden ngatva fejét, mindent elintéző határozottsággal mondta:

— Nem. Nem kell.

*

— Jött azután egy nábob.

Mesébe illő vagyona volt. Félországra terjedő birtokán neki zsendült tavasszal az élet. Neki hajtott fejet a kalásztenger az érlelő nyár naptüzeiben, neki vetettek, neki arattak, neki szüreteltek. Száz gyárban és kohóban neki dolgoztak, a bányákban neki ásták az ércet s ő egy csomagot kirakhatott volna arannyal.

Mint férfi sem volt megvetendő. Kemény, munkában megedzett alakja után szívesen néztek asszonyok és leányok. Karja acél volt, feje tiszta s esze éles mint a penge. Diszére vált magának, országának és az emberiségnek.

A nábob karonfogta a világszép leányt s megmutatta rengeteg vagyonát: Föltárta előtte palotáit, ahol a fényűzés tobzódott, előre horda kincseket érő műtárgyait, selyemtömegeit, bársanyát, bitorát. Megmutatta mértföldekre menő birtokát, amelyet a leggyorsabb madár sem tudott egy nap alatt beszállni. Megmutatta városokat alkotó kohóit, gyárait, országokat ellátó bányáit. Megmutatta szédítő vagyont érő kincstárát, ahol az ezüst és aranyrudak, gyémántok és karbunkulusok nagy tömegben halmozódtak.

— Ez mind, mind a tied — suttogta a leánynak. Palotáim ezer terme a te lakosztályod. Birtokom csak neked fog teremni, gyárainban csak neked fognak dolgozni, bányáimban csak neked ásnak. Aranyaim, gyémántjaim, minden drágakövem csak téged fog díszíteni. Légy az enyém!

A világszép leány pedig megnézte a palotákat, elbámult a földek, a gyárak tömegén, gyönyörködött a kincsek garmadájában. Azután vállatvonva lassan, de szilárdan válaszolt:

— Nem. Nem kell.

*

Egy tudós követte a nábobot és így szólt a leánynak:

— Ismersz bizonyosan. Hiszen hírem világraszóló ismerik tudásomat, nevemet mindenütt. A palotákban, kunyhókban, a hegyek meredekén s a völgyek lakásaiban. A ragyogó, embretömegetől nyüzsgő városokban és az elhagyott sivatagokon. Híreimet, nevemet zengi emberszó, próza és költemény, papíros, érc és kő. Dicsőítenek királyok, nábobok, koldusok, aggok és gyermekek. Rajong értem asszony és leány.

— Mindezt, a hírt, dicsőséget és habért reád ruházom. Te reád hitem minden sugarát. Kétszeresen megfeszítem tudásomat érted. Hirdetni fogom, hogy alkotásaitam neked köszönhetem, a te mosolyodnak, a te tekintetednek, a te szavadnak s a dicsőség glóriájának minden fénykévéjét reád vetem. Gyere velem és légy az élettársam.

Elmélázva, csöndesen hallgatta a leány a dicsőségnek és hírnévnek himnuszát. Majd lágyan végignézett a férfira s így mondta megingathatatlannal:

— Nem. Nem kell.

*

Utána egy csillogó egyenruhás katona köszöntött be a leányhoz. Világhírű hadvezér, akinek nevét rettegette a fél világ, bámulta mindenki és akinek pályáját csak győzelem kísérte.

A hadvezér, a nagy katona a leány ablaka alatt megtáncoltatta tüzes paripáját, amelyen úgy ült mintha ráöntötték volna. Aranyos ruháján vakítón szikrázott a napsugár s délceg kemény alakjával, parancsoló acé-

los tekintetével olyan volt mint a hadisten.

Tudod, hogy ki vagyok? — kérdezte a leánytól.
— Látom, hogy katona vagy s hallottam, hogy rettenetesen mindenki aki ellenséged.
— És nem dobban meg szíved a közelemben?
— Nem, — felelte a leány egyszerűen.
— Akkor nem ismeresz igazán. Akarsz megismerni?
— Vágyom mindenkinek a megismerésére.
— Hát jöjj velem. Éppen hadbamegyek. Ott megismerhetsz.

A leány elkísérte a csatatérre a hadvezért. Óriási mezőségeken két hadsereg állott szemben egymással. A napfényben vésztlősen csillogtak a szuronyok, a kardok, az ágyuk, az arcokon a harc pirja viritott s a félelem sápadtsága fehérlett. A lovak toporzékoltak s ezernyi ágyu dübörögve rendezkedett el. Azután megharsantak a kürtök, megperdültek a dobok s egymásra rontott a két sereg.

A föld megrázkódott mikor összecsaptak. A katonák a harc dühében szinte tébolyodottan rohantak a tűzbe, a halálba. A puskák ropogtak, az ágyuk dörögtek, ömlött a vér mindenfelé. Mikor a legeszeveszetben folyt a harc, a hadvezér belevágatott oda, ahol legjobban dult a csata. Hangja keresztülsvit a harc vad zaján, kardja mint a villám sujt jobbra-balra. Alakja még délcegebb, arca lángol és amerre csak lép, üres lesz körülötte a tér. Még rövid negyedóra s azután az ellenség vad futásban nyargal előre szerteszét.

A győzelmes sereg diadalordítással kíséri vissza a táborhelyre a rettenetetlen vezért. A szörnyű tusa nem törte meg, sőt keményebb, daliásabb lett: Arca sugárzik a diadaltól, a győzelem mámorától, szeme csillog a büszkeségtől.

— Ismersz most? — kérdi a leánytól.
— Ismerlek.
— És megdobban a szíved a közelemben?
— Meg. De a rettenettől és a borzalomtól. Nem, seha sem kellenél.

*

— A mámoros farsangi éjszakán, édes muzsikára önfeledten, egymásba olvadva lejtették a párok a táncot.

A ragyogó táncterem levegője égett a szép asszonyok és leányok meztelen vállaitól. Kábító, szerelme-gyullasztó volt minden s a leányok és asszonyok forró lélekzettel sztták be gavallérjaik békjait és udvarlását.

A világszép leány még nem táncolt. Előbb megállt egy eldugott kis fiúlkében. Innen nézte a leányokat, asszonyokat és férfiakat.

Szemét kissé lehunyta, hófehér kebleit édes mámoros érzések remegtették. A vér hevesebben lüktetett ereikben s arcán tüzrózsák gyultak a szerelmes farsangi éjszaka lázától. Hiába nő volt, fiatal volt és szerelme vágyó. Huzta a vágy, hogy belemerüljön a forró áradatba s férfi karjain szálljon, libegjen a tűzben.

Nézte a férfiakat, a táncolókat, a sétálókat és bá-mészködőket.

És a szeme megakadt az egyikén. A hódító szép férfi, a nagy don Juanon, akit már hírből, galáns kalandjairól, szerelmi történetéről ismert. Minden asszony és leány meghódolt neki. Ez volt a híre.

És ahogy így nézte, titkon észrevétlenül, maga is érezte, hogy láttára megremege a szíve és fölpezsdül a vére. Szoborszerű kemény alakja, nemes feje, mély sötét tekintete s dallamos-béhzélgő, de érces hangja szív-vébbemerkolt.

Őt is huzta, vonzotta a nagy Férfi, a nagy nőhódító, a Férfi szépség. Kábultan, homályos szemmel lépett ki az elrejtett fiúlkéből s egyszer csak előtte állott a férfi.

A szeme megcsillant. Tekintetéből még mélyebb lánggal csapott ki a tűz s karjára fűzte a világszép leányt.

És táncolt a világszép leány és a világszép férfi, a leggyönyörűbb emberpár, a leggyönyörűségesebb táncot.

A Don Juan minden hódító művészetét megcsillogtatta. Daliás alakjának acélos mozgását, lágy hajlongását. Hangjának érces csengését, legszebb bókjait és tüzes szerelmeben égő udvarlását.

A világszép leány nem tudta, hogy meddig táncoltak. Szívét átjárta a férfi szívének dobbanása, amint tánc közben magához szorította. Lelkét égették a mély tüzi szemek s testét gyújtogatták a szerelmes szikrák. Félálomban hallgatta a suttogó szavakat, a forró szerelmi vallomást, amellyel örökéggé tüzet és boldogságot ígért az életre. Azt kívánta, hogy bár csak örökké tartana a mámoros tánc, amely azonban mégis csak véget ért.

A Don Juan elengedte a világszép leányt s a leány megint elbujt a mámor elől a kis fiúlkében, hogy ott tovább fűrössze lelkét a holdog érzésben.

Innen nézte a nagy Férfi tovasuhanó alakját s lelke vágyva szállt utána.

Azután kiragadta magát kábulatából. A pihenés vágyával bolyongott a ragyogó táncterem körül elhúzódó néma folyosókon rejtett zugokban. Itt álmodozott tovább a Férfiről, a szerelemről, a boldogságról.

Igy került azután egy másik rejtett fiúlkébe, ahol megállította a Don Juan halkán kacagó szerelmes hangja. A függöny mögül mindent láthatott és hallhatott. És a Don Juant látta odahajolni egy buja szép asszony meztelen vállai fölé. Csókos szavakat sugott a nyakába, a keble hajlásába.

A világszép leány hallotta az asszony hangját.

— No ugye faképnél hagyta magát a világszép leány. Az még sem hódolt be magának s most jön vissza hozzám. Menjen, nekem sem kell.

De azért szerelmes vágyakozással, alázatosan bujt a férfihez a szép asszony.

A Don Juan tüzes szavakat lehelt az asszony fülébe s diadalmas legyintéssel intett:

— Akkor az enyém, amikor akarom és amikor maga akarja. Magáért meghódítom és ez a maga győzelme is lesz, mert én még azután is csak a magáé leszek.

A szép szerelmes asszony izzó tüzzel tapadt a férjéhez:

— Mindeki a magáé lehet, csak én is a magáé vagyok.

A világszép leány megrázkódott. A forró vérhullám megfagyott benne. Arca tüzzéssé fehér lilimokba változott. De a feje nem csuklott le, sudár alakja nem tört meg.

A hódoló élén ott állt a nagy Don Juan is diadalmas tekintetével, hódító mosolyával, győzelemérzetével.

A győztes szerelem biztonságával nyugtatta karját a leánynak s lenézően mosolygott az irigykedő férfiseregbe.

A világszép leány szemébe nézett a férfinak. Csöndesen, fehér nyugalommal ingatta meg a fejét és lassan megfordult egy nagyszakállú öreg professzor felé.

— Jöjjön tanár ur, hadd tanuljak még egy kicsit...

*

A világszép leány elmenekült a hódolók, a kérők elől. A feje hódult volt a zajtól, az ünnepléstől. Magánosság és csend után vágyott.

Ragyogó, pompás selyemöltözetei helyett, amelyekben a tündöklő estélyeken pompázott, egyszerű fehér ruhát vett föl és sétálni ment a vadvirágos mezőre.

Nem volt körülötte senki. Csak fekete tarka, furcsa színű kedves igénytelen virágsereg. Nem vette körül más hang, csak a madarak csicseregése, bogarak zümmögése. Nem látott más pompát csak a virágok díszét. Nem érzett ingerlő buja illatot, csak a virágok fák, a fű üde lehelletét. Nem ragyogott rá más fény, csak a nap aranyugara.

És amint ment lassan elmélázva a virágok közt, találkozik egy ismeretlennel.

Egyszerű nyílt tekintetű férfi. Nincs rajta fényes egyenruha, nem látszik meg róla a vagyon kérkedő hivalkodása. Egyáltalán nem hasonlít senkihez sem azok közül, akik az őt környező díszes társaságban fényes világban körülrajongták.

A leány is, meg a férfi is csodálkozva állottak meg s meglepetéssel nézték egymást.

A férfi tekintete, amely mély borongással vetődött először a leányra, néhány pillanat múlva föderült. Tisztán mint a csillagok tüze szikrázott a leány felé. Nem szólt egy szót sem, csak nézte a leányt.

A leány szólalt meg először:

— Mit csinálsz itt?

A férfi kis elgondolás után csöndesen felelt:

— Asszonyt keresek.

— Itt?

— Igen itt. Mert itt kell lenni az enyémnek. Itt ahol a mezők igaz virágai nyílnak, ahol a napsugár tisztán önti fényét, ahol a mennyég magasságos kéklő boltja borul rája.

— És találtál már?

— Egyet sem. Te vagy az első.

A világszép leány elpirult. Ugy ahogy még sohasem pirult. Azután még mindketten hosszán nézték egymást, majd lassan tovább indultak együtt a mezőn.

Nem szóltak egymáshoz egy szót sem. Csak nézték a virágokat, gyönyörködtek a napsugárban s tele tudóval szívták a tiszta levegő balsamát.

Ütközben egy kis patak megállította őket. Ilyen akadályok vannak mindig. A tarka virágos mezőkön is.

És a virágos pázsitos réten olyanok tűnt föl ez az akadály, mintha nem lehetne leküzdeni. Meg kell állniuk a jövőnek, nem lehet tovább menniük.

Pedig a tulsó parton még puhább és bársonyosabb volt a pázsit, még bájosabbak a tarka virágok.

A leány vágyódva nézett a tulsó partra, azután a férfire pillantott.

Ez lassan kérdezte:

— Át akarsz menni?

— Át.

A férfi ölebe kapta a leányt. Egyszerűen, simán, lágyan, finom mozdulattal. És átvitte a patakon. A lelke megremegett tőle, de nem szólt semmit.

A leány odaát kezét nyugtatta az ismeretlennek:

— Köszönöm — mondta s kezét a férfiban hagyta.

Aztán kézenfogva mentek tovább. Egész nap kiűn maradtak a mezőn s a nap már lefelé hajlott az égbolton. Esteledett.

A nap sárgás tűzében bíboros pir vegyült. Lángja csodálatos színbe borított mindent. Az égbolt sötétebb lett, de kékje mintha még tisztább, még ragyogóbb lenne. A virágok pedig, mint megannyi rubinok, zafirok, opálok, türkizek égtek, tündököltek a bíborfényben. Tiszta szent mámort lehelt a vadvirágos szűz mező minden parányja. Olyan mámort, amelytől nem nehezdedik le a fej, de fölelekedik. Nem homályosul el a lélek, de megtisztul. Nem fásul el a szív, de felüdül.

Észre sem vette a férfi és a leány, hogy egyszerre csak egymáshoz tapadva állanak meg.

A férfi, kinek ajkát utközben egy szó sem hagyta el, most lágyan, de forrón sugta a leány fülébe.

— Szeretlek. Légy az enyém.

A világszép leány pedig visszasugta.

— Szeretlek. Tied vagyok.

Más szó nem esett köztük, de szorosan egymásba

fonódva mentek haza...

Az író itt elhallgatott. Befejezte. Nem szólt többet, csak csöndesen nézte az asszonyokat.

Az asszonyok sem szóltak. Csöndesen, szinte álmódóva néztek maguk elé. Mintha innen is, onnan is egy-egy elfojtott sóhajtás hallatszott volna.

Egy szabó keservei, amelyeket nem zenghet el a kundshaftnak, de amelyek mégis kikiváncsoznak belőle

S ha egy kád, egy más leül és varr és varr.

Morris Rosenfeld.

Az öltések egyhangú zizegése, a gép monoton zakatolása közben gondolatok kavarnak, kergetőznek az agyamban. Meglepnek, elhagynak, megújra körülzsonganak s most kikiváncsoznak belőlem.

Ezt az egyhangú melódiát csak a fájdalmas felszisszenések teszik változatosabbá, ha a tü mélyre szalad idegrendszerünk legérzékenyebb részébe, körmünk alá, vagy ujjunk hegyébe. Intő figyelmeztetésül, hogy ne kalandozzunk el messzire még gondolatban sem a munka asztaltól s ilyenkor visszaváltozom egészen szabóvá, csak szabóvá. A szurások nyomán kísérkent vércseppbe had mártásom tollamat, klegyenesítem a munkától és megaláztatástól görnyedő derekam, hogy emelt fővel mint egyenrangú polgár beszélhessek veled oh ruhaviselő közönség.

Hivatkozom intelligenciádra, humanitásodra, hűségodra és mindenre, ami szent előttem, állj meg egy szóra, szentelj egy kis figyelmet, vagy türelmet, hadd mutassam be neked a mi lelki világunkat. Mert ilyen is van nekünk, elhiszed? Engedd meg, hogy megvilágítsam szenvedésünk reflektorával életünk egy szakát, azután utadra bocsájtak a meg nem értés biztos tudatában.

Tudjátok-e, hogy a szabó a második sors maga? Gondolatok-e reánk, hogy a jó megjelenés szimpátiát vált ki busás üzletek megkötésénél? Ha a hivatalfőnök bizalmát megnyeritek és állást kaptok, ha az imádott «ő» vagy «ők» tetszését megnyeritek és feleséget vagy ideálokat szereztek rajtunk keresztül. Egy szóval ruha tesz az ember. Tudtok-e reánk másként is nézni, mint kritikus szemekkel? Hiszitek-e, hogy nemcsak könyörtelen hitelezőitek vagyunk, hanem megvédünk az idő viszontagságai ellen is. Munkánk mindenüvé elkísér, ahol csak vagy: ha vadászol, ha táncolsz, ha esküszöl, ha temetsz és ha temetnek. Tudjátok-e, hogy mi vagyunk a természet jobbik énjé akik az ő mostohaságait helyesbítjük, elsimítjuk a férdéségeket, pótoljuk a hiányzó mellkasokat, amelyben nem dobog velünk érző szív. Herkulest mi formálunk a vállaidból, mi varázsolunk karcusúgót a poackod helyébe. Tudjátok-e, hogy mi vagyunk a szemérem maga, amely elfűti testeteket, hogy civilizált és egész embernek látszatok kiülről is. (A látszat néha csal.) Tudjátok-e, hogy mi adjuk meg nektek a külső jellegzet, a társadalom melyik osztályához tartoztok. Ez pap, az katona, ez földműves, az lateiner városi ember, bírának talárt varrunk, hogy felnézzenek reá; főuraknak díszruhát, hogy mélyebbre emeljék előttük a kalapot. S mindezt mi a morális bér?

Ha ünnepnapunk van, megfogják a korzón, színházban, moziban, korezmában és nő mellett, tekintet nélkül a nyilvánosságra, egy közösen betanult csatakiáltással: »No, maga jól elfusaralta a ruhámat!« De amíg idáig jutunk, hadd mondjam el szép sorjában a ruha csinálás főbb állomásait, föltéve ha még nem vágta földhöz az újságot, engem meg a falhoz, no csak úgy gondolatban, mert a számla fizetésénél nem vágsz ugyan, de falhoz állítasz oh Ruhaviselő.

Tehát megrendelsz egy ruhát, megígéred, hogy elveszed az ingemet is, hogy más fehérneműt ne mondjak, per utján, ha nem lesz a ruha olyan és olyan. Ha nem lesz benne Rómeó, Adonis vagy hasonló. Szóval árbitér elegantiárum. És mi megígérjük, hogyne tennők, nekünk ez nem hecc, nem szeszély, nálunk ez sajnos kenyér, keserű sótalan kenyér.

Mértéket vétetsz: A melledet felüvöd mint egy fujtató, a hasod behuzod, lenézel a földre ha a nadrágod hosszát mérjük, de a torz mérték ellenére jó ruhát követelsz. Nem elég megküzdünk a mindig változó divattal, te csinálsz egy újabbat, az anyósod és Kati néni által reformálva, mert ők csak értnek hozzá. Nem elég neked, oh Ruhaviselő, az öltözködésben az a hatalmas fölfelé ivelés, amit megfutott a divat napjainkig. De te nem is gondoltál talán erre, hiszen velünk nem érdemes foglalkozni, pedig próbáld csak elképzelni, mikor még az ősszszony volt a szabó hatalmas medvebőr leterítve a földre, azon egy szintén egy hatalmas ősd, (csak nem olyan kritikus) fekiútt és szerető neje, a gondos szabó egy éles kődarabbal szabta az őt mintá után a nagyon jóállású ruhát. Egy kis jóakarattal még az is visehető volt, s egy kis jóindulattal beláthatod, hogy mi ma mégis csak különbet csinálunk, legalább is nem fektetünk le, sőt még fel sem ültetünk. De térjünk vissza a jelenbe.

Eljössz próbálni, a szívünk a torkunkban dobog, hiszen megígértettél, ha nem lesz jó a ruha, még a fehérneműket is stb. Veled jön mindig egy, vagy öt műértő barátod, aki fél árért sokkal szebbet és jobbat kapott, no de Te kegyes vagy hozzám, leeresz-

kedni, szóval kegyet gyakorolsz, egy valóságos filantrop vagy. És mindegyik Kotoknek van megjegyzése a próbánál, mind próbál és a sok bába között bizony könnyen elvész a »felöltés«.

Jön a harmadik fázis: Elkészült a mű. Hazaküldjük és te felhuzod otthon, oh nyájas Ruhaviselő. A nagy eseményre becsődül a háznép, a szomszéd, a mindenes, a fräulein, nem számítva b. néted, anyósod, apósod és a többi családtagot, hiszen ezek hozzád vannak varrva, azaz fűzve. És forgatnak és huzogatnak, tanácsolnak és vélekednek és Te állsz dicsően, magasan, fenn az érdeklődés középpontjában. Pópi van az a gerinces ember, aki ilyenkor azt mondaná: »Ezt én rendeltem, így akartam, én viselem, tehát reám tartozik az elbírálása«. (Mert jó ruhához joga van, ez kétségtelen). Ha ti csináltattok ruhát, én nem fogok beleszólni. De át ez utópia... Most felpaprikázva kávéháza vagy látogatóba mégy, az új huzatban, amely porhüvelyed fed. És mindenkinek osztatlanul van véleménye. Nem is gondolva arra, hogy miközben a műértők jóízűen fogyasztják vajás kiflijüket a habos kávé mellé és csak úgy konfektnek bírálgatnak, milyen nagyon belevágtak szegény mesterember kenyérébe, amelyhez nem mindig jut haboskávé. De erre már elmegy a szabójához. Dühös haraggal ront elő és perel, deklamál, bizonyít, fenyegetődzik. A svédek és Müller (Men System.) meg a többi sportemberek eljöhethetnek tanulni gymnastikát. A szabó ilyenkor pár méter távolságból várja be a szabadgyakorlat végét. Nem is volna tanácsos közeledni, végül is nem minden szabó van baleset ellen biztosítva, meg szóhoz úgy sem jutna. — Felemeli a karját, hogy így rövid az útja, a szabó szerényen megjegyzi, hogy nem így szokott menni. — Miért ráncos hátul a kabát, ha elcsavarja a derekát, miközben a tükköbe néz. (Én veszek hármast tükköt.) Ha ir az asztalnál, miért csuszlik a kabát a nyakába? stb. Miért nem kényelmesebb? Ő úgy érzi: kényszerzubbony van rajta, (talán kellene is.) És miért gyűrődik a szövet? és miért ráncos a mellény a gyomron, ha leül? És dacára ennek miért van hátul bőség és ránc? És ha igen, miért nem? És itt jön egy pillanatnyi csend, amit gyorsan felhasználva filozófiába kezd szegény agyonkínzott párisi, berlini tudással megáldott szabó. És itt aktuális az én tanácsom, hogy minden szabó végezze el a bölcsészeti fakultást, mert ez is kell okvetlen a mesterséghez. Meghallgatásért könyörög, aztán belekezd: Az Uris-ten vagy a természet, (ez attól függ: istenhívő-e az illető, vagy atheista) úgy alkotta meg az embert, hogy ráncok vannak a bőrén, behajlításra számítva. Példa reá a kinyújtott kézfejük, könyökünk stb., amiket ha szabónyciven szólvá, »bevennénk«, nem tudta volna ezt a színjátékot megrendezni, mert elszakad még a saját bőrünk is, ha nincs rajta ránc, sőt a b. gyomra tájkát, ha így ülve át tudnám világítani röntgennel, amint így pihen a fáradalmait, dupla ráncokat, azaz így szabónyciven szólvá: »dupla felhajlást« konstataálnánk. (Apropos: szabó röntgen nélkül a modern világban nem időszerű.) A gyűrődés, Istenem, ő ellene nem száll harcba, ha az idő ráncossá teszi a bőrt. És lám minket szegény szabókat páriává aláznak viselkedésünkkel, produktumot meg különbet kívánnak, mint az Isten, avagy a természetől, már aszerint stb. Hiszen nincs már nekünk önértetünk, se gerincünk. Az egyiket önök oh Ruhaviselő, a másikat a görnyedő éjszakába nyúló munka vette el. Csak a jóérzésnek egy csipetnyi aranyát hagyták meg bennünk, hogy fájjon, viszkessen, mikor ilyen felfogású vevő urakkal állunk szemben, akik azt hiszik, hogy a fazon díjért arra is jogot váltottak, hogy tapossanak rajtunk. Így bujnak elő a gondolatok készen felöltözve jobb belátásra bírni a vevőt.

Bocsássák meg ezt az irodalmi fércmunkát és azt, hogy ilyen bátran meg mertem mondani az igazat kollégáim nevében is. A kivételtől, bocsánatot kérek kollégáim nevében is. Ne töltsék most ki rajtunk a bosszuságot, amit én okoztam, jó volt a bánatomon enyhíteni. Osztott bánat fél bánat, mondta valaki. Hát nem igazságos ezt éppen azokkal megosztani, akik ezt okozták. Meg egy híres mondás azt tartja: Azon igazságokat szívleljük meg legjobban, amelyeket nem szívesen hallunk.

Az öltések egyhangú zizegése, a varrógép monoton zakatolása közben gondolatok kavarnak, kergetőznek az agyamban, meglepnek, elhagynak, megújra körülzsonganak és most kikiváncsoztak belőlem.

Nam,

Legjobb hirdetési orgánium
a „BÁCSMEGYEI NAPLO“

Van-e a transzban látás?

Irta: Winterry Alfréd

I. A telepátia kísérletei

A telepátia kísérleteinek, amelyeknek ha tudományos, humanitárius céljai vannak, ha kriminális jelenségek felderítésére szolgálnak — nincs semmi közösségük a hivatásos hipnotizőrök nyilvános produkcióival, amelyeken gyanus médiumok olcsó és aleredményeket mutatnak.

A telepátikus előadó nézői felajzott várakozásban figyelnek a pódiumon lévő médiumra, aki fal felé fordult arccal pontosan megnevezi a tárgyakat, amelyeket a telepata a kezébe vesz. A hipnotizőr a közönség soraiból kérdéseket intéz médiumához, ezt a kísérletet a bemutató feltételes insonációval vagy feltételes jelekkel úgy irányítja, hogy a kérdésben már a fejelet is megvan.

Hiba lenne az ilyen insonációs művészetet egy sorba helyezni a tudomány és a természet jelesével, mert a természetes, komoly telepáták, vagy transzban-látók többször bizonyosságot tettek tudomásokról és erejükéről. Mint példa szolgáljon egy telepata-médium esete, aki Németországban nemrégiben a vádlottak padján állt.

II. Ki a médium?

1928. évi május hónapban Intersbergben a bíróság előtt állt Günster-Hoffersné ötvenhétéves nő, akit az államügyészség csalás és szélhámosság vádjával illetett, tekintet nélkül arra, hogy akkor már évek óta különös telepata tehetség hírében állott mindenütt. Pilyelemlre méltó az a körülmény is, hogy Günster-Hoffersné akarata ellenére többször nyújtott segédkezet különböző állami intézményeknek, rendőrségeknek felvilágosítással szolgált az egész országban, honnyolult bűnügyekben, amiért a különös tehetségű detektív-nevet kapta.

III. Ki volt jelen a bírói eljárásán és mit mondtak a tanúk?

A tárgyaláson funkcionáló szakbizottságban helyet foglaltak: prof. dr. Nippe (Königsberg), prof. Dessoir (nagy ellensége a telepatiának és okkultizmusnak), prof. dr. List, dr. Thoma, dr. Baernaldt és dr. med. Khöner. A védelmet Winterberg, az ismert berlini ügyvéd vállalta el. A megjelölt tanúk eskü alatt erősítették Güntherné állításait, Gau königsbergi kereskedő eladta, hogy Güntherné segítségével megtalálta fizetésének rendszeres dézsmálóját, akit évek óta nem tudtak felfedni.

Wenfel bírósági tanácsos Griedstadtól, bizonyította, hogy a vádlott pontosan körülírta egy Schmidt nevű lány gyilkosát, akit holtan találtak Waltersdorfban egy birtokon földjén. A titokzatos módon véghezvitt gyilkosságot Kudling gazda fia követte el, aki a bűntényt be is vallotta, Günther-Hoffersné mellett tanuskodott Brozonsky doktor barteni orvos is, aki szerint a vádlott felderítette egy fiú különös eltűnését. A médium Brozonsky vallomása szerint azt állította, hogy a fiút meggyilkolták és a holttest egy kutban fekszik. Egy év után ez is valóban bizonyult. Érdekes gróf Kulenberg vallomása. A gróf egy téli napon meggyilkolva találta Kaloza szolgáját, aki baltával összevagdalt fejjel feküdt. A merénylő elfogatása érdekében elküldött legszorgosabb nyomozás sem járt eredménnyel. Sokak tanácsára — mondta a gróf — Günthernéhez fordultam és ő transzban pontosan leírta a gyilkosság lefolyását, mikor történt, ki a gyilkos, hol lakik, hogy hívják stb. A Güntherné adta nyomokon indulva elfogták Senderbeck munkást, aki bevallotta rémtettét.

A tíz napig tartó per folyamán igazolták a vádlott telepátikus erejét, transzban látását (Helischen), amely a fenomének magasfokú fejlettségét elérte. Maga a bíróság elnöke annyi szembevitt bizonyíték után beismerte, hogy meggyőződött Güntherné különös tehetségéről, kétségen és vitán felülálló személyéről.

Transzkísérletek a bíróságon?

A bíróság kérésére Güntherné a tárgyalóterem nyilvánosan elhelyezett padjairaiban ülő közönség, orvosok, tanúk, bírák előtt transzkísérleteket végzett, amelyeket dr. Thoma, a vád képviselője ellenőrzött. Az asszony feszült csendben egy gyufa piroz fejére koncentrált figyelmétől azonnal transzba merült, kezzei élettelenül hullottak le, feje hátraszögve, szeméi tágra nyitva kifejezéstelenül bámultak. Mély hipnotikus állapotát elismerték a szakértők.

Dr. Thoma erélyes hangon parancsolt rá a médiumra:

— Ön most egy birtokon van, ahol lopás történt! Röviden ismertette ezután a hipnotizőr a bűntény közelebbi körülményeit.

— Én vagyok Diemke a tolvaj, ön pedig a föld-birtokos: Reöbröss. A kísérlet teljes sikerrel járt. A médium idegen nyelven beszélt, olyan nyelven, amelyet nem is ismert és lejárította a bűntényt. A médium, akinek előzőleg fogalma sem volt, nem is lehetett sem a bűnösöt helyéről, sem annak körülményeiről, mi helyt transzba esett, a legpontosabban rekonstruálta a bűnös lefolyását és önmagától mondotta meg annak helyét, megnevezte a várost vagy falut, ahol történt és a legprecízebben megjelölte a pontos időpontot is.

Egyes szakértők szerint Güntherné megfoghatatlan produkciói az autósuggeráció egy sajátos meg-

nyilvánulásból következnek. Ennek a transz csak egyik megnyilvánulási eszköze lehetett. Véleményünk szerint a dolog a következőképpen magyarázható meg hozzávetőleges tudományos alapon:

Güntherné és a kérdező hipnotizőr között a transz tartama alatt úgynevezett belső szellemkapocs állt fenn. Ez a fludium a felfokozott idegrendszerü embe-

rek sajátos készsége, szellemi adottság, amely a hipnózis parancsoló kényszere alatt jut kifejezésre. Így történhetett, hogy az asszony idegen, általa nem-mális állapotban ismeretlen nyelven, tudott egész eladást tartani olyan dolgokról, amelyekről éber állapotban szintén nem volt és nem lehetett tudomása (Folytatása következik.)

Az élet felülről nézve

Irta: Szász Márton

Szegény Péter, városi tisztviselő, az előtte fekvő aktára rávezette a folyószámot, s csak amikor már leírta, akkor döbönt rá, hogy ez a szám sokkal több, mint rendszerbe foglalt vonalak megrögzítése, ez a szám egy olyan teljesítmény határköve, amely előtt tisztellel kell megállni.

Szegény Péter Szentimentális lélek volt, szívét és lelkét nem lepte be az aktákat feldolgozó emberek ugyszólván elkerülhetetlen betegsége: a közöny, ő még itt is, ebben az aktarengetegben érő ember maradt s ezért sok meghatódással a hangjában megszólalt:

— Gyerekek, ez az ötezredik akta, amelyet ebben az esztendőben elintéztek.

Bernáth, a kopasz díjnok, fel sem nézve a munkájából, hivatva érezte magát, hogy Péter ünnepélyes hangulatát elrontsa:

— No, nem nagy dolog.

Szegény Péter megütődve nézett a hang felé, aztán felkelt és néhányszor végigsétált az irodahelyiségben. A végén megállt Bernáth íróasztala előtt.

— Ugy, — mondta neheztelően, — nem nagy dolog? Ötezer ember panaszát meghallgatni. Ötezer ember kérelmét átszűrni a szívemen. Ötezer ember írását elolvasni, lajstromozni, elintézni. Persze, Bernáthnak ez semmi.

Erre már Bernáth is felnézett. Szemüveg nyergelte meg az orrát, de erre a pótszerre csak írás közben volt szüksége, különben rendszeres látott. Most úgy maradt, fejét leszegve és színtelenül kék szemével átnézett a szemüveg felett Péterre.

— Én nem teljesítményedre kicsinyelem le. Nekem csak a szám nem imponál. Ötezer. Az év végéig hétézer is lehet belőle.

Péter ráhajolt az íróasztalra.

— Bernáth, te teherhordó számrának születél, ha nem érzed ennek a rettenetes számrának a súlyát. Ötezer! Ötezer ember, ötezer agy, tízezer kéz. És, istenem, mennyi mondat, hány szó, milyen rengeteg betű. Ötezer előttem ismeretlen polgárnak a baja, kivánsága. Ötezer embernek a lelkét kutatni a betűkkel, hogy megértsém őket, közel férközzek hozzájuk.

Bernáth gunyosan mosolygott.

— A világon egymillió ember él, te pedig oda vagy a meghatottságtól ötezer akta láttán. Panaszuk van? Kérelmük van? Megírnak, vagy megírtnak egy kérvényt, mondhatnám, nagyon nagy dolog. Ők bizonyára nincsenek úgy meghatva tőled, mint te tőlük.

— Bernáth, te köszívű, ötezer ember szívében zsongott fel a panasz, ötezer ember rimádkodik segítségért. Ötezer hánatos, vonagló szív. A szemük talán könnyes is. Gyermekük vannak. Asszonyuk van. Ötezer kenyér után futó párta. Rohannak és roskadoznak a kereszt alatt, amit a gond rakott a vállaikra. Nem érted, Bernáth?

— Bolond vagy te, Péter.

— Bernáth, te lelketlen robotos, hát nem látod őket? Ötezer ember a maga egyéni tragédiájával. Álmodok, vágyak, illúziók. Hit, remény, Bernáth, hát te nem látsz tovább az akták oldalainál? Ebből az ötezer emberből egyszer, előbb, vagy utóbb, de végzetes biztonsággal, ötezer földpup, ötezer sr. lesz a temetőben...

— Mondom, hogy bolond vagy. Beleveszejted magad a szentimentalizmusba, keseregsz holmi alanyi költő módjára olyan dolgokon, amelyek a természet rendjéhez tartoznak. Ha valakinek baja van, persze, hogy megfogalmaz egy kérvényt. Ha valaki beteg, orvosért küld. Ha valaki meghal, persze, hogy eltemetik.

— Ó, Bernáth, hogy te nem látod...

— Mit, az istenért? Hogy megszülettünk és meghalunk? De hiszen millió év óta így megy ez már. Ugyan, ki gondol a halálra? Csudálatos, hogy te, kit az élet iderugdosott ebbe az irodába aktákat rágni, honnan vetted azt a szívet, amely, ha egy gyermek megszületik, már is sírfeliratán keseregsz. Más áldomást iszik, berug, te meghatódol és elmerengsz.

— Bernáth, te józanságszókia, nincsen az úgy rendben, ahogy van.

Bernáth fölényes mosollyal sápertte végig Szegény Pétert.

— Ide figyelj, te eltévedt bárány. Az életet úgy kell venni, amilyen. Sőt. Az életet felülről kell nézni, magasról, mintha egy szinpadra néznél alá. Bármilyen történik is veled az életben, mozdulataid raktárából kihalászol egy fölényes gesztust és el van intézve, el van törölve az egész. Élet ur pofonvágó? Hát, istenem, pofonvágó. Majd elmúlik. Nincs pénz? Majd lesz s ha nem lesz, úgy is jó. Beteg vagy? Meggyó-

gyulsz, esetleg belepusztulsz.

— Micsoda profán életszemlélet!

— Profán? Lehet. De jó! Biztos tafajon áll a lábam. Nem kutatok titkokat, realitásokban élek. Engem nem érhet meglepetés, mert már előre mindenre elkészültem. Aki ezt az elvet vallja és gyakorolja is, az stabil, mint az acélalap, nyugodt, mint a halott, kikököthetetlen, mint a nap pályája. Mondhatnám így is: boldog.

Szegény Péter bámult és akaratlanul bólogatott a fejével. Ez igen. Ez az ember, alaposan fel van vértelve az életnek minden kegyetlenségével szemben. Ilyen kiegyensúlyozódottság! És hozzá szegény ember, apró robotosa egy gépezetnek, szürke, jelentéktelen pont az emberrengetegben, rosszul öltözött, kopott, olcsó szivarokat szívó s bizonyára gondokkal is vert.

— Bernáth te lélektani csoda, te hiszel is abban, amit itt kinyilatkoztatatsz?

— Hiszek.

— Bernáthkám, te boldog vagy?

— Boldog.

— Bernáth, neked nincsenek vágyaid?

A díjnok torz fintort vágott.

— Vágyak? Minek? Hogy ne teljesedjenek? Nem, nekem nincsenek vágyaim.

— Lehet így is élni, Bernáth? Minek vagy te akkor, Bernáth?

Bernáth dühös lett. Rácsapott az asztalra és merően, néhány, — mázsányi súlyos — szóval, leszögezte a maga élettanának az igazságát:

— Én azért vagyok, mert vagyok.

II.

Bernáth, délben hazafelé menve, szigorúan megvizsgálta önmagát. Mélyen magába nézett, úgy ment ott az embererdőben, hogy nem látott mást, csak a maga meztelen lelkét és szívét. Kutatta, kereste Péternek hullajtott szavainak igazságát. Vajjon mindaz igaz-e, amit állított, vagy csupán önámítás? Nézzék csak. A fix pont, ahonnan a gondolatok születtek és elhangzottak: ő, Bernáth András adva van. Bernáth András, városi nyugdíjkezes díjnok, létezik, dolgozik, tehát hasznos polgára a társadalomnak. Gondolkozik, felállít egy filozófiát magának, talán bejőle fakadt, lehet, hogy mástól hallotta, vagy talán olvasta valahol. A kérdés: hisz-e benne? Egy már most is bizonyos: él, szükösen, szerény körülmények között, de él. Az is bizonyos, hogy pénze alig van, sokszor pedig egyáltalában nincsen. Elsején azonban mindig van. Ilyenkor kifizeti az adósságait, a fűszerest, a henteset, a szabót. Jó érzés az: kielégíteni a hitelezőket. Felemelő, büszke érzés. Nem érdem, ez a rend, de ő becsületes ember. És becsületes embernek lenni, már maga is kiegyensúlyozódottság. Mondhatni sziklaszilárd alap, testi és lelki alap, sőt több, jog a létehez. Jog ahhoz is, hogy felemelt fejjel járjon az utcán és mindenkinek tisztán tud a szemébe nézni. Ez a tudat talán még ahhoz is hozzájárult, hogy ilyen igazán egészséges. Jó gyomru, jó alvó. Idáig tehát eljutottunk. Most vizsgáljuk csak meg azt, a különös szót: vágy. Bernáth Andrából a becsületes, egészséges férfiból, irnokot faragott a sors. Ez az értékes, egyenes, szorgalmas ember nem érdemelt volna-e jobb elbánást, magasebb stációt, dusabb zsebet a vélelöntől? Mondjuk meg őszintén: nem. Miért? Hiszen adva van a válasz: a tény. Ez a tény azt bizonyítja, hogy Bernáth Andrából városi díjnok lett, tehát nem lehetett több, különben nem az lenne, aki a valóságban. Egyébként a világ kifürkészhetetlen rendje szerint szükséges az is, hogy városi díjnokok legyenek. Mindenki nem lehet városi díjnok, éppen úgy, ahogy például polgármester sem lehet mindenki. Ezt így nevezik idegen szóval: predestináció. Végzettség. Egy magasabb hatalom kijelöli az ember helyét a társadalomban. Aki díjnoknak született, abból díjnok lesz. Ez tehát megadja a magyarázatát annak, miért ültette őt a sors a díjnoki asztal mögé. Így. Menjünk tovább. Boldogság? Nem csak üres szólam ez a szó? Boldogság. Ki boldog? A polgármester boldog? A bankár boldog? A gyártulajdonos boldog? Ez a különös szó magába olvasztott ezeres egy olyan követelményt az élettel, a sorssal, a körülményekkel szemben, amelyek egyszerre sohasem lehetnek jelen. Mert, nézzük csak: a milliomos lát és hall, vajjon érzi-e, hogy ez is boldogság? Észre sem veszi, természetesen tartaná, ha gondolkozna rajta. Pedig ezekkel a testi tulajdonságokkal két másik embert lehetne boldogabb tenni: egy süket embert és egy vak embert. Ki a boldog tehát? Kétségen kívül csak az, aki megelégedett. Helyesebben: aki elégedett tud len-

ni. Nos, Bernáth András igenis boldog. Bernáth Andrásnak van egy titka: ő mindig elégedett akar lenni. Ezért van az, hogyha pofont, vagy simitást juttat neki az élet, úgy veszi, ahogy éppen van. Régen, amikor fekete hajába még nem szövődött bele ennyi ezüstsál, ő sem volt ilyen. Lázadozott, elégedetlenkedett, mást akart. Teljesült? Nem. Jó volt úgy? Nem. Most: ő mindig ugyanúgy akarja, ahogyan abban a pillanatban az élet is akarja.

Bernáth könnyűnek és vidámnak érezte a szívét. Felkapta a fejét. Körülnézett. Az ucca rohant, élt. A magasból bágyadt tél napfény simogatta végig a várost. Villamos csilingelt, autók száguldottak. Üzletredőnyök csikorogtak bele a lármába, ahogy lehúzták őket. A hirdetőoszlop mellett fiatal leány várt valakit, türelmetlenül. A végtelen levegőébe egy repülőgép hasított bele. Katonaruhás, rokkant koldus állt mereven az uccasarkon.

— Predesztináció, — állapította meg Bernáth még egyszer a maga igazát.

III.

Bernáth hazudott. Hazudott, különben nem állt volna meg a ruházlet kirakata előtt. Igaz, hogy csak néhány pillanatra akadt meg, talán csak megszokásból, mert tegnap is, sőt, valljuk be, hosszú hónapok óta mindennap megállt a kirakat előtt, rövidebb-hosszabb időre.

A kirakathoz egy prémgalléros kabát szegezett Bernát szívével. Szép, fekete kabát, komoly, Bernáthhoz illő. A kabát mellén egy szám ordította az árat. Sok, nagy, rettenetes összeg. Bernáth kabátja kopott, a könyökön díszkrét foltokkal. A gallérját is felszántotta az idő, no meg a moly is.

— Ha én egyszer ezt a kabátot... — fakadozott a gondolat Bernáth agyában, de ugyanabban a szemvillanásban durván, kegyetlenül el is fojtotta az éppen megszületni készülő gondolatcsecsemőt. Mint a gyilkos, aki szívtelenül megfojtja az áldozatát. Vagy mint az olyan ember, aki nem akarja, hogy neki vágya legyenek.

Nem. Bernáth kiegyensúlyozott ember, neki minden úgy jó, ahogy van. Még ez a kabát, ami rajta van, ez is jó. És különben is butaság az egész, először, mert nincs pénze, hogy megvehesse a kabátot, másodsor, mert az idejél töl olyan enyhe, hogy szinte lehetetlen, egyáltalában nincs hideg.

IV.

Szegény Péter napokig foglalkozott Bernáth filozófiájával. Ott zsongtak benne a szavak, mint a méhkas megriadt lakói, nem hagyták békén s bárhogyan is nem akarta eleinte, a végén mégis kénytelen volt összehasonlítani a maga életfelfogásával. Be kellett ismernie, hogy Bernáth filozófiája azért áll föllette az övének, mert reális. Megnyugtatóbb. Úgy találta, hogy az, aki ezt a tételt hiszi és vallja is, az csillapítószert hordoz magában az élet minden fájdalmas meglepetésével szemben.

— Bernáth, — mondta elébe állva a dijnoknak, — én kezdek megváltozni.

Bernáth nagy szemeket meresztett.

— Nem értelek.

— De értelek téged. Neked van igazad.

— Beszélj világosabban. Miről beszélsz?

— Az életfelfogásodról beszélek. Mennyivel könnyebb lehet az élet a te szeméddel nézve.

— Csináld utánam.

— Megpróbálok. Ma, azt hiszem megtettem az első lépést az általam megvilágított uton.

— Halljuk — biztatta Bernáth érdeklődve.

— Tíz aktát úgy intéztem el, mintha idegenekről volna szó.

— Hát nem azok?

— Nem. A sarkon egy féllábu koldus áll. Úgy sajnáltam ezt az embert, ahogyan magamat tudom sajnálni. Eddig mindennap beszovalgáltattam neki a magam szerény adóját. Már messziről mosolygott, csendesen, alázatosan, tudta, hogy biztosan számíthat reám. Létfenntartásához én lehettem az egyik pillér. Tegnap elhatároztam, hogy nem adok többet. Hiszen nekem sincs, vagy alig-alig van. És ő felettem áll. Ő nyomorok, ő odaállhat az uccasarkra, nekem nem lehetne ezt megtennem, nekem senki sem hinné el, hogy szükségem szenvedek. Úgy gondoltam, adjon az, akinek több van, mint nekem.

— Tehát nem adtál neki semmit.

— Tehát adtam, — mondta Péter nagyon halkán és elfordította fejét. Valami beleült a szemébe, szegény, vagy könny, vagy talán mindkettő.

— Adtál? — csodálkozott Bernáth.

— Igen. Úgy mentem el mellette, hogy nem adok. A járda szélén mentem, magam elé néztem, mintha nagyon el lennék mélyedve. Mentem, mentem, egyszer csak megállított a nézése. Úgy éreztem, hogy egy bánatos, végtelenül szomorú tekintet belekapaszkodik a lábamba és nem enged tovább. Te, az a furcsa az egészben, hogy akkor már messze, legalább hárs lépcsőnyire voltam tőle. És hogy egyáltalában rám sem nézett. Nem is láthatott, sok ember loholt közöttünk.

— Igen, — vallotta be Péter szégyenlősen. — Visszamentem és úgy vezekeltem, hogy kétszeres pénzt juttattam neki. Bolond az én szívem, Bernáth. Ma...

— Nos, mi történt ma?

— Ma úgy csaptam be őt, de legfőképpen önma-

gamat, hogy elkerültem azt az uccát. Olyan nehéz ez az új út, Bernáth. Tíz évig jártam mindig azt az utat, s most, egyszerre, hűtellen lettem hozzá. Mintha idegen városban járnék. Ott minden kö ismerősöm volt már. Itt, csupa idegen arc.

— Még mindig szentimentalitások. Mégis, ellismerem, kezdek megváltozni. Ezek a lépések nem jelentenek ugyan sokat, inkább apró, kis önzések csupán, de azt mutatják, hogy van erő benned.

— Más is történt, — gyónt tovább Péter.

— Micsoda?

— Minden elsején színházba mentünk a feleségemmel. Úgy örültünk ennek az estének, mintha egy gyermek örülne valami szépnek. Idegen, festett életet látni. Szép volt. Jó volt. Sokba került mégis. A szánkából, a testünkről vontuk el. Tegnap kijelentettem, hogy többet nem megyünk színházba. Úgy mondtam, hogy nem vágyok színházba menni. A feleségem nem szólt semmit, csak rám nézett. Az éjjel mintha sirt volna. De lehet, hogy csak álmodtam. Ma délután, étkezés közben, szépen, okosan kifejtettem neki az új életnézetet. Végighallgatott, láttam, hogy szörnyülködik. A végén azt mondta, hogy pogány vagyok. Bernáth egy picikét elmosolyodott.

— Senki sem próféta a maga hazájában.

— Úgy van — folytatta Péter. — Délután, hogy eljöttem, nem csókolt vissza. Máskor nagyon fájt volna ez, most vállat vontam. Láthatod, mindent úgy veszek, ahogy jön.

Péter befejezte a vallomását, visszament aktái közé, hogy szenttelenül, pusztá kötelességtudásból, megint elpusztítson egy csomót belőlük.

— Péter — riasztott rá Bernáth, aki átjött az asztalához, — én úgy vélem, hogy te hamis nyomon jársz. Te összezavartad a fogalmakat. Az én életfilozófiámhoz nem tartoznak olyan dolgok, mint rossz-szívűség, kegyetlenkedés, másnak fájdalmat okozás. Az önzés helyén való dolog, de csak bizonyos fokig. Ha a más szívébe, sőt a magad szívébe is vág, az oktalanság.

— Hogyan? — hült el Péter, — hát nem te mondtad, hogy vágyak, kívánságok nélkül kell élni, mindent úgy venni, ahogyan jön, megelégedni azzal, ami van és ahogy van? Hát nem te mondtad, hogy buta érzékenység a másik emberrel törődni?

— De igen. Csakhogy te a teóriát hamisan, pardon, tévesen akarod gyakorlativá tenni. Én az életről beszéltem és arról, ami az étellel kapcsolatos. A sorsról, aki mindig azt tesz velünk, amit akar. A véletlenről és nem szándékosságról. Te kinevezted magad az élet helyébe és intézkedél. Mellőzöd a sorsot és kegyetlenkedsz. Megelőzöd a véletlent és előre megfontolva sujtasz.

Szegény Péter dühös lett. Felállt és neheztelve nézett Bernáth szeméi közé.

— Te megcsalsz engem, Bernáth. Te játszol a szavakkal és velem. Most hirtelen más értelmet akarsz adni a gondolataidnak, amelyekben én már hinni kezdtem. Te egészen közönséges módon visszavonsz mindent, amit állítottál. Bernáth, én megtagadlak téged. Bernáth zavartan nevetett.

— Úgy látszik ez az apostolok sorsa, Péter.

— Hagyj, — mondta haraggal Péter. — Menj.

Beccaptál.

— Nem, — csökönkösködött Bernáth, — nem csaptalak be. Nem értettél meg engem, ez az egész. Azt mondtam, hogy azzal, amit az élet nyújt, meg kell elégednünk. Ha büntet, el kell tűrnünk. Ha jutalmaz, örülnünk kell. Szegények vagyunk, ugyis jó. Betegek vagyunk, ugyis jó. Meghalunk, az is jó. Ha én azt mondom, hogy ötezer földpup a temetőben nem is olyan megható, ez még nem jelenti azt, hogy a magam akaratából, önként megszorítom ezt a számot egy új serral. Nem, én élek, mert így rendelkeztem. Az élet bánjon velünk úgy, ahogy éppen bánik velünk, mi felvértezve várjuk minden tettet. Mi tudjuk: vagyunk, élünk, meghalunk. Van, nincs, lehet, sohasem lesz, mindenképpen jó, hiszen semmit sem tehetünk ellene.

Péter akta után nyult, ezzel jelezte, hogy nem akar tovább tárgyalni.

Este, a hosszú folyosón, hivatalos óra után Péter odaszólt Bernáthnak:

— Igazad van, Bernáthkám. Belátom, hogy félreértettelek. Az ember ne legyen a maga sorsának az irányítója. Legalább is ne rossz értelemben, hamis irányban.

— No, látod. Az én filozófiám az élet azon ténykedéseinek az elviseléséhez szükséges, amelyek tudtunkon és akaratunkon kívül érnek bennünket. Történten bármi, fejet hajtani. De aztán gyorsan fel a fejjel, mert a kiegyensúlyozott embert nem tudja soha semmi megtörni.

Kiértek az uccára. Künn hó csikorogott a lábuk alatt. Tél volt, s a tiszta égen békésen fényltek a csillagok.

V.

A tisztviselők bámultak, volt aki a szemét dörzsölgette, mert ezt alig lehetett elhinni. Bernáth köré gyűltek, faggatták, ostromolták.

— Hol vetted?

— Loptad?

— Mennyibe került?

— Hitel!

— Örökös?

Bernáthon ugyanis új télikabát ékeskedett. Ugyanaz, amellyel hónapok óta kacérkodott titokban, s amelynek kedvéért, hogy megvehesse, esti hivatalt is vállalt. Azonkívül fősvénykedett, zsugoriskodott, még a napi szivaradagot is lecsökkentette. Most az övé. Hiába igyekszik nyugodt lenni, az arca ragyog az örömtől és szívesen ad választ minden kérdésre. A tisztviselők mindent elhárítottak, csak azt nem, hogy nem örökölt és mégis készpénzért vette.

— Az nem lehet, — tamaskodtak, — ebből a fizetésből...

— Lehet, — mondta Bernáth fölényesen. — Beosztás az egész. Ugyan, ne csináljatok olyan nagy dolgot belőle. Idővel még ti is hozzájuthattok egy jó kabáthoz.

Péter melegen szorongatta Bernáth kezét. — Bernáthkám, — érzékenykedett — ilyen örömm... — Igen, igen — mondta Bernáth mély meggyőződéssel, — néha-néha kijut a szegény embernek is egy-egy puhább simítás és élettől. A fontos azonban, hogy ne bízzunk el.

Bernáth sokáig nem tudott dolgozni. Folyton a fogason függő kabátját élvezgette.

VI.

Ugylátszik minden közhelyből igazság lesz az idők folyamán. Megint bebizonyosodott, hogy minden csoda csak három napig tart, vagy még addig sem.

Bernáth a mindig pontos, szorgalmas Bernáth, másnap, általános csodálkozására a többieknek, nem jött be a hivatalba. Mi az, hát már Bernáth is lehet beteg, vagy talán már meg is halt?

Harmadnap bejött, de nem lehetett ráismerni. Nem azért, mert megint a régi télikabát éktelenkedett rajta, — bár ezért is, — hanem azért, mert hatalmas teste előregörnyedt, mintha mázsányi teher feküdné meg, s az arca sápadt és olyan megnyult, mintha halálos betegségéből kelt volna fel. Éveket öregedett egy nap alatt.

— Bernáth — ijedezett Péter, — mi bajod? Beteg vagy?

Bernáth ránézett Péterre. A szeme véres volt és szomorú, mint az agyonsanyargatott kutyáé.

— Nekem semmi bajom, — mondta olyan hangon, amelyben összezuzott szív vonaglott, — de a feleségem...

— Mi baj, az istenért?

— Meg kellett operálni. Vakhél.

— Sikerült?

Bernáth fáradtan bólintott igent.

VII.

Délben együtt távoztak a hivatalból.

— Hol a kabátod? — kérdezte Péter.

A hang, amely Bernáthból kiszakadt, olyan árva, kifosztott és vigasztalan volt, mint amilyen annak az embernek hangja lesz majd, aki a világvég után, mint egyedüli kiválasztott, körülnéz a vigasztalan romokon. — Eladtam. Valamiből fedezni kellett a költségeket.

Péter elfordította a fejét, mert látta, hogy Bernáth szeméből kövér könnycsepp gurul alá.

Két ember, két felnőt férfi siratott és eltemetett egy életnézetet, amelynek a gyilkosa maga az élet volt.

Lám, ilyen gyenge az ember. Annyi létszemlélet van, de a legszükségesebb pillanatokban nem tudjuk betartani, s hiába minden előráncigált gesztus, csak még jobban a szívünkbe vágunk vele...

Laták István:

Ó, millió!

Ó, millió messze jársz tőlem,
Nem simogatsz mindenkit bőven.
Erős karod messze elvigen,
Legyen a sok »nem lehet«: »igen«
Hadd mossam meg tengerbe az arcom,
Imával ébredek és imával alszom.
Öblögessem le ott a sok szennyet,
Ó engedd, hogy elmenjek, ó engedd!
Jöjjön jókedvű fiad: a bankó,
Legyen a szegénységemnek mankó,
Hadd sántikáljak el legalább Párisig,
Ahol a beteg is életet iszik,
Nevessem rám a vén Szajna, — —
Te vagy a legszegebb szajha
Akit csak ösmertem eddig,
Kinek mindenki keresi kedvét,
Kinek csókjáért meghalnak a vágytól — —
Csak megláthatnám valaha!
Milyen szép lehet a messzi éjszaka,
Ott fehérebbre meszeli a hold az eget,
Boldogan alszik el a síró kisgyerek:
A szív, mert a kíváncsiságtól nem éhes. —
Itt alszik az élet, a lusta öregbérés.
Én szeretem ezt az elaggott földet,
De engedd, hogy láthassak többet.
Ha egy nagyon kicsit megszánasz,
Látod ott az élet milyen kavargó,
Jön a sok új bolond tánc,
Hogy járja minden vig csavargó;
Engedd, ó, örökijj millió,
Hogy eljőjön értem könnyekkel csókolt,
Óreg, törvénytelen fiad: a bankó.

TERE-FERE

Uj távlatok a magánjog terén. Egy párisi lap különös pört mesél el, mely mindenestre új távlatokat nyújt majd a magánjog terén.

Egy férfi valami vonatszerencsétlenség következtében életét veszítette. Kedvese, aki együtt élt vele, kártérítést kért a vasúttársaságtól, akárcsak törvényes felesége volna.

A törvényszék az urhölgy keresetét visszautasította, alapos jogi indoklással, mely hétköznapi nyelvre körülbelül így fordítható le:

— Mi őnt nem ismerjük. Ez a férfi nem vette el. Hát mit akar?

De a hölgy nem hagyta jogát, felebezett a semmitűszékhez, mely a pört így döntötte el:

— Minket nem érdekelnek azok a kötelékek, melyek a vasúti szerencsétlenség áldozatát ohhoz a hölgyhöz fűzték. A bírók csak azzal foglalkozzanak, hogy van-e kár, hogy ennek a hölgynek van-e joga kártérítésre.

Más, még cifrább esetről is számot adnak a lapok, amikor a törvényes hitves mellett megjelenik a törvényszéken a szerető.

Egy orvost halálra gázolt egy autó. Erre a felesége bepörölte a biztosító társaságot és a tárgyaláson nem kis meglepetéssel látta, hogy az elhunyt kedvesét egy ügyvéd képviseli, aki a bizonyítás során azzal érvelt, hogy az illető hölgynek törvénytelen fia van az elhunytól.

A törvényszék mindnyájukat kielégítette: kimondta, hogy mind a feleséget, mind a szeretőt, mind annak a fiát kártérítés illeti meg, sőt még az államkincstár is kapott kártérítést, amennyiben a pör során kiderült, hogy az elhunyt, aki életében csak huszonötmillió frank jövedelmet vallott be, százötvenmilliót keresett. Ennélfogva — utóbb — jövedelemeltérítés címén bírsággal sújtotta a megboldogultat.

A Röntgen-sugarak és a bűnözők. Ime, egy új amerikai felfedezés.

Hersey, newyorki orvos előadást tartott, melyben kifejtette, hogy a bűnözőket, főképp a betörőket és a gyilkosokat ki lehet gyógyítani a rossz hajlamaikból a Röntgen-sugarak útján, melyek így kétszeres jótévközi az emberiségnek.

Az X-sugarakkal való kezelés (legalább azt állítja Hersey dr.) fölöslegessé teszi a villamos székot, mert a gyilkosokat egyszerűen egy kórházba kell zárunk, kezelniük kell ezekkel a zöld sugarakkal és onnan nemsokára mint kifogástalan uriembernek fognak távozni.

— Minden gonosztett okozója — folytatja az amerikai orvos — a thymus mirigy. Ennek hiányos működéséből származik azoknak az elragaszkodása, akik betörnek és gyilkolnak.

Ennélfogva a tudománynak mindenekelőtt nem az emberek, hanem a thymus mirigyek ellen kell harcolnia.

Mindéz nagyon szépen hangzik. Egyelőre azonban még nem tudjuk, hogy ez a kura előzetes lesz-e, vagy utólagos. Amennyiben előzetes lesz, vitás, vajjon össze tudja-e szedni az amerikai orvos azokat az embereket, akiknek a fejében betörési és gyilkolási gondolatok motoszkálnak. Amennyiben pedig a kezelés utólagos lesz, a társadalom aligha látja több hasznát az X-sugaraknak, mint a villamosszéknek.

Német cselédek. A német gazdasszonyok fel vannak háborodva: mindenütt tiltakozó gyűléseket hívnak össze.

Tudnillik a német munkaügyi miniszter fővényjavaslatot terjesztett be, melynek értelmében minden háztartási alkalmazott (akár személyesen, akár a szakszervezet útján) egy munkafelügyelőt hívhat abba a házba, ahol szolgál, hogy az illető megvizsgálja, vajjon megfelelő-e a cseléd szobája, az élelmiszere s nem emelhető-e kifogás a gazdái bánásmódja ellen.

Ez a törvényjavaslat kimondja, hogy a gazda tartozik a cseléd házimunkáját minden módon megkönnyíteni. Más szóval: be kell szereznie minden eszközt, mely a házi munkát megkönnyíti, porszívógépet, padlókefézőgépet, mosó- és szappanozógépet, villamos tűzhelyt, gáz vagy villamoskályhát.

A rendelet megszólaltatta a német humoristákat is, akik arról írnak, hogy a gazda olyan edényeket tartozik venni, melyek automatikusan elzárják a gázt, mikor a víz felforr bennük s olyan székot, melyek csöngetnek, mikor a káppan megpirult.

Amennyi tagadhatalan, hogy az a család, mely beszerzi a fenti segédeszközöket, annyira elszegényül, hogy már nem is tarthat cselédet. A cselédnek pedig annyira kell értenie a gépek kezeléséhez, akár egy mérnöknek.

Egy német újság azt írja, hogy leghelyesebb lenne e sok háziszor helyett azt a villamoscselédet beszerezni, melyet egy amerikai gégyenítő talált föl. Viszont az nagyon unalmas volna.

A pápa sétája. Mióta XI. Pius a trónra lépett, minden nap hosszú s gyors sétát tesz a vatikáni kertek-

ben. A pápa tudvalevőleg turistá, kiffnő hegymászó, nevérol e-neveztek egy alpesi csucst is, szereti a mozgást és a szabad levegőt, még a fogságban is. Olyan sebessen járt, hogy titkára, aki köte-es volt elkísérni napi sétájára, kifuló lélegzettel követte.

Mint hogy a pápa egyetlen egy nap sem mondott le a testmozgásról, egy hosszú, fődött árkádot építettek neki, hogy viharos, esős napokon is sétálhasson.

Egy hónap óta azonban a pápa ujtást vezetett be ezen a téren. A San Damaso udvarban gópkocsra száll, azon járja be a vatikáni kerteket. Sohasem száll le az autóból. Az autóból mérsékelt sebességével vagy huszszor körülkerüli a székot utakat, aztán egy óra múlva visszatér termeibe.

Ezt az ujtást nagy örömmel fogadta titkárja, aki a még mindig ifjú és a fürge pápával, az egykori szenvedélyes alpinistával már alig bírta a versenyt.

*

Mesterséges villám. Első pillanatra furának tetszik, hogy mesterséges uton is elő lehet állítani az istennyilát, a villámot és menykővet. De egy amerikai villamostársaság mérnökei már több ízben hatalmas töltésű elektromos kisüléseket teremtettek, melyek legalább olyan erősségűek voltak, mint azok, melyek viharok alkalmával csapkodnak le a fellegekből.

Ujabbán Philadelphióban egymillió voltnyi elektromos kisülést hoztak létre, mely hét méter hosszú villámot lövelt ki magából. Ennek a kísérletnek a célja az volt, hogy kipróbálják az áramszigetelőket, melyeket biztonsági eszközökként alkalmaznak a magasfeszültségű villamosvasutak mentén. A villám — ez a mesterséges villám — egészen úgy futotta meg az útját, mint az, mely rekkenő napokon, zivatarok alkalmával keletkezik. Utána még a levegő is ózondus volt.

Pitzfieldben (Massachusetts államban) ennek a villamostársaságnak a mérnökei 3.600.000 voltnyi elektromossággal teremtettek egy óriási villámot. Ezzel nem valami cirkuszi mutatványt vittek véghez, se pedig a reklám céljait szolgálták, hanem azt próbálták ki, vajjon az áramszigetelő jól működik-e akkor, mikor ilyen hatalmas villamosságot kell elszigetelnie.

A nagy áramszigetelőket tudnillik, melyek Észak-amerikai villamossággal haladó vasutainál alkalmaznak, gyakran megrongálja a villám, anélkül, hogy eddig tudták volna, miért. Ezért a mérnökök mesterséges uton, mintegy laboratóriumban hozták létre az ég villámait.

Vig Lajos:

Mi vagy?

*Drágakő vagy. Elbűsz mélyen.
S dragyogsz a sötét éjen.
Hóországban orgona vagy.
Szírmód színén nem ront a lagy.
Ozikém vagy. Szelidséged
Nő, ha jégű szur, vagy éget.
Tovaszálló fénylő diom,
Fűrés vagy rut ködhatáron.
Széles a föld s nincs egy rokon,
Napsugár vagy hegyormokon.
Mennyszáznak a Tejútját
Ilyen véző lekek futják.
Borus égen vagy szivárvány.
Emberek közt diszlesz árván.
Vagy tenger, halk nuuzskája,
Ha bersogó orkén vájja.
Csupaszív vagy s szíved gyöngye,
Könyved csak a gyöngyök gyöngye,
S mi vagyok én? Semmim sincsen.
Krózus vagyok. Te vagy kincsem.
Rabló vagyok. Beloptalak
A szívembe, te szent alak.
Ördögnyal a föld háján.
Te angyal vagy, én a sátán.
Szent vagyok, mert mindig áldlak.
Pogány vagyok, mert imádlak.
Pogányok közt is eretnek.
Bojond vagyok, mert szerettek.*

2 ÉVI HITEL

Mindenemű egyes és univerzális
**aszínos- és
bognárgépek**
beszított motoru vagy anélkül
keretűrészek

Welker-Werke J. Wachstein
W en X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel használt, jó karban levő Lomb,
egyengető, csapoló, maró és va fagszági gyalu,
marógép fűrészpárral és körfűrészel kombinálva.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

M. J. 35, Kufa. Az osztrák 100 sillinges és 20 sillinges továbbra is érvényben van, ezeket a pénzeket olyképen fogják bevonnai, ha valamelyik állampénztárba bekerülnek, akkor már nem adják újra ki. 2. Az automatikus vasúti sorompó tudunkkal fel van találva, a fel-találó nevét azonban nem ismerjük. 3. Kosmetikai kérdésekben sziveskedjék közvetlenül dr. Vécsei Jenő orvos urhoz fordulni. 4. Az Obzmana-rendelet az egész országgra, tehát a Vajdaságra és Horvátországra is érvényes. 5. Advent — az »Adventus« — »megérkezés« szó Jézus születését jelenti.

»Hugom a feleségem« Senta. Amennyiben az anyakönyvvezető a fia törvényes születését nem akarja anyakönyveztetni, az anyakönyvvezető felettes hatóságától, az igazságügyminisztertől kell kérni, hogy az anyakönyvet igazítsa ki. Legokosabb ebben az ügyben ügyvédhez fordulni.

Könyvbarát B. L. B. Gazdák Biztosító Szövetke-zete, Budapest, (Kálvin tér) létezik. Tessék igényét ott bejelenteni.

»Helicon« Bačko Gradište. Ady Endrének a következő költeményes kötetei vannak: Versek 28 dinár, Uj versek 32 dinár, Vér és arany 46 dinár, Az illés szeke-rén 44 dinár, Szeretném, ha szeretnémek 52 dinár, A menekülő élet 42 dinár, A minden titkok versei 40 di-nár, A magunk szerelme 36 dinár Ki látott engem? 44 dinár, A halottak élén 56 dinár, Az utolsó hajók 40 din. 2 A vajdasági költők közül verses kötetet jelentek meg Tamás Istvánnak: Fekete majális, Fekete Lajosnak: Béklyózott erők, Kovács Antalnak: Szív hurjai, Latak Istvánnak: Koldus lázak, Debreczeni József — Szent-teleki Kornélak: Bazsalikom címen. 3. A Vajdaságban a legismertebb költő Szenteleki Kornél, a legismertebb író: Baedeker. 4. Kassák Lajos nem vajdasági író, több költeményes kötetet jelent meg, román, kat. vallásu. 5. Földi Ilonka, Gergely Boriska, Tarkői Zoltán ír. val-lásuak, Csuka Zoltán román, katolikus, Szenteleky Kor-nél görögkeleti, Kosztolányi Dezső román, kat. Tamás István ír., dr. Draskoczy Ede evangélikus, dr. Feny-ves Ferenc ír. 6. Csuka Zoltán nem ír rimes verseket. Szabad versformában nagyon sokan írnak, hogy kik, azt nagyon nehéz volna megállapítani. Csuka Zoltán címe »Képes Vasárnap« Subotica, dr. Milkó Izidor: Subotica, Zrinjski trg 28. Utóbbi vezeti a »Történelem apró történetekben« című rovatot is. Többi kérdéseire a Bácsmegeyi Napló karácsonyi számában maga a »Vagyunk« ad felvilágosítást.

Törekvés I. A Vidović-féle tanintézet Szarajevó-ban még fennáll.

S. E. Vražđin. Sziveskedjék dr. Vécsei Jenő orvos urhoz Subotica, fordulni.

S. G. T. G. T. F. Tudunkkal külön detektiviskola fittos. A csendőrséghez pedig időnként pályázatot hi-detnek és ott akkor kell jelentkezni.

M. B. Debeljača. Feltétlenül fogadja el az ajánlott 2500 dinárt, mert: 1. a magyar valorizálás csak 1935-ben történik, 2. az 5% csak körülbelül van, en-nél kevesebb is lehet, 3. Ön mint jugoszláv állampol-gár nem esik a magyar valorizációs törvény rendelkezései alá, tehát perrel semmire sem mehet.

A megkésétt levél. Csak jó verseket közlünk, s erről maga a szerzője is azt állapítja meg, hogy nem jó. — Igaza van.

A Tiszaparton. Nemes veretű szavait, a benne rejllő magyar gondolatot könnyen félre magyarázhatná az a bizalmatlanság, amely minden szót féltően latra tesz, hogy belőle vádat kovácsoljon.

Idégen szavak. A kérdés nem olyan nagyjelentő-ségű, hogy ismételtén és ismételtén visszatérjünk rá. Jönnék hozzászólások, amelyek azt kifogásolják, hogy Szuboticiát írunk, holott erre van jó magyar szó is. Ugyanez az érdemes megígyelő a stílus helyeit ajánl-ja az irályt, holott inkább legyen stílus, mint irály. E kérdésben minden hozzászólás újabb hozzászólást szül s a közönség mégis egyebet kíván olvasni.

Homo novus. Egy-két sora sejteti, hogy ebből a műhelyből több és szebb versek is kerülnek majd ki. Ennek a témája is, a verselése is primitív.

Az élet. Verse így kezdődik:

Az élet mil rövid
Mil nehéz a terhe
Talan azért van így,
Hogy ugy félek tőle!

A Verbaser Zeitung-nak. A Verbaser Zeitung legutóbbi számában megtámadja a Bácsmegeyi Naplót, hogy a vasárnapi számokat 52 oldalasak-nak tüntetiük fel, de csak 32—33 oldalas lapot adunk. Ezzel szemben ismételtén megállapítjuk, hogy a Bácsmegeyi Napló vasárnapi számai a Habos Torta című gyermekmelléklettel együtt mindig 52 oldalasak, 36 oldal maga a Bácsme-gyei Napló s 16 oldal a gyermekmelléklet.

Szifonsz. Nagy érdekűddel olvastuk erős érzel-sel megírt cikkét. Ha igaz, hogy nem magyar az anyanyelve, csak még jobban tudjuk dicsérni friss és lendületes stílusát. Az ilyen ünnepi szónokláshoz ha-sználó cikkek iránt kevés az érdeklődés, s ezért mást kérünk és várunk öntől.

Inkognitó. Nem közhető. — Folyamatosan meg-írt história, de teljesen elcsépeit s stílusában sincs semmi figyelemreméltó.

Határkarók. Sok figyelemreméltót találtunk ben-ne. Várjuk a folytatását.

Szóljalgaztatik. Ilyesmivel rendes dolgozótársaink annyira ellátnak, hogy a közönség figyelmét újabb gyűjtőtemények közlésével nem terhelhetjük.

SZILVESZTERKOR

Jól akarja magát érezni?
Otthon tölti az ünnepeket és vendégeket vár?

Rendeljen egy reklámládát a Kraljevbregei Pezsgőgyártól!

A reklámláda tartalma:
2 üveg Reverence Kraljevbregei pezsgő
1 üveg Cognac Eau de Vie
3 üveg Kraljevbregei Riesling

ára
250 dinár

postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

Diszkrét! Csak férfiaknak!

Egy tökéletes találmány lehetővé teszi a teljes potenciát bármely életkorban.
Ezer hiábavaló kísérlet és számtalan közönséges üzleti trükk után ez a zseniális, egyszerű és ártalmatlan készülék az első komoly eredmény!
Korunk csodája! Korszakalkotó változást hoz legintimébb életünkbe.
Vezetékviselet minden átlamban a legmegbízhatóbb cégek-nél. Franciaországban „Pharmacie Centrale Paris”, Ausztriában Gummikönig Wien, Magyarországon Keleti J. Budapest.
Diszkrét felvilágosítással szolgál a jugoszláviai vezérképviselő: A. MAYERHOF optikus V. Bečke-ek.
Levélben érdeklődők csatoljanak 10 dinárt a prospektusra.
3175

INGYENES

TRAKTOR-TANFOLYAM

Bács a, Bánát és Szerémség részére!

A világhírű Massey Harris-gyár „WALIS” traktor a szerkezetének és előnyeinek ismertetése céljából a tulajdonos cég ingyenes traktor-tanfolyamot nyit 1929 január 15-iki kezdettel, amely tart ugyanazon hónap 19-éig.

A tanfolyamon résztvevő önjártók január hó 10-ig írásba jelentik be jövetelüket, hogy a cég a jelentkezés számához megfelelő megengedő helyiségről gondoskodhasson. A tanfolyamot a cég gépezetmérője vezeti.

A cég gondoskodik arról is, hogy azon hallgatók, akik haza nem utazhatnak 50 — dinár napi költséggel teljes ellátásban lakásba részesülhessenek.

Findeisen Gusztáv és Tsa

NOVISAD

Zeljeznička ul. 100 Postafiók 100

Fiatalos üdeséget, természetes bájat kölcsönöz a

Aranyváry-crème

a laadó haszná a a

A modern és tudományos kozmetika legelőkeltebb vívmánya folok, szemölcsök, szeplők, kiütések, orrvörösség és egyéb arctisztatlanság ellen. Számos elismerés. — Készíti és postán szétküldi

BLUM gyógyszer-tár, Subotica

Allindóan raktáron:

Adaševci (Erem): Budjanovci: Sava Dudé Svetozar Avramović
Apatin: Magdalena Frisson Beođin: Sava Pavlović
Branjina (Baranja): Sava Mladenović
Guro Weisenbeck Sava Živković

REJTVÉNY

Múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvenyek:

I.

Benes $\frac{a}{16 \text{ év}}$

II.

ár
o
na **sérét**

Az I-nek a helyes megfejtése:
Csehkrona

A II-nak a helyes megfejtése:
Nincs már onnan visszatérés

Mai rejtvenyeink:

I.

II.

Rendeljen mintákat és **látni fogja**

hogy szövet, kamjarn és sevjoto: férfi-ruhának, gyapju, zefir, parhet, plüss, karton, bársony női ruhára, vászon és minden más rőfős-áru bevásárlására legjobb és legolcsóbb

R. Stermecki nagyáruháza
Celje, 27. szám (Slov.)

A Stermecki nagyáruház közvetlenül a legjobb és világhírű gyárakból eszközli bevásárlásait és ezért kerül ársításra jó és szolid áru olcsóbban, mint akárhol másutt. Rendelések 500 dináron felül bérmentve. Képes árjegyzék több 1000 ábrával ingyen.
1673

Euphosil Paraffin Therapia

Dr. Uzelac szanatórium épületében
Novisad, Dunapart

Külföldön és belföldön elismert német módszer szerint EUPHOSIL PARAFFIN THERAPIA felülmul. hatatlan eredményt mutat fel: reuma, köszvény-ischiás, lumbago, fagyás és neuralgikus fájdalmak esetében. Kétséghelyenhatatlan siker az euphosil paraffinos FOGYASZTÁS által az egész testre vagy annak egyes részeire.

Ugy a szívre, mint a test egyéb részeire teljesen ártalmatlan!

Szöbéli felvilágosítással, prospektussal szívesen szolgálnak.

12939

Hő- és sárcipők

(galoschnik), autógummi szak-szerő és gyors javítását legolcsóbban vállalja Weigand-garage
Janačik Rudolf
gummi vulkanizáló üzeme Paje Kujundžićeva ulica 4 — 18103

Uj regény! Uj regény! Quasimodo

Ivánov meg a szeretője Fenyves Ferenc előszavával, mely BRAUN HENRIK halálának tizedik évfordulójára jelent meg
Ara 40 dinár
Megrendelhető a Bácsmegeyi Napló könyvosztályánál

szakadt a cipőm sarka, talpa,
Gyorstalpaló
gyorsan megtalálja!
Mindennemű javítást jutányos ár mellett vállal
Palmá gumi 4 D
szok 7 D
főtalp 25 D. — Borítás 70 D
POŠTANSKA ULICA 4.

A legdivatosabb női ridikulök

férfi pénz-, szivar- és cigarettatárcák, berendezett kazetták, manikűrkészletek és az összes apró bőrárubból **olcsó árak mellett nagy újévi vásárt rendezek**
Tessék meggyőződni vételkényszer nélkül
SCHLAGER HENRIK
bőrárú specialista Subotica, Kr. Aleksandra ul. 1.

SLAVEKS FURNIROKAT

legjutányosabban szerezheti be SLAVEKS D. D. ZA ŠUMSKU INDUSTRIJU Zagreb, Brod n/S vezérképviselőjénél
LUDWIG HUBERTIŠIN, NOVISAD
Cara Dušana 33. Postafiók 25

ELADÓ

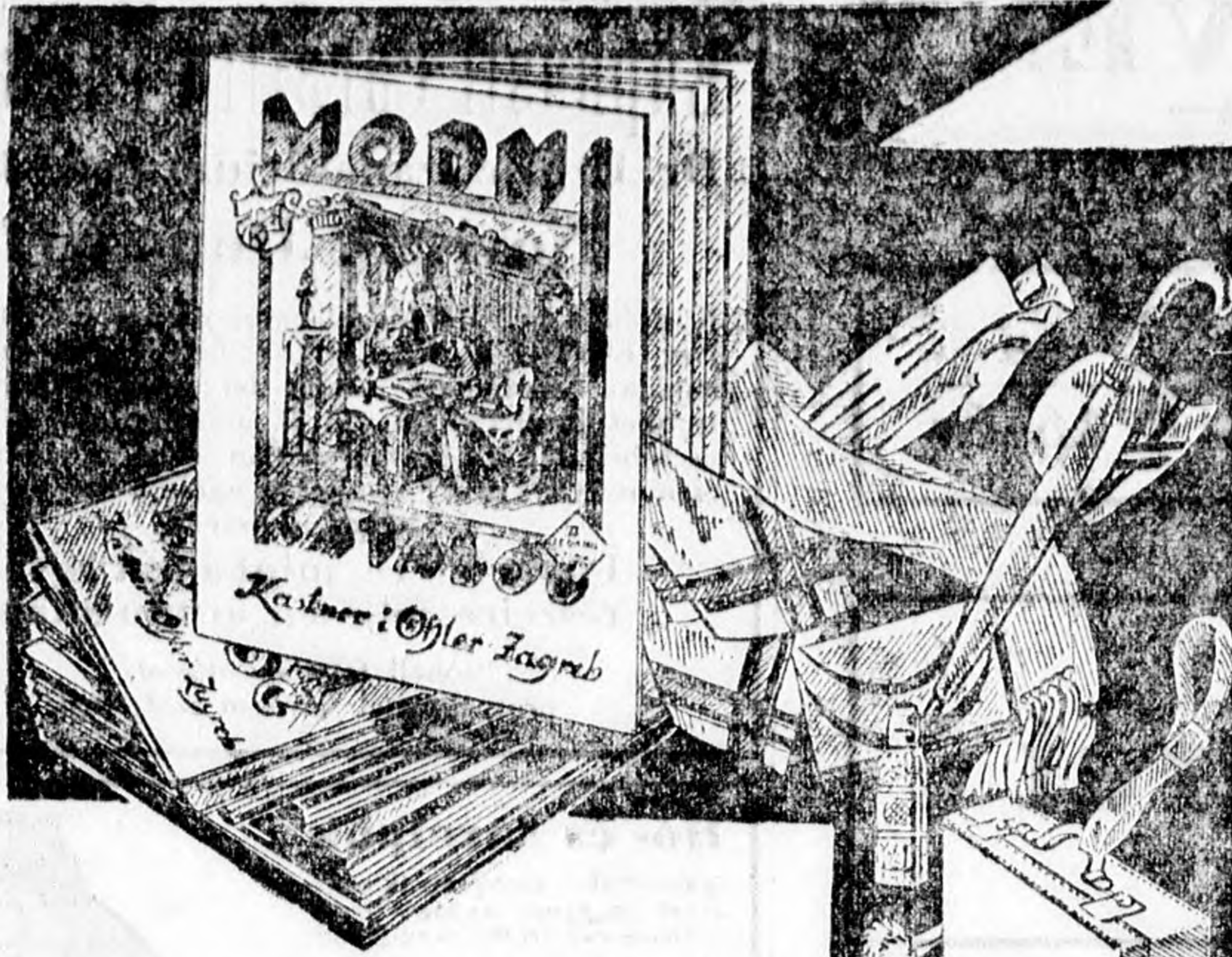
szabadalmazott nagyobb mennyiségű, kevésbé használt cetril, költő-bőző metszésű
NYOMDABETŰ
(SAECULUM) szkevényekkel és más nyomdai anyaggal együtt készpénzfizetésért, nagyon olcsó áron. Ajánlatok „Saeculum” jegyzék Schmoški hirdető irodájába, Novisa, küldendék. 13375

Szabadalmazott jégsszekekrényeket

40% jégsszekekrényekkel gyárt

Braća Goldner

többszörösen kitüntetett jégsszekekrénygyára Szubotica, Jugovića ulica 20
Kérjen árjegyzéket!

Csak egy levelezőlapot

kell írnia és

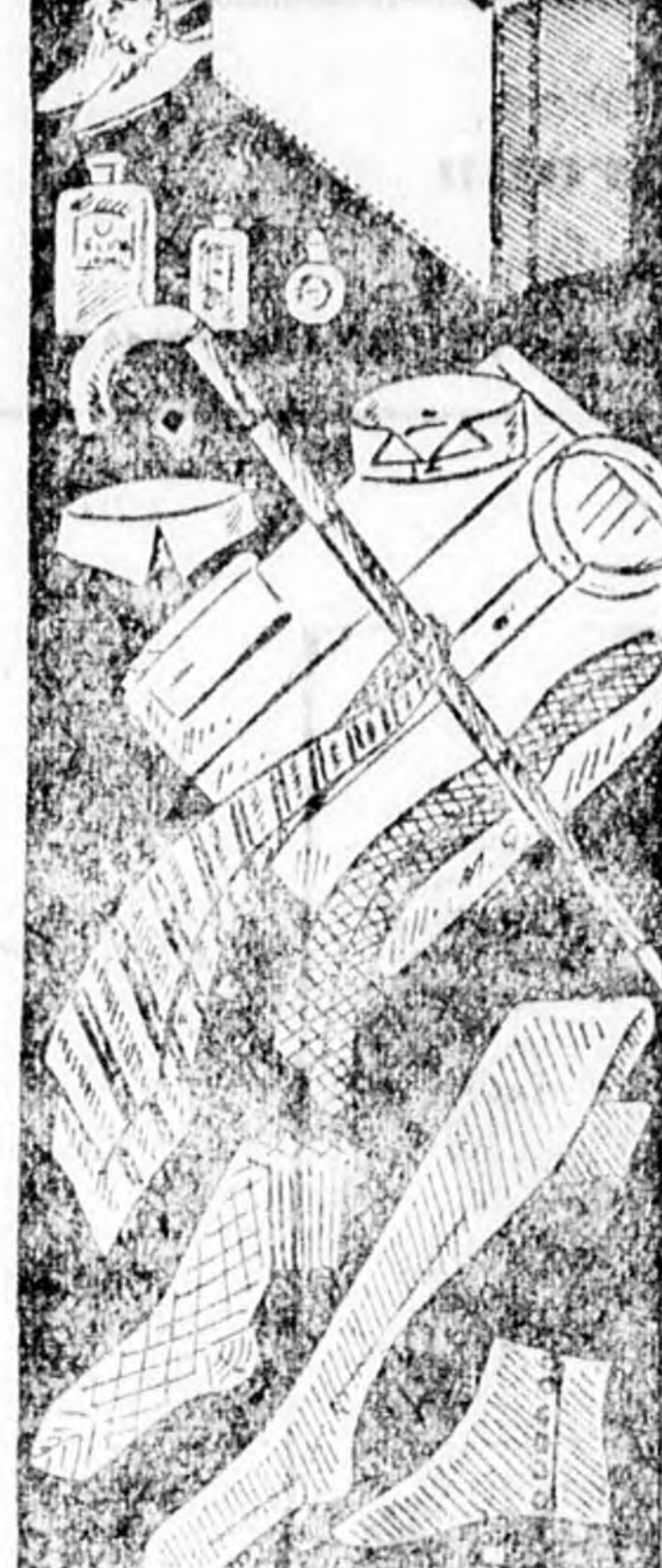
teljesen ingyen

megkapja tőlünk a leg-
újabb divatalbumunkat
730 gyönyörű ábrával.

De írjon okvetlen még ma, hátha hol-
nap már nem lesz ideje!

KASTNER i ÖHLER ZAGREB

az ország legnagyobb kereskedelmi
és szétküldési áruháza

SZÖNYEGEK

perzsa, plüsen, stb.

BŐR KLUBGARNITURÁK SZALONGARNITURÁK

FÜGGÖNYÖK

ottomán takarók

BUTOR

Komplett
HALÓK
EBEDLÖK
URISZOBA
KONYHAK
VAS és RÉZ
BUTOR

Versenyen
kívüli árak

Ujévi ajándéknak alkalmas
BABAKOCSIK **HOLLANDEREK**
gummikerékkel, gummikerékkel
összecsatolható Din. 179.—

Tekintse meg utjonnan épült modern áru-
házunkat, vételköltségezzétség nélkül

KRAUSZ EDE, NOVISAD
Kralja Aleksandra ulica 24
Telefon 20-24

LINOLEUM

OLASZ
NÉMET és
ANGOL
gyártmány
a legnagyobb
választék
Az ország
egyedüli és
legnagyobb
speciális
áruháza

Olvassa el! Végeledás!

Karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlása alkalmával
mindenki használja ki mindennemű kézműáru végeledási árait.

Dušan S. Monašević Novisad, Kralja Petra ulica 25
12340

**Gyomor-, béihurut, gyomorégés, hányinger,
aranyeres csomók,
májbajok** ellen a legkitű-
nőbb egy késhegynyi

„MAGNA”

por, minden étkezés után egy
kis vízben feloldva.

Gyógyszertárakban csomagja 4 din

Uri divatkülönlegessé- gekben a vezető cég: VUKOVICS GERŐ, SZUBOTICA

P. & C. Habig, Borsalino és Pauizza kalapok, L. B. O. uri és női harisnyák egyetül
lerakata. Allandó újs választék férfi fehérmű (mérték szerint is), nyakkendők
va női angol ponlewarek és utazóplaidékben Pontokiszolgálás szolid árak mellett

Weitzenfeld és Társa

Telefonszám 192 Subotica Városi bérpalota

Oriási vá-
laszték futó-
szőnyegekben, li-
noleumokban és kárpi-
tos cikkekben. — Nagy
ujévi Vásár és mara-
déko elárúsítása
gyári árakon

„ANKER”

Igazgatóság:

BEOGRAD,
ZAGREB

Alaptőke:

465 millió
dinár

ALTALANOS BIZTOSITO R. T. WIEN

Fiók: Subotica, Rudičeva ul. 1 (Labor palota)

Vállal:

ÉLET-, BALESET-, TUZ-
biztosításokat a legelőnyösebb
feltételek mellett

Helyi és vidéki képviselőket felvesszünk

Hathavi

részletfizetésre

is azok január 1-től kezdve otománokat a következő árakon:

Otomán szövolyhuzattal 600 d., havi részlet 100 dm.
Otomán buto szövettel áthuzva 750 dinár, havi
részlet 125 dinár
Otomán gobelinnel áthuzva 960 dinár, havi
részlet 160 dinár
Otomán finom moketthuzattal 1200 dinár, havi
részlet 200 dinár

Az otománt az utolsó részlet lefizetése után az ország
bármely állomására bérmentve szállítom. Ha valaki
hamarabb kifizeti, természetesen azonnal megkapja a
megvett otománt. Megrendelés alkalmával az első rész-
letet kell beküldeni és meg kell jelölni, hogy milyen
otománt óhajt. Otománjaim elsőrendű anyagból ké-
szültek, legerősebb rugózással és áram a leg-
olcsóbbak. — Az ország legnagyobb otománraktára

GYURA RUBLEK, BEOGRAD

Makenzijeva 39 — Telefon 32-10

Dijmentes traktortanfolyam!

A t. mezőgazdák traktoraink iránt tanusított rendkívüli érdeklődése arra késztet bennünket, hogy ez idény-
ben is megtartsuk traktortanfolyamunkat és pedig a következő program szerint:

Oszijeken 1929 január 13—19-ig horvát nyelven

Nov szádon 1929 „ 20—26-ig szerb

„ 1929 „ 27-től február 2-ig német nyelven

Noviszádon 1929 február 3—9-ig magyar nyelven

Vel. Bečkerek 1929 jan. 13—19-ig szerb-német nyelven

Pancsevo 1929 február 10—16-ig „ „

Jelentkezéseket kérjük a következő címekre:

Noviszád: Auš i drugovi k. d. Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth Temerinska ul. 1

Oszijek: „ „ „ „ „ Desatičina ul. 17

Vel. Bečkerek: Gustav Šteinitz, Vel. Bečkerek, Aleksandrova 41

Pancsevo: Julius Mahrer, Pančevo

Auš i drugovi k. d.

Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth

Oszijek

Skoplje

Sombor

Beograd

Novisad

Vel. Bečkerek

Damburirozást
plisszirozást, gomb-bevonást, aszurt, szépen és olcsón készít
Baschné Révész Anna
Cara Dušana ulica 6, Vas Adámvendéglővelszemben

Keresünk
a szerb, német és magyar levelezésben jártas fiatal embert, esetleg kisasszonyt. Előnyben részesülnek, akik a biztosítási szakmában már dolgoztak. - Szerb és német nyelvű ajánlatok a La National biztosító r. t. vel.-beckereki vezérügy-nökséghez intézendők

Daráló kőpárt
csatlóg
teljes felszereléssel
megvételre keresek
Cimeket a kiadóba kérek
13675

Billiárd
mandinergumi, zöldposztó, dáko, golyó, sakk, dominó, újságtartó, csutora és minden más esztergályos áru legolcsóbban beszerezhető
Ehrlich J.
esztergályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1 8743

Vizesuborka
ecetes paprika savanyított káposzta és többféle főzelékonzerv kapható 12668
Kemény Dezső
ecet- és lencze gyárban
Subotica, I., Vojnovičeva ul. 5

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR és ANT QUARIUM
Subotica, Štrosmajerova 16. 10520 (Husplac)
ELAD és VESZ
jó állapotban levő használt könyveket.
Könyvtárakat bizományba eladásra elfogad. Könyvek már 2 dinártól kaphatók.

Paszományt
butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, zsinórokat boltokat olcsón vállal
Nagy Lajos
paszományos, Jugovića 31.
Meghívásra mit taimmal házhoz megyek

Hol vásárol
GYERMEK-KOCSI
Az elismerten legjobb minőségű
„BRAHA“-kocsi egyedül árusítója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZAR
(Gyümölcs piac)
Sportkocsi 200 dinártól feljebb
Viszontelárusítóknak árengedmény!
Sátoroskocsi 400 dinártól feljebb

KÉZMUÁRÚ
Ujévi
jutányos árakon
elsőrendű
férfi-, nőiruha és felöltő szövetekből
barchendek, flanellek, vásznak és zsebkendők
STRASSER BÉLA
Vilsonova ul. 46. Fakultéttal szemben

Chiffon, vászon, férfi és női
fehérneműk, pyjamák és gyermekkelengyék
elegáns és divatos kivitelben
Wagner Ernő, Wagner Ferenc fia divatáru üzletében, Főter — Karadjordjev trg

ÓRÁK — ÉK SZER EK
Nagy ujévi vásárlás
reklámárakkal
KREKUS
óraspecialista üzletében. Tessék meggyőződni
GYÜMÖLCSPIAC 4.

TORTA SÜTEMÉNY
Ujévi olcsó árak
Sütemény darabja 2 dinár
Staniošs szalóncukor kg.-ja 35 dinár
„City“ Bódis Lajos cukrászdájában
Rudics ucca (Labor-palota)
Egész nap rádió koncert!

Saját készítésű gyermek-,
leány- és fiuruhák
felöltők, télikabátok, fehérneműk szép kivitelben és olcsón kaphatók
Facsar-szalónban
Paja Kujundžićeva ulica 11

Butort izléses és jó minőségben, méltányos árban, részletre is, Nagy Varjas Rókus
asztalos mesternél Subotica, VI. kör Vukovičeva ulica 38. (Csirkepiacnál)

Elsőrendű szénát, szalmát, tüzfát
szállít vagontételekben
IVAN SULYOK, OSIJEK I.
Gunduličeva ulica 15. 12786

RADIO
KONRATH D. D.
rádiókészülékei
olcsók, jók, megbízhatók
Menyasszonyi koszoru? Fátyol?
KRAMER
SOKOLSKA ULICA 1.

Őszi és téli szövet-ujdonságaim megérkeztek!
Olcsó árak és előnyös feltételek!
Választékos szövetraktár!
Kun Jakab utóda Glasz Károly
wei szobá
Fra Ješe trg. Hitelbankkal szemben

AUTO ÉS RÁDIO
Akkumulátor
észítése és javítása, minden típusu telephez kistrész raktáron.
Vladislav Wilhelm
Pašićeva ul. 2

Ujévi fűszer- és eszmegeszükségletét
Kovács és Gelányi-nál
(Labor-palota) szerezheti be
ahol likörök, rumok, cognacok, tortalapok, tea, kávé, mazsola, mandula, mogyoró, dió, füge, datolya, stb. jutányosan kaphatók

ZSÁK PONYVA ZSINEG
eredeti gyári árban.
Afrik
Lószőr
Gyári lerakat
Takarók
Halászati cikkek stb.
SCHIFF ABRAHÁM NOVISA D
zsák- és ponyva-kölesző intézet
Tel. 26-05
Tévélet: Jutó 6-44
PRÓK:
BEOGRAD - Sava
Kérjen ajánlatot
1 845

Naponta friss
pörkölt kávé
csak
Sugar Manónál

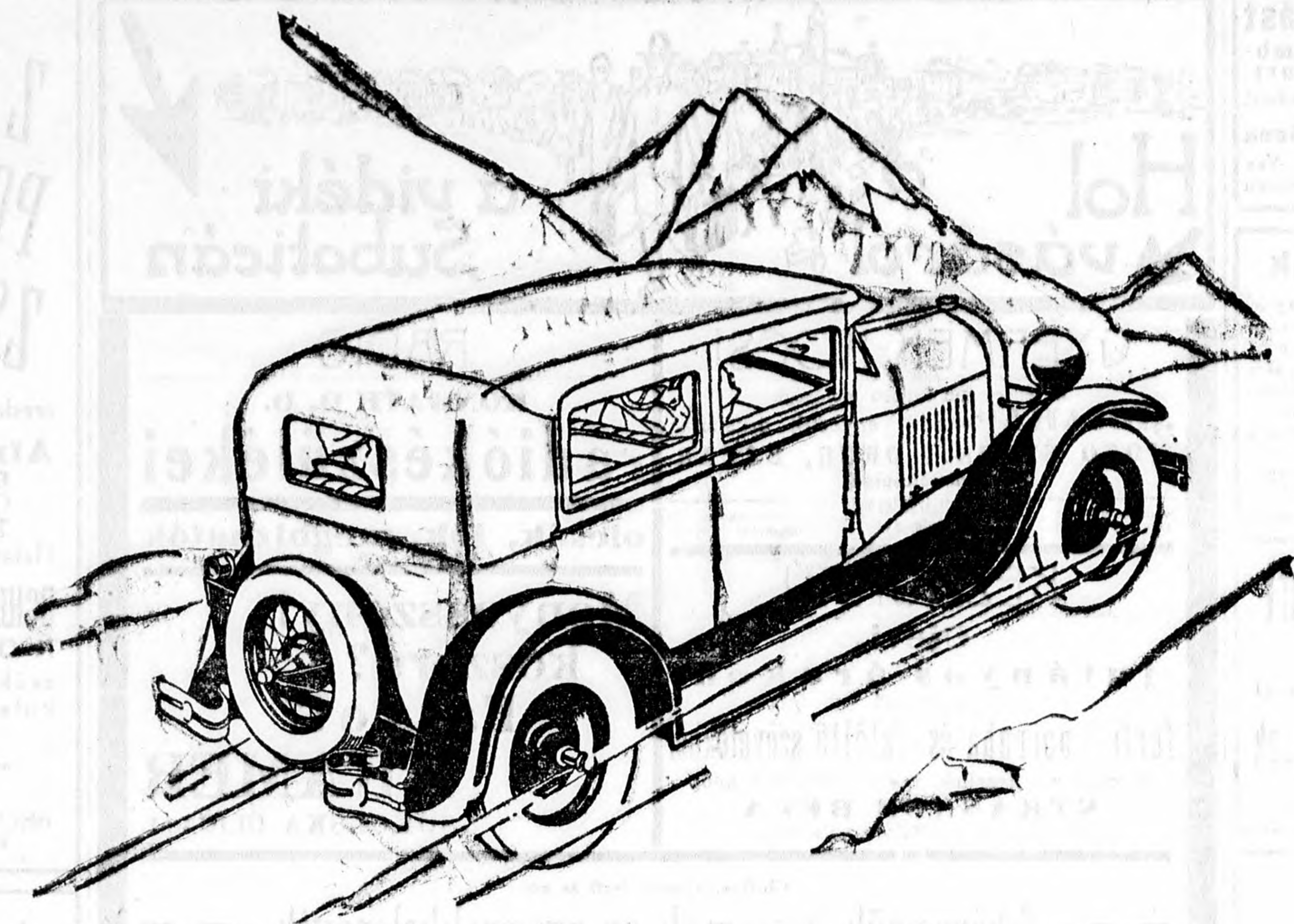
Üveg és porcelán
városi és vidéki áru
Csak viszonteladóknek!
Kereskedők legjobb beszerzési forrása
Legolcsóbb napi árak
Karlo Kopp
Vel. Bečkerek
Raktár: II. külkerület 304.
a Geyer-vendéglő közelében
5464

Reiss Dezső
technikai ügynökség
SUBOTICA
Paja Dobanovaičeva ulica 8.
Külföldi gyárak képviselése. Ajánl szerszámokat, szerszámgepeket a vas- és falpar részére és autogen-hegesztő berendezéseket legolcsóbb gyári áron 12416
Használt gének vátelo és eladás

Nea.Crem
legmegbízhatóbb arc- és kézápoló
KORONA Győvezetésén VÁROSHÁZA SUBOTICA

Hirdetéseket
Sentán a Bácsmegeyi Napló részére
Molnár Sz. Vince
könyvkereskedés vesz fel.

Meleghy A. Pál butorgyára
Veliki Bečkerek
Cara Dušana ulica 12.
Gyárt csakis elsőrendű anyagból polgári, stil- és kárpitozott butorokat a legizlésesebb kivitelben.
Versenynélküli árak
Allandó nagy mintaraktár 50-60 komplett szobaberendezéssel, amely vételkényszer nélkül megtekinthető és amelyre különösen a vidéki butorvásárló közönség figyelmét hívom fel
Részletfizetési kedvezmény

Lelkes fogadtatás után új, hivatalos szám adatok.

Azok a csodával határos eredmények, melyeket az A. D. A. C. (Általános Német Automobil-Club) ellenőrzésével állapítottak meg, új hivatalos igazolást nyertek a Belga Királyi Automobil Club vezetősége részéről az új, szigorúan szériaszzerű Ford kocsik által 1928. évi augusztus hó 23.-án elért eredmények alapján.

Hasonlítsa össze ezeket a szám adatokat egy hasonló, vagy magasabb áru tetszés szerinti szériaszzerű, de nem speciális kocsival és akkor látni fogja, hogy az új Ford kocsik minden várakozást felülmúl és hogy Önnek a legjobb üzletet ajánlják vele, mely az autópiacon valaha is egyáltalán előfordult.

100 km-re 7 liter. 37 km-es óránkénti sebességgel futott az új 18 C. V. Ford, kizárólag szériagyártmány 13 km 263 m egy liter benzinfogyasztás mellett. Ez megfelel 7.54 liternek 100 km-ként. Az üzemanyag ily arányú gazdaságossága hasonló erősségű autónál példátlan.

A belgiumi Malchamps emelkedés vétele 59 km óránkénti sebességgel. Az új Ford a Spa melletti Malchamps magaslatot a legszigorubb feltételek mellett, 2 és 4 személy terheléssel álló start mellett négyszeri kísérlet alkalmával óránkénti 50 km-en felüli átlagsebességgel vette.

Amily mértékben a közönség látja az új Ford állandóan növekvő számát a forgalomban és így módjában van, hogy modern és előkelő vonalvezetését megcsodálhassa és a boldog tulajdonosoktól a kocsi csodálatos tulajdonságait, gazdaságosságát, kényelmét és rugalmasságát igazolva hallhassa, oly hatalmas arányban érvényesül ez az új autó mindenütt és mindenkinél.

Egyszeri próbauttal, melyet bármely Ford-képviselő szívesen engedélyez, személyesen módjában van, hogy e kocsi előnyeit és a hivatalosan megállapított kísérleti eredményeket felülvizsgálhassa. Ne késlekedjék, próbálja ki azonnal.

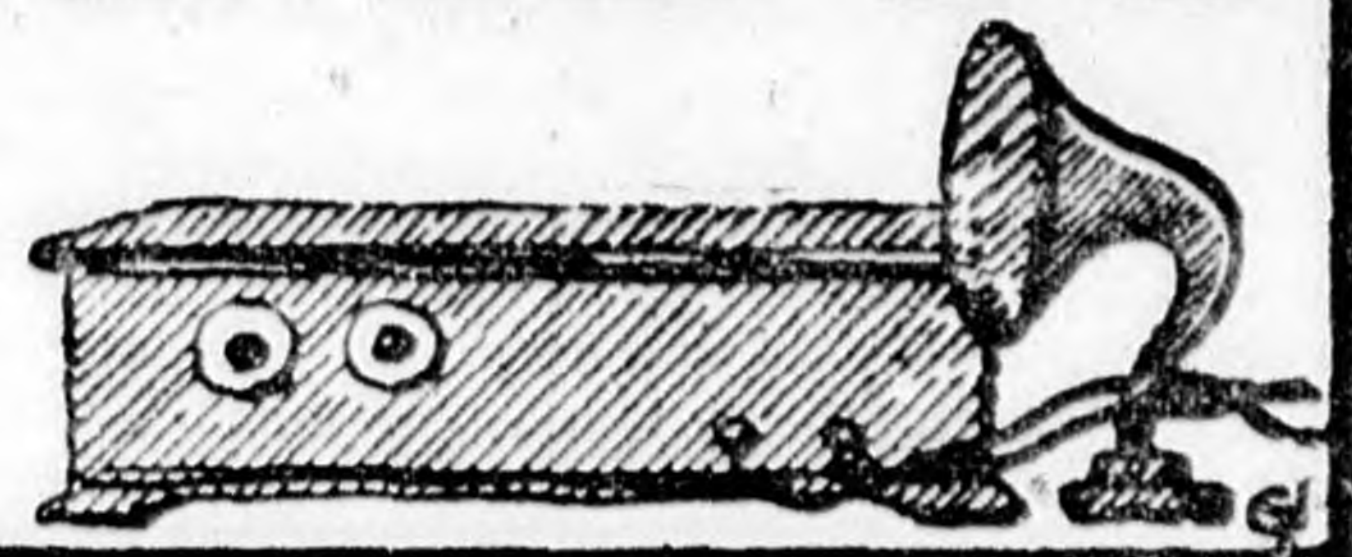
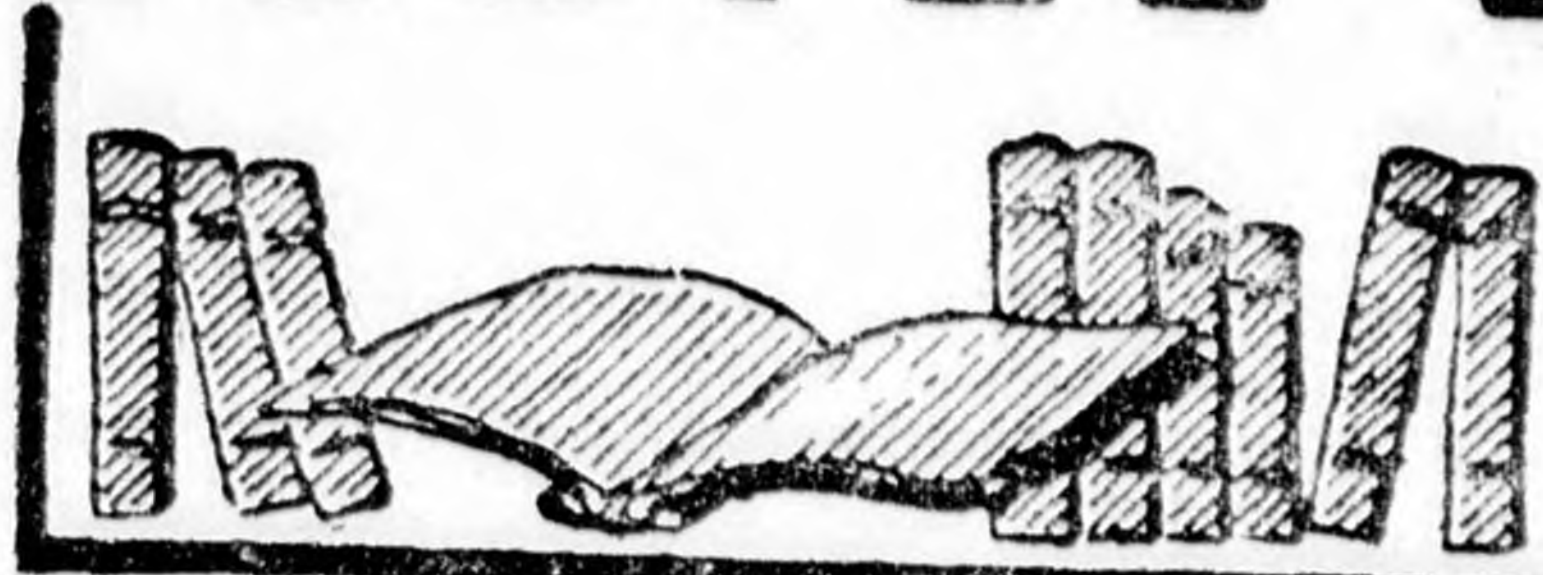
Felgyorsulási képesség. Álló startnál 90 km óránként 400 méteren belül. A nagy kocsik végtelen sorában bizonyára nagyon kevés tud ily eredményt felmutatni.

Fékezés 40 méteren belül. Az új Ford lefékezhetőképessége egyenesen bámulatos. Óránkénti 70 km-es teljes sebesség mellett 40 méteren belül $4\frac{1}{2}$ másodperc alatt megállítható.

A Mont Theux hegységet (Belgium) óránként 57.142 km-es sebességgel veszi. A Spa közelében levő Theux hegy meredek lejtőjét az új Ford kocsik könnyen vette óránkénti 57.142 km átlagos sebességgel.

FORD

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

KARMA

A keleti filozófia szerint a földi élet nem reális valami, hanem az átható véges érzeink illúziója. A földi élet csak látszat, mint a nap látszólagos forgása a föld körül. Mint ahogy a piros róza minden más, csak éppen nem piros, hiszen éppen a piros sugarakat veri vissza, tehát nem tartja meg. És bár a földi élet minden változásával, mulandóságával és illúziójával együtt reálisnak hat a benne élő emberre, valójában mégis nem egyéb, mint egy belső valóság külső vetülete. A sulyos anyag világa sokkal inkább a látszat, mint a valóság szintere, a földi élet értelme inkább burkolt, mint nyilvánvaló, erkölcsi értékei, ideális eredményei pedig inkább távolesők, mint megfoghatók. Az élet folytatásra, megértésre és feldolgozásra vár a halál után, az »asztráليون.« Ez a folytatás, ez a feldolgozás a halál utáni élet.

Mindezt egy könyvben olvassom, amelynek »Karma« a címe és a Magyar Könyvkiadó kiadásában jelent meg nemrég Budapesten. Szerzője két angol és két magyar. Az angolok: *Besant* és *Leadbeater*, akiknek több könyvében foglalt tanításait dolgozták fel a magyar szerzők: *Szegedy Maszák* Leona és *Nagyiványi Fekete* Pál. Mindez pedig csak alapja, kiindulópontja, alátámasztása egy bonyolult, de páratlanul értékes filozófiai rendszernek, amely merőben új magyarázatot ad az életről és a halálról. Elméletüket, rendszerüket, bölcsőletüket pedig ebben a szóban foglalják össze: *teozófia*.

Az ember nem is hinné, hogy a teozófusoknak és a többi spirituális felfogásuaknak, spirítisztáknak, szóval az okkultistáknak milyen óriási tömege él a világon. Különösen Angliában és Amerikában millió és millió okkultista él és ideszámíthatjuk India sokmillió népét is, akik valamennyien okkultisták. De talán ennél is meglepőbb, hogy Magyarországon is ezrével vannak a spirítiszták és más spirítualisták és hogy Pesten egy igen tevékeny és élénk érdeklődést kiváltó *Teozófius Társaság* működik igen nagy eredménnyel.

Amióta néhány szélhámos spirítiszta álmédlumot lelepleztek világraszóló botrányok kíséretében, azóta az okkultizmust leszokás mosolyogni. Bizonyos azonban, hogy akik annyira semmibe veszik az okkultista tanításokat, azok rendszerint távolról sem ismerik, még csak nem is sejtik, mi az az okkultizmus. Nem akarom azt mondani, hogy igazat adok az okkultistáknak, de kétségtelen, hogy tanításuk komoly figyelmet érdemel.

Nem szabad azt hinnünk, hogy minden spirítiszta jelenség svindli. Magam is résztvettem szűkkörű spirítiszta szeánszokon, csak feltétlenül megbízható emberek társaságában és olyan jelenségeknek voltam tanúja, amelyekre nem lehet materialista ésszel magyarázatot találni. A »szellem« olyan titkaimat árulta el, amelyeket addig magamnak sem mertem megvallani. Jósátoakat hallottam, amelyek azóta pontosan következtek, a múlt olyan eseményeit közölte velünk, amelyekről egyikünknek sem volt sejtelmünk addig és azok valóságáról utóbb meggyőződünk.

A tényeket nem lehet letagadni, sem gúnyos kézelgintéssel elintézni. Hányszor hallottunk csodálatos gyógyításokról, telepátikus jelenségekről, clairvoyantokról és hasonlóról, amelyekre nincs magyarázat. A hipnózis ma már pozitív valami, de kimondja meg, mi az igazi lényege? A tudomány feladata lenne mindenestre, hogy ezeket a titkokat megfejtse, ezeket a csodákat megmagyarázza és ami hasznot, értéket azokból az emberiség javára ki ehet termelni, azt ki-termelje.

Az okkultizmus már hívőinek nagy számánál fogva is nagyobb figyelmet érdemel. Milliőkat nem szabad csak úgy könnyedén átengedni egy tévhitnek, ha az tényleg tévhit. Viszont ha igaz volna mindaz, amit ők tanítanak, akkor azt az emberiség közkinésévé kellene tenni. Bele kell tehát nyulni ebbe a problémába, tisztázni kell a fogalmakat és meg kell kísérelni az okkultizmus tárházából kiválogatni az igazi értékeket.

Annyi bizonyos, hogy az okkultizmus boldoggá teszi hívőt, mert megszünteti az élet legnagyobb borzalmát: a halálfélelmet. Aki elfogadja a tanítást, hogy halál nincs, a mai félelmes életében, hanem egy halál utáni, az élet tapasztalatait feldolgozó, boldogabb, ugynevezett *devacháni* élet, az nem fog rettegni a szörnyű elmúlástól. És aki elfogadja azt a tételt, hogy a lélek, a szellem, vagy Égő reinkarnálódik újra meg újra, ismételtén többször végigéli földi életét és minden életében olyan lesz a sorsa, a Karmája, amelyent előző életével, mostani cselekvésével, gondolkodásával, jószívűségével vagy kegyetlenségével ki-

érdemelt, az bizonyára jobb, nemesebb, igazabb életet fog émi a többinél.

A Karma a teozófusok tanítása szerint megmagyaráz minden vélt földi igazságtalanságot. A teozófusok szerint nincs igazságtalanság az életben, csak az ember nem érti meg. A törvény, mely a világ életét irtózi, nem tévedhet és sem véletlenség, sem igazságtalanság nem fordulhat elő a földön. Minden szenvedés és fájdalom valamely előző élet bűnével jól kiérdemelt és pontosan arányban álló büntetés. Minden bűn meghozza büntetését és minden jótett megérleli jutalmát. Persze minden akciónknak csak a következő életünkben érzékeljük el a reakciója.

Ezek tételek, amelyekre kevés dokumentumot hoz-

csak fel a könyv bizonyítékul. Inkább afféle dogmák, amelyeket el kell fogadni mindenkinél, aki üdvözülni akar. Bizonyos azonban, hogy boldogok, akik hisznek és százszor boldogabbak, akik a teozófiában hisznek, mert az élet nehéz, »Karmagát« könnyű szívvel és bizakodva viselik.

Már magában az a boldogság, amit annyi millió embernek nyújt a teozófia, nagy, felbecsülhetetlen eredmény. Ha még hozzávesszük, hogy jobb, igazabban, nemeslelkűvé alakította át az ő hívő tömegeit, akkor el kell ismernünk, hogy a teozófia, az okkultizmus, bármilyen hihetetlenek is a tanításai, igen nagy szolgálatot tett az emberiségnek.

Dr. Hesslein József

Az ötven éves Krúdy Gyula

Hosszu szál ember, aki csak most kezd megtelni, mert eddig szinte szikár volt. Azonban a bánatos magyar feje még mindig oldalt billen, mintha lezuhna a sok gondolat és hangulat, ami kifogyhatatlanul bugyog belőle, egyre erősebben, egyre szebb formákban.

Ugyyszólván gyerek volt, amikor írni kezdett, ezért ismeri számos generáció a nevét. Krúdy Gyula azért még mindig tud új dolgokat mondani, egyre több nyírségi alak bukkan fel az emlékezetében, ahol el van raktározva minden figura, akit valamikor látott. Hatalmas kincseshánya a lelke, — ki tudná megmondani, hogy miért bányássza belőle olombetűkké előbb az egyiket, vagy a másikat?

A napokban szigorú, de igazságos megállapítását olvastam a Bácsmezei Naplóban az ugynevezett bácskai gentrynek, ami voltaképpen fából vaskarika. A graciesárok leszármazottja épp úgy nem lehet gentry, mint, ahogy nem az az örmények óvadéka. Az igaz, hogy ők azért megjátszották, az avatlatlanokat félre is tudták vezetni, de ez épp olyan szerep volt, mint a színészé, akit a színpadon kívül senki sem hív Bligny hercegnek. Az igazi gentry eltűnt, beolvadt a mindennapi élet munkás tömegébe s eltagadja a származását is, átadva a teret a polgári elem fiainak, akik a megsemmisült társadalmi osztály külsőségeivel, gyenge, vagy rossz szokásaival szeretnének feltűnődi játszani.

Krúdy Gyula világa a kurtanemesek világa, azoknak különös életét, rombaomlását, apró dolgait, kicsinyességeit, nagyozolását ő ismeri a legjobban, de körülövezi annyi szeretettel és romantikával, hogy mindenkinél rokonszenvesekké válnak.

Ez a mindig szomorúnak tetsző ember maga a re-

inkarnálódott Szindbád, aki helyét nem találja, állandó vándoruton van, titokban megjelenik kis városkák vendégfogadójában, együtt iszik a törzsasztalok ottfelejtett bánatosáival, aztán megáll egy vaskosaras ablak előtt, ahol elhanyagolt asszonyka mereng a csillogokon és féltérdre ereszkedik előtte:

— Három nap és három éjszaka utaztam a posta-koosin, hogy kezet esőkolhassak neked, aki ott ragyogsz minden álmomban. Ne kérdezd, honnan jöttem, ne törődj vele, hogy ki vagyok, ellenben tudok egy magányos erdei kápolnát, gyere, meg fogunk ott esküdni... Ornátusában már türelmetlenül vár a szakállas barát...

Másnap már másik városban bolondítja a maguk... a hagyott nőket Szindbád, — talán nem is bolondítja. Öszintesége csak a pillanatok hangulatának, érzésének van, ami előtte, meg utána történik, az mind hideg megfontolás, számítás.

— Magának is temető van a szíve valamelyik esüskében, asszonyom, akárcsak nekem. — jöjjön, legyen a kettőnk ez a nap. A nevét sem akarom tudni, Mária vagy, esetleg Imogén, de soha sem felejtethetjük el egymást, mert nem találkozunk többet s ennek az éjszakának a forró hangulatából táplálkozunk hideg téli esteiken. Emésztődve, hogy milyen szép lett volna a folytatás és hogy éppen azért kellett felbeszakadnia hirtelen, hogy igazán szép maradjon folytatás nélkül.

Hogy mit akar Krúdy Gyula megírni, arról soha nem beszél. Néha nem látja senki heteken át, budai kis kocsmákban mond boszorkányokkal, kísértetekkel teli mesét hervadó arcu kocsmárosnéknak, akiknek az ura a pesti oldalon szaladgál éjszakai pillangók után. Szép az ősz mindenképpen, legszebb az asszonyi életben, ahol már jönne a tél, amikor rövid órákra visszavarázolt minden szépséget a hozzáértő kertész s olyan csodálatosan kívülről a magát elhanyagolásra, lemondásra kényszerítő asszony mint ahogy ki tudják tenyészteni a leghatalmasabb krizantémumokat is. Vízben tartva udén megmarad az a virág egy hónapig is. Nem elég az?

Krúdy Gyulának az élete tele van regényességgel, romantikával, de nem csak az övé, hanem az egész családjáé, következőleg a vérében van az a sok szín és hangulat, ami az írásaiban éli ki magát. Gyerekember volt, amikor megházasodott, — hát természetesen, hogy ez a házasság nem lehetett boldog, különösen nála, akit lekötni senki és semmi nem tudott, aki társaságban virradatig elüldögél, annélkül, hogy irodalmi témát fejtegetne, vagy polémiába bocsátkoznék lárkivel: ül és hallgat, csak tévedésből mosolyog el egyszer:

— A Gaál Samu macskabundája olyan keshedt volt, hogy olyat még élő ember nem látott.

Otthon jár ilyenkor megint, nem is hallotta, hogy mit beszélgetnek körülötte, idgenebb lélek nem jár a pesti uccákon nálánál, (habár az utolsó harmincöt év minden nevezetes figuráját csakis ő ismeri), házszámokat is csak itt-ott ismer, amerre kiadók laknak s ahol jó bort mérnek. A többi mellékes, szinte felesleges épp csak hogy kényszerű keretül szolgálnak az élet számára.

Ismerőseinek java része is a vidékről kerül ki, nyírségi, felvidéki kis emberekből, egynéhány bácskai cimborából, aki hasztalan igyekszik Krúdyt az asztal alá inni, mert hajnalban is papirost kér és leírja azt az új álmot, ami most fakadt benne régi rózsából. Aztán félrebillenti a fejét és megy haza a Margitszigetre, hogy újabb hetekig remeteéletet éljen.

Bródy Sándorról csodálatosan szép regényt írt, közelebb hozta mindenkihez ezt a másik örök-gyere-

ket, makrancos, megszállhatatlan lelket, mint ha szigorú esztetikuskok bencolgtatták volna. Mostanában jelenik meg a könyv. De vajon lesz-e életrevaló, élethű krónikása valamikor Krudy életének is? A világ legesendesebb embere, akit űz, hajt valami az elérhetetlen után, akit nem lehet kielégíteni, aki viszont akár hányszor elképzeltethetetlenül igénytelen a maga élete szempontjából. Afféjárt is csak kettőt tudok, egyszer egy rendőrtisztet, máskor egy huszárkapitányt, aki részegségében kardot rántott rá. Krudy Gyula elkapta a kiélesített kardot és ketté törte. A tisztet is alaposan ellátta, az Erdélyi horozóban épp úgy min az utána következő párbajban. Ő csodálkozott aztán a legjobban:

— Miért kellett nekünk összevesznünk?

A legnagyobb ereje a mesében van, mert akár-hogyan erőt is vegyen rajta a hangulat, akár-hogyan szórja két kézzel, könnyedén és könnyelműen, a színeket, — minden írásában ott bujkál a mese. Ujabbban a történelmi levegőt testesíti meg, a mohácsi vészről, a gyermek Lajosról, írott regényeit mintha csak egykoru mesemondó tárná élénk, olyan élénk, erős, tökéletes a korfestése, amin a legkisebb erőszakosságot sem érezni. Azt mondhatná a nagyképű esztétizálás, hogy alapos tanulmányokat végez. Ugyan, kérem? Ahhoz idő is kell! Vagy megvan valakiben a hozzáértés, a megérzés, vagy nincs. Krudyt visszaviszi a megfelelő korba egy régi pergament elolvasása is, más pedig hiába buvárkodik át egész könyvtárakat.

Igazi költő azonban mégis csak akkor lesz belőle, amikor hazamegy a Nyírségbe, a kurtanemesi közé, a hajdani romantikus vidékre, ahol bujdosó betyár is termelt a Krudy-nemzetségből s ahol csak az ő szemé látja meg a meséket, csak az ő lelke hallja a rég kiszáradt nádasok fölött szálló kócsagok szárnycsa-

(— tívi. —)

Párhuzam Erdély és Vajdaság irodalmi élete között

Már régen itt él bennem a vágy, hogy hozzászóljak ahhoz a vitához, amely már esztendő óta folyik a Vajdaságnak keresztelt csudálatos talaju földnek határain belül. A kérdés ez volt: van-e vajdasági irodalom?

Én, az aktív tollforgató, nem mondhatom azt, hogy van, de azt sem tűrném, ha azt mondanák: nincs. Talán így igaz: speciálisan vajdasági irodalom egyelőre még nincsen, de vajdasági magyar irodalom már van. Hogy ez a ma meglevő és egyre szaporodó írógárda mennyi értéket rejt magában, azt az olvasó, de még inkább a közel jövő kell, hogy behozza, de már e nélkül az értéket jelző választóvíz nélkül is elkerülhetetlen fontos volna az a bizonyos sokat vitatott irodalmi lap, mert *tér nélkül nincs élet, nevelés nélkül fejlődés, lehetőség nélkül nincs akarat.*

Tíz esztendői kisebbségi sors után a magyar lélek nem tudott a Vajdaságban maradandót vagy mondjuk: korszerűt kitermelni. A betű, a könyv, ma már nem luxus, hanem *életszükséglet* lett belőle s a vajdasági humuszból nem sarjadt Apostól, aki a kisdedeket maga köré gyűjtötte volna. Azaz, hogy akadt, nem is egy, több, hajh, de *anyagilag nélkül szintén nincs létjogosultság.* Miben, hol keresendő az ok? Én két részre osztom a bajt: 1. A magukat magyaroknak valló tehető polgárok *abszolút érzéketlensége* saját kulturájukért hozandó áldozatok iránt; 2. a vajdasági olvasó közönség *közönye.* — A baj, bár krónikus, mégis gyógyítható: az 1. alatt foglaltaknak fel kell hívni a figyelmüket *kötelességeik* (!) iránt, a 2. alatti olvasó közönségnek olyan nivóju lapot kell adni, amelynek olvasása elől nem hogy nem vonja ki magát, hanem *örömmel* várja.

Hogy mit mulasztottak a Vajdaságban tíz év alatt azt egy rövid beszámolóval fogom alább bizonyítani. Előbb azonban néhány sort Erdélyről.

Az erdélyi irodalom sem speciálisan: erdélyi, bár kétségtelen, hogy az ugynevezett népies irodalomnak itt sok képviselője van. Tegyük azonban mindjárt azt is hozzá, hogy a székely nép faji és nyelvi sajátosságai egészen természetesen megkövetelik a velük való foglalkozást. (A bácskai, vagy a bánati magyar: alföldi ember, ami egyáltalában nem egyedülálló sajátosság, síkság és síksági lakó van másfelé is.) Az erdélyi irodalom már régen túlnőtt a határokon, tehát nemcsak van, hanem *tudnak róla.* (Nagy különbség van e két szó között.) Itt dolgoztak és dolgoznak! Van pártfogó és van olvasó! Van tér, van irányítás, van lehetőség.

Ime: egy hónap, karácsony havának produkciója:

Károly Sándornak »Ötszázadik emelet« címmel regénye jelenik a Pantheon kiadásában. Károlynak, aki Aradon újságíró, ez a regénye az »Ujság« című lapban jelent meg folytatásként. — Pakots Károlynak, a budapesti Szent-István-Társulat kiadásában regénye jelenik meg. — Markovics Rodion regénye: a »Szibériai Garnizon« eljutott a második kiadásig. — Gyallai Domokos »Nagy tűz« címmel regényt írt, egyelőre folytatásokban hozza egy napilap. Gyallai egy másik regénye, a »Rabkenyéren«, most Szlovénzskóban is kiadásra kerül. — Heri Tussi »Utolsó cárnő« regénye olasz fordításban megjelent, az olasz lapok melegen

foglalkoznak a könyvvel. — Kömüves Lajos portrégyűjteményt adott ki Erdély vezető egyéniségeiről. A könyv egyben nyomdatechnikai remekmű. — Gaál Árpád Kölesey Ferencről nagyszabású regényt írt. A regény tavasszal kerül könyvpiacra. — Papp József társadalmi regényt írt. A mű Budapesten jelenik meg. — Hunyadi Sándor, (néhai Bródy Sándor, a nagy író, fia) színdarabját a budapesti Vígyszínház rövidesen bemutatja. A darab már Berlin számára is le van kötve. — Ormos Istvánnak verseskönyve jelent meg. Fialat, sokat ígérő tehetség. — Franyó Zoltánnak ezúttal először jelennek meg eredeti versei könyvalakban. — Asztalos Sándor novelláskötettel szerepel a karácsonyi könyvpiacra. — Az »Erdélyi Szépműves Céh« Makkai Sándor »Ágnes« című regényét adta ki. — Nyíró Józsefnek »Wesselényi« címmel monumentális regénye jelenik a közeljövőben. — Jávor Bélának novelláskötete a napokban kerül ki a nyomdából. — Báró

Wesselényi Istvánné ifjú Wesselényi Miklósról írt regényt. A munka Budapesten lesz kiadva. — Pap Lajos: »Védőbeszéd« című *verses regénye* (!) a nagyváradi Szigligeti-társaság díszkiadásában jelent meg. A fiatal költő munkáját a kritika kedvezően fogadta. — Ürmösi Károlynénak »Pár szál virág« címen jelent meg a verseskönyve. — Szántó György: »Mata Hari« című regénye az »Erdélyi Szépműves Céh« III. sorozatának ötödik könyve.

Ennyi a most megjelent vagy a közeljövőben megjelenő könyvekről. Vegyük ehhez a folyóiratokat, az »Erdélyi Helikon«-t, a »Pásztorláz«-et, a »Korunk«-at és némileg képet kaptunk arról a munkáról, ami itt folyik.

Közben a Vajdaságban most beszélnek arról hogy *tenni kellene* valamit. Isten áldása rajtuk, tegyék hát *amíg nem késő.*

Szász Márton

A könyvgyűjtés szenvedélye

Nehezen lehet megvonni a határt, ahol a könyvkedvelés elveszti ártatlan jellegét és szenvedéllyé válik. Sok esetben már nem lehet többé szó könyvkedvelésről, hanem inkább könyvmániáról, mely szenvedélyes megjelenésében a gyűjtők legkülönfélébb fajtáját mutatja fel.

Vannak könyvbolondok, akik kincseket gyűjtenek, hogy azokat birtokolják; majd olyanok, akik egy gyűjtemény létrehozásával hiúságuknak áldoznak; vannak aztán irigyek és végül különleges gyűjtők.

A kincsgyűjtő boldog az ő könyvének birtokában, mint a zsugori, csengő pénzének birtokában. Féltelesen szereti őket, senki másnak ne legyen meg az, ami neki megy; alig engedi meg valakinek, hogy bepillantson az ő könyvtárába, elégtelen cirógatja, becézi szép kötetét, úgy őrizi könyveit, mintha minden pillanatban tolvajok betörésétől kellene tartania s kényelmetlenül érzi magát, ha nyilvánosan szóba hozzák kincseit. Inkább letagadja, hogy birtokában van egy-egy értékes könyv, melyet pedig egyenes uton szerzett, nehogy annak bevallása által esetleg veszélynek tegye ki magát. Elzárva tartja könyveit az emberek szeme elől. A könyvbolondok ezen fajtájának önzése sokszor hihetetlen módon összpontosul könyveikben; sőt némelyikük néha oly utra tér, mely erkölcsi szempontból nagyon aggályos s nem mindig hozható nyilvánosságra.

Ezzel ellentétben a hű könyvbolond, amennyire csak lehet, mindenki szeme láttára gyűjti drágaságait, nevezetesen miniatűrökkel és szépen festett kezdőbetűkkel ékített díszműveket, pergamentre és vellinre nyomott kiadásokat, ha lehet, széles margóval, aztán arannyal, ezüsttel és más színnel nyomtatott könyveket vagy amelyeknek egész szövege rézbe metszett s hasonlókat csak azért, hogy olyan válogatott könyvekből álló könyvtára legyen, amelyről csodálattal beszélnek az emberek; ez az ő büszkesége. Gazdag ember létére nagy összegeket áldoz annak kiégszítésére, kizárólag annak él és csupán ebből a célból köt bizalmas baráti viszonyt egy ügyes antikváriussal, aki rendszerint jóval többet ért a könyvekhez, mint ő.

Egyébként sohasem olvassa könyveit, csak éppen szép könyveket gyűjt, ahogy különben festményeket, kagylókat, ásványokat vagy növényeket gyűjtene, ha könyvek helyett azokra adta volna magát. Könyvtára olyan látványosság, amelyet bárkinek szívesen megmutat. Egészen mindegy neki, van-e sejtelmök az illetőknek egy könyv becséről, csak kellőleg csodálják az ő gyűjteményét. Mindenkinek elmondja, akár kíváncsiak rá, akár nem: »Ez a szekrény többet ér egy milliónál!« Ha mások festményekbe, perzsa szönyegekbe, lovakba fektették pénzüket, a hű könyvbolond finom ízlésű tudósnak érzi magát, aki Elzevir-kiadásokra, híres bekötésekre s több efélere pazarolja vagyonát. Ez olyan kérdés, melynek majdnem irodalmi becsé van, olyan fényűzés, mely szinte tiszteletreméltónak tűnhetné fel.

Az irigy könyvbolond mindenre vadászik, amije nincsen; de mihelyt megszerezte, vágyai másfelé vonják. Ha tudomást szerez róla, hogy egy másik könyvbolondnak, akivel versenyez, egy neki hiányzó könyv van a birtokában, nincs többé nyugta, nem alszik, nem eszik. Minden követ megmozdít s még intrikáktól sem riad vissza, csak hogy azt a hiányzó könyvet megszerezhesse. Sikertelenség és akadály még jobban fokozzák vágyát úgy, hogy képes volna egy vagyont áldozni az óhajtott könyv birtokáért. Egy semmiség azonban rögtön megszábadíthatja őt szenvedélytől: ama könyv egy második példányának várát-

lan felbukkanása, egy új kiadás, egy tekintélyes helyről jött lesújtó bírálat s több efféle elegendő szenvedélyének lelohasztására. A könyv tulajdonosa most már nyugodtan élhet, a könyvbolond nem várja türelmetlenül halálát, hogy hagyatékából megszerezze.

A különleges könyvbolond a könyveknek csak egy bizonyos fajtát becsüli, nem sokat törődik egy könyvnek ritkaságával, neki olyan gyűjteménye van, mely az ő eszménye. Ami kívül esik ezen a gyűjteményen, az őt nem érdekli; de az ő gyűjteménye érdekében nem sajnál semmi fáradságot a kutatásra és semmi költséget a megszerzésre.

A különleges könyvbolond kész feláldozni idejét, pénzét és egészségét, hogy összegyűjtsön egy lehetőleg ritka könyvtárat, mely azonban mindig egyhangu fog maradni. Birtokában van például Danteinek ezerkét száz különféle kiadása, vagy összegyűjtött Shakespeare műveiből apránként ezer számot minden nyelven s minden lehető kiadásban, vagy a francia forradalom békésen el van temetve egy mindenféle értéktelen irodalmi termék valóságos temetőjében, amelyet egy ilyen könyvbolond sok évtized alatt gyűjtött.

Sokat lehetne arról a módról beszélni, ahogy ezek az emberek könyveiket keresik. Mert ha egyszer közismertté válik egy könyvnek ritkasága, megindul a versengés birtokáért.

De akkor éri tetőpontját az örültség, ha két-három különböző nemzetiségű gyűjtő vadászik egy kiválóan érdekes ritka könyvre; akkor a gyűjtőkben a könyvhóbot mellett a nemzeti büszkeség is fölébred s becsületüggyé válik, ki legyen a győztes? Akkor a könyv értéke néha kevésbé jön számításba, mint az a kérdés, ki tud érte nagyobb árat adni?

Hogy milyen viszasságok fordulnak elő néha a könyvbolondoknál, arról elmondunk pár jellemző példát.

Midőn 1856-ban incunabulákból és ritka könyvekből kiállítás rendeztek Haarlemben, jelentette az egyik kiállítási biztos, hogy egy jól öltözött ur zsebrevágott egy könyvet az egyik üvegszekrényből. Nyomon követte a bűnöst s végre utolérte egy padlászsobában, ahol elrejtőzött, gőrsösen szorongatván ujjal között az igénytelen külsejű pergament-kötetét. Szomoruan adta vissza a könyvet. Midőn ez a világban egyedül álló ember később haláloságán feküdt, meglátogatta őt ugyanaz a kiállítási biztos, aki időközben haráságot kötött vele. Ott feküdt a lesoványodott beteg, könyvekkel körülvéve, könyvek hevertek szegényes szobájának minden butorán, sőt még ágyának párkányán is. És ez az ember, aki már közel volt a halálhoz s aki nagyon rászorult volna egy jobb lakásra, vonakodott attól, hogy őt kórházba vigyék, mert hiszen akkor meg kellett volna válnia kincseitől, könyveitől, aminél pedig már gonoszabb sors nem érhetne volna. Tolvaj vagy zsugori volt ez az ember? Nem, igazán nem, de azon a ponton állott, hogy azzá váljék: könyvbolond volt.

Foglalkozására nézve könyvkereskedő volt. Kedvezőtlen anyagi viszonyai nem engedték meg neki, hogy az általa annyira szeretett könyveket mindig megtarthassa. Nem szívesen vált meg tőlük. Sőt néha eldugott egy-egy ritka könyvet, amelyet idegenek kerestek nála, nehogy fölkeltse figyelmüket s ő maga kísértésbe találja jönni, hogy eladja őket. Inkább könyvkedvelő volt, mint kereskedő, ezért, bár nőtlen volt s igen egyszerűen élt, mégis mindig szűk anyagi viszonyok között tengődött. Akik árverésen találkoztak vele, gazdag embernek tartották, olyan büszkén és bátran kínálta az árakat, pedig néha nem ebédelt, csak hogy megtakarítsa pénzét az árverésre. El lehet képzelni, mit érez ilyen ember, ha meg kell válnia könyveitől, holott velük aludt, velük ébredett, róluk álmodott! Sirva hagyta el őket és örömmel üdvözölte hazatértekor.

Hasonlított hozzá van Steenwik lelkész, akinek nagy összeget ígérték könyvtáráért, azzal a felétetellel, hogy magánál tarthatja könyveit amíg él; ő azonban visszautasította az ajánlatot, mert úgy tűnt fel neki, mintha saját Énjének, a lelkének, testének egy részét adná el még életében.

Érettségire

középiskolai, polgári és magánvizsgákra
előkészít Galgóczy magántanfolyam
Budapest, VIII., Mária Terézia tér 3. sz.
12778

Hát egy csunya, rongyos özegegyasszony állt az ablak előtt s így szólt Honkához: — Tudom, hogy babban vagytok és én azért jöttem, hogy segítsék rátatok, de meg kell ígérned, hogy velem jössz és a fiam felesége leszel. Honka mit tehetett volna mást? megígérte. Az özegegyasszony pedig belépett a szobába és azonnal munkához látott. Oly gyorsan járt a keze, hogy Honka beleszédült a nézésébe s pár percig tartott, amíg magához tért. Hát ekkor rá már kész is volt a száz ing és szép rendezesen össze is volt hajtván. — No most gyertünk, mielőtt világos lenne — szólt az özegegyasszony és Honka sietve csökölt a megáldó édesanyját. Kérem a házuk előtt az özegegyasszony egy nagy fekete kört lépett és így szólt Honkához: — Lépi te is ide mellém és öleld át a nyakam. Honka szót fogadott. Hát egyszerre csak el kezdett a nagy kö sütyedni lefelé. Oly gyorsan sütyedtek lefelé a földbe, hogy Honka kénytelen volt behunyni a szemét, nehogy elszédüljön. — Itthon vagyunk! — szólt végre az özegegyasszony és Honka felnyitotta a szemét. Hát egy rozoga szahmaviskó volt előttük s amerre csak elláttak, moccart, sás meg undok zöld pocsolva köröskörül. — Hát ez az én palotám és itt az országom, — szólt kedvesen a csunf özegegyasszony. — Mihelyt a fiam felesége leszel, ő veszi át az uralkodást. Nagy dolgoknak kell történni addig és sok minden függ tőled. Én neked előre csak annyit tanácsosok, hogy sok hasznát veheti. Borzasztóan el volt keseredve. Honka megköszönte a kapott jó tanácsot, bár nem hitte, külsője miatt. Honka megköszönte a kapott jó tanácsot, bár nem hitte, hogy sok hasznát veheti. Borzasztóan el volt keseredve. — No most menjünk, keressük meg a drága jó fiamat, — szólt az özegegyasszony és odalépett a moccart szélsőhöz. Rengeteg béka kuruttyolt a sás közt és undok, zöld békanyalák uszta a moccart tetején. — Nem látom itt a többi között, agyálatszlik, megint egyedül busult váhamerre — szólt az özegegyasszony szomorúan Honkához. — Menj csak be erre a sás közöt, nyújtsd ki a kezedet és kiálltsd hátramozor: Krakkantny... Így hívják a szélgény jó fiamat. Oh, hogy meg fog majd örülni neked! Játsszok csak szépen, míg meg nem ehettek, én pedig most meccartok és megfőzöm az ebédet. Honka szót fogadott. Bár hogy is írtózt az undok moccart-

(Folyt. köv.)

szomorodni! Felkelt s lábujjhegyen kifutott a kunyhóból, hogy legalább szabadon kishassza magát. Hát, amint ott nagy busan áll a moccart szelén s a könyvet törülgeti, megint valami nagy fényességet lát feleje közelében. Amint egyre jobban közeledik, csak látja ám, hogy egy gyönyörű ezüstös hintó az, két aranyszőszárnyu papával, attól van hát akkora fényesség. S a hintóban pedig, ragyogó ruhá-da ott ül: Lidérc herceg. — Eljöttem ismét érte — szólt a herceg és kitárta karait a síró leány felé. Az én gyönyörű Kékfényű országomban csak örök boldogság van, csupa öröm és nevetés. Akarsz-e hát a feleségem lenni? Szegény Honkának minden erejét össze kellett szedni, hogy ellen tudjon állni a csúpos kisértésnek. Elfordult, hogy ne is lássa a gyönyörű herceget, adott szavára gondolt és így szólt: — Jaj, nem mehetek veled, másnak vagyok már a meny-asszonya. — Varamgyeményasszony...? Az akarsz maradni...? Mikor csak egyetlen szavamba kerül és királyné lehetsz! — Kértele a herceg, majd szebbnél-szebb dalokat énekelt, de mindhiába. Honka befogta fülét és úgy futott vissza a kicsiny kunyhóba. Sietve lefeküdt és még sokáig csendesen sírdogált, míg el tudott aludni. Másnap megint későbbben ébredt, mint az özegegyasszony, de az nem tett érte szemrehányást, sőt nagyon kedvesen így szólt Honkához: — Ma nagy misét fogok közölni veletek, csak ébressz fel Krakkantnyul. Honka volégenyűhöz lépett és megcsökölt. Krakkantnyul boldogan, nevetve nyitotta fel szemét. — Jó reggelt szépséges Honkám! Almonban megint féltem, hogy elveszítetlek. S most oly boldog vagyok, hogy láthatlak megint! Honka rámosolygott volégenyűre s megint örült, hogy ellent tudott állni a kisértésnek. — Hát édes gyermekem — szólt az özegegyasszony a reggelihez — már harmadik napja, hogy jegyesek vagytok s ha Isten megsegít, holnap megtarthatjuk az esküvőt.

I R T A: S Z E G E D I E M I L

Bob és Vily lélekzetvisszafojtva figyelték Jackie műveletét — Szárazföld — kiáltott Jockie prüszkölve és két karját magasra emelve jelezte, hogy a lába talajt ért. A víz sekély volt, a térdéig se ért.

— Jöhettek utánam!

Bob és Vily egykettőre a vízben voltak s most már közös erővel igyekeztek a tutajt a homokpadról elmozdítani.

Ezt Rin se nézhette tétlenül. Beugrott a vízbe s le-föl uszkált, de az ő lábai nem érték talajt, mert alhoz tulságosan rövidek voltak. Csakhamar meg is unta a céltalan lubickolást és vissza men a tutajra.

Ezalatt Jackie, Bob és Vily teljes erejükkel taszigálták az alkotmányt visszafelé. A tutaj egyszerre megmozdult és felszabadult, de a következő percben ketté vált és az egyik rész Peggivel elindult a vízben. A tutaj másik fele, amelyen az ennielő és Rin-Tin-Tin maradt, nehézkesen mozgott és ezt sikerült megállítani.

A három fiu kövémeredve nézett Peggi után, aki a két fatörzsön lefelé uszott, miközben kétségbeesetten kiabált és integetett kezével.

Rin-Tin-Tin le-fel futkosott a tutajon, melyet a fiuk jó erősen tartottak, nehogy elszabaduljon. Rin hirtelen ugrással a vízbe termett és uszni kezdett az elszabadult tutaj felé.

— Kapaszkodjunk lel a tutajra, kiáltotta Jackie és teljes erejével tartotta a fatörzset míg Bob és Vily felkapaszkodtak.

Elkezdődött a hajsz. Peggi tutajja mintegy száz méterrel haladt előre. Mögötte Rin-Tin-Tin küzdött az árral, végül a tulterhelt elszakadt tutaj következett.

MARGIT: Én nem értem, honnan szedte Zsuzsi ezt a jó gondolatot!

KLÁRI: Igaza van Zsuzsikának! S most azt kérdelem: Kié legyen a jutalomdíj?

VALAMENNYIEN: Zsuzsikáé, Zsuzsikáé!

KLÁRI átadja neki a könyvet. Zsuzsi boldogan magához szorítja s megcsökölja Klárit.

Eközben kívülről hangzik: »Gyerekek, jertek uzsonnázni!« A gyerekek vidáman fölkerelkednek s kinennek.

Kóbor Mária.

Legutóbbi rejtvényünk helyes megfejtése: Ernő, Körhinta

Helyesen fejtették meg: Ausländer Vili és Juliska, Piri Mariska, Stibinger Imriske, Brückner Gyuszi, Vitsch Mariska, Stolz Elly, Bognár Laci, Rill Antal és Margit, Stiberger Annuska, Ádám Pityu, Kalmár Gizike, Wachsmann Ilonka, Vukov Konstantin és Mariska, Régi Motonos, Drégely István, Svraka Mariska, Sáfrány Évike, Weisz Bandika, Stuprich Baba és Csibi, Rosenberg Lea, Csizmadia Annuska, Szabó M., Friedmann György, Szlávik Margitka, Alexander Braun, Balogh és Rencsár, Simon Etelka, Szarka Erzsike, Hamburger Ferkó, Spitzer Kató, Glazer Annuska, Haupt Stefike, Haupt Józsi, Lukó Rózsika és Gyurika.

A jutalmat Vukov Konstantin és Svraka Mariska nyerte.

ÜZENETEK:

Szaruka Erzsike: Kíváncsi vagyok mit hozott a Jézuska neked és milyen lesz a bizonyítványod? — Haupt Józsi és Stefike: Üljetek le és gyorsan írjátok meg a Balázs bácsinak mivel lepett meg a Jézuska titeket is. — Stuprich Baba és Csibi: Köszönöm jó kívánságaitokat. — Svraka Mariska:

KLÁRI: Ti ugyan szíves vendéglátók vagytok, Sárrikák nem olyanok, hogy nekálljanak a karácsonyiaszedeésnek. Talán még szebb a fájuk, mint a miénk...
 EDIT (belevág Klári beszédébe): Az lehetetlen! »Faj de pompás fa«... enekli ismét s ugrot a fa körül.
 KLÁRI: En bizony várom a vendégeket, mert szeretném nekik megmutatni az ajándékomat!

*Faj, de pompás fa,
 A karácsony-fa,
 Nincs árnyéka,
 Csak látká,
 Faj, de pompás fa!*

Háttérben karácsonyfa áll.
 KLÁRI (lehé a könyvből): Elnye-ejnye, miért késnek Sárrikák? Azt ígérték, hogy négyre itt lesznek s már neked! STEFI (fel sem néz munkájából): S az baj, ha nem jönnek? Így karácsonykor nem is szeretem a vendégeket. Szívesben játszom egyedül az új játékaimmal.
 EDIT: Igazad van, jobb ha nem jönnek! Még talán le is szednénk néhány cukrot erről a gyönyörű fáról.
 KLÁRI: Oh, te trügyl! Van még elég dísz a fán, marad még neked is a cukorból.
 EDIT: Marad, marad, de én nem szeretem, ha a karácsonyomat újév előtt lekoppasztják!
 STEFI: En sem engedek a fához nyulni senkit. Ugy-e? Edit, mi megvédjük a karácsonyot!

Három leányka ül az asztal mellett, Edit babáját öltözteti, Klári olvas, Stefi várt s magában dudolja a »Mennyből az angyal«-t.

A legjobb kívánság

bat gondolja, jutalmul ezt a szép könyvet kapja! (Ezzel telmutat egy díszes mesekönyvet.)

VALAMENNYIEN: Ez pompás! Versenyezzünk!

EDIT: Kíváncsi vagyok, ki lesz a győztes.

A VENDÉGEK (tapsolnak s mondják): Én is, én is!

KLÁRI: Hát helyezkedjétek el! Aztán kezdődik a verseny!

(A hét leányka leül egymás mellé.)

KLÁRI: (kérdés): Te mit tennél Ilus?

ILUS: Minden cukrászdából megvenném a cukrot s karácsony estéjén kiosztanám a szegény gyerekeknek.

KLÁRI: Hát te, Márta?

MÁRTA: Én bizony nem cukrot vennék, mert az hamar elfogy, hanem játékot adnék karácsony estéjén minden szegény gyereknek. Az tovább tart s több örömet okoz, mint a cukor.

KLÁRI: Hát te mi jót tennél, Sárrika?

SÁRI: Én? Én felszabnám a boltok minden szövetét, hogy ne legyen fázó ember szent karácsony napján.

MARGIT: Ejnye Sári, elcsipted az én gondolatomat! No de azért is lefőzlek! Én mindenkinek egy kis házat adnék, hogy ne legyen hajléktalan ember a világon.

STEFI: Én meg olyan kenyeret szeretnék sütni az embereknek, amelyből akármekkora vágna, sohase fogyna el.

EDIT: Mivel én ki nem állhatom a szomorúságot, szeretnék olyan szert találni, ami elpusztítja a bánatot, hogy minden ember vidám legyen, mint a szabad madár.

KLÁRI: No ez igazán sok jó kívánság. Vajon mit tud Zsuzsika kitalálni! Ti elszedtetek előre minden jó gondolatot! Törd a fejed, Zsuzsi lelkem!

ZSUZSIKA: Óh, az én kívánságom egyszerű és rövid, mégis benne van a ti összes kívánságtok!

Egyszerre:

SÁRI, EDIT: Az lehetetlen!

STEFI, MARGIT: Hadd halljuk hát!

MÁRTA: No erre kíváncsi vagyok!

KLÁRI: Ne zavarjátok Zsuzsikát! Elő azzal a jó kívánsággal!

ZSUZSIKA: Isten éltesse hazánkat!

EDIT: Előre sejtettem, hogy megint Zsuzsi lesz a győztes!

Másnap reggel alighogy Ilonka elment iskolába, édesanyja parancsot kapott a királynétől, hogy azonnal járuljon elejé. A szegény asszony rosszat sejtve bár, de szót fogadott. A királyné hidegen fogadta.
 — Amulva hallottam nagy ügyességedről — szólt a szegény asszonyhoz — s most éppen szűkségem van rád. Itt van ez a száz ingre való vászon, ezt holnap reggelig meg kell varrnod s ki is kell himezned. De ugy igyekezzél ám, hogy ha nem lesz együtt holnap reggelig a száz ing, hát szégyenszemre egytől szál ruhában üzentek ki rögtön az országból.
 Azzal már megis fordult a királyné s feleletet sem várva kiment a tereméből. A szegény özvegyasszony pedig azt sem tudta hogyan került haza.
 — Jaj hét nap és hét éjjel sem lesznek kész ennyivel! — sóhajtozta kéttségbeesetten, de azért mégis csak munkához látott. Szegény Ilonka egész nap ott busult az édesanyja mellett, hogy hát hogy is lehetne ezen segíteni! De hiába semmisen jutott az eszébe s mivel ilyen finom munkához ő még nem értett, hát legelőször a cernát ő tűzte mindig be a tübe. Az egyiket beülté, a másik már úres volt. Oly gyorsan varrt az édesanyja, hogy a tü színté nem is látszott a kezében, mégis száz ing még nagyon messze volt.
 Már hajnal felé járt és még egy tízedrésze sem volt meg a munkának. Fáradt volt már nagyon a szegény özvegyasszony, aly birta nyitva tartani a szemét. Végre is hiába volt minden erőfeszítése, a szemé lecsukódott, bár a keze még egy darabig látatlanban is varrt tovább a gyönyörű apró öltésesket. Egyszer azonban már a keze sem mozdult többé.
 Ilonka rémülten borult az anyja ölébe.
 — Anyám...! Édesanyám! Mi lesz velem, mindjárt hajmalodik...! En ostoba teremés nekora babja is kevertelek!... — zokogta, de hiába kellegette a szegény édesanyja, nagyon mélyen aludt s nem ébredt fel.
 — Most már ugy is mindég, — gondolta végre is Ilonka kéttségbeesetten.
 De azért a leletett varráson mégis öltögetni kezdett, ugy amint az édesanyjától látta. Tudta bár, hogy a rengeteg munkán ez nem sokat segít, mégis várta, hogy csoda történjék. Isten a bizókat nem hagyja el.
 Az ablakon egyszer csak kopogott valaki.
 — Ki az? — kérdezte Ilonka az ablakhoz lépve.
 — Nyisd ki csak, nem bánod meg — felelt egy nyájas hang s Ilonka felbátorodva nyitott ablakot.

— Előre Rin! Előre! — biztatták a fiuk a kutyát, amely előreszegzett fejjel egyre közelebb jutott a tutajhoz.

Jackie és Bob hasra feküdtek a tutajon, hogy fel ne bilenjen és hogy evezéssel elősegítsék a gyorsabb haladást. Az evező persze a tenyerük volt, de így is gyorsabban mentek, mint Peggi hajója, amely most cikk cakkosan uszott az árral.

Rin már csak pár méterre volt a tutajtól, amelyen Peggi az ottmaradt árbócrudba kapaszkodva ült, miközben ő is biztatta hű pajtását.

— Siess Rin!

És a kutya, mintha csak értette volna a szót, búzgón csapkodta a vizet. Érezte, hogy kis gazdája veszélyben van és pár erőteljes lökés után ott volt a tutaj mellett.

Peggi elfeledkezve a veszélyről, kinyújtotta két karját és abban a pillanatban a tutaj oldalrabillent és Peggi belezuhant a vízbe.

Jackie, aki mindezt látta, felsikított.

— Gyerünk, mert Peggi elvesz. A tenyér-evezők villámgyorsan dolgoztak, de hiába, — elkéstek. Rin-Tin-Tin megelőzte őket.

Amint Peggi felbukkant a habokból, Rin feléje kapott és fogai közé csipte a kisleány ruháját s magasra tartott fejjel roppant erőfeszítéssel elindult a part felé.

A három sasfiókból egyszerre tört fel a kiáltás:

— Éljen Rin-Tin-Tin!

És a kutya fogai mögött az ájult testtel partra ért. A kutya élesen felugatott, jelezve örömét és lerázta magáról a vizet.

Egy-két tempó és a hajótöröttek is partra értek. Rin-Tin-Tin már futott eléjük. Okos szeméit a három csuromvizes vitézre függesztette mintha csak azt mondaná:

— Jöjjetek és segítsetek!

Ezt azonban mondani sem kellett. Bob, Jackie és Vily röpültek Peggi felé aki a fövényen feküdt, sápadt volt és alig lélezett.

A fiuk körül állták. Bob egy takarót hozott a hajóroncsról és egy-kettőre belecsavarták Peggit. A meleg napsugarak vakítóan tüzték le és a kis hajótörött felnyitotta szeméit.

— Halló Peggi! Katonadolog — örvendezett Vily és bukencet vetett a homokban.

Diszbed.

Egy óra múlva valamennyien szárazak voltak. A tutajról

Apró írói hibák

Nem hiba, ha az író önmagát felsőbbrendű embernek tartja, ha kijelenti, hogy odi profanum vulgus, ha hadilábon áll a tömeggel, mely értetlenségével, vallási és nacionalista türelmetlenségével, gyógyíthatatlan közönyével lidércnyomásként nehezedik egy-egy kiválasztott ember kedélyére, ha csak nem életére.

De nagy baj, ha saját felsőbbrendűségét átvízi egy-egy főhősére, aki szintén magas megvetéssel halad el a regényben az átlagemberek közt. Pedig, ha szegény főhős írója nem ihletett ritka nagyság, akkor ő, a hős, épp olyan átlagember, mint az élők, sőt alján se. Micsoda arisztokratikus megvetéssel nyilatkozik olykor a közrendről még a nagy Goethe egy alakja, így Werther ur is, pedig nem volt rá oka, mert Goethe a prózának nem volt a legnagyobb mestere, szüksége volt a kötött formára, hogy tehetsége teljes pompájában kiviruljon. És ahol Goethe a gúnyiak csak egy árnyalatát enged meg magának, ott a kicsik aratnak.

Egyszer kórházban feküdtem és nem akadt kezembe más, elolvastam tehát Beniczkyé Bajza Lenke egy könyvét. Szegényke, ez a nő betege volt az arisztokratikus gögnök még az utca porától is óvta alakjait és hogy becsmérelte folyton azt a társadalmi osztályt (nem a hibáit, hanem a létjogosultságát), melyből rengeteg olvasója kikerült, hisz egy arisztokratikus izlésű ember nem vehette őt a kezébe!

Figyeljük meg, hogy sajátítják ki a regényírók a szerelmet, főleg a szerelemkeltés isteni adományát alakjaik számára.

Minél gyengébb az író, annál bizonyosabb, hogy főhőse író, vagy művész, ujabban mozcisillag, a legrosszabb esetben valaki a magas arisztokráciából. Mert hisz a gyenge író az élet témáit nem ismeri, de saját álmait igen, ezekről ír tehát. Már most az ilyen regények főhősei végzetes tömegaratást visznek véghez a női szivekben. Hányszor mosolyogják le az irodalom szintje alá nyomott közpolgárokat, mint vetélytársakat. Hát köznapi embereket is lehet szeretni! Ezerszer olvastam ezt a gúnyt, persze nem ezekkel a szavakkal, hanem ezer változatban. (Molnár Ferenc egy szava pld. »már ahogy egy erdőtanácsost szeretni lehet«). Mások az ügyvédek képzelik szármalmas figuráknak, mihelyt szerelemről van szó, ismét mások lemosolyogják a kettős könyvtel lovagjait. És így tovább.

Pedig aki ír róla, annak ismernie kellene a szerelmet.

Napoleont megcsalhatják, míg a legijedtebb kis zászlósát halhatatlan szerelemmel szeretik. Kérhet egy lányt egy neves nagy publicista és nincs kizárva, hogy apja könyvelőjébe szerelmes és fuccs a visszajára fordított rubrikaromantikának.

És esetleg a lánynak lesz igaza. A nevezetes publicista esetleg erős dohányos, hajnalban jár haza, rapszódikus életet él, ha darabját előadják a nemzetiben, kurizál a primadonnának, míg a könyvelő lehet a legesaládiasabb erényekben gazdag, amellyel csinos külsejű és eléggé képzett ifju, akinek az egész élete a feleségé lesz.

Vagy. Egy fényes történelmi nevet viselő grófi rengeteget költött egy gyönyörű nőre. És a gyönyörű nő egy szerencsés fiatal fodrászsegéddel vizsgáltgatta magát olyankor, mikor a grófi ur szíve kihagyott.

Mintán mindenki tud hasonló történeteket, sajátosságos, hogy maga az író nem veszi észre, hogy a szerelem nincs kisajátítva a regényhősök számára.

*

Némely írónak kevés mondanivalója van, bár sokat mesél, másnak nagyon sok mondanivalója, de kevés meséje. Mindkét válfajjal megcsúsz, hogy sokszor ismétli önmagát. Bizonyítékul forduljunk a legnagyobbakhoz.

Mikszáth Kálmán hőse elindul, hogy nagy partiet kössön, nagy vagyont keressen a házasságával, féluton jön eléje egy szegény lány, akit elvesz, de úgy elveszi, hogy a saját vagyonát áldozza érte. Ezt megírja kétszer, de nem baj, mert Mikszáthnál a mese nem fontos. Az az édes szó, ami a szájáról folyik, a világ egyik legnagyobb írójává tette volna, ha nem születik magyarnak. Számunkra így is az.

Anatole France nagyon szép képeket fest, de kerete egy van, a házasságtörés. Sokféle változatban, de regényei váza valami titkos találkán lezajló törvényellenes szerelem. Tudjuk, hogy ez miért van, de mégis, talán ha módjában állott volna Francennek összefüggően átkinteni élete egész művét, kötve hiszem, hogy nem sietett volna a csokorba még más színű virágot szedni távozásá előtt.

Egyik bálványképünk, Herceg Ferenc élére kerülhet ennek a felsorolásnak. Esméi: hogy egy hű ember nem törekszik arra, hogy egy szép nő a szeretője legyen, csak hogy annak tartsák. Megírva négy-szer. Hogy a párbajhős lelőtte az asszony jó barátját, mert az a színházban viselkedésével azt a hitet keltette, hogy szeretője az asszony. Megírva kétszer, de hogy az asszony mért gyászolta oly igen, nincs megírva egyszer sem. Hogy aki szerelmes egy, számára elérhetetlen nőbe, kárpótolja magát egy másikkal, aki külsőleg nagyon hasonlít amahhoz. Hanem

ezeken kívül megírta Herceg a Pogányokat is és ezzel levezelte összes büneit.

*

Minden férfi számára csak nagyon kevés igazán értékes nő elérhető. Esetleg egy se. A férfi, ha halálisan szerelmes, a való életben talán gondolni sem mer a megvalósulás ünnepeire, álmában azonban lehullanak a korlátok, például saját félelme, a nő méltóságérzete, tartózkodása, ellenszenve sibi.

Némely író úgy ír, mint ahogy a szerelmes férfi álmában látja a szerelmet. Olvasóját csodakönyvű beteljesüléssel és a gyönyör végtelen és izzó képeivel szórakoztatja. A szerelem mestere azonban megismeri a színeiről azt az erotikust, akinek egy értékes nő csak álmában jutott osztályrészül.

Ezek az erotikusok meglehetősen kártékony hatással vannak az ifjuság nevelésére még oly korban, mikor a szabad gondolat szétpattintotta bilincseit. Jó-részt nekik köszönhető egész éretlen ifjak felbőszítő cinizmusa és minthogy írók írókat nevelnek, nekik köszönhető az a hang, amely az irodalomban a nőket becsmérlő és semmibevevőket propagálja, mint például Karinthy Capillária c. könyve.

*

Nagy büne a prózának, ha hosszasan nehéz és válogatott szavakban beszél. Ez nagyon kevés írónak sikerül úgy, hogy követni lehessen és műve ne váljék izzadságos emészthetetlen darabbá. Sikerült például Wilde Oszkárnak a Gránátalmaház gyűjteményben, mely kétségbeejtő munkát ad a fordítónak, csillogó, nehéz szavak erdején keresztül tartja fenn az érdeklődésünket, s nem lankad, míg sok más író, aki szintén így kezdené, nem jut el így sokáig. Vegyünk csak néhányat a nagyok közül. Molnár Ferenc könyve, az Andor, Szabó Dezső könyve, a Segítség, dr. Havas Emil szubotical író könyve, mind úgy kezdődik, hogy az ámuló olvasó előtt egy hallatlanul képzett, tehetséges, nehéz fajsúlyú író válogatott szavai folynak és

szinte kétségessé teszik, hogy az író tudjuk-e majd magas szintjén követni. Hanem haladjunk csak pár oldalt, elkövetkezik az apály és folytatódik a mindennapos, cseppet sem rendkívül történet. Pongyola szavak és stílus. Szinte fellélekzünk: »mért nem mondtad, kis ravasz, mindjárt, hogy a testvérünk vagy.«

Az igazi nagyok ennek a csillogó nekilendülésnek a fáradságát nem veszik maguknak, hanem mindjárt mondanivalójukhoz fognak, érdeklődésünk pedig a mű folyamán egyre fokozódik.

Hadd szólak még egy pár szót a kedvencemről. H. G. Wellsről, aki a technikát kisajátította magának, hogy rengeteg köteteket vágjon az ámuló emberiség fejéhez.

Melyik is az, ahol a gyerekifju, meg a kis lány együtt töltik a diákkor vakációját, hogy hosszú évek múltán különféle bonyodalmakon keresztül újra találják egymást és egymáséi legyenek? Nem tudom, minden regényének ez a tárgya és én összetévesztem már őket.

Melyik is az, melynek hőse feltaláló lesz és megtalálja a puskaport és különösen a repülőgépet? Megint összecserélem a regényeit, mert minden hőse megtalálja a repülőgépet.

Melyik az, ahol a pacifista haladó ember képét ölti és mint teljesen elfogulatlan döngöli oda valahol, hogy a háborút a németek aljas gázsága okozta, míg az angolok isteni eszményekért küzdöttek. Nem tudom, mert eddig 17 művében olvastam ezt.

Melyik az, ahol az ifju angol kirohan a világba és káprázatos ésszel foglalkozik a világ összes problémáival, meg is oldja őket, miközben a dzsemet keni kenyerére a teához? Mert Wells elszántan ront neki a létező összes problémáknak. Kiváncsi vagyok, mit tenne, ha egyszer valami komoly kis problémája lenne, volna-e egy életrevaló eszméje például, ha rábuzná, hogy hozza rendbe Szubotica város költségvetését?

Dr. Boschán Sándor

Mulhatatlan szerelmem a versírás - mondja Emőd Tamás

A »Déliháb« című budapesti lap »A Parnasszus tetején« címmel cikksorozatot közöl magyar írók pályafutásáról. Ebben Emőd Tamás a következőket beszéli el pályafutásáról:

— Nehéz hirtelen visszaélni magunkat a múltba — mondja Emőd Tamás, — Kaleidoszkopszerűen kavargok lelkiszemeim előtt a saját életem sok apró, furcsa élménye. Pillanatok alatt változik a kép. Egy-egy jelenet gyermekkoromból, amit egy biharmegyei faluban apám hateres holdas birtokán töltöttem el. Téli szánkóink a hatalmas erdőben, ahol úgy megkergették az ordások. Szinte most is érzem tátott szájukból kiáradó meleg lehetőséget, ahogy villogó szemükkel felfelé viczorítottak. Azután látok egy teraszt. Ott ül pipászó mellett Tisza Kálmán, a »generális« és Csáky gróf, mint apám vendégei vidám mulatozás közepette Felém villan a múltból egy gyönyörű éjszakai tűz képe, amikor éget a határ. És látom magam, ahogy mászom a fára, hogy telerakjam zsebeimet madártojásokkal.

— Ebben a kis biharmegyei faluban tizenégyéves koromig — kicsapva az erdőbe, mezőre. — a szó szoros értelmében vett rusztikus életet éltem. Minden fenntartás nélkül közeledtem a parasztyerekekhez, úgyhogy gyermekkorom cseppet sem különbözött az övéktől.

— Első szerelmem is parasztlány volt.

— Magántanuló voltam és csak a vizsgákra jártam be. Nagyváradra, amikre a nevelő készített elő. A nevelőm — most kiváló ügyvéd, — ebben az időben sok verset írt és költeményeit szabad volt elolvasnom. Egyszer ideadott nekem egy jogtörténeti jegyzetét, hogy másoljam le. Mikor ezzel készen voltam, jutalmul nekem ajándékozta Makai Emil »Tudós professzor Hatvani« című verses darabját. Ez volt az első modern könyv, amelyet életemben olvastam, mert addig csak a bereghöszörményi kölesönkönyvtár istápoli szép régi klasszikus művekkel.

— Rövidesen kívülről tudtam Makai Emil verses könyvét, ami azt bizonyítja, hogy már abban az időben is a modern líra volt az ideálom.

— Egy nap hirtelen rámszakadt a nyomor. Apám arról-holnapra tönkre ment, mert a fél vármegyének váltót írt alá. Semmink se maradt. Beköltöztünk Váradra, ahol nagyapám házában éltem tovább Koporsó és sirkóráktára volt az öregurnak, ahol sok vidám órát töltöttem. Legkedvesebb szórakozásunk ugyanis az volt, hogy elbujtunk egymás elől egy-egy frissen mázolt koporsóba. Nagyapám szoktatott le erről a kiváló szórakozásunkról, úgyhogy jónéhányszor kötéllel vert el bennünket.

— Azután jött az önképzőkör, ahol minden felolvasott versemet és tanulmányomat kegyetlenül lecsepltek.

— Lefordítottam Heine verseit és ennek utóhatásaképpen írtam egy kötetre való költeményt, ami mai

napig is annak a szép váradai lánynak a birtokában van, akibe akkor szerelmes voltam.

— Ebben az időben tünt fel a váradai lapokban Ady Endre és Bíró Lajos neve. Mohón faltam minden serukat és az utcán, mint az árnyék császalkáltam utánuk. Az első kötő akivel összerabátkoztam, Dutka Ákos volt. Sokat sétáltunk együtt és ő ilyenkor mesélt nekem Baudelaire-ről, Verlaine-ről és dekadenciáról, amik számomra mind rejtelmes új dolgok voltak. Egy ilyen sétánk alkalmával találkoztunk össze Adyval. Dutka Ákos bemutatott neki engem, mint aki verseléssel foglalkozik. Ady átölelt és jobbról-balról megcsókolta az arcomat, ami eldöntötte további életemet.

— Ady Endre két csókja után nem térhettem polgári pályára és ennek köszönhetem, hogy ma is író vagyok.

— Felküldtem egy versemet »A hét«-nek. Rövidesen megjött a válasz Kiss Józseftől.

— Előadta verseimet és egyben azt írta, hogy ozentul Emőd Tamás lesz a nevem, mert a családi nevem — Fleischer — nem felel meg az írói pályán. Rohantam a postára és azonnal táviratoztam Kiss Józsefnek, amelyben tiltakoztam a névváltoztatás ellen. Eredménytelenül, melybe aztán lassan bele is törődtem. A vers megjelent és apám nagybuzsákon elvitt jutalmul a váradai Emke-kávéházba. Ez nagy ujság volt a számomra, mert bár már tizennyolc éves voltam, ez volt az első eset, hogy egy kávéházat belülről is láthattam. Ez történt ezerkilencszázhatvanban.

— Ami azután történt velem — a béke és a háborus esztendőkből, — azon megint csak átröbög az emlékezésem. Az életemnek legnagyobb és legszebb része az Adyval együtt töltött évek hosszú sora volt. Sokszor volt hat-hét nap egymáshoz ragasztva, amelyet vidám mulatozással töltöttünk el. Zajos éjszakák Nyáray Tóni társaságában a Pollák-bodegában, vagy a »Világ közepe« nevű korcsmában, Ady Endre híres vak cigányának muzsikaszója mellett.

— Később, nyolcéves újságíráskodás után, negyven koronával a zsebemben feljöttem Pestre, ahol Gózon Gyula vett védőszármay alá. Ő vitt fel Medgyaszay Vilma kabaréjába és itt kaptam első pesti honoráriumomat is. Azóta a színházhoz ragadtam, mert láttam, hogy nincs más házisom. Mulhatatlan szerelmem továbbra is a versírás maradt, amittől pedig olyan nagyon messze estem.

— Mai napig is a legnagyobb gyönyörűség számomra a világon, ha néha-néha egy-egy csöndes, nyugodt vasárnapi délutánon megírhatok egy-egy verset — magamnak. Ennek ellenére — hogy szerelme vagyok a versnek — ha körülmezek a könyvtárban, be kell vallanom, hogy még mindig nincs egy rendes kötetre való költeményem.

— C'est le vie!

Szilágyi Ödön

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

A műsorban szereplő adóállomások hullám-hosszai

Bécs 577, 517.2, Berlin 483.9, Budapest 557.5, Breslau 322.6 (Gleiwitz 250), Brünn 441.2, Frankfurt 428.6 (Cassel 272.5), Hamburg 394.7 (Bremen 252.1), (Hannover 297), (Kiel 254), Kattowitz 422, Königsberg 329.7 (Danzig 272.7), Langenberg 468.8 (Dortmund 283), (Münster 241.9), (Leipzig 365.8), (Dresden 252.7), München 549 (Nürnberg 300), Prága 448.9, Róma 450 (Freiburg 577), Zagreb 310.

Tudja már

hogy mindenké, aki a RADIOWELT-re előfizet, vagy előfizetését megújítja,

ingyen kap

egy SD 4 audionlámpt, vagy egy XD 4 végerősítőlámpt. Az előfizetés díja egész évre 250 dinár és 10 dinár a lámpa portója.

Ismeri már

Európa legjobb havi folyóiratát? Ha nem, kérjen még ma próbapéldányt a Funkmagazin-ból

WIENER RADIOVERLAG, Wien I., Pestalozziggasse 6

Vasárnap, december 30.

LJUBLJANA. 9.30: Templomi zene és szentbeszéd. 11: Könnyű zene. 15: Gramofon. 16.30: Könnyű zene. 17.30: Vigjáték. 20: Táncczene.
ZAGREB. 11: Szimfonikus hangverseny 17: Táncczene 20: Opera átvitel
BÉCS. 10.20: Orgona-hangverseny. 11: Szimfonikus hangverseny. 16: Délutáni hangverseny. 18.10: Tercettek. 20.20: »Die Wiener »Musik«. Páros jelenet zene és énekbetéttel. Utána jazzband.
BERLIN. 11.30: Zenekari hangverseny. 16.30: Szórakoztató zene. 20: Az orosz Kis Művészszínház előadása, utána táncczene.
KÖNIGSBERG. 11.05: Kamarazene. 12: Délelőtti hangverseny. 20.30: Hangverseny. Utána táncczene.
BRESLAU. 12: Déli koncert. 18.50: Balalajka hangverseny. 20.15: Fuvós zene, utána táncczene.
PRÁGA. 12: Déli hangverseny. 16.30: Délutáni koncert. 19: Átvitel a Nemzeti Színházról.
LEIPZIG. 15.15: Gramofon. 17: Tarka zenedélután. 19.30: Bach karácsonyi oratoriuma. 22.30: Táncczene.
STUTTGART. 12: Sétahangverseny, utána gramofonzene. 20: Az európai népek táncjai, zenekari hangverseny.
KATTOWITZ. 12.15: Népszerű kvartett. 15.15: Zenekari hangverseny, varsói átvitel. 20.30: Népszerű zenekari koncert. 22.30: Táncczene.
FRANKFURT a. M. 12: Zenekari hangverseny. 16.30: Operazene. 20.30: Koncert. Utána táncczene.
BRÜNN. 12: Déli koncert. 16.30: Délutáni koncert. 18: Német hangverseny. 18.55: Átvitel Prágából, utána táncczene.
RÓMA. 20.45: Az ártatlan Zsuzsi. operett.
LANGENBERG. 13: Koncert. 16.30: Délutáni hangverseny. 20: Mozart: Varázsfuvola.
MÜNCHEN. 12: Déli hangverseny. 17: Tea zene. 20.05: Offenbach: Szép Heléna. Utána gramofon.
BUDAPEST. 9: Hírek, kozmetika. 10: Katolikus mise. 12: Déli harangszó. 12.15: Szimfonikus zenekari hangverseny. 16.15: Rádió szabadegyetem. 17.25: Katonazene. 18.30: Részletes sport- és löverseny-eredmények. 19: Molnár Ferenc: A fehér felhő vigjátékának előadása a Studióból. 20. 25: Művészlemez. 22: Pontos időjelzés. Utáni Magyar Imre cigányzenekarának hangversenye.

Hétfő, december 31.

LJUBLJANA. 12.30: Gramofon. 19: Francia nyelvóra. 19.30: Egészségügyi előadások. 20: Szilveszterest. 22: Zenekari hangverseny.
ZAGREB. 13.15: Gramofon. 17.30: Népszerű zenekari hangverseny. 20.30: Régi és új horvát karácsonyi és újévi dalok. 22: Kabaré.
BÉCS. 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni zene. 19.30: Johann Strauss »A denevér« című vígoperájának előadása, átvitel a Wiener Staatsoperből. 22.15: Szilveszterest.
KÖNIGSBERG. 11.30: Gramofon. 16: Délutáni zene. 20.05: Szilveszterest. 24: Táncczene.
BRESLAU. 21: Szórakoztató zenekari hangverseny. 24: Táncczene.
PRÁGA. 11.15: Gramofon. 15: Vig szilveszteri délután gyermek részére. 19: Fuvós zenekari hangverseny. 22: Szilveszterest.
LEIPZIG. 16.30: Délutáni zene. 20: Szimfonikus zenekari hangverseny. 23: Strauss Johann: A denevér című vígoperája. 24.30: Szilveszteri kabaré.
STUTTGART. 20: Evangélikus Szilveszter-ünnepély. 1: Londoni átvitel a Szent Pál katedrális 12 órai harangjátéka. Utána táncczene.
KATTOWITZ. 20.30: Népszerű kvartett. 22.45: Szilveszterest.
FRANKFURT a. M. 18.30: Operaátvitel a frankfurti Operaházról. Johann Strauss: A denevér c. vígoperája. 24: Szilveszterest a frankfurti uccákon. Utána táncczene.
BRÜNN. 19: Fuvós zenekari hangverseny. 22: Szilveszterest, utána táncczene.
LANGENBERG. 20: Szilveszterest.
BERLIN. 16.30: Szórakoztató zene. 20: Fuvós zenekari hangverseny. 22.30: Táncczene. 23.30: Szilveszterest, utána táncczene.
BUDAPEST. 9.15: Délelőtti koncert és hírek. 12:

Déli harangszó. 12.20: Zongorahangverseny. 17.45: Cigányzene. 18.30: Operaátvitel Johann Strauss: A Denevér c. vígoperája. Utána Szilveszterest a Studióban.

Kedd, január 1.

LJUBLJANA. 9.30: Templomi zene 11: Zenekari hangverseny. 15: Gramofon. 16: Könnyű zene. 17: Hangjáték. 20: Zenekari hangverseny.
ZAGREB. 17: Táncczene. 20.30: Modern est. 22: Könnyű zene.
BÉCS. 10.20: Orgona hangverseny. 11.45: Szimfonikus zenekari hangverseny. 16.30: Zenekari hangverseny. 20.30: »Die verhängnisvolle Faschingsnacht« vigjáték. Utána táncczene.
KÖNIGSBERG. 11.30: Táncczene. 16.30: Délutáni zene. 20: Népszerű zenekari hangverseny.
BRESLAU. 11: Evangélikus istentisztelet. 11.30: Szórakoztató zene. 20: Lehár: Cigányszerem című operettje. Átvitel Berlinből.
PRÁGA. 11: Matiné. 12: Déli zene. 21: Koncert. Utána táncczene.
LEIPZIG. 14: Gramofon. 16: Újévi szimfonikus hangverseny. 18.30: Operaátvitel a drezdai Operaházról. Wagner: Tannhäuser. Utána táncczene.
STUTTGART. 12: Sétahangverseny. 20: Mozart koncert. Utána operettzene.
KATTOWITZ. 15.15: Népszerű zenekari hangverseny. 19.20: Johann Strauss: Egy új Velencében című operettjének előadása.
FRANKFURT a. M. 16: Zenekari hangverseny. 19.30: Csellohangverseny. 20.30: Újévi ünnepély.
BRÜNN. 19: Népszerű zenekari hangverseny, utána táncczene.
LANGENBERG. 20: Újévi bál. 22.15: Zenekari hangverseny.
BERLIN. 11.30: Délelőtti koncert. 16.30: Szórakoztató zene. 20: Lehár: Cigányszerem c. operettje.
MÜNCHEN. 16.30: Teakoncert. 19: Operaátvitel a müncheni Nemzeti Színházról. Wagner: Bolygó Hollandi.

... A Tungstam barium-csövek kipróbálásakor tudtam csak meg, mily elsőrangú készülékem van ...

Igy ír egy rádiótulajdos, aki készülékéből

BARIUM-csövekkel

sohasem fejtett hangokat csalt ki.

Őn is előbb-utóbb rá fog jönni, hogy készüléke legjobban

BARIUM-csövekkel

dolgozik.

Gyorsan vegye meg!

Kár minden elvesztett élvezetért!

Kapható

az összes rádió-szaküzletekben

BUDAPEST. 9: Református istentisztelet. 9.15: Délelőtti koncert és hírek. 10: Katolikus ünnepi mise. 12: Déli harangszó. 12.15: Szimfonikus zenekari hangverseny. 15.30: Paulini Béla mesédélutánja. 16.30: Táncczene. 17.45: A honvédszenekar hangversenye. 19: »Mit üzen a rádió?« 20: »A jó öreg Ferencváros«. Rádió-hangjáték. 21.20: Békeffy kvartett. 22.15: Jazz zenekar a Dunapalotából.

Szerda, január 2.

LJUBLJANA 12.30: Gramofon. 19: Szerb nyelvóra. 20: Orgonahangverseny.
ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.30: Könnyű zene. 20.30: Zenekari hangverseny.
BÉCS 11: Délelőtti hangverseny. 16: Délutáni koncert. 19.30: Operaátvitel. Utána könnyű zene.
KÖNIGSBERG 15.45: Délutáni zene. 20.05: Bécsi zene. 22.30: Táncczene.
BRESLAU 16.30: »A német opera«. 22.15: Énekhangverseny. 21.25: Sudermann Hermann emlékünnepelely.
PRÁGA 19: Zenekari hangverseny. 20: Tarka órák.
LEIPZIG 16.30: Hangverseny. 20.15: Kamarazene. KATTOWITZ 20.30: Zenekari hangverseny. Utána táncczene.
BRÜNN 19: Kamarazene. 20: Shakespeare-est.
LANGENBERG 17.45: Esti koncert. 20: Zenekari hangverseny. 21: Molière: »A botcsinálta doktor«. Utána táncczene.
BERLIN 17: Szórakoztató zene. 20: Tarka est. 21: Schubert-dalok. Utána táncczene.
BUDAPEST 9.15: Délelőtti hangverseny és hírek. 12: Déli harangszó. 12.20: A Temesvári—Kerpely—Polgár-trió hangversenye. 17.15: Citerahangverseny. 18.20: Rádióamatőr posta. 19.30: Gramofon. 20.30: Melles vonósnegyes hangversenye. 22: Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye.

Csütörtök, január 3.

LJUBLJANA 12.30: Gramofon. 19: Olasz nyelv-

óra. 20: Szlovén népdalok.

ZAGREB 13: Gramofon. 17.30: Népszerű zenekari koncert. 19: Francia nyelvóra. 19.30: Szimfonikus zenekari hangverseny, átvitel Prágából.

BÉCS 11: Délelőtti hangverseny. 16: Délutáni koncert. 20.05: Zenekari hangverseny. 21.15: Dürer Abrecht korabeli zene.

KÖNIGSBERG 16.30: Délutáni hangverseny. 19.30: Operaátvitel a danzigi állami színházról. Thomas: »Mignon« című operája.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 20.15: Kamarazene.

PRÁGA 16.30: Délutáni hangverseny. 19.30: Szimfonikus zenekari hangverseny.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Vigjáték. Utána az ucca zenéje.

KATTOWITZ 20.30: Zenekari hangverseny átvitel Krakóból. 22.30: Táncczene.

FRANKFURT a/M. 16.35: Hangverseny. 20.15: »A tél«. Zenei és irodalmi előadás. 21.15: Kamarazene.

BRÜNN 19.30: Szimfonikus zenekari hangverseny, átvitel Prágából.

LANGENBERG 17.45: Kamarazene. 20: Tarka-est.

BERLIN 16.30: Hangverseny. 17.30: Szórakoztató zene. 19.30: Operaátvitel. Verdi: »Othello«. Utána táncczene.

BUDAPEST 9.15: Délelőtti hangverseny és hírek. 12: Déli harangszó. 12.20: Gramofon. 17.15: Rádió szabadegyetem. 18.15: Temesváry—Kerpely—Polgár-trió. 18.50: Angol nyelvóra. 19.20: Operaátvitel. Utána Vörös Feri zenekarának hangversenye az Ostendekávéházról.

Péntek, január 4.

LJUBLJANA 12.30: Gramofon. 19: Francia nyelvóra. 20: Citerakoncert.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17.15: Zenekari hangverseny. 20.35: Romantikus zene.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni koncert. 17.30: Zeneakadémia. 20.50: Szonátaest.

KÖNIGSBERG 16.30: Délutáni hangverseny. 20: Szimfonikus zenekari hangverseny.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 20.15: Szimfonikus hangverseny.

PRÁGA 16.30: Délutáni koncert. 19: A tamburazenekar hangversenye. 19.50: Hangjáték a Studióból.

LEIPZIG 16.30: Biedermayer-kor zenéje. 20: Három évszázad zongorahangversenye.

STUTTGART 16.15: Délutáni hangverseny. 19.30: Zenekari hangverseny. Utána táncczene.

KATTOWITZ 20.15: Zenekari hangverseny.

FRANKFURT 17.35: Hangverseny. 19.30: Zenekari hangverseny. Utána gramofon.

BRÜNN 19.50: Átvitel Prágából.

LANGENBERG 17.45: Délutáni koncert. 20: Esti zene.

BUDAPEST 9.15: Délelőtti zene és hírek. 12: Déli harangszó. 12.20: Temesváry—Kerpely—Polgár-trió hangversenye. 17.40: Szórakoztató zene. 19: Német nyelvoktatás. 20.15: Hangverseny. Thoman István zongoraművész, Thoman Mária hegedűművész és Kerpely Jenő csellóművész részvételével. 22: Gramofon. 23: Pertics Jenő cigányzenekarának hangversenye.

Szombat, január 6.

LJUBLJANA 12.30: Gramofon. 17: Rádiózenekar hangversenye. 19: Német nyelvoktatás. 20: Zongora és harmónium koncert.

ZAGREB 13.15: Gramofon. 17: Orosz népdalok. balalajka koncert. 20.35: Hegedűkoncert. Utána táncczene.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni hangverseny. 19.30: Zongorahangverseny. 20.35: »A három vídám király« karácsonyi játék. Utána zenekari koncert. Francia mesterek.

KÖNIGSBERG 16.30: Délutáni hangverseny. 20: Átvitel Berlinből. 21: Szórakoztató zene.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 20.15: Végig Breslau a mikrofonnal.

PRÁGA 16.30: Délutáni hangverseny. 19: Kálmán: »A csikágói hercegnő« című operettjének előadása. Utána cigányzene.

LEIPZIG 16.30: Zenekari hangverseny. 20: Népszerű zenekari koncert. Utána táncczene Berlinből.

STUTTGART 15: Szórakoztató zene. 20.15: Strauss Oszkár: »Egy bál éjszaka« című operettjének átvitele Frankfurtból.

KATTOWITZ 20.30: Átvitel Varsóból. 22.30: Táncczene.

FRANKFURT a/M. 16.35: Zenekari hangverseny. 20.15: Oskar Strauss: »Egy bál éjszaka« c. operettje.

Autofotópia
Fotópia
Fotometszetek
Rajzok

A Vajdaságban egyedülálló üzlet!

FISCHER ÉS KRAUSZ
Babotica, Senec ul. 19
Telefon 629

a legjobb kivitelben

BRÜNN 19: Koncerttáncok. 20: Tarka est. 21: Népszerű hangverseny. 22.25: Cigányzene.

LANGENBERG 17.45: Délutáni hangverseny. 22: Vig est. 22.30: Gramofon.

BERLIN 17: Szórakoztató zene. 20: Egyfelvonásosok. Utána szórakoztató zene. Utána Marek—Weber.

BUDAPEST 9.15: Délelőtti zene és hírek. 12: Déli harangszó. 12.20: Zongorahangverseny. 17.40: Sovánka Nándor és cigányzenekarának hangversenye. 19: Előadás az idegen légióról. 19.30: Operettelőadás a Studióból. Szirmai—Martos: »Alexandra, operett három felvonásban